

SUTHIPARITHAT JOURNAL

วารสารสุทธิปริทัศน์

ปีที่ 31 ฉบับที่ 98 เมษายน - มิถุนายน 2560

[THAI - JOURNAL CITATION INDEX CENTRE: TCI 1]

ISSN 0857-2690

VOL 31 NO.98 April - June 2017

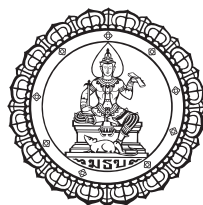
dpujournal@dpu.ac.th

[/suthiparithat](https://www.facebook.com/suthiparithat)

www.dpu.ac.th/dpurc/journal

สุทธิปริทัศน์ SUTHIPARITHAT

ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๙๘ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๐

Volume 31 Number 98 April - June 2017

ISSN 0857-2690

<http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal>

วารสารสุทธิปริทัศน์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนี

การอ้างอิงวารสารไทย กลุ่มที่ 1 (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI)

ประกาศ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2558

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 02-954-7300 (อัตโนมัติ 30 หมายเลข) ต่อ 361 Dhurakij Pundit University 110/1-4 Prachachuen Road Laksi, Bangkok 10210 Telephone 02-954-7300 (Automatic 30 Number) # 361	
คณะที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วิสกุล ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์ คณบดีทุกคณะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลีลา เตีย่งสูงเนิน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
กองบรรณาธิการบุคคลภายนอก	ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริศรีสมิ ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิบูลย์เศรษฐ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระวี รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ลินทรตน์ศิริกุล รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คมะสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิตินันต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง ดร.ลินดา ตริวรรณไชย ดร.พัฒนวิทย์ ปุณนาค ดร.สุนทรี เหล่าพันธ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กองบรรณาธิการบุคคลภายใน	รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย เพ็ชรรักษ์ รองศาสตราจารย์ พินิจ ทิพย์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันวร จະนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิลา พงศ์ยี่หล้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คม คัมภีรานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัช วิภาติภูมิประเทศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิวัรัตน์ ทิพรส ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
กองการจัดการ (การเงินและสมาชิก) ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า กำหนดออก จัดจำหน่าย พิมพ์ที่	เปรมวดี กระตุกษ์ มนสิชา กรตนวม ราย 3 เดือน ฉบับละ 550 บาท มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต E-mail : dpujournal@dpu.ac.th โทร. 02-954-7300 ต่อ 646, 636 โทร. 02-954-7300 ต่อ 277

ทัศนะข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารสุทธปริทัศน์ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระทางคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านั้นแต่ประการใด ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียนและวารสารสุทธปริทัศน์ และได้รับการสงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
The View Expressed in each Article are Solely those of Author(s).

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริวัศมี
ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระจุ
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ลินทร์ตนศิริกุล
รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีญา วิบูลย์เศรษฐ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัต บุญลือ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์
รองศาสตราจารย์ ศิรพร ลัจจันนท์
รองศาสตราจารย์ วิรัช สงวนวงศ์วาน
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรุณา ไบโลว์ส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คมสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิตินันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ พุกเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรพี บานชื่นวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพล วิเชียรอินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวตา เตชะทวิวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภันต์ ศุภศิริพงษ์ชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน ไส้ตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวารี นามวงศ์
ดร.ทวีศักดิ์ กฤษเจริญ
ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี
ดร.พูนวิทย์ บุญนาค
ดร.มานิต บุญประเสริฐ
ดร.วินัย หอมสมบัติ
ดร.ลัดยະพล ลັจเจชะ
ดร.ลินดา ตีวรรณไชย
ดร.สุขยีน เทพทอง
ดร.สุนทรี เหล่าพันธ์
ดร.กัลยา ขวามันแพ้ว
ดร.จินตย์ ไพโรจน์
ดร.สุขยีน เทพทอง
ดร.ละอียด ศิลาน้อย
ดร.วนิดา พลเดช
ดร.วิมาลา ผ่องแผ้ว
ดร.ภญ.อารียา สาริกะภูติ
ดร.เอกพงศ์ กิตติสาร

มหาวิทยาลัยศิลปากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสยาม
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
สมาคมทรัพยากรเส้นทางปัญญาแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (อาจารย์พิเศษ)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (อาจารย์พิเศษ)

สารบัญ Contents

บทความ :

กลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ และกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม สำหรับการวางแผนการลงทุนเพื่อเกษียณอายุ ASSET ALLOCATION AND INDUSTRY MOMENTUM STRATEGY FOR RETIREMENT PLANNING นพรัตน์ ศรีศุภภักดิ์, อนุวัฒน์ ชลไพศาล, เวทังค์ พ่วงทรัพย์ Nopparat Srisuppak, Anuwat Cholpaisal, Wetang Phuangsap	1
การถอดบทเรียนการวิจัย และประเมินผลการดำเนินกระบวนการสมัชชาคุณธรรม ปีงบประมาณ 2558 THE LESSON LEARNED AND EVALUATION OF MORAL ASSEMBLY IN THE FISCAL YEAR 2015 นิติพล ธารารูป, ณัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวนิช Nitiphol Thararoop, Natthavadee Limledjalearnvanit	19
การพัฒนาแบบจำลองการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON ART BASED LEARNING FOR ENHANCING CREATIVE WORK FOR UNDER GRADUATE STUDENTS อติยศ สรรคบุรณารักษ์, มาเรียม นิลพันธุ์ Atiyot Sankaburanurak, Maream Nilpan	33
การบริหารจัดการชุมชนเสมือน ในสื่อเกมออนไลน์ VIRTUAL COMMUNITY MANAGEMENT IN ONLINE GAME ชินนสินธุ์ คลังทอง, กุลทิพย์ ศาสตร์ระจุ Shinnasin Klangthong, Kullatip Satararujj	46
การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง FACTOR ANALYSIS OF MORAL INTELLIGENCE OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF CENTRAL REGION ชุตินา แสงदारารัตน์, งามอาจ นัยพัฒน์, อรุณา เจริญสุข Chutima Saengdararat, Ong-art Naiyapatana, Orn-uma Charoensuk	60
การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร THE FACTOR ANALYSIS OF MORAL CHARACTERISTICS OF FACULTY OF EDUCATION STUDENTS IN BANGKOK สาธิต ใจตรง, สกอล วรเจริญศรี, คมเพชร ฉัตรศุภกุล, เรืองเดช ศิริกิจ Satorn Jaitrong, Skol Voracharoensri, Komphet Chatsupakul, Ruangdech Sirikit	73
การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดและการรับรู้การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ เครื่องสำอางจากข่าวคราววาदाของผู้บริโภค EXPOSURE TO MARKETING COMMUNICATION TOOLS AND PERCEPTION OF MARKETING COMMUNICATION AFFECTING CONSUMER'S BUYING DECISION OF RICE-MADE COSMETICS ณภิญญา มุสิกะรักษ์, ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน Naphiya Musikarak, Nattawat Suttiyotin	87

สารบัญ Contents

การศึกษาองค์ประกอบคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ A STUDY OF UNDERGRADUATE STUDENTS VIRTUE OF PUBLIC UNIVERSITY ทัศนีย์ สมเสียง, สกอล วรเจริญศรี, คมเพชร ฉัตรศุภกุล, วิไลลักษณ์ ลังกา Tassanee Somsiang, Sakol Voracharoensri, Komphet Chatsupakul, Wilailak Langka	101
ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา THE ATTITUDE OF PERSONNEL OF NAKHON PATHOM PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION TOWARDS GRADUATE EDUCATION ธนาชัย สุขวณิช Thanachai Sookkavanich	114
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผล การทำงานของบุคลากร การประปานครหลวง THE RELATIONSHIP BETWEEN TEAMWORK FACTORS AND WORK EFFECTIVENESS OF EMPLOYEES AT METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY สยาม เกิดจรัส, จริญญา ปานเจริญ Siam Kerdjaras, Charunya Parncharoen	124
คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน THE DESIRABLE ATTRIBUTES OF THAI DENTAL GRADUATES IN ASEAN COMMUNITY วัชรินทร์ จงกลสถิต, พิณสุตา สิริธรรังศรี, สุวิมล ว่องวานิช Watcharin Chongkonsatit, Pinsuda Siritharangsri, Suwimon Wongwanich	137
นวัตกรรมการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน 3 ช. (ซ่าส์ ชิง เช็กและเสพยา) LEARNING INNOVATION IN A PROJECT FOR CORRECTING CRIME PROBLEMS AND IMPROPER BEHAVIORS OF CHILDREN AND YOUNG PERSONS IN CASES INVOLVING VEHICLE RACING, RUNNING WILD, IMPROPER SEXUAL RELATIONSHIPS, AND ILLICIT DRUG USE (THE TRIPLE-S PROJECT) วลัยพร รัตนเศรษฐ Walaiporn Rattanaset	150
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษา สำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ FACTOR RELATED TO THE READINESS OF TAX AUDIT OFFICER FOR ASEAN ECONOMIC COMMUNITY: A CASE STUDY OF THE BUREAU OF LARGE BUSINESS TAX ADMINISTRATION ลภัสรา รังสิพราหมณ์กุล, ธนิดา จิตรน้อมรัตน์ Lapasrada Rangsiphamkul, Thanida Chitnomrath	164
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก CAUSAL FACTORS THAT INFLUENCE THE POLICY OF DISTANCE LEARNING TELEVISION OF A SMALL-SIZE SCHOOL อดิพร เกิดเรือง Atiporn Gerduang	180

สารบัญ Contents

การวิเคราะห์: ปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ของสำนักยุทธโยธาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย PROBLEM ANALYSIS: THE CONTRACTOR CLAIM PROBLEMS FROM CAUSES OF DELAY IN CONSTRUCTING BUILDING OF OFFICE OF CIVIL ENGINEERING ROYAL THAI ARMED FORCES HEADQUARTERS ณัฐพล คำเจริญ, วรานนท์ คงสง Nuttapon Karjaroen, Waranon Kongsong	196
พฤติกรรมกาเปิดรับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าว ในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร BEHAVIORS ON TURNING ON AND FACTORS HAVING EFFECT ON THE SELECTION TO TURN ON TELEVISION NEWS CHANNEL IN DIGITAL SYSTEM OF PEOPLE IN BANGKOK METROPOLITAN AREA มานิช รักไทยเจริญชีพ Manote Rakthaicharoencheep	212
มองพนันฟุตบอล ผ่านเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ VIEWING FOOTBALL BETTING THROUGH ECONOMIC INSTRUMENTS วิษณุ วงศ์สินศิริกุล Visanu Vongsinsirikul	222
อิทธิพลของบรรยากาศแห่งความสุขและความอัศจรรย์ภายในองค์กรที่มีต่อความรู้สึกพึงพอใจ และความรู้สึกผูกพันของบุคลากร: กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง INFLUENCE OF HAPPY AND MAGIC ORGANIZATIONAL CLIMATE ON EMPLOYEE SATISFACTION AND ENGAGEMENT FEELING: CASE STUDY OF A STATE-OWNED ENTERPRISE วนิดา พลเดช Wanida Phondej	233
REFLECTIONS ON THE CONCEPT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY, CONFUCIAN CULTURE AND CHINESE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: IS CONFUCIAN CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CCSR) A REALITY OR A MYTH? Joe Bulmer	245
หนังสืออ่าน : ชื่อหนังสืออ่าน : “การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา” พงษ์วิญญู แม้นโกศล Pongpinyo Mankosol	264

บทบรรณาธิการ

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารสุทธิปริทัศน์ฉบับนี้ ได้ก้าวเข้าสู่ปีที่ 31 ฉบับที่ 98 เมษายน-มิถุนายน 2560 แล้ว ในวารสารฯ ฉบับนี้ ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวนทั้งสิ้น 19 บทความ โดยเป็นบทความภาษาอังกฤษจำนวน 2 บทความ ด้วยองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา เช่น การสื่อสารการตลาด การเงินและการลงทุน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษา การบริหารชุมชน และสังคมศาสตร์ เป็นต้น

หนังสืออ่านในฉบับนี้ได้แก่ “การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา” แต่งโดย ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ ซึ่งผู้แนะนำหนังสือเล่มนี้ คือ ดร. พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล คณบดี คณะศิลปศาสตร์และรักษาการคณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เนื้อหาในหนังสือกล่าวถึง การศึกษาไทยในแต่ละยุค ตั้งแต่ การศึกษายุค 1.0 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อยังชีพ ในวิถีชีวิตเกษตรกร การศึกษายุค 2.0 คือการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของอุตสาหกรรม และต่อมาเข้าสู่ยุคการศึกษา 3.0 คือการศึกษายุคเทคโนโลยี ยุคโลกาภิวัตน์ ส่วนยุคปัจจุบัน จะต้องปรับเปลี่ยนให้ไปสู่ “การศึกษา 4.0” อันหมายถึง การศึกษาที่เน้นผลผลิตภาพ เน้นการคิดสร้างสรรค์ แล้วลงมือทำ เพื่อสร้างพลเมืองที่สามารถขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็น “ประเทศไทย 4.0” ได้ จึงเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเหมาะสมและทันสมัยสมควรค่าแก่การอ่าน

ท้ายสุดนี้ ดิฉันขอขอบคุณผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนวารสารสุทธิปริทัศน์อย่างต่อเนื่อง และหากท่านมีข้อแนะนำติชมประการใด กรุณาแจ้งมาที่กองบรรณาธิการ จักขอบคุนยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีลา เตีย่งสูงเนิน

Email: leela.tin@dpu.ac.th

บรรณาธิการ

กลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ และกลยุทธ์ การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม สำหรับการวางแผน การลงทุนเพื่อเกษียณอายุ

ASSET ALLOCATION AND INDUSTRY MOMENTUM STRATEGY FOR RETIREMENT PLANNING

นพรัตน์ ศรีศุภภักต์*

Nopparat Srisuppak*

อนุวัฒน์ ชลไพศาล**

Anuwat Cholpaisal**

เวทางค์ พ่วงทรัพย์***

Wetang Phuangsup***

* นักศึกษาปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Ph.D. Candidate, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: nopparat.srisuppak@gmail.com

** อาจารย์ประจำ วิทยาลัยบริหารธุรกิจเชิงนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** Lecturer, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

** Email: anuwat.cho@dpu.ac.th

*** ผู้เชี่ยวชาญคุณภาพการออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

*** Senior Expert on Saving and Investment, Fiscal Policy Office, Ministry of Finance

*** Email: wetang@mof.go.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนของกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ และทดสอบกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสำหรับการเพิ่มผลตอบแทนในการลงทุนเพื่อการเกษียณ สำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และ 30 ปี และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อเงินลงทุนรายเดือน ตั้งแต่ 2 เท่า ถึง 5 เท่า สำหรับใช้ไปอีก 15 ปี หลังจากเกษียณอายุ โดยลงทุนในตราสารหนี้ และหุ้นสามัญผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่ควรใช้สำหรับการลงทุนขึ้นอยู่กับระยะเวลาการลงทุน และผลตอบแทนที่ต้องการ โดยนักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุนยาวกว่าจะมีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุผลตอบแทนที่ต้องการได้มากกว่า นักลงทุนที่มีผลตอบแทนที่ต้องการไม่สูงนักควรลงทุนในตราสารหนี้ในสัดส่วนที่สูงหากผลตอบแทนที่ต้องการสูงขึ้น ควรลงทุนในหุ้นสามัญด้วยสัดส่วนการลงทุนที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ต้องการนอกจากนี้พบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทน และลดความเสี่ยงสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณได้

คำสำคัญ: การวางแผนการลงทุนเพื่อการเกษียณ กลยุทธ์การจัดสรรการลงทุน กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม

Abstract

The purposes of this paper are to compare the performance of asset allocation strategies and to examine an industry momentum strategy for enhancing the returns of retirement planning based on 20 and 30 years of investment period and target return to investment ratio of 2 times to 5 times for 15 years after retirement by investing in bond and equity. The results indicate that the suitable investment strategy depends on a length of investment period and a target rate of return. The investors who have a longer investment period have more opportunity to archive the target. The investors with less of target rate of return should have a high weights assigned to bonds. The investors who have a higher target rate of return should invest in a larger proportion of equities to achieve the target. Moreover, the results show that industry momentum strategy provides a higher return and reduces risk for retirement planning.

Keywords: Retirement Planning, Asset Allocation, Industry Momentum Strategy

บทนำ

การวางแผนการลงทุนเพื่อการเกษียณเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศไทยซึ่งก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยในปีพ.ศ. 2557 มีสัดส่วนผู้สูงอายุคิดเป็นประมาณร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) และจากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 พบว่ามีประชากรเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่มีการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุและสามารถออมเงินได้ตามแผนที่วางไว้ ขณะที่ร้อยละ 34.3 มีการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ แต่ยังไม่สามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 40.7 ไม่ได้มีการวางแผนและไม่ได้ออมเงินเพื่อวัยเกษียณเลย นอกจากนี้ผู้ตอบมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่ได้ออมเงินเพื่อการเกษียณระบุว่า การออมเพื่อการเกษียณอายุยังไม่เพียงพอ (ร้อยละ 21.3) และไม่แน่ใจว่ามีการออมเพียงพอหรือไม่ (ร้อยละ 39.3) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะมีการวางแผนและออมเงิน แต่ไม่สามารถทำให้มีเงินเพียงพอสำหรับการเกษียณได้นักลงทุนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อให้การลงทุนมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการและมีเงินเพียงพอสำหรับการเกษียณอายุได้ โดยขั้นตอนการวางแผนการลงทุนเริ่มจากการพิจารณาเงื่อนไขการลงทุนของแต่ละบุคคลได้แก่ เงินลงทุน ระยะเวลาการลงทุน และเป้าหมายผลตอบแทนที่ต้องการ เป็นต้น ขั้นตอนต่อมาคือ การจัดพอร์ตการลงทุน (Portfolio Management) เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการลงทุนของแต่ละบุคคลในข้างต้น (สมาคมนักวางแผนการเงินไทย, 2557; Stendardi, Graham, & O'Reilly, 2006) ซึ่งสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้คือการจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ (Asset Allocation) ซึ่งนักลงทุนสามารถใช้กลยุทธ์การลงทุนที่หลากหลายเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่นักลงทุนต้องการ โดยการจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์มีจุดเริ่มต้นมาจากการวิจัยของ Markowitz (1952) ที่ได้ทำการศึกษาโมเดลที่สามารถจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดหรือที่เรียกว่า กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด (Optimal Investment Strategy) โดยดูจากความเสี่ยง ผลตอบแทน และความสัมพันธ์ของทุกๆ หลักทรัพย์ในพอร์ตโฟลิโอซึ่งเป็นทฤษฎีการบริหารการลงทุนสมัยใหม่ (Modern Portfolio Theory) ที่ได้รับการยอมรับและใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน (ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล, 2555; Bianchi & Guidolin, 2014; Chai, Horneff, Maurer, & Mitchell, 2011; Hubener, Maurer, & Rogalla, 2013; Panyagometh, 2011, 2013)

อย่างไรก็ดีการปรับใช้กลยุทธ์การลงทุนนี้สำหรับนักลงทุนรายย่อยเป็นเรื่องยาก เนื่องจากนักลงทุนรายย่อยมักไม่มีความรู้ และทรัพยากรที่เพียงพอในการคำนวณกลุ่มหลักทรัพย์ที่เหมาะสมที่สุดในการลงทุน (Domian, Louton, & Racine, 2003; Jacobs, Muller, & Weber, 2014) จึงมีงานวิจัยศึกษากลยุทธ์การลงทุนที่ง่าย และเหมาะสำหรับนักลงทุนรายย่อย สามารถนำไปปรับใช้ และลงทุนได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) กลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสัดส่วนเท่ากัน (Naïve Investment Strategy) 2) กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ (Fixed Investment Strategy) และ 3) กลยุทธ์การลงทุนตามอายุ (Life Cycle Investment Strategy) โดยทำการศึกษาในลักษณะรายกลยุทธ์ (Basu & Drew, 2009; Chai et al., 2011; Collins & Lam, 2011; Dierkes, Erner, & Zeisberger, 2010; Domian et al., 2003; Ervin, Faulk, & Smolira, 2009; Panyagometh, 2011, 2013; Pfau, 2011; Spitzer, 2008; Stout, 2008) หรือเปรียบเทียบระหว่างกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนอย่างง่าย ทั้ง 3 กลยุทธ์ (Basu, Byrne, & Drew, 2011; Bianchi & Guidolin, 2014; Bridges, Gesumaria, & Leonesio, 2010; Gibson, 2013) และการนำกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุดมาศึกษาร่วมกับกลยุทธ์การลงทุนในสัดส่วนเท่ากัน และกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ (Jacobs et al., 2014; Reddy, Higgins, Wist, & Garimort, 2013) แต่ยังไม่มีการวิจัยใดทำการเปรียบเทียบกลยุทธ์ทั้งหมดนี้พร้อมกันมาก่อน งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาการลงทุนต่างๆ ด้วยการเปรียบเทียบการลงทุนระหว่าง กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด กลยุทธ์การลงทุนในสัดส่วนเท่ากัน กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ และกลยุทธ์การลงทุนตามอายุของการลงทุนในพันธบัตรและหุ้นสามัญเพื่อการเกษียณ

ขั้นตอนการจัดพอร์ตการลงทุนขั้นต่อไปคือ การเลือกหลักทรัพย์ที่ต้องการลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภทซึ่งให้ผลตอบแทน และมีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการลงทุนคือ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนตามที่ต้องการ ดังนั้นหุ้นสามัญจึงมักเป็นสินทรัพย์ชนิดหนึ่งที่ถูกจัดสรรเงินมาลงทุน เนื่องจากในระยะยาวหุ้นสามัญเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงช่วยให้ต้นทุนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558; Dierkes et al., 2010; Shiller, 2005) อย่างไรก็ตาม การลงทุนในหุ้นสามัญมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์หรือผลตอบแทนสูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัม (Momentum Strategy) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการเลือกหลักทรัพย์ที่ควรลงทุนจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์และมีการวิจัยพบว่ากลยุทธ์นี้สามารถให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นได้ (Jegadeesh & Titman, 1993, 2001, 2011) อย่างไรก็ตาม โมเมนตัมสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกหลักทรัพย์ทั้งในลักษณะหุ้นรายตัว การจัดกลุ่มหุ้นสามัญด้วยขนาดและมูลค่า (Size and Value) และจัดกลุ่มตามอุตสาหกรรม (Industry) รวมถึงตลาดหุ้นรวมทั้งหมดในระดับประเทศ (Country) หรือภูมิภาค (Region) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เมื่อเวลาผ่านไป การลงทุนตามขนาดและมูลค่า ดูเหมือนจะไม่มีผลสำคัญเท่ากับการลงทุนตามอุตสาหกรรมและภูมิภาคโดยที่การลงทุนตามอุตสาหกรรมจะเริ่มมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การลงทุนตามภูมิภาคมีอิทธิพลลดลง (Van Dijk & Keijzer, 2004) และโมเมนตัมจะถูกขับเคลื่อนโดยอุตสาหกรรมมากกว่าโดยปัจจัยพื้นฐานของหุ้นและโมเมนตัมของหุ้นรายตัว (Moskowitz & Grinblatt, 1999) รวมถึงโมเมนตัม ของตลาดโดยรวมทั้งหมดด้วย (Shynkevich, 2013) จากที่ได้กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมเข้ามศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ขั้นตอนการจัดพอร์ตการลงทุนครบถ้วน และเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนโดยต่อยอดงานวิจัยที่ผ่านมาที่ได้ทำการศึกษากลยุทธ์นี้กับโมเดลการลงทุนที่ดีที่สุด (Optimization Models) (Behr, Guettler, & Truebenbach, 2012) ด้วยการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมนี้มาศึกษาร่วมกับกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนทั้ง 4 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด กลยุทธ์การลงทุนในสัดส่วนเท่ากัน กลยุทธ์การลงทุนตามอายุ และกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่สำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาว่า กลยุทธ์โมเมนตัมอุตสาหกรรมจะสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณได้หรือไม่ รวมถึงศึกษาและเปรียบเทียบกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์เพื่อให้ได้คำตอบว่ากลยุทธ์ใดให้ผลตอบแทนที่สูงที่สุด หลังการนำกลยุทธ์โมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ในการลงทุน เพื่อเพิ่มโอกาสที่เงินออมสำหรับการเกษียณจะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสำหรับการเพิ่มผลตอบแทนสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณ
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนที่สูงที่สุดสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณหลังจากการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ในการลงทุนในหุ้นสามัญ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวางแผนการลงทุนคือการคิดหาวิธี หรือกระบวนการในการลงทุน เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายผลตอบแทนที่ต้องการ ด้วยวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่สุด โดยขั้นตอนในการวางแผนการลงทุนประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ เงื่อนไขในการลงทุนของแต่ละบุคคล การจัดพอร์ตการลงทุน (Portfolio Management) และการประเมินผลการลงทุน (สมาคมนักวางแผนการเงินไทย, 2557; Stendardi, Graham, & O'Reilly, 2006)

1. เงื่อนไขในการลงทุนของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มต้นก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนการจัดพอร์ตการลงทุน คือ 1) เงินลงทุนเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาสำหรับการจัดการการลงทุน 2) ระยะเวลาในการลงทุน คือช่วงเวลาสำหรับการลงทุน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงเวลาที่ต้องการนำเงินลงทุน และผลตอบแทนไปใช้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง

สูงมากยิ่งขึ้น เช่น หุ้นสามัญ ออปชั่น และกองทุนรวม (Veld-Merkoulova, 2011) และ 3) ผลตอบแทนที่ต้องการคือ จำนวนเงินที่นักลงทุนต้องการจะได้รับเมื่อครบกำหนดระยะเวลาลงทุน สำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณ ผลตอบแทนที่ต้องการคือ จำนวนเงินที่นักลงทุนต้องการก่อนเกษียณอายุ ผลตอบแทนที่ต้องการของนักลงทุนแต่ละรายมีความแตกต่างกันไปตามการประเมินค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหลังเกษียณ

2. การจัดพอร์ตการลงทุนเป็นขั้นตอนการจัดการการลงทุน ทั้งในส่วนสินทรัพย์ที่จะลงทุน กลยุทธ์การลงทุน และหลักทรัพย์ที่ต้องการลงทุน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่ต้องการตามขั้นตอนการจัดพอร์ตการลงทุนของ Brinson, Hood, and Beebower (1995) และ Gibson (2013) ดังนี้

2.1 การเลือกประเภทของสินทรัพย์ที่จะลงทุน และการจัดสรรสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภท (Asset Allocation) ให้มีความเหมาะสมกับผลตอบแทนที่ต้องการ เนื่องจาก Stout (2008) พบว่านักลงทุนที่ลงทุนเพื่อการเกษียณมักลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งให้ผลตอบแทนต่ำจึงส่งผลให้มีเงินไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในยามเกษียณ ในทางตรงกันข้ามหากลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูง อาจประสบปัญหาการขาดทุนจากสภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวน หรือเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน แต่หากพอร์ตการลงทุนมีการกระจายความเสี่ยงที่ดี นักลงทุนย่อมไม่ได้รับผลขาดทุนที่สูงเนื่องจากได้ส่วนชดเชยจากการลงทุนในพันธบัตรที่ยังคงให้ผลตอบแทนที่ดีในช่วงเวลานั้น (Gibson, 2013) ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเลือกพอร์ตการลงทุนแบบผสม โดยกำหนดให้หุ้นสามัญเป็นตัวแทนของสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง และตราสารหนี้เป็นตัวแทนของสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ (Bikker, Broeders, Hollanders, & Ponds, 2012) สำหรับการจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ซึ่งได้รับการยอมรับมาเป็นเวลานานว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดที่ช่วยสร้างผลตอบแทน (Reddy et al., 2013) นอกจากนี้ Schleef and Eisinger (2007) ยังกล่าวว่าผลตอบแทนจากพอร์ตโฟลิโอ โดยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุนแล้วยังช่วยเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนได้อีกด้วย (Maginn, Tuttle, McLeavey, & Pinto, 2007) งานวิจัยนี้จึงศึกษาการจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ รวมทั้งสิ้น 4 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1.1 กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด (Optimal Investment Strategy) ของ Markowitz (1952) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์โดยพิจารณาจาก ความผันผวน (Volatility) ผลตอบแทน (Return) และผลกระทบของการกระจายการลงทุน (Diversification Effect) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้ในการลงทุนอย่างแพร่หลาย (Tu & Zhou, 2011) และใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนหรือนำมาประยุกต์ศึกษาร่วมกับกลยุทธ์การลงทุนอื่น ทั้งการลงทุนในระยะสั้นและระยะยาว (Behr et al., 2012; DeMiguel, Garlappi, & Uppal, 2009; Duchin & Levy, 2009) รวมถึงนำมาประยุกต์ใช้กับการลงทุนเพื่อการเกษียณ ดังเช่นงานวิจัยของ Chai et al. (2011) ได้ทำการศึกษาเพื่อหาลัดส่วการลงทุนที่เหมาะสมที่สุด โดยลงทุนในพันธบัตร หุ้นสามัญ กรมธรรม์บำนาญ และเงินฝาก สำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณ และ Hubener et al. (2013) ได้ศึกษาลัดส่วการลงทุนใน หุ้นสามัญ พันธบัตร กรมธรรม์บำนาญ และประกันชีวิตที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเกษียณของชีวิตคู่ (Retired Couple) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัย (ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล, 2555; Panyagometh, 2011, 2013) ที่นำกลยุทธ์นี้มาศึกษาการลงทุนเพื่อการเกษียณในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

2.1.2 กลยุทธ์การลงทุนอย่างง่าย (Simple Investment Strategy) คือ กลยุทธ์การลงทุนที่นักลงทุนรายย่อย สามารถคำนวณเพื่อหาลัดส่วการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยโปรแกรม หรือเครื่องมือที่มีความซับซ้อนในการคำนวณ และไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางการเงินมากนัก ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) กลยุทธ์การลงทุนในลัดส่วเท่ากัน (Naïve Investment Strategy) มีต้นแบบการลงทุนมาจาก Simonson (1990) โดยผู้ที่ทำการศึกษาการลงทุนด้วยกลยุทธ์นี้คือ Read and Loewenstein (1995) กลยุทธ์การลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ในลัดส่วเท่ากันเป็นวิธีการลงทุนและการกระจายความเสี่ยงแบบง่ายที่นักลงทุนรายย่อยสามารถกำหนดลัดส่วการลงทุนในสินทรัพย์ได้ด้วยตนเอง โดยนำเงินที่ต้องการลงทุนเฉลี่ยด้วยจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดที่ต้องการลงทุน 2) กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ (Fixed Allocation Strategy) คือ การลงทุนในสินทรัพย์ด้วยลัดส่วที่กำหนดตลอด

ระยะเวลาการลงทุน ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้น (ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล, 2555; Liu, Chang, Jong, & Robinson, 2011; Schleef & Eisinger, 2007) ได้ศึกษาการลงทุนด้วยกลยุทธ์นี้ และ 3) กลยุทธ์การลงทุนตามอายุ (Life Cycle Investment Strategy) คือกลยุทธ์การจัดสัดส่วนการลงทุนให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้ลงทุน โดยมีแนวความคิดว่าการลงทุนเพื่อเกษียณอายุเป็นการลงทุนระยะยาว สัดส่วนการลงทุนที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มการลงทุนอาจไม่เหมาะสมเมื่อระยะเวลาการลงทุนสั้นลงโดยเฉพาะการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง จึงปรับสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงลดลง และปรับเพิ่มการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เมื่ออายุของผู้ลงทุนมากขึ้น กลยุทธ์การลงทุนตามอายุจึงเป็นกลยุทธ์การลงทุนที่ปรับสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ความเสี่ยงสูงในทิศทางตรงกันข้ามกับอายุตนเอง (Bikker et al., 2012)

2.2 การเลือกหลักทรัพย์ในสินทรัพย์แต่ละประเภท (Security Selection) โดยกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม (Industry Momentum Strategy) เนื่องจากการลงทุนในหุ้นสามัญมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ หรือผลตอบแทนสูงและกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัม (Momentum Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่เลือกหลักทรัพย์ที่ควรลงทุน จากการเปลี่ยนแปลงของราคา หรือผลตอบแทนของหลักทรัพย์จึงสอดคล้องกับลักษณะของหุ้นสามัญ ซึ่งกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัม เป็นหนึ่งในการลงทุนด้วยการใช้เทคนิคที่ได้รับความนิยมสำหรับผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ทางการเงิน และเป็นกลยุทธ์ที่สามารถสร้างกำไรในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของหลายประเทศทั่วโลก (Jegadeesh & Titman, 2011) กลยุทธ์นี้สามารถเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลยุทธ์การลงทุนตามตลาดเนื่องจากวิธีการลงทุนนี้จะเข้าซื้อ และขายหุ้นสามัญตามสภาวะตลาด หรือหุ้นสามัญ โดยดูจากดัชนีบ่งชี้ (Indicator) ซึ่งหากดัชนีบ่งชี้ที่ใช้คือราคา หรือผลตอบแทนในปัจจุบันมีค่าสูงกว่าราคา หรือผลตอบแทนในอดีต ถือว่าเป็นช่วงตลาดขาขึ้นจะทำการซื้อหุ้นสามัญ หากราคา หรือผลตอบแทนในปัจจุบันต่ำกว่าราคา หรือผลตอบแทนในอดีต ถือว่าเป็นช่วงตลาดขาลง จะทำการขายหุ้นสามัญ (Elias, Azmi, & Kamil, 2014; Shynkevich, 2013) ซึ่งพบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมนี้ สามารถสร้างผลตอบแทนที่สูงขึ้นได้ (Jegadeesh & Titman, 1993, 2001, 2011)

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาการลงทุนแบบโมเมนตัมทั้งในลักษณะหุ้นรายตัว การจัดกลุ่มหุ้นสามัญด้วยปัจจัยพื้นฐานของบริษัท เช่น ขนาดและมูลค่า (Size and Value) และจัดกลุ่มตามอุตสาหกรรม (Industry) รวมถึง ตลาดหุ้นรวมทั้งหมดในระดับประเทศหรือภูมิภาค โดย Jegadeesh and Titman (1993) พบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถให้ผลตอบแทนมากกว่ากลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมในลักษณะอื่น นอกจากนี้ Moskowitz and Grinblatt (1999) ยังพบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมให้ผลกำไรที่น้อยลงเมื่อควบคุมโมเมนตัมของอุตสาหกรรม และกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถให้ผลตอบแทนที่ดี ถึงแม้จะควบคุมโมเมนตัมของ ขนาด อัตราส่วนราคาทางบัญชีต่อราคาตลาด และหุ้นรายตัว ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยหลายชิ้น อาทิงานวิจัยของ Fong and Yong (2005) ที่พบว่าการใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เป็นเกณฑ์การซื้อขายพอร์ตโฟลิโอของ 30 หุ้นในอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต สามารถให้ผลตอบแทนที่มากกว่าการซื้อขายหุ้นรายตัว งานวิจัยของ Elias et al. (2014) ที่พบว่า การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถให้ผลตอบแทนที่ดีกว่ากลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมของหุ้นรายตัว สำหรับการลงทุนในหุ้นสามัญของประเทศมาเลเซีย งานวิจัยของ Su (2011) ที่พบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการลงทุนแบบโมเมนตัมของหุ้นรายตัวสำหรับการลงทุนในประเทศจีน และงานวิจัยของ Vardharaj and Fabozzi (2007) ที่พบว่า กว่า 3 ใน 4 ของผลตอบแทนทั้งหมดได้มาจากการกระจายการลงทุนในหุ้นสามัญตามอุตสาหกรรม และขนาดและมูลค่า อย่างไรก็ตามในระยะเวลา การลงทุนตามขนาดและมูลค่าดูเหมือนจะไม่มีผลสำคัญเท่ากับการลงทุนตามอุตสาหกรรมและภูมิภาคโดยที่การลงทุนตามอุตสาหกรรมจะเริ่มมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การลงทุนตามภูมิภาคมีอิทธิพลลดลง โดยผลกระทบจากอุตสาหกรรมมีความสำคัญมากกว่าระดับภูมิภาคถึง 2 เท่า และมากกว่าปัจจัยพื้นฐานของบริษัทกว่า 6 เท่า (Van Dijk & Keijzer, 2004)

3. การประเมินผลการลงทุน คือการวัดผลจากการลงทุนด้วยกลยุทธ์ หรือวิธีการลงทุนที่นักลงทุนได้นำมาใช้ โดยสามารถวัดผลจากการลงทุนได้หลายวิธี ดังนี้

3.1 ผลตอบแทน (Return) จะขึ้นอยู่กับประเภทของหลักทรัพย์ เช่นหากลงทุนในเงินฝาก ผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้คืออัตราดอกเบี้ย หากลงทุนในตราสารหนี้ เช่น พันธบัตร หรือหุ้นกู้ ผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้รับคือ ดอกเบี้ย หากถือครองตราสารหนี้จนครบกำหนด หรือได้รับจากส่วนต่างของราคาเมื่อขายก่อนตราสารหนี้ครบกำหนดเวลา หรือหากลงทุนในหุ้นสามัญ ผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้รับคือเงินปันผล หากหุ้นสามัญที่ลงทุนนั้นมีการจ่ายเงินปันผล และผลตอบแทนจากส่วนต่างของราคาหุ้นสามัญ โดยปกติจะวัดผลการลงทุนในส่วนนี้จากมูลค่าผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อครบกำหนดระยะเวลาลงทุน (Terminal Wealth) ดังเช่นงานวิจัยของ Basu et al. (2011) Chen and Estes (2007) Dubil (2005) Panyagometh (2013) และ Shiller (2005)

3.2 ความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Shortfall Probability) เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุน โดยใช้ผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการซึ่งถือว่าเป็นผลตอบแทนขั้นต่ำที่นักลงทุนควรได้รับมาเป็นเกณฑ์ สามารถคำนวณได้จากสัดส่วนของจำนวนครั้งที่ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนสูงกว่าผลตอบแทนที่ต้องการ ต่อจำนวนทั้งหมดของการทดสอบการลงทุน ซึ่งเป็นวิธีการวัดผลการลงทุนที่ไม่เพียงแต่เปรียบเทียบผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนเท่านั้น แต่เป็นการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนที่สามารถบรรลุ หรือเกินกว่าเป้าหมายที่ผู้ลงทุนต้องการ โดยไม่พิจารณาเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนที่ต่ำกว่าผลตอบแทนที่ต้องการ ซึ่งเป็นการวัดผลการลงทุนที่งานวิจัยหลายชิ้นนำมาใช้ในการประเมินผลการลงทุน (นัตรชัย สิริเทวัญกุล, 2555; Basu et al., 2011; Chen & Estes, 2007; Collins & Lam, 2011; Dubil, 2005; Panyagometh, 2013; Spitzer, 2008)

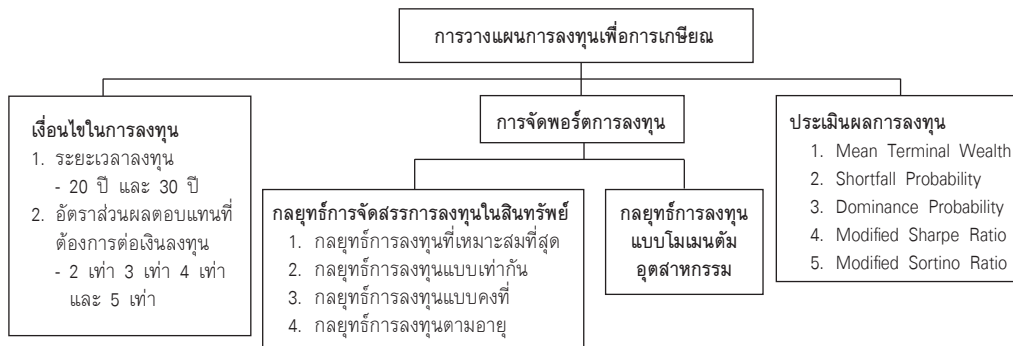
3.3 ความน่าจะเป็นที่ผลตอบแทนของการลงทุนด้วยกลยุทธ์หนึ่งสูงกว่าการลงทุนอีกกลยุทธ์หนึ่ง (Dominance Probability) เป็นการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนระหว่างกลยุทธ์การลงทุนที่แตกต่างกัน โดยคำนวณจากจำนวนครั้งที่ผลตอบแทนจากการลงทุนด้วยกลยุทธ์หนึ่ง สูงกว่าอีกกลยุทธ์หนึ่ง จากจำนวนครั้งที่หมดในการทดสอบการลงทุน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Chen and Estes (2007, 2010) และ Panyagometh (2013)

3.4 อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยง (Modified Sharpe Ratio) เป็นการวัดผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงที่พัฒนามาจาก Sharpe Ratio โดยนำผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยงมาเป็นผลตอบแทนขั้นต่ำที่นักลงทุนควรได้รับ (Chen & Estes, 2007, 2010; Panyagometh, 2013) ซึ่งสำหรับการลงทุนเพื่อเกษียณอายุนั้น ผลตอบแทนขั้นต่ำที่นักลงทุนต้องการได้รับคือ เป้าหมายผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการ ดังนั้นจึงทำให้เกิดอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายที่ต้องการต่อความเสี่ยง ที่นำมูลค่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน หักมูลค่าผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการหารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ Chen and Estes (2007, 2010) และ Panyagometh (2013) ใช้วัดผล เพื่อเปรียบเทียบการลงทุน

3.5 อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงเฉพาะในทางลบ โดยมีที่มาจาก Sortino Ratio ที่พัฒนามาจาก Sharpe Ratio ที่มีข้อเสียในการคำนวณผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงทั้งหมด คือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งจากทางบวก และทางลบมาคำนวณ ซึ่งไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของความเสี่ยง เนื่องจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความผันผวนของผลตอบแทนที่สูงกว่าผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง หมายถึงโอกาสที่นักลงทุนจะได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นย่อมเป็นความเสี่ยงที่นักลงทุนยอมรับได้ Sortino Ratio จึงนำความเสี่ยงที่ได้จากการลงทุนเฉพาะในทางลบ (Downside Risk) คือเฉพาะในส่วนที่ผลตอบแทนต่ำกว่าผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยงมาคำนวณ อัตราส่วนนี้ Sortino Ratio มาปรับด้วยการใช้ผลตอบแทนที่ต้องการเป็นผลตอบแทนขั้นต่ำที่ควรได้รับแทนผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง สำหรับการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนที่มีเป้าหมายการลงทุนที่ชัดเจน (Chen & Estes, 2007; Panyagometh, 2013) โดยอัตราส่วนนี้สามารถคำนวณได้จากมูลค่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน หักมูลค่าผลตอบแทนที่นัก

ลงทุนต้องการ ทารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉพาะในทางลบ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ งานวิจัยของ Chen and Estes (2007) Panyagometh (2013) และ Pfau (2012) ใช้ในการประเมินผลการลงทุน

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนเพื่อการเกษียณ กลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ การกระจายการลงทุนในหุ้นสามัญ กลยุทธ์โมเมนตัมอุตสาหกรรม รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา ประยุกต์และกำหนดแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวคิดการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ และกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม สำหรับการวางแผนการลงทุนเพื่อการเกษียณ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สินทรัพย์ทางการเงินในประเทศไทย ได้แก่ ดัชนีผลตอบแทนรวมตราสารหนี้ (Composite Bond Total Return Index) ดัชนีผลตอบแทนรวมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand Total Return Index: SET TRI) และดัชนีผลตอบแทนรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (SET Industry Group Total Return Index) ทั้ง 8 อุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการเงิน สินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ท่องเที่ยว บริการ และเทคโนโลยี โดยผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลรายปีจากสมาคมตราสารหนี้ไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ครอบคลุมข้อมูลหลักทรัพย์ ตั้งแต่ เดือน กันยายน พ.ศ. 2549 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 และจำลองผลตอบแทนด้วยวิธีบูทสแตรป์จำนวน 10,000 รอบ เช่นเดียวกับงานวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อการเกษียณของ Basu et al. (2011) Panyagometh (2011) และ Spitzer (2008); Spitzer, Strieter, and Singh (2007) สำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และ 30 ปี เพื่อทดสอบกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ทั้ง 4 กลยุทธ์สำหรับการลงทุนในตราสารหนี้ และหุ้นสามัญ และทดสอบกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมโดยนำสัดส่วนการลงทุนในหุ้นสามัญของกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนในสินทรัพย์ทั้ง 4 กลยุทธ์ มาลงทุนในดัชนีผลตอบแทนรวมกลุ่มอุตสาหกรรม โดยจะลงทุนในอุตสาหกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดในเดือนนั้นและประเมินผลทั้งด้านผลตอบแทน และความเสียหายในการลงทุน จาก 1) มูลค่าผลตอบแทน (Mean Terminal Wealth) 2) ความน่าจะเป็นที่ความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Shortfall Probability) 3) ความน่าจะเป็นที่ผลตอบแทนของการลงทุนด้วยกลยุทธ์หนึ่งสูงกว่าการลงทุนอีกกลยุทธ์หนึ่ง (Dominance Probability) 4) อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยง (Modified Sharpe Ratio) และ 5) อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ลักษณะโดยทั่วไปของดัชนีผลตอบแทนรวมตราสารหนี้ ดัชนีผลตอบแทนรวมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและดัชนีผลตอบแทนรวมกลุ่มอุตสาหกรรม

ดัชนีผลตอบแทนรวมตราสารหนี้มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อเดือนร้อยละ 0.47 โดยมีความเสี่ยง (วัดจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ร้อยละ 1.25 ในขณะที่ดัชนีผลตอบแทนรวมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อเดือนร้อยละ 0.72 และมีความเสี่ยงร้อยละ 6.39 โดยดัชนีผลตอบแทนรวมตราสารหนี้ และดัชนีผลตอบแทนรวมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามเท่ากับ -0.04754 ในส่วนของดัชนีผลตอบแทนรวมกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าดัชนีผลตอบแทนรวมอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อเดือนร้อยละ 1.30 ซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทนที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นโดยภาพรวมของทุกอุตสาหกรรมมีค่าความเสี่ยงอยู่ระหว่าง ร้อยละ 3.99 – 9.08 ซึ่งดัชนีผลตอบแทนรวมอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมมีค่าความเสี่ยงที่สูงที่สุด และมีเพียงอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเท่านั้นที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับดัชนีผลตอบแทนรวมตราสารหนี้ โดยมีค่าเท่ากับ 0.01982

ผลการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน

จากการเปรียบเทียบผลตอบแทนระหว่างก่อน และหลังการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาลงทุนในหุ้นสามัญเพื่อทดสอบกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสำหรับการเพิ่มผลตอบแทนสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณจากตารางที่ 1 พบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนในการลงทุนเพื่อการเกษียณได้ โดยสามารถให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นได้จากการวัดผลการลงทุนในทุกด้าน ทุกระยะเวลาการลงทุน และทุกอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุนที่ต้องการ ยกเว้นผลตอบแทนที่วัดจากอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงของกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด สำหรับอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่า (TAR Ratio2) และสำหรับระยะเวลาการลงทุน 30 ปี พบว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนในทุกด้านของการประเมินผลการลงทุน สำหรับทุกกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุน และทุกอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน ยกเว้น ผลตอบแทนที่วัดจากอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยง (Modified Sharpe Ratio) ในกรณี 1) การลงทุนด้วยกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด และกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนดังนี้ ตราสารหนี้ร้อยละ 70 และหุ้นสามัญร้อยละ 30 ตราสารหนี้ร้อยละ 80 และหุ้นสามัญร้อยละ 20 และตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10 สำหรับอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่าและ 3 เท่า 2) การลงทุนด้วยกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10 สำหรับอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 4 เท่า

ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากความเสี่ยงของกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนหลังการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ในการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นกว่าผลตอบแทนที่สูงขึ้น จึงส่งผลให้อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงลดลง อย่างไรก็ตามความเสี่ยงที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นเป็นความเสี่ยงในทางบวก เนื่องจากอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบหลังการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ในการลงทุนนั้นค่าสูงขึ้นทั้งหมด กล่าวคือการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ในการลงทุนในหุ้นสามัญมีความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนเพิ่มมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนนั้นอยู่ในระดับที่สูงกว่าผลตอบแทนที่ต้องการ ดังนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงมากโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนสูงยิ่งมากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงถือได้ว่า กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนในการลงทุนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moskowitz and Grinblatt (1999) ที่ทำการศึกษา กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา และงานวิจัยของ Su (2011) ที่ทำการศึกษา กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมสำหรับการลงทุนในประเทศจีน รวมถึงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Elias et al. (2014) ที่ทำการศึกษากลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมสำหรับการลงทุนในประเทศมาเลเซีย และงานวิจัยของ Behr et al. (2012) ที่นำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ร่วมกับกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งพบว่ากลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนในการลงทุนได้

สำหรับการเปรียบเทียบกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุดจะไม่สามารถเปรียบเทียบกับกลยุทธ์อื่นได้ในส่วนของอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 3 เท่า 4 เท่า และ 5 เท่า ด้วยระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และสำหรับอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 5 เท่า ด้วยระยะเวลาการลงทุน 30 ปี เนื่องจากไม่มีสัดส่วนการลงทุนใดจากการคำนวณด้วยกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถให้ผลตอบแทนตามเป้าหมายที่ต้องการได้ จากการเปรียบเทียบกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนที่ดีที่สุดสำหรับการลงทุนเพื่อการเกษียณนั้นแตกต่างกันไปตามระยะเวลาการลงทุนและอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน และขึ้นอยู่กับตัวชี้วัดผลการลงทุนหากวัดผลการลงทุนจากมูลค่าผลตอบแทนเฉลี่ยที่ได้รับจากการลงทุน (Mean Terminal Wealth) กลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ ด้วยสัดส่วนการลงทุนในหุ้นสามัญร้อยละ 100 ทั้งสำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และ 30 ปี สอดคล้องกับ Shiller (2005) ที่ทำการศึกษาการลงทุนเพื่อการเกษียณระหว่างกลยุทธ์การลงทุนตามอายุ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ในตราสารหนี้ร้อยละ 100 และ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ในหุ้นสามัญร้อยละ 100 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงซึ่งพิจารณาถึงความเสี่ยงที่ได้รับจากการลงทุนด้วยแล้ว กลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุดจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาการลงทุน (Veld-Merkoulova, 2011) และอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน โดยสำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี ที่อัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่า กลยุทธ์การลงทุนที่มีอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงที่สุดคือกลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10 และเมื่อผลตอบแทนที่ต้องการสูงขึ้นควรลงทุนในหุ้นสามัญด้วยสัดส่วนการลงทุนที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ต้องการ (Ervin et al., 2009; Stout, 2008) โดยกลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุดคือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในหุ้นสามัญร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panyagometh (2011, 2013)

อย่างไรก็ดี ความเสี่ยงที่ได้รับจากการลงทุนมีทั้งความเสี่ยงในทางบวกและทางลบ โดยความเสี่ยงในทางลบสามารถวัดได้จากการเปรียบเทียบมูลค่าผลตอบแทนที่จะได้รับจริงกับ มูลค่าผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการ พบว่า หากวัดผลจากความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Shortfall Probability) และอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio) พบว่า หากผลตอบแทนที่ต้องการไม่สูงนัก กลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุด คือกลยุทธ์ที่ลงทุนในตราสารหนี้ด้วยสัดส่วนที่สูง ดังเช่น ระยะเวลาการลงทุน 20 ปี ในกรณีอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่า กลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุดจากการวัดผลด้วยความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังคือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 80 และหุ้นสามัญร้อยละ 20 และกลยุทธ์การลงทุนที่ดีที่สุดจากการวัดผลด้วยอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ คือการลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10 หากผลตอบแทนที่ต้องการสูงขึ้น (3 เท่า 4 เท่า และ 5 เท่า) กลยุทธ์ที่มีผลการลงทุนดีที่สุดคือ กลยุทธ์ที่ลงทุนในหุ้นสามัญในสัดส่วนที่สูง เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ต้องการในระยะเวลายาวขึ้น นั่นคือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในหุ้นสามัญร้อยละ 100

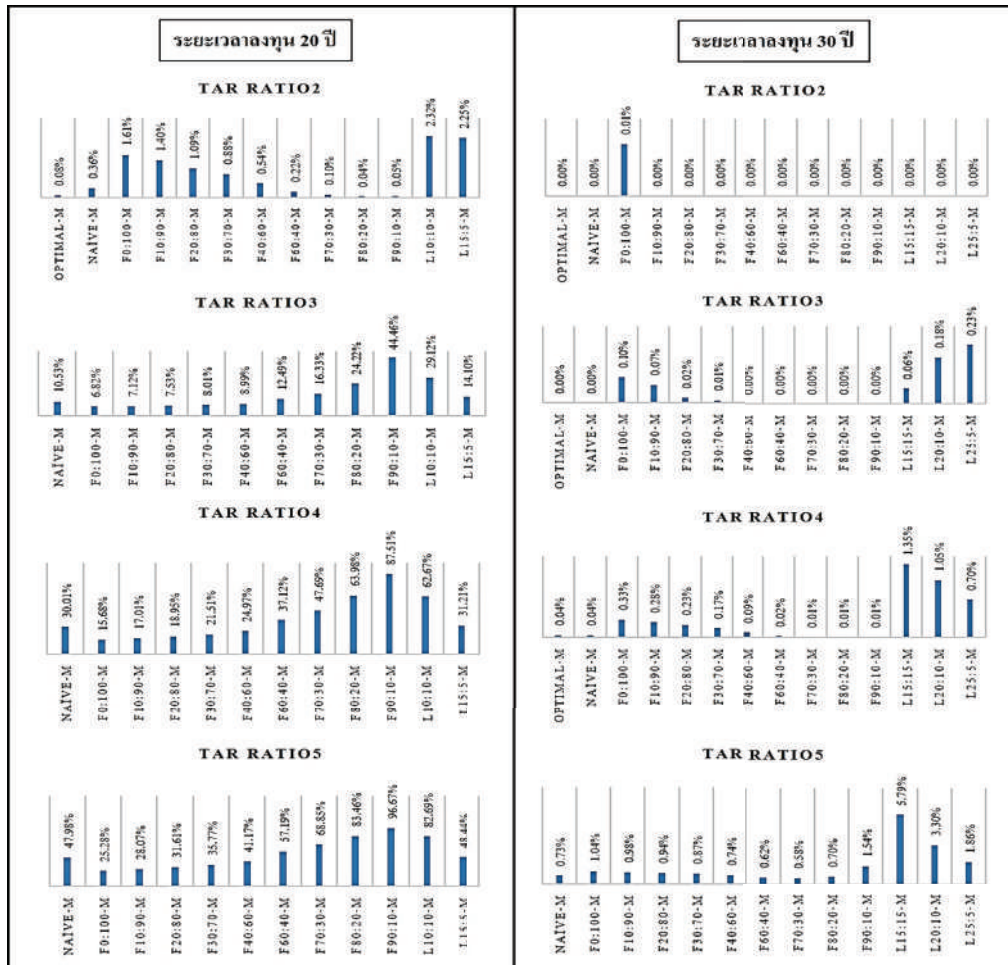
ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนระหว่างก่อน และหลังการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้สำหรับการลงทุนในหุ้นสามัญ

ระยะเวลาการลงทุน 20 ปี					
อัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินทุน (TAR Ratio)	มูลค่าผลตอบแทนเฉลี่ย (Mean Terminal Wealth)	ความน่าจะเป็นที่ผลตอบแทนของการลงทุนด้วยกลยุทธ์หนึ่งสูงกว่าการลงทุนอีกกลยุทธ์หนึ่ง (Dominance Probability)	ความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Shortfall Probability)	อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยง (Modified Sharpe Ratio)	อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio)
2	✓	✓	✓	X (Optimal)	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓
4	✓	✓	✓	✓	✓
5	✓	✓	✓	✓	✓
ระยะเวลาการลงทุน 30 ปี					
อัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินทุน (TAR Ratio)	มูลค่าผลตอบแทนเฉลี่ย (Mean Terminal Wealth)	ความน่าจะเป็นที่ผลตอบแทนของการลงทุนด้วยกลยุทธ์หนึ่งสูงกว่าการลงทุนอีกกลยุทธ์หนึ่ง (Dominance Probability)	ความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Shortfall Probability)	อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยง (Modified Sharpe Ratio)	อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio)
2	✓	✓	✓	X (Optimal, F70:30, F80:20, F90:10)	✓
3	✓	✓	✓	X (Optimal, F70:30, F80:20, F90:10)	✓
4	✓	✓	✓	X (F90:10)	✓
5	✓	✓	✓	✓	✓

- หมายเหตุ 1. เครื่องหมาย ✓ คือการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ สามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนได้สำหรับทุกกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุน จากการประเมินผลตอบแทนในแต่ละด้าน
2. เครื่องหมาย X คือการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ สามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนได้สำหรับบางกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุน กลยุทธ์ในวงเล็บคือกลยุทธ์

ที่นำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมมาใช้ และไม่สามารถเพิ่มผลตอบแทนในการลงทุนได้จากการประเมินผลตอบแทนในแต่ละด้าน

3. Optimal คือ กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด และ F คือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วน การลงทุนในตราสารหนี้ต่อหุ้นสามัญ

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง สำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และ 30 ปีโดย Optimal คือ กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด Naive คือ กลยุทธ์การลงทุนแบบเท่ากัน F คือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ต่อหุ้นสามัญ L คือ กลยุทธ์การลงทุนตามอายุด้วยสัดส่วนระยะเวลาการลงทุนในหุ้นสามัญต่อตราสารหนี้ และ M คือการนำกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมลงทุนในหุ้นสามัญ

นอกจากนี้พบว่า เมื่อระยะเวลาการลงทุนนานขึ้นผลการลงทุนจะดีขึ้น และความเสี่ยงในการลงทุนจะลดลง (Butler & Domian, 1992–1993; Panyagometh, 2011) โดยความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังจะน้อยลงและอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบจะสูงขึ้น ดังเช่น ระยะเวลาการลงทุน 30 ปี ในกรณีอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่ากลยุทธ์การลงทุนทั้งหมด ยกเว้น กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในหุ้นสามัญร้อยละ 100 ไม่มีความเสี่ยงในทางลบ กล่าวคือมีโอกาสที่นักลงทุนจะสามารถได้ผลตอบแทน

ตามที่ต้องการอย่างแน่นอน ในขณะที่หากอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุนสูงขึ้นจะทำให้ความน่าจะเป็นที่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังสูงขึ้นและอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบน้อยลง ดังเช่น ระยะเวลาการลงทุน 30 ปี ในกรณีอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 4 เท่าและ 5 เท่า พบว่า ไม่มีกลยุทธ์การลงทุนใดที่มีความน่าจะเป็นที่จะสามารถให้ผลตอบแทนตามที่นักลงทุนต้องการได้อย่างแน่นอนซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Panyagometh (2013) ดังเช่นในภาพที่ 2 และตารางที่ 2

บทสรุป

กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนในทุกตัวชี้วัดผลการลงทุน สำหรับทุกกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุน ดังนั้นนักลงทุนจึงควรใช้กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสำหรับการลงทุนในหุ้นสามัญโดยควรลงทุนในตราสารหนี้ และหุ้นสามัญในสัดส่วนดังต่อไปนี้ซึ่งเป็นสัดส่วนการลงทุนจากกลยุทธ์ที่มีอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบมากที่สุด เนื่องจากการวัดผลการลงทุนทั้งในด้านผลตอบแทน และความเสี่ยง โดยเป็นความเสี่ยงเฉพาะในทางลบ ในกรณีที่อัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบมีค่าเท่ากัน จะประเมินผลการลงทุนจากมูลค่าผลตอบแทนเฉลี่ยที่ได้รับจากการลงทุนเป็นลำดับถัดมา เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ต้องการ หรือเพิ่มโอกาส และความน่าจะเป็นที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการได้

1. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่า ควรลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10
2. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 3 เท่า 4 เท่า และ 5 เท่า ควรลงทุนในหุ้นสามัญร้อยละ 100
3. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 30 ปีและต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่าสามารถได้รับผลตอบแทนจากการออมในทุกเดือน โดยไม่ต้องลงทุนใดๆ อย่างไรก็ตามหากนักลงทุนต้องการผลตอบแทนที่สูงที่สุดควรลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 10 และหุ้นสามัญร้อยละ 90
4. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 30 ปีและต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 3 เท่าควรลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 40 และหุ้นสามัญร้อยละ 60
5. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 30 ปีและต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 4 เท่าควรลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 90 และหุ้นสามัญร้อยละ 10
6. นักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุน 30 ปีและต้องการอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 5 เท่าควรลงทุนในตราสารหนี้ร้อยละ 60 และหุ้นสามัญร้อยละ 40

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบอัตราส่วนมูลค่าผลตอบแทนที่เกินกว่ามูลค่าเป้าหมายต่อความเสี่ยงในทางลบ (Modified Sortino Ratio) สำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี และ 30 ปี

ระยะเวลาการลงทุน 20 ปี															
TAR Ratio	Optimal-M	Naïve-M	Fix								Life Cycle				
			F0:100-M	F10:90-M	F20:80-M	F30:70-M	F40:60-M	F60:40-M	F70:30-M	F80:20-M	F90:10-M	L10:10-M	L15:5-M	L20:10-M	L25:5-M
2	1,934.07	385.08	139.25	158.49	185.11	224.32	283.00	591.46	1,036.58	2,188.79	2,971.25	59.91	77.30		
3	-	19.95	32.27	30.67	28.74	26.39	23.50	15.63	10.59	5.30	0.96	2.79	11.27		
4	-	4.13	12.14	10.65	9.08	7.45	5.79	2.54	1.11	(0.03)	(0.76)	(0.15)	2.96		
5	-	1.10	5.65	4.69	3.74	2.81	1.92	0.38	(0.22)	(0.67)	(0.92)	(0.69)	0.78		
ระยะเวลาการลงทุน 30 ปี															
TAR Ratio	Optimal-M	Naïve-M	Fix								Life Cycle				
			F0:100-M	F10:90-M	F20:80-M	F30:70-M	F40:60-M	F60:40-M	F70:30-M	F80:20-M	F90:10-M	L15:15-M	L20:10-M	L25:5-M	
2	NA	NA	45,525.41	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
3	NA	NA	2,978.64	4,927.32	10,785.62	21,792.06	NA	NA	NA	NA	NA	1,241.53	855.50	1,397.68	
4	3,686.32	3,017.42	921.76	1,087.95	1,342.84	1,750.56	2,392.62	3,448.30	3,919.11	5,080.48	21,001.83	123.22	195.61	351.89	
5	-	536.62	423.39	443.44	465.99	490.70	515.29	541.56	499.10	359.61	125.20	31.80	72.17	156.78	

หมายเหตุ 1. Optimal คือ กลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด Naïve คือ กลยุทธ์การลงทุนแบบเท่ากัน Fix (F) คือ กลยุทธ์การลงทุนแบบคงที่ด้วยสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ต่อ หุ้นสามัญ Life Cycle (L) คือ กลยุทธ์การลงทุนตามอายุด้วยสัดส่วนระยะระยะเวลาการลงทุนในหุ้นสามัญ และ M คือ การนำกลยุทธ์การลงทุนแบบไม่เน้นต้นทุนต่อสหกรณ์การลงทุนในหุ้นสามัญ

2. NA คือ ไม่มีค่าความน่าจะเป็นที่จะไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่ได้จากข้อค้นพบ

จากการศึกษาพบว่า หากอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการเท่ากัน นักลงทุนที่มีระยะเวลาลงทุนนานกว่าจะมีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้มากกว่า ดังนั้น นักลงทุนจึงควรเริ่มต้นลงทุนตั้งแต่อายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า และควรใช้กลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรมสำหรับการลงทุนในหุ้นสามัญ เพื่อเพิ่มโอกาสที่จะบรรลุผลตอบแทนที่ต้องการเมื่อเกษียณอายุ สำหรับการลงทุนในตราสารหนี้ หมายถึงการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล และหุ้นกู้ภาคเอกชน โดยนักลงทุนอาจลงทุนโดยตรง หรือลงทุนผ่านกองทุนรวมตราสารหนี้ โดยพิจารณาข้อมูลการลงทุนของแต่ละกองทุนจากหนังสือชี้ชวน และสำหรับการลงทุนด้วยกลยุทธ์การลงทุนแบบโมเมนตัมอุตสาหกรรม นักลงทุนควรพิจารณาอุตสาหกรรมที่ควรลงทุนจากอัตราผลตอบแทนรายเดือนของแต่ละอุตสาหกรรม และเลือกลงทุนในอุตสาหกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงที่สุดของเดือนที่ผ่านมา ทั้งนี้ นักลงทุนอาจกำหนดขอบเขตการลงทุนให้ชัดเจนขึ้น โดยเลือกลงทุนในหุ้นสามัญที่มีมูลค่าตลาดในสัดส่วนที่สูงในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

หากงานวิจัยในอนาคตสามารถศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมตลาดทั้งในช่วงขาขึ้น และขาลง ในช่วงเวลาที่นานขึ้นอาจส่งผลให้ได้ข้อค้นพบจากการลงทุนที่ต่างออกไป และอาจสามารถคำนวณสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ และหุ้นสามัญของกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมที่สุด สำหรับระยะเวลาการลงทุน 20 ปี ในกรณีอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 3 เท่า 4 เท่า และ 5 เท่า และ สำหรับระยะเวลาการลงทุน 30 ปี ในกรณีอัตราส่วนผลตอบแทนที่ต้องการต่อเงินลงทุน 2 เท่า ซึ่งไม่สามารถทำการเปรียบเทียบการลงทุนกับกลยุทธ์การจัดสรรการลงทุนอื่นในงานวิจัยนี้ได้

บรรณานุกรม

- ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล. (2555). การจัดสรรสินทรัพย์ลงทุนที่เหมาะสมกับวัยเกษียณ, เอกสารงานวิจัยฉบับที่ 5/2556.กรุงเทพฯ: Capital Market Research Institute, The Stock Exchange of Thailand.
- สมาคมนักวางแผนการเงินไทย. (2557). *การวางแผนการเงินในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 24 ธันวาคม 2557, จาก <http://tfpa.or.th/2014/magazine.php?subtype=Bulletin>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2558, จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-1-1.html>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2558, จาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/2013%20ThaiFLSurvey.pdf>
- Basu, A. K., Byrne, A., & Drew, M. E. (2011). Dynamic Lifecycle Strategies for Target Date Retirement Funds. *Journal of Portfolio Management*, 37(2), 83-96.
- Basu, A. K., & Drew, M. E. (2009). Portfolio Size Effect in Retirement Accounts: What Does It Imply for Lifecycle Asset Allocation Funds? *Journal of Portfolio Management*, 35(3), 61-72.
- Behr, P., Guettler, A., & Truebenbach, F. (2012). Using industry momentum to improve portfolio performance. *Journal of Banking & Finance*, 36(5), 1414-1423.
- Bianchi, D., & Guidolin, M. (2014). Can long-run dynamic optimal strategies outperform fixed-mix portfolios? Evidence from multiple data sets. *European Journal of Operational Research*, 236(1), 160-176.
- Bikker, J. A., Broeders, D. W. G. A., Hollanders, D. A., & Ponds, E. H. M. (2012). Pension Funds' Asset Allocation and Participant Age: A Test of the Life-Cycle Model. *Journal of Risk and Insurance*, 79(3), 595-618.
- Bridges, B., Gesumaria, R., & Leonesio, M. V. (2010). Assessing the performance of life-cycle portfolio allocation strategies for retirement saving: a simulation study. *Soc Secur Bull*, 70(1), 23-43.
- Brinson, G. P., Hood, L. R., & Beebower, G. L. (1995). Determinants of Portfolio Performance. *Financial Analysts Journal*, 51(1), 133-138.
- Butler, K. C., & Domian, D. L. (1992-1993). Long-run returns on stock and bond portfolios: Implications for retirement planning. *Financial Services Review*, 2(1), 41-49.
- Chai, J., Horneff, W., Maurer, R., & Mitchell, O. S. (2011). Optimal Portfolio Choice over the Life Cycle with Flexible Work, Endogenous Retirement, and Lifetime Payouts. *Review of Finance*, 15(4), 875-907.
- Chen, H., & Estes, J. (2007). Value Averaging for 401(k) Plans Hakes More 'Cents' than Dollar-Cost Averaging. *Journal of Financial Planning*, 20(2), 56-59.
- Chen, H., & Estes, J. (2010). A Monte Carlo study of the strategies for 401(k) plans: dollar-cost-averaging, value-averaging, and proportional rebalancing. *Financial Services Review*, 19(2), 95-109.
- Collins, P., & Lam, H. D. (2011). Asset allocation, human capital, and the demand to hold life insurance in retirement. *Financial Services Review*, 20(4), 303-325.
- DeMiguel, V., Garlappi, L., & Uppal, R. (2009). Optimal versus Naïve Diversification: How Inefficient Is the 1/N Portfolio Strategy? *The Review of Financial Studies*, 22(5), 1915-1953.

- Dierkes, M., Erner, C., & Zeisberger, S. (2010). Investment horizon and the attractiveness of investment strategies: A behavioral approach. *Journal of Banking & Finance*, 34(5), 1032-1046.
- Domian, D. L., Louton, D. A., & Racine, M. D. (2003). Portfolio diversification for long holding periods: How many stocks do investors need? *Studies in Economics and Finance*, 21(2), 40.
- Dubil, R. (2005). Lifetime Dollar-Cost Averaging: Forget Cost Savings, Think Risk Reduction. *Journal of Financial Planning*, 18(10), 86-90.
- Duchin, R., & Levy, H. (2009). Markowitz Versus the Talmudic Portfolio Diversification Strategies. *Journal of Portfolio Management*, 35(2), 71-74.
- Elias, S. M., Azmi, N. N. H. N., & Kamil, K. H. (2014). Industry Momentum Strategy in Malaysian Stock Market. *International Journal of Business and Social Science*, 5(11), 194-202.
- Ervin, D. M., Faulk, G. K., & Smolira, J. C. (2009). The Impact of Asset Allocation, Savings and Retirement Horizons, Savings Rates, and Social Security Income in Retirement Planning: A Monte Carlo Analysis. *Financial Services Review*, 18(4), 313-331.
- Fong, W. M., & Yong, L. H. M. (2005). Chasing trends: recursive moving average trading rules and internet stocks. *Journal of Empirical Finance*, 12(1), 43-76.
- Gibson, R. (2013). *Asset Allocation: Balancing Financial Risk* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hubener, A., Maurer, R., & Rogalla, R. (2013). Optimal Portfolio Choice with Annuities and Life Insurance for Retired Couples. *Review of Finance*, 18(1), 147-188.
- Jacobs, H., Muller, S., & Weber, M. (2014). How should individual investors diversify? An empirical evaluation of alternative asset allocation policies. *Journal of Financial Markets*, 19(6), 62-85.
- Jegadeesh, N., & Titman, S. (1993). Returns to Buying Winners and Selling Losers: Implications for Stock Market Efficiency. *The Journal of Finance*, 48(1), 65-91.
- Jegadeesh, N., & Titman, S. (2001). Profitability of Momentum Strategies: An Evaluation of Alternative Explanations. *The Journal of Finance*, 56(2), 699-720.
- Jegadeesh, N., & Titman, S. (2011). Momentum. *Annual Review of Financial Economics*, 3(1), 493-509.
- Liu, Q., Chang, R. P., Jong, J. C. d., & Robinson, J. H. (2011). Are lifecycle funds getting a bum rap? : a comprehensive comparison of lifecycle versus lifestyle retirement strategies from accumulation through withdrawal. *The Journal of Wealth Management*, 14(2), 68-84.
- Maginn, J. L., Tuttle, D. L., McLeavey, D. W., & Pinto, J. E. (2007). *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process* (3rd ed.). New Jersey, Canada: John Wiley & Sons.
- Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. *The Journal of Finance*, 7(1), 77-91.
- Moskowitz, T. J., & Grinblatt, M. (1999). Do Industries Explain Momentum? *The Journal of Finance*, 54(4), 1249-1290.
- Panyagometh, K. (2011). Asset Allocation, Time Diversification and Portfolio Optimization for Retirement. *Technology and Investment*, 2(2), 92-104.
- Panyagometh, K. (2013). Performance Comparison between Dollar Cost Averaging and Value Averaging Investment Strategies and the Impacts of Investment Horizon and Target Terminal Wealth. *Journal of Applied Finance & Banking*, 3(3), 15-27.
- Pfau, W. D. (2011). The Portfolio Size Effect and Lifecycle Asset Allocation Funds: A Different Perspective. *Journal of Portfolio Management*, 37(3), 44-53.
- Pfau, W. D. (2012). Long-Term Investors and Valuation-Based Asset Allocation. *Applied Financial Economics*, 22(16-18), 1343-1353.

- Read, D., & Loewenstein, G. (1995). Diversification Bias: Explaining the Discrepancy in Variety Seeking between Combined and Separated Choices. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 1(1), 34-49.
- Reddy, W., Higgins, D., Wist, M., & Garimort, J. (2013). Australian industry superannuation funds: Investment strategies and property allocation. *Journal of Property Investment and Finance*, 31(5), 462-480.
- Schleef, H. J., & Eisinger, R. M. (2007). Hitting or missing the retirement target: comparing contribution and asset allocation schemes of simulated portfolios. *Financial Services Review*, 16(3), 229-243.
- Shiller, R. (2005). *The Lifecycle Personal Accounts Proposal for Social Security: An Evaluation*, Working Paper No. 11300. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Shynkevich, A. (2013). Time-series momentum as an intra- and inter-industry effect: Implications for market efficiency. *Journal of Economics and Business*, 69, 64-85.
- Simonson, I. (1990). The Effect of Purchase Quantity and Timing on Variety-Seeking Behavior. *Journal of Marketing Research*, 27(2), 150-162.
- Spitzer, J. J. (2008). Retirement withdrawals: an analysis of the benefits of periodic "midcourse" adjustments. *Financial Services Review*, 17(1), 17-29.
- Spitzer, J. J., Strieter, J. C., & Singh, S. (2007). Guidelines for Withdrawal Rates and Portfolio Safety During Retirement. *Journal of Financial Planning*, 20(10), 52-59.
- Stendardi, E. J., Graham, J. F., & O'Reilly, M. (2006). The impact of gender on the personal financial planning process: Should financial advisors tailor their process to the gender of the client? *Humanomics*, 22(4), 223-238.
- Stout, R. G. (2008). Stochastic Optimization of Retirement Portfolio Asset Allocations and Withdrawals. *Financial Services Review*, 17(1), 1-15.
- Su, D. (2011). An empirical analysis of industry momentum in chinese stock markets. *Emerging Markets, Finance and Trade*, 47(4), 4.
- Tu, J., & Zhou, G. (2011). Markowitz meets Talmud: A combination of sophisticated and naïve diversification strategies. *Journal of Financial Economics*, 99(1), 204-215.
- Van Dijk, R., & Keijzer, T. (2004). Region, sector and style selection in global equity markets. *Journal of Asset Management*, 4(5), 293-307.
- Vardharaj, R., & Fabozzi, F. J. (2007). Sector, Style, Region: Explaining Stock Allocation Performance. *Financial Analysts Journal*, 63(3), 59-70.
- Veld-Merkoulova, Y. V. (2011). Investment horizon and portfolio choice of private investors. *International Review of Financial Analysis*, 20(2), 68-75.

การถอดบทเรียนการวิจัย และประเมินผลการดำเนิน กระบวนการสมัชชาคุณธรรม ปีงบประมาณ 2558

THE LESSON LEARNED AND EVALUATION OF MORAL ASSEMBLY IN THE FISCAL YEAR 2015

นิติพล ธาระรูป*

Nitiphol Thararoop*

ณัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวนิช**

Natthavadee Limledjalearnvanit**

* อาจารย์ประจำ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Lecturer, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: nitiphol.tha@dpu.ac.th

** นักวิจัยอิสระ

** Independent Researcher

** Email: nutthawadee680@gmail.com

บทคัดย่อ

การถอดบทเรียนการวิจัย และประเมินผลการดำเนินงานกระบวนการสมัชชาคุณธรรม ปีงบประมาณ 2558 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อประเมินผลการจัดงานสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และสมัชชาคุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ปีงบประมาณ 2558 และ 2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และในภาพรวม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ กลุ่มเครือข่าย 7 เครือข่าย ผู้เข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 จำนวน 2,000 คน และผู้เข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมคุณธรรม 4 จังหวัดนำร่อง จังหวัดละ 500 คน ใช้แบบสอบถาม แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า

1. การประเมินผลการจัดงานสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และสมัชชาคุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ในด้านประสิทธิผล ได้แก่ การจัดงานสมัชชาคุณธรรมได้ช่วยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการขยายผลการสร้างคุณธรรม ในด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดงานสมัชชาคุณธรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ในด้านกระบวนการ ได้แก่ การให้หน่วยงานเข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมอย่างทั่วถึง และมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานสมัชชาคุณธรรม ด้านความสำเร็จ ได้แก่ งานสมัชชาคุณธรรมสามารถสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย กระตุ้นให้สังคมเกิดการตื่นตัวด้านคุณธรรม และด้านผู้เข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการ กระบวนการจัดงานการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และผลลัพธ์ของงานสมัชชาคุณธรรม

2. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และในภาพรวมพบว่า เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายศาสนา เครือข่ายชุมชน เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายองค์กรภาครัฐ และเครือข่ายการเมือง ทุกเครือข่ายมีกระบวนการการดำเนินงานขับเคลื่อนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ

กล่าวโดยสรุป ประจำปีงบประมาณ 2558 ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยพิจารณาจากผู้เข้าร่วมงานสมัชชาที่มีความตระหนักถึงประเด็นคุณธรรมและองค์กรภาคี 7 กลุ่มเครือข่าย และการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่จังหวัดและภาคได้นำแผนฯ ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง โดยส่วนใหญ่มีการกำหนดโครงการและแนวทางการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยบางองค์กรมีภารกิจหรือแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมเป็นการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร และส่วนใหญ่มีความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในโครงการ และมีแนวทางการขยายผลโดยเครือข่ายองค์กรภาคีมีกลุ่มเป้าหมายเดิมกลุ่มเป้าหมายใหม่ โดยเน้นไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: คุณธรรม แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ สมัชชาคุณธรรม

Abstract

The Lesson Learned and Evaluation of Moral Assembly in the Fiscal Year 2015 aimed 1) to assess process of Provincial Moral Assembly and the 7th National Moral Assembly in the Fiscal Year 2015, and 2) to evaluate the impact of 7 networking groups' activities based on National Integrity Plan. This research was a mixed methods approach, qualitative and quantitative approaches. The population of this study consisted of 7 networking groups, 2,000 participants of National Moral Assembly and 500 participants of each Provincial Moral Assembly, 4 provinces. The instruments included the interview, project reports, observation and questionnaires used for participants.

The results showed as follow:

1) The results of evaluation of Provincial Moral Assembly and the 7th National Moral Assembly in the fiscal year 2015 were as follows: effects including knowledge exchange and expand moral network, efficiency including achievement and worthwhileness, process including complement and purpose related, achievement including cooperation and moral attentiveness, and satisfaction including administration, process, public relations, and result were overall at high level.

2) The results of evaluated 7 networking groups' activities based on National Integrity Plan A.D. 2014-2016, i.e., educational group, media group, religious group, community group, business group, public group and political group, found that all networks process based on the strategies in the National Integrity Plan.

In conclusion, the result of evaluation of Moral Assembly in the Fiscal Year 2015, moderately success, considered from participants were stimulated the moral issues and 7 networks promoted moral and integrity through various activities. They used the National Integrity Plan to lead their projects. Some of them had their own moral mission and strategies. They also promoted the integrity both inside and outside organizations, and totally succeed. Besides, most of organizations have planned to promote it through original groups, new targeted groups, especially child and youth.

Keywords: Moral, National Integrity Plan, Moral Assembly

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาด้านคุณธรรม เช่น ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ในวงราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เช่น การทุจริตในการสอบ การเกิดค่านิยมยอมรับหากได้ประโยชน์จากการทุจริตการใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหา ภาครัฐจึงจัดตั้งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มีภารกิจด้านการส่งเสริมคุณธรรม ในสังคมไทย การเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างบูรณาการเพื่อพัฒนา คุณธรรม และการสร้างความรู้ด้านคุณธรรมให้กับประชาชนและบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์กร และ เครือข่ายต่างๆ ทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายองค์กรภาครัฐ เครือข่ายการเมืองท้องถิ่น เครือข่าย ศาสนา เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายสื่อมวลชน และเครือข่ายชุมชน

สำหรับในปี พ.ศ. 2558 นับเป็นอีกวาระหนึ่งของการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ภายใต้แนวคิด “รวมพลังขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมสู่การปฏิรูป” ในระหว่างวันที่ 25-26 มีนาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร เพื่อรวมพลังเครือข่าย คุณธรรม และร่วมกันเสนอข้อคิดเห็นในการพัฒนาประเด็นด้านคุณธรรมเป็นนโยบายสาธารณะและ ขับเคลื่อนคุณธรรมลงไปในระดับพื้นที่ด้วยการใช้จังหวัดเป็นฐานขับเคลื่อนคุณธรรม หรือ จังหวัดคุณธรรม เพื่อขยายผลไปถึง 76 จังหวัด ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จึงดำเนินการจัด สัปดาห์คุณธรรมในระดับจังหวัด เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาสู่จังหวัดคุณธรรมซึ่งขับเคลื่อน ในจังหวัดคุณธรรมนำร่อง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดพัทลุง และจังหวัดบุรีรัมย์

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยเกิดความสนใจต่อการประเมินผลการจัดงานสัปดาห์คุณธรรม ระดับจังหวัด และสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ปีงบประมาณ 2558 ในด้านระบบบริหารจัดการ กระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 และระดับจังหวัดเป็นอย่างไร และผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และในภาพรวมเป็นอย่างไร เพื่อสร้างสังคมไทย เป็นสังคมคุณธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมระดับจังหวัด และสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ปีงบประมาณ 2558 ในด้านระบบบริหารจัดการกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จ และความพึงพอใจ

2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนแผนพัฒนา ความซื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และในภาพรวม

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559

แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 มีวิสัยทัศน์คือ “สังคมไทยเป็น สังคมแห่งความซื่อตรงโปร่งใส” ให้ทุกภาคส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิดร่วมกำหนด และนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างต่อเนื่อง แผนฯ ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1. เพื่อให้สังคมมีความซื่อตรงโปร่งใสในการปฏิบัติงานตาม ภารกิจและความรับผิดชอบต่อสังคม 2. เพื่อให้สังคมมีธรรมาภิบาล และ 3. เพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่เคารพ ให้เกียรติต่อกัน (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2554, น.1) และขับเคลื่อนแผนฯ ด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. การส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงในสถาบันหลักของสังคม 2. การสร้างวัฒนธรรม และคุณค่า ของคุณธรรมความซื่อตรงในสังคมไทย และ 3. การเสริมพลังเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม ความซื่อตรง

เมื่อปี 2557 ที่ผ่านมามี แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ได้ถูกนำมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนคุณธรรมของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงาน และถูกใช้เป็นแนวส่งเสริมคุณธรรมของกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม พบว่า องค์กรภาคี 22 องค์กรได้นำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม ได้แก่ เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายศาสนา เครือข่ายชุมชน เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายองค์กรภาครัฐ และเครือข่ายการเมือง มีกระบวนการการดำเนินงานขับเคลื่อนสอดคล้องตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาความซื่อตรง (นิติพล ธาระรูป, 2559, น.1)

สมัชชาคุณธรรม

สมัชชาคุณธรรมเป็นพื้นที่สำหรับเครือข่ายองค์กรภาคี ภาคประชาสังคม ประชาชน หน่วยงานของรัฐและเอกชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะ (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2556, น.1) โดยมีขั้นตอน ได้แก่ 1. คณะกรรมการจัดสมัชชา ทำหน้าที่ดูแลงานด้านการจัดสมัชชาคุณธรรม ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ/กำหนดประเด็นการจัดสมัชชาคุณธรรม แนวทางการดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ 2. การจัดสมัชชาคุณธรรมระดับพื้นที่ที่เป็นเวทีสาธารณะเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่ 3. การจัดสมัชชาคุณธรรมระดับชาติเป็นพื้นที่การเรียนรู้ สังเคราะห์ ถอดบทเรียนจากข้อเสนอที่ได้จากสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และมีการจัดนิทรรศการสร้างเสริมคุณธรรม และนำผลจากการถอดบทเรียนนำไปใช้ในภาคส่วนต่างๆ และ 4. ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นผู้สนับสนุนประสานงานให้เกิดการจัดสมัชชาคุณธรรมระดับประเทศและระดับจังหวัด

การดำเนินการจัดสมัชชาคุณธรรมในครั้งที่ผ่านมามี

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ให้ความสำคัญของกระบวนการสมัชชาในฐานะกลไกขับเคลื่อนคุณธรรมของประเทศ เพื่อการสร้างกระแสคุณธรรมอย่างมีพลังและต่อเนื่อง โดยการจัดงานสมัชชาคุณธรรมได้ถูกจัดขึ้นทั้งหมด 7 ครั้ง ดังนี้ (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2556)

1. งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ และตลาดนัดคุณธรรม ครั้งที่ 1 จัดขึ้น ระหว่าง วันที่ 28-30 ตุลาคม 2548 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ภายใต้แนวคิดหลัก “ร่วมแรงแข่งขัน ร่วมกันทำดี” เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและระดมความคิด ความร่วมมือ ตลอดจนเชื่อมโยงให้กลุ่ม องค์กร และประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจากทุกภาคส่วนในสังคมได้มีโอกาสเชื่อมประสานเครือข่ายคุณธรรม เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามสู่สังคมไทย ผลการประชุมสมัชชาได้จัดทำเป็นคำประกาศเจตนารมณ์รวม 10 ประการ มอบต่อนายกรัฐมนตรีในวันปิดการประชุม (นงลักษณ์ วิรัชชัย, รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ, 2549)

2. งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรมครั้งที่ 2 มีแนวคิดหลัก คือ “ถึงเวลา...คุณธรรม นำสังคมไทย สู่การสร้างสังคม รู้ รัก สามัคคี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในสังคมทำความดีกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว และมีส่วนร่วมการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคม รวมทั้งมีการนำเสนอผลงานของศูนย์คุณธรรมและเครือข่ายคุณธรรมแก่สาธารณชน โดยแบ่งกิจกรรมหลักๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม โดยมีการจัดงานในวันที่ 26-28 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ มีการประชุมจัดทำปฏิญญาคุณธรรมว่าด้วยการสร้างสังคม “รู้ รัก สามัคคี” รวม 4 ประการ มอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในวันปิดประชุม (อรทัย อาภาอ่ำ, ครรชิต ปิตะภา, รัตติ เปี้ยแก้ว, พิพัฒน์ เพชรจิโรจน์, ประมวล บุญมา, และสุชาติ นกอยู่, 2550)

3. งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม ครั้งที่ 3 จัดขึ้น ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็คเมืองทองธานี ในวันที่ 25-27 มกราคม พ.ศ. 2551 ภายใต้แนวคิด “รู้ รัก สามัคคี วิถีไทย” ซึ่งเป็นสมัชชาคุณธรรมอย่างเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรก โดยการจัดงานแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ การจัดสมัชชาคุณธรรมและตลาดนัดคุณธรรมระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค การค้นหาพัฒนาพื้นที่ต้นแบบคุณธรรม ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จระดับดี เกิดคำประกาศเจตนารมณ์จากระดับจังหวัดและ

ระดับภูมิภาค จังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคมีพื้นที่ต้นแบบคุณธรรม มีคนดี มีความดีเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ และมีศักยภาพสูงในการพัฒนาขยายผลพื้นที่ต้นแบบคุณธรรม

4. งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม ครั้งที่ 4 จัดขึ้น ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี ในวันที่ 30 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ภายใต้แนวคิด “ฝ่าวิกฤตด้วยธุรกิจคุณธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์การจัดงานเพื่อร่วมแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบันที่สะท้อนถึงรากเหง้าของปัญหาจากโลกาภิวัตน์ร่วมสมัย รูปแบบการจัดงานเป็นเวทีสาธารณะสำหรับนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการสร้างธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ และเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานสร้างธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจ

5. งานสมัชชาคุณธรรม เชิงประเด็น 7 ประเด็น จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจาก การมีส่วนร่วมทั้งจากเครือข่ายองค์กรภาคีด้านคุณธรรมจริยธรรม ภาคประชาสังคม ประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีนโยบายสาธารณะและการทำงานในด้านต่างๆ อย่างมีคุณธรรมจากทุกภาคส่วน โดยการจัดงานในปี 2553 มุ่งเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความพอเพียง โดยมีแนวคิด “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อ พอเพียง” ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือ แผนพัฒนาความซื่อตรงในภาครัฐ และองค์การต้นแบบความซื่อตรงในภาครัฐ 27 องค์กร

6. งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 5 จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2554 เป็นการดำเนินงานขยายผลต่อเนื่องของการนำแผนปฏิบัติการและปณิญาคุณธรรม ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานโครงการสมัชชาคุณธรรมในปีที่ผ่านมาของ 6 เครือข่าย มาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยจัดขึ้นภายใต้แนวคิด “สร้างชาติโปร่งใส สร้างไทยซื่อตรง” ผลลัพธ์ที่ได้ คือ แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 (แผน 5 ปี)

7. งานสมัชชาคุณธรรมระดับพื้นที่/จังหวัด และสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 6 จัดขึ้น พ.ศ. 2555-2556 จัดขึ้นภายใต้แนวคิด “สร้างชาติโปร่งใส สร้างไทยซื่อตรง” และ “สร้างชาติ สร้างไทยสร้างใจซื่อตรง” เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมคุณธรรม ความดี การสร้างกลไกขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ผลลัพธ์ที่ได้คือ เกิดการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรง สู่การปฏิบัติในหน่วยงาน/องค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

8. งานสมัชชาคุณธรรมเชิงประเด็นระดับภาค ในปี พ.ศ. 2557 จัดขึ้นโดยความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สมัชชาคุณธรรมโดยประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคีเครือข่ายหลัก 7 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายศาสนา เครือข่ายชุมชน เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายการเมือง เครือข่ายองค์กรภาครัฐ และเครือข่ายการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมในจังหวัดน่าน ร่อง 12 จังหวัด 4 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดบุรีรัมย์ กรุงเทพฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดยะลา องค์กรที่เป็นภาคีร่วมขับเคลื่อนงาน รวม 270 องค์กร ทำให้เกิดปัญญาคุณธรรม 6 ข้อ (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาตั้งแต่เดือนมีนาคม-กันยายน พ.ศ. 2558 มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การประเมินผลการจัดงานสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และสมัชชาคุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ปีงบประมาณ 2558 มีประเด็นในการประเมิน 1. ประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้ทรัพยากร และด้านการสื่อสาร 2. ประสิทธิผล ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาด้านคุณธรรม และความคาดหวังของการเข้าร่วมงาน 3. กระบวนการ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานสมัชชาคุณธรรมและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 4. ความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การรับรู้ต่อการดำเนินงานของกิจกรรมที่ทำให้สังคมตื่นตัวด้านคุณธรรม และการนำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรม

ในพื้นที่ 5. ความพึงพอใจ ได้แก่ การบริหารจัดการ กระบวนการจัดงาน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ของการจัดงาน และความพึงพอใจในภาพรวม

การจัดสัมภาษณ์เชิงคุณภาพประเทศไทยครั้งที่ 7 (ระดับชาติ) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 25-26 มีนาคม 2558 ณ โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผู้เข้าร่วมงาน 2,000 คน คณะผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างด้วยตารางสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 427 คน

ในการจัดเวทีสัมภาษณ์เชิงคุณภาพคุณธรรม 4 จังหวัดนำร่องได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) กับผู้เข้าร่วมงานสัมภาษณ์คุณธรรมในแต่ละจังหวัด ซึ่งมีผู้เข้าร่วมงานจังหวัดละ 500 คน คณะผู้วิจัยจึงใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 217 คน ดังนี้

1. จังหวัดราชบุรี เก็บข้อมูลครั้งที่ 1 วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ณ ชุมชนบ้านดอยดิน อ.เมือง และครั้งที่ 2 วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ ศูนย์ธรรมชาติน้ำบ่อ อ.โพธาราม เก็บข้อมูลได้จำนวน 217 คน
2. จังหวัดบุรีรัมย์ เก็บข้อมูลวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ณ หอประชุมศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์ อ.เมือง เก็บข้อมูลได้จำนวน 217 คน
3. จังหวัดพัทลุง เก็บข้อมูลวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ วัดลานชะเง้อ ตำบลนาขยาด อ.ควนขนุน เก็บข้อมูลได้จำนวน 217 คน
4. จังหวัดพิจิตร เก็บข้อมูลวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อ. บางมูลนากเก็บข้อมูลได้จำนวน 217 คน

เมื่อได้ข้อมูลครบทั้ง 4 จังหวัดข้อมูลจะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตการณ์เพื่อเก็บข้อมูลการจัดกิจกรรม ได้แก่ วัตถุประสงค์ กระบวนการ ผลลัพธ์ และประเด็นที่น่าสนใจของการจัดกิจกรรม ในส่วนของการสัมภาษณ์ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant Interviews) เก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเหตุผลการเข้าร่วมงาน ความคาดหวัง การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ความคิดเห็นต่องานในภาพรวม และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สำหรับการประเมินผลการจัดงานสัมภาษณ์เชิงคุณภาพระดับจังหวัด ในด้านระบบบริหารจัดการ กระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานสัมภาษณ์คุณธรรม คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สำหรับการแปลผล คณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1977, pp.179-180) มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม ได้แก่ 1. เครือข่ายธุรกิจ 2. เครือข่ายสื่อมวลชน 3. เครือข่ายการเมืองท้องถิ่น 4. เครือข่ายศาสนา 5. เครือข่ายชุมชน 6. เครือข่ายการศึกษา 7. เครือข่ายองค์กรภาครัฐ และกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติในภาพรวม โดยคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานผลการดำเนินงาน และเอกสารประกอบการประชุมเครือข่าย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การประเมินผลประเมินผลการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ปีงบประมาณ 2558

1. ด้านประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) ในประเด็นการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทยมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและทั่วถึง ระยะเวลาในการจัดงานมีความเหมาะสมชัดเจนและเป็นไปตามแผน/วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมมีประโยชน์คุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่าย

2. ด้านประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) ในประเด็นการจัดงานครั้งนี้สอดคล้องกับความคาดหวังที่ตั้งไว้ และการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน

3. ด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) ในประเด็นกระบวนการจัดสัปดาห์ได้ทำให้หน่วยงานหลายภาคส่วนเข้าร่วมอย่างทั่วถึง และกระบวนการจัดกิจกรรมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

4. ด้านความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) ในประเด็นการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กร/เครือข่ายต่างๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมทำให้เกิดการตื่นตัวในการทำมาดี และสามารถนำความรู้ด้านคุณธรรมเพื่อไปต่อยอดขยายผลไปสู่การปฏิบัติ

5. ด้านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) ได้แก่ สถานที่ ระยะเวลา และความสะดวกในการเดินทาง

อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานบางส่วนได้สะท้อนมุมมองอันเป็นประโยชน์ เช่น “งานสัปดาห์คุณธรรมสามารถต่อยอดได้เพราะในส่วนของตำรวจเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมควบคุมความประพฤติ ปฏิบัติงานให้ประชาชนเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น” “การจัดงานสัปดาห์มีหน่วยงานมาร่วมได้ครอบคลุม น่าสนใจกว่าปีก่อน” “ทุกภาคส่วนให้ความสนใจในการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้ เช่น บางหน่วยงานเป็นภาครัฐแต่ไม่รู้ว่าการศึกษามีแนวทางอย่างไร เมื่อได้ชมนิทรรศการจะทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น” เป็นต้น (การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 25-26 มีนาคม พ.ศ. 2558)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมประเทศไทย ครั้งที่ 7 ทำให้หน่วยงานประสานไปศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เพื่อให้เป็นแกนหลักในการส่งเสริมคุณธรรมตามบริบทขององค์กร เช่น 1. กระทรวงวัฒนธรรม เชื่อมโยงและขยายการทำงานเชิงพื้นที่ร่วมกับวัฒนธรรมจังหวัด 2. โรงพักนายชาติ จังหวัดพัทลุงต้องการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมสู่การเป็นโรงพักคุณธรรม 3. กลุ่มงานส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรม กระทรวงพาณิชย์ขอความร่วมมือเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่ายสัปดาห์คุณธรรม 4. อาศรมศิลป์ ขอให้ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จัดการอบรมนักเรียน 5. เครือข่ายสังฆะถอดบทเรียนจากการจัดกิจกรรมสร้างคุณธรรม 6. สภาองค์กรชุมชนร่วมกันหาแนวทางความร่วมมือในการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันในพื้นที่

ผลประเมินผลการจัดงานสัปดาห์คุณธรรมระดับจังหวัด

1. สัปดาห์คุณธรรมจังหวัดราชบุรี

งานสัปดาห์คุณธรรมจังหวัดราชบุรี หรืองานตลาดนัดความดี เพื่อรวบรวมเครือข่ายความดีในจังหวัด มานำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้กระตุ้นให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนความดีต่อไป ผลการประเมินผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กระบวนการ ความสำเร็จ และความพึงพอใจโดยมีรายละเอียดผลการประเมินดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้ทรัพยากร และด้านการสื่อสาร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46)

1.2 ประสิทธิภาพด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงานด้านความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาคุณธรรม และด้านความคาดหวังของการเข้าร่วมงาน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

1.3 การประเมินกระบวนการ ด้านการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน ตลาดนัดคุณธรรมและด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58)

1.4 การประเมินความสำเร็จ ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการรับรู้ต่อการดำเนินงานของกิจกรรมกระตุ้นให้สังคมเกิดการตื่นตัวด้านคุณธรรม และการนำความรู้ที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมในพื้นที่ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

1.5 การประเมินความพึงพอใจ ด้านการบริหารจัดการ กระบวนการจัดงาน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ของการจัดงานและความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54)

อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานบางส่วนได้สะท้อนมุมมองอันเป็นประโยชน์ เช่น “กิจกรรมมีเนื้อหาที่น่าสนใจได้พอสมควร สามารถนำความรู้ต่อยอดได้” “ได้รับแรงบันดาลใจและกำลังใจมากขึ้นในการทำงานด้านคุณธรรม” เป็นต้น (การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานตลาดนัดคุณธรรมจังหวัดราชบุรี, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 30 กันยายน พ.ศ. 2558)

กล่าวโดยสรุปจังหวัดราชบุรีได้จัดกิจกรรมตลาดนัดคุณธรรมขึ้นโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปอำเภอต่างๆ เพื่อสะท้อนตัวอย่างความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาจังหวัดสู่จังหวัดคุณธรรม ตามแนวคิด “ทำดีต้องมีแซ่” “ทำดีมีที่ยืน” และ “ทำดีก็อปปีได้ นำความสำเร็จแสดงเป็นกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำมาดีให้ประชาชนชาวจังหวัดราชบุรีมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนคุณธรรมบูรณาการความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ท้องถิ่นทั้งจังหวัด

2. สมัชชาคุณธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

สมัชชาคุณธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ มีเป้าหมายสร้างการรับรู้ ต่อยอด ขยายผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้วยธรรมานุภาพหมู่บ้านสันติสุข 9 ดีด้วยการให้ตัวแทนเครือข่ายคุณธรรม 12 จังหวัดลงพื้นที่ศึกษาในหมู่บ้านสันติสุข 9 โดยผลการประเมินผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กระบวนการความสำเร็จ และความพึงพอใจ ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้ทรัพยากร และด้านการสื่อสาร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93)

2.2 ประสิทธิภาพด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ด้านความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาคุณธรรม และด้านความคาดหวังของการเข้าร่วมงาน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24)

2.3 การประเมินกระบวนการ ด้านการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน และด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24)

2.4 การประเมินความสำเร็จ ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การรับรู้ต่อการดำเนินงานของกิจกรรม กระตุ้นให้สังคมเกิดการตื่นตัวด้านคุณธรรม และการนำความรู้ที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมในพื้นที่ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.26)

2.5 การประเมินความพึงพอใจ ด้านบริหารจัดการ กระบวนการจัดงาน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ของการจัดงาน และความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20)

อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานบางส่วนได้สะท้อนมุมมองอันเป็นประโยชน์ เช่น “การปาฐกถาและการเสวนาได้รับแนวความคิด ด้านคุณธรรม จริยธรรมนำไปสู่การเผยแผ่ให้กับชุมชนได้” “จากการลงพื้นที่ที่สามารถต่อยอดความรู้ได้เพราะชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวนาและเกษตรกร การลงพื้นที่ทำให้เห็นของจริงและมีโอกาสซักถามได้” และ “งานสมัชชาได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในระดับต่างๆแต่เนื้อหาบางส่วนยังไม่ค่อยเข้าใจ ไม่ค่อยเป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะเหมือนเป็นการโชว์เครือข่ายมากกว่าการปลูกฝังคุณธรรมโดยตรง” เป็นต้น (การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมจังหวัดบุรีรัมย์, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2558)

กล่าวโดยสรุปงานสมัชชาคุณธรรมจังหวัดบุรีรัมย์มีรูปแบบกิจกรรมหลากหลายนับว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมากและผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมต่างมีใจในการนำความรู้ไป

ขยายผลเป็นเครือข่ายจังหวัดคุณธรรม อีกทั้งผู้เข้าร่วมงานได้เรียนรู้แนวคิด วิธีการที่นำจริตมาสร้าง ธรรมณูชุมชน ให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเป็นเครือข่ายจังหวัดคุณธรรม ในส่วนการขยายผล การดำเนินงาน คณะทำงานมีเป้าหมายเคลื่อนงานด้านคุณธรรมต่อขยายผลสู่อำเภอต่างๆ ภายในจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนด้านคุณธรรมให้เข้มแข็งและเป็นรูปธรรม

3. สมัชชาจังหวัดพัทลุง

สมัชชาจังหวัดพัทลุง ได้จัดงานภายใต้แนวคิด เมืองลุง เมืองบายใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อแชร์ เชื่อม เชียร์ ดันหนุนคุณธรรมความดีประกาศสัญลักษณ์ร่วมกัน และเพื่อการเรียนรู้โดยผลการประเมิน ผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กระบวนการ ความสำเร็จ และความพึงพอใจ ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้ทรัพยากร และด้านการสื่อสาร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)

3.2 ประสิทธิภาพด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ด้านความสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหาคุณธรรม และด้านความคาดหวังของการเข้าร่วมงาน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64)

3.3 การประเมินกระบวนการ ด้านการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน และด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59)

3.4 การประเมินความสำเร็จ ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การรับรู้ต่อ การดำเนินงานของกิจกรรม กระตุ้นให้สังคมเกิดการตื่นตัวด้านคุณธรรม และการนำความรู้ที่นำไปใช้เป็น แนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมในพื้นที่ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54)

3.5 การประเมินความพึงพอใจ ด้านบริหารจัดการ กระบวนการจัดงาน การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ของการจัดงาน และความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60)

อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานบางส่วนได้สะท้อนมุมมองอันเป็นประโยชน์ เช่น “กิจกรรมที่ เข้าร่วมทำให้ได้ความรู้นำไปใช้ได้จริง เป็นรูปธรรม” “เนื้อหาในนิทรรศการน่าสนใจมีกิจกรรมหลากหลาย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนนักเรียนต่อได้” “สมัชชาคุณธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือองค์กรที่ ทำงานด้านคุณธรรมมารวมตัวกัน สร้างแรงจูงใจในการทำความดี” เป็นต้น (การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงาน สมัชชาคุณธรรมจังหวัดพัทลุง, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 2 กันยายน พ.ศ. 2558)

กล่าวโดยสรุปการจัดงานสมัชชาทำให้ผู้เข้าร่วมทราบสถานการณ์ปัญหาคุณธรรมเพื่อสร้าง ล้ำนี้ก่อรวมของคณะพัทลุงและสร้างความตระหนักในความดีงาม และส่งต่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ เพื่อนำพา เมืองพัทลุงไปสู่จังหวัดส่งเสริมคุณธรรมต่อไป

4. สมัชชาคุณธรรมพิจิตร

สมัชชาคุณธรรมจังหวัดพิจิตร ได้จัดงานภายใต้แนวคิดรวมพลังขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมสู่ การปฏิรูปประเทศไทยผ่านรูปแบบการปาฐกถาพิเศษ เวทีเสวนาวิชาการ และการจัดนิทรรศการ โดย ผลการประเมินผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กระบวนการ ความสำเร็จ และความพึงพอใจ ดังนี้

4.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้ทรัพยากร และด้านการสื่อสาร ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86)

4.2 ประสิทธิภาพด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ด้านความสอดคล้องกับ สถานการณ์ปัญหาคุณธรรม และด้านความคาดหวังของการเข้าร่วมงาน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01)

4.3 การประเมินกระบวนการ ด้านการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน และด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91)

4.4 การประเมินความสำเร็จ ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การรับรู้ต่อ การดำเนินงานของกิจกรรม กระตุ้นให้สังคมเกิดการตื่นตัวด้านคุณธรรม และการนำความรู้ที่นำไปใช้เป็น แนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมในพื้นที่ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88)

4.5 การประเมินความพึงพอใจ ด้านบริหารจัดการ กระบวนการจัดงาน การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ของการจัดงาน และความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60)

อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานได้สะท้อนข้อมูลจากการเข้าร่วมสัมมนาคุณธรรม เช่น “หลังจากเข้าร่วมงานจะนำความรู้ไปบอกต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อใช้คุณธรรมในการขับเคลื่อนท้องถิ่น” “การจัดงานโดยรวมประทับใจในความตั้งใจของคณะทำงาน สามารถนำเสนองานได้ดีทั้งการเสวนา และการจัดนิทรรศการ” “นิทรรศการส่วนใหญ่เป็นนิทรรศการของโรงเรียน ซึ่งนำเสนอกิจกรรมเกี่ยวกับการทำความดีของนักเรียน ทำให้ได้ความรู้นำไปประยุกต์ใช้ได้ เป็นต้น (ประมวลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานสัมมนาคุณธรรมจังหวัดพัทลุง, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2558)

กล่าวโดยสรุปผลการดำเนินงานสัมมนาคุณธรรมพิจิตรจัดขึ้นเพื่อต้องการกระตุ้นให้ประชาชนชาวพิจิตรเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความดีในทุกภาคส่วน ตลอดจนการบูรณาการความร่วมมือกันให้เกิดขึ้นทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งจังหวัด ร่วมค้นหาคนดีต้นแบบ และจังหวัดพิจิตรมีต้นทุนคุณธรรม เช่น โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม (โรงเรียนคุณธรรม) โรงพยาบาลบางมูลนากและโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน (โรงพยาบาลคุณธรรม)และตำบลลำประดา (ตำบลจัดการตนเอง) เป็นต้น สอดคล้องกับหลักคิดของสัมมนาคุณธรรมที่สร้างพื้นที่สำหรับเครือข่ายองค์กรภาคี ภาคประชาสังคม ประชาชน หน่วยงานของรัฐ และเอกชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะ (ศูนย์คุณธรรม, 2556, น.1) ซึ่งการจัดงานสัมมนาคุณธรรมทั้ง 4 จังหวัด สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ก่อเกิดการขับเคลื่อนคุณธรรมอย่างมีระบบและสอดคล้องร่วมหรือนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของคนในพื้นที่ และนำไปสู่การผลักดันให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมและการแก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ปวงชน

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2558 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และในภาพรวม

1. เครือข่ายธุรกิจ

เครือข่ายธุรกิจได้ใช้แผนฯ ปรับใช้ในหลักสูตรโตไปไม่โกง และจัดทำค่ายเยาวชนไทย ไร้ออร์phan YOUTH 2020 และได้วางแผนพัฒนาและยกระดับเนื้อหาหลักสูตรค่ายเยาวชน เพื่อใช้สำหรับอบรมให้กับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย (Train the Trainer) เพื่อขยายเครือข่ายไปสู่มหาวิทยาลัย โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการช่วยเหลือจัดหาวิทยากรทรงคุณวุฒิเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

2. เครือข่ายสื่อมวลชน

ภาคีเครือข่ายสื่อมวลชน 18 องค์กร ได้ดำเนินการใช้แนวทางตามแผนฯ โดยจัดทำหลักสูตรด้านคุณธรรม ซึ่งในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมด้านสื่อมวลชน ซึ่งได้นำผลการวิจัยมาจัดทำหลักสูตร และโครงการพัฒนาผู้นำสื่อคุณธรรม (พลส.) อีกทั้งมีแนวทางการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์คุณธรรมเพื่อสังคมไทย (สื่อสีขาว) สำหรับในปี พ.ศ. 2558 ได้จัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม สื่อมวลชนร่วมกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เครือข่ายการเมืองท้องถิ่น

กลุ่มเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นใช้แผนฯ เป็นแนวทางการดำเนินงาน ในแผนเฉพาะเครือข่ายผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยจัดกิจกรรมการอบรมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 รุ่นรวม 172 แห่ง และนำผลการดำเนินการมาเป็นกรณีศึกษาต้นแบบเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างต่อไป รวมไปถึงการจัดอบรมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ อย่างต่อเนื่องในส่วนของปัญหาหลักที่พบคือ ผู้บริหารบางหน่วยงานไม่เห็นด้วยในการนำแผนฯ ไปปฏิบัติ ซึ่งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการแก้ไขด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนความสำเร็จของการนำแผนฯ เพื่อนำไปใช้ของกลุ่มเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น

4. เครือข่ายศาสนา

เครือข่ายศาสนา 32 องค์การได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงขับเคลื่อนกิจกรรมทั้ง 3 ศาสนา และมีแผนปฏิบัติการที่มาจากการแปลงแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติเป็นโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำ ศาสนาสามัคคีธรรมเสริมสร้างความเชื่อตรง (ศาสนาพุทธ, ศาสนาอิสลาม, และศาสนาคริสต์) และโครงการ ค่ายอบรมเยาวชนและครูทั้ง 3 ศาสนา ซึ่งถือว่าเครือข่ายได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนฯ และสามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

5. เครือข่ายชุมชน

เครือข่ายชุมชนได้ดำเนินการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานการทำงาน (Area Based) และเชื่อมโยงหน่วยงาน ต่างๆ เป็นเครือข่าย เนื่องจากเครือข่ายชุมชนมีการทำงานในพื้นที่ที่มีแผนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ให้ สอดคล้องกับเป้าหมายของจังหวัดน่าน 4 จังหวัด ผ่านการจัดงานสัปดาห์ชาวนาวัฒนธรรมระดับจังหวัด 4 จังหวัด

6. เครือข่ายการศึกษา

เครือข่ายการศึกษาได้ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนฯ โดยการส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา แต่ไม่มีโครงการร่วมกันอย่างเด่นชัด เพราะเครือข่ายการศึกษาได้มีการดำเนินงานในด้านคุณธรรมอยู่เดิม และเครือข่ายมีแนวทางที่จะขยายผลให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคต่อไป

7. เครือข่ายองค์กรภาครัฐ

เครือข่ายองค์กรภาครัฐ 12 หน่วยงานมีแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมตามแผนฯ โดยเครือข่าย องค์กรภาครัฐมีเป้าหมาย คือ การสร้าง Public Trust เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์กรภาครัฐ โดยให้ เจ้าหน้าที่ภาครัฐปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างตามหลักคุณธรรม ความเชื่อตรง และเป็นต้นแบบการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไรก็ดีเครือข่ายองค์กรภาครัฐยังไม่มีโครงการร่วมกันอย่างเด่นชัด เนื่องจากข้อ จำกัด ด้านงบประมาณ และบุคลากร

สังเกตได้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายมีการพัฒนาคุณธรรมว่าด้านความเชื่อตรงระดับ บุคคลและการส่งเสริมบุคคลต้นแบบ กลยุทธ์การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ด้วย ความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่ง ความเชื่อตรงไปเร่งให้ทุกภาคส่วนร่วมเป็นเจ้าของร่วมคิดร่วมกำหนด (นิติพล ธาระรูป, 2559, น.1) และ เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจาก ปี 2557 นำไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติ

1.1 การดำเนินงานขับเคลื่อนงานคุณธรรมควรเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาความเชื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557 – 2559 ร่วมกับแผนงานของเครือข่ายองค์กรภาคี

1.2 ควรสนับสนุน ส่งเสริม เชิดชู องค์การ หรือหน่วยงานต้นแบบขององค์กรเครือข่ายเพื่อ ส่งเสริมให้หน่วยงาน ภาคประชาชน เห็นถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะต่อการจัดงานสัปดาห์ชาวนาวัฒนธรรม

2.1 การสื่อสารประชาสัมพันธ์

2.1.1 ก่อนการจัดงานควรมีการประชาสัมพันธ์เนื้อหาและมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การบริหารจัดการ

2.2.1 การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เข้าร่วมงานสามารถเข้าฟังหรือเข้าร่วมได้ในหลายๆ ประเด็น เพื่อช่วยต่อยอดความคิดได้อย่างรอบด้าน

2.2.2 ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนของจังหวัด ไกลเคียงและกลุ่มเด็กเยาวชนให้มากขึ้น

2.2.3 การจัดงานสัปดาห์ชาวนาวัฒนธรรมในระดับอำเภอควรจัดให้มากขึ้น เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้ โดยเฉพาะชุมชนที่ยังไม่ได้ดำเนินงานด้านคุณธรรมที่ชัดเจน

2.3 รูปแบบการจัดงาน

2.3.1 การขยายผลการดำเนินงานควรมีการถอดบทเรียนการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และเผยแพร่ให้เกิดการขยายผล และศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน) เป็นตัวเชื่อมเครือข่ายต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนงานของเครือข่าย 7 เครือข่าย

3.1 เครือข่ายองค์กรภาคีควรร่วมมือกันขับเคลื่อนคุณธรรมในระดับพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาติดตามต่อหลังจากการจัดประชุมสัมมนา เพื่อนำเจตนารมณ์/ปณิธานที่ได้สู่การปฏิบัติ ด้วยการจัดประชุมให้ทุกหน่วยเครือข่าย เพื่อร่วมมือกันจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2557). รายงานผลการวิจัยและประเมินผล การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติปี พ.ศ. 2557-2559 ขององค์กรภาคีเครือข่าย ภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล, และชยุตม์ ภิรณย์สมบัติ, (2549). การประเมินโครงการ สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- นิติพล ธาระรูป. (2559). การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ความซื่อตรงแห่งชาติภายใต้การดำเนิน โครงการ สมัชชาคุณธรรม. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30(93), 80-95.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2554). แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2556). กระบวนการขับเคลื่อนสมัชชาคุณธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- อรทัย อาจอ่ำ, ครรชิต ปิตะภา, รัตใจ เปี้ยแก้ว, พัทธน์ เพชรจิโรจน์, ประมวล บุญมา, และสุชาดา นกอยู่, (2550). ผลการประเมินการขับเคลื่อนคุณธรรมและการจัดงานสมัชชาคุณธรรม แห่งชาติ. ครั้งที่ 2. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Best, J.W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall inc.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

การพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อ ส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON ART BASED LEARNING FOR ENHANCING CREATIVE WORK FOR UNDER GRADUATE STUDENTS

อดิยศ สรรคบุรานุรักษ์*

Atiyot Sankaburanurak*

มาเรียม นิลพันธุ์**

Maream Nilpan**

* นักศึกษาปริญญาโทผู้บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

* Ph.D. Candidate, Doctoral of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University.

* Email: ble_atiyot@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** Assistant Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University.

** Email: maream_su@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน 2) หาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน 3) ทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นแบบคู่ขนาน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชาดนตรีและศิลปะจีน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มทดลองแบบคู่ขนาน ซึ่งได้มาจากรายวิชาของอาจารย์ผู้สอนที่เป็นอาสาสมัครในการทดลองแบบคู่ขนาน ทั้งหมด 3 รายวิชา ซึ่งเป็นนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แก่ 1. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 คน 2. นักศึกษาทุกชั้นปีที่ ทุกคณะวิชาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษกัมพูชาเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน 30 คน 3. นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ คู่มือการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ แผนการจัดการเรียนการสอน แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความสามารถในงานสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชื่อรูปแบบคือ "SILPA model" มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ การหาคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มีเกณฑ์คุณภาพในระดับดี 2) หลังเรียนตามรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) มีพัฒนาการในงานสร้างสรรค์สูงขึ้น 4) มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 5) ในการทดลองแบบคู่ขนานทั้ง 3 รายวิชา พบว่าหลังเรียนตามรูปแบบฯ นักศึกษามีความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานในระดับดีและมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการสอน การสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน งานสร้างสรรค์

Abstract

This research study is aimed to 1) develop and evaluate the validity of the development of Art-Based instruction model 2) evaluate the efficiency of Art-Based instruction model 3) implement the model in convergent parallel mixed methods design. The subject were 30 second year undergraduate students in Teaching Chinese as a Foreign Language Students major who enrolled Music and Chinese Art course in the first semester of academic year 2016 by Purposive Sampling. The convergent parallel experiment group volunteered from 3 courses that taught by researcher. They were students from Faculty of Education, Silpakorn University: 30 fourth year students in Chinese teaching as foreign language major who enrolled Chinese in daily life course, 30 students from any majors who enrolled Thai boxing course as elective course and 30 students in Educational Technology major who enrolled creative digital photography. The research instruments consisted of Art Based instruction model to promote creative task model, teaching manual for model usage, lesson plans, comprehension achievement test, creative task ability evaluation form and questionnaire of satisfaction toward the model. Average, standardize variation, t-test dependent and content analysis were applied to analyze data. The results were that 1) The "SILPA model" was conducted which consisted of 5 aspects; principles, objectives, activities procedures, evaluation, and implementation condition. The model was validated by 9 experts in the good level 2) After learning with the model, the samples had higher comprehension significantly on the music and Chinese art than before learning with the model ($p < .05$) 3) The samples had higher progress on creative task production 4) The students' opinions toward the learning activities was at high level 5) From the parallel experiment, students' creativity ability on creative task production were at good level after learning with the model and students' opinions toward the learning activities was at high level as well.

Keywords: The Development of Instructional Model, Art Based Learning, Creative Work

บทนำ

งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นๆทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว: ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร 12 ตุลาคม 2513) การศึกษาเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองครอบคลุมหน้าที่การงานตลอดจนความก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ แต่ในสองทศวรรษที่ผ่านมาวงการศึกษทั้งในและต่างประเทศพบว่า การพัฒนาสติปัญญาทำได้ในขอบเขตที่จำกัดและยังไม่ถึงเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการสำหรับประเทศไทยนั้นพบว่า คุณภาพการศึกษายังไม่ปรากฏผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรต่ำในมาตรฐานด้านผู้เรียนเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ (คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีวิจารณญาณ) มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรเพียงประมาณร้อยละ 12 และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพียงร้อยละ 24 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยเรื่องแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตราที่ 22 ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการสร้างสรรค์งานศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดคำนึงและสติปัญญา ความสำเร็จในการทำงานจะช่วยให้เกิดความสบายใจ มีความสุขและเกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์และมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผลต่อบุคลิกภาพที่ดี คุณค่าของศิลปะมีความกว้างขวางและลึกซึ้ง นอกจากจะทำให้เด็กได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์แล้ว ศิลปะยังช่วยส่งเสริมและความสามารถศึกษาทางด้านอื่นๆอีกด้วย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างถาวรหากเด็กได้เรียนอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้กิจกรรมทางศิลปะเข้าช่วย การแสดงออกอย่างสมบูรณ์ทางศิลปะจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ (ทน เขตกัน, 2556, น.2) ในด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณภาพที่มีในมนุษย์ทุกคน หากได้มีการส่งเสริมพัฒนาและนำไปใช้ให้เหมาะสมก็จะเกิดประโยชน์มหาศาล ดังนั้นหากประชากรในสังคมใดมีทรัพยากรบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงและจำนวนมาก ก็ย่อมจะเป็นแรงขับให้สังคมนั้นพัฒนารุดหน้าอย่างรวดเร็ว คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นที่ต้องการยิ่งในทุกสังคมทุกหน่วยงาน (อารี รังสินนท์, 2532) การศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้รับความสนใจและขยายการศึกษาวิจัยกันกว้างขวางมากขึ้น เพราะตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนางานทุกสาขารวมทั้งการพัฒนางาน พัฒนาบุคคลและอื่นๆ ซึ่งก็เป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของงานและของคน (อารี รังสินนท์, 2532, น.23) จากความสำคัญของศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีน ที่เรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน
5. เพื่อศึกษาผลของการนำรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปทดลองแบบคู่ขนาน

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีคุณภาพอยู่ในระดับดี
2. หลังเรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจด้านดนตรีและศิลปะจีนสูงกว่าก่อนเรียน
3. หลังเรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีทำให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานสูงขึ้น
4. หลังเรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีทำให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก
5. ผลของการนำรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปทดลองแบบคู่ขนานอยู่ในระดับดี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

- 1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 57 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 476 382 ดนตรีและศิลปะจีน ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2559

2. กลุ่มทดลองแบบคู่ขนาน

- 2.1 นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 คนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 คน
- 2.2 นักศึกษาปริญญาตรี ทุกชั้นปี ทุกคณะวิชาที่ลงทะเบียนเรียนวิชารายวิชาที่ฟ้ามวยไทยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน 30 คน
- 2.3 นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 30 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน
- 3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)
 - 3.2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีน
 - 3.2.2 ความสามารถในการสร้างสรรค์งาน
 - 3.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

นิยามคำศัพท์

การทดลองแบบคู่ขนาน หมายถึง การเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มทดลองที่ได้มาจากรายวิชาที่อาจารย์ผู้สอนเป็นอาสาสมัครในการเก็บข้อมูล ซึ่งในการเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 476 382 ดนตรีและศิลปะจีน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และกลุ่มทดลองแบบคู่ขนานได้แก่ 1. นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 คนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 คน 2. นักศึกษาปริญญาตรี ทุกชั้นปี ทุกคณะวิชาที่ลงทะเบียนเรียนวิชารายวิชาที่พหุ มวยไทยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน 30 คน 3. นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งการทดลองแบบคู่ขนานจะดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างทุกประการ เพื่อเป็นการขยายผลการทดลองและเพื่อรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกรายวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีการแบ่งเป็น 2 ประเภท

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 การศึกษาตามนโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิกลุ่มสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เป็นศาสตร์เกี่ยวกับศิลปะและจิตวิทยาการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ในด้านมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารจำนวน 1 ฉบับ

1.2 การศึกษาองค์ประกอบและรายละเอียดต่างๆของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เครื่องมือที่ใช้ในขั้นนี้ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารจำนวน 1 ฉบับ สำหรับการวิเคราะห์ เอกสารแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน การสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน การสอนสร้างสรรค์ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนศิลปะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีดังนี้

2.1 ร่างรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความสร้างสรรค์ชิ้นงาน แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอน ในการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษา ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การพัฒนาและหาคุณภาพรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ กับนักศึกษาสาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ดนตรีและศิลปะจีน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ กับนักศึกษาสาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ดนตรีและศิลปะจีน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ พร้อมทั้งนำรูปแบบการสอนไปทดลองแบบคู่ขนาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยแจ้งความจำนงค์มาที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือ ขอความร่วมมือดังนี้

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้านการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเนื้อหาภาษาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยเป็นผู้นัดและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. บันทึกเสนอรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 รายวิชา 476 382 ดนตรีและศิลปะจีน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการสอนไปจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 รายวิชา 476 382 ดนตรีและศิลปะจีน

2.2 ในการนำรูปแบบการสอนมาใช้จริง ผู้วิจัยชี้แจงหลักการ เหตุผลและประโยชน์ของการวิจัยให้กับนักศึกษาทราบ พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับนักศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการเรียนการสอนเพื่อให้ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 นำแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 40 นาทีในการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยใช้เวลาในการสอนจำนวน 8 สัปดาห์ ละ 3 ชั่วโมงรวมเป็น 24 ชั่วโมง ระหว่างสอนผู้วิจัยเก็บข้อมูลพัฒนาการในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยใช้แบบประเมินการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในระหว่างเก็บข้อมูลผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มการทดลองแบบคู่ขนาน เพื่อชี้แจงรายละเอียด หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอน การวัดประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กับอาจารย์ผู้เป็นอาสาสมัครในการทดลองแบบคู่ขนาน ได้แก่ 1. รายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน 2. รายวิชากีฬามวยไทย และ 3. รายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบทั้ง 3 รายวิชา จะดำเนินการนำรูปแบบไปใช้สอนและเก็บข้อมูลไปพร้อมกับผู้วิจัย

2.4 หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยทดสอบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งสอบถามความพึงพอใจนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบและกลุ่มทดลองแบบคู่ขนานเก็บข้อมูลหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป

การทดลองแบบคู่ขนาน

1. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาดังต่อไปนี้

1.1 รายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

1.2 รายวิชากีฬามวยไทย สาขาวิชาศาสตร์การกีฬา

1.3 รายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

2. ชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ หลักการ ขั้นตอน กระบวนการ การเชื่อมโยงการนำรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีไปใช้จริง พร้อมทั้งร่วมกันออกแบบแผนการสอนและกำหนดวันเวลาในการเก็บข้อมูล

3. บันทึกข้อความเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอหนังสือทดลองรูปแบบการสอนแบบคู่ขนาน

4. อาจารย์ผู้สอนที่เป็นอาสาสมัครในการทดลองแบบคู่ขนานนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงโดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยใช้เวลาในการสอน จำนวน 2 สัปดาห์ ละ 3 ชั่วโมงรวมเป็น 6 ชั่วโมง ระหว่างสอนอาจารย์ผู้เป็นอาสาสมัครเก็บข้อมูลการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยใช้แบบประเมินงานสร้างสรรค์

5. หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง อาจารย์ผู้เป็นอาสาสมัครสอบถามความพึงพอใจ นักศึกษาที่มีต่อรูปแบบ

6. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. คุณภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิเคราะห์คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการสอน ด้านการวัดและประเมินและด้านศิลปะ จำนวน 9 คน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานดนตรีและศิลปะ จีน โดยการหาค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent)

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ วิเคราะห์เนื้อหา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นงานวิจัยและพัฒนาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีการเก็บข้อมูลคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและสนับสนุนด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Embedded Design) (Creswell and Plano Clark, 2007, p.67) และการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปะและความสร้างสรรค์ของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาในรายวิชานดนตรีและศิลปะจีน ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะและการสร้างสรรค์ในประเทศไทยและต่างประเทศ จุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนและแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามจุดเน้น วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ รวมทั้งเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบโดย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน พบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม มีความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.60) และคู่มือการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน (SILPA Model) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาแบบการสอนที่ใช้ศิลปะเป็นฐาน แยกเป็นรายข้อพบว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความเหมาะสม/สอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.15) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน(แต่ละองค์ประกอบ) ได้แก่ องค์ประกอบด้านหลักการและวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม/สอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.00) องค์ประกอบด้านกระบวนการ มีความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.06) และองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.00)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₁) นำรูปแบบไปใช้ (Implementation: I) การทดลองใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานกับนักศึกษาปีที่ 2 รหัส 58 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาดนตรีและศิลปะจีน จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The One Group Pretest-Posttest Design โดยทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนก่อนและหลังเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน ประเมินพัฒนาการความสามารถในงานสร้างสรรค์และสอบถามพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ประเมินผล (Evaluation: E) ประเมินประสิทธิภาพ ของรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีน ที่เรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน 2) ศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน 4) ศึกษาผลของการนำรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปทดลองแบบคู่ขนาน ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้สมบูรณ์และนำไปทดลองแบบคู่ขนาน (Parallel) โดยอาจารย์ผู้เป็นอาสาสมัคร จำนวน 3 คน นำรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปใช้ในรายวิชาดังต่อไปนี้ 1. รายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ 2. รายวิชากีฬามวยไทย สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา และ 3.รายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน โดยผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการจัดระบบการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของ เควิน ครูส (Kevin Kruse) และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของ ดิกค์ แคเรีย และแคเรีย (Dick Carey and Carey, 1990) ร่วมกับกรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน (Art based learning) นำรูปแบบการสอนฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คนตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการสอนและนำไป ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์มีชื่อว่า "SILPA Model" มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการกระตุ้นความสนใจผู้เรียน (Stimulate Creative Thinking: S) ด้วยผลงานศิลปะเป็นการนำศิลปะเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเชื่อมโยงทางความคิดกับเนื้อหาในรายวิชาได้ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่แนวคิดการสร้างสรรค์งาน (Introducing Creative Work Concept: I) เป็นการแนะนำให้ผู้รู้จักกับ แนวความคิด ในการสร้างสรรค์งาน 2.1 ขั้นนำสู่สมโนทัศน์ (Content) เป็นการให้ความรู้ เนื้อหาสาระที่สำคัญของรายวิชา 2.2 ขั้นสาธิตและยกตัวอย่าง (Demonstration) เป็นขั้นให้ประสบการณ์ทางศิลปะสร้างสรรค์ (Experience) ยกตัวอย่างชิ้นงาน best practice เป็นการนำทางความคิดริเริ่ม อาจมีศิลปินนักออกแบบหรือผู้เชี่ยวชาญร่วมให้ข้อมูล แนวคิด ขั้นที่ 3 ขั้นเรียนรู้ โดยการปฏิบัติ (Learning by Doing: L) 3.1 ขั้นสืบเสาะหาข้อมูล (Inquiry) ในการสร้างชิ้นงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระดมความคิดร่วมกัน 3.2 ขั้นปฏิบัติการ (Doing) เป็นขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงานผ่านศิลปะ (Making) ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลงาน (Presenting Creative Work: P) เป็นการนำเสนอแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินและสะท้อนผล (Assessing and Reflecting: A) เป็นขั้นตอนการประเมินและสะท้อนผลให้เห็นถึง ความรู้ การสร้างสรรค์ และการชื่นชมในคุณค่าของศิลปะรายละเอียดของรูปแบบดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับ นักศึกษาปริญญาตรีพบว่า หลังเรียนนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพัฒนาการด้านความสามารถในงานสร้างสรรค์สูงขึ้น นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และผลการทดลองแบบคู่ขนาน (Parallel) การใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์กับรายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน รายวิชาการถ่ายภาพ ดิจิตอลเชิงสร้างสรรค์และรายวิชากีฬามวยไทย พบว่าหลังเรียนนักศึกษากลุ่มทดลองแบบคู่ขนาน ทั้ง 3 กลุ่ม มีความสามารถในงานสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในงานสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนโดยใช้ ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี (SILPA Model) ที่พัฒนาขึ้นนี้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนพบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี (SILPA Model) มีคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสม และครอบคลุมตามความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง ความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนโดยใช้ ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) มีการพัฒนาขึ้น อย่างเป็นระบบสอดคล้องกับแนวคิดของจอยซ์และเวลล์ (Joyce and Weil, 1996, p.13) ที่ว่า การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพแบบแผนของการสอนหรือ กิจกรรมต้องแสดงความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อ ส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) จึงมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี

2. ผลจากการประเมินนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อ ส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ดนตรีและศิลปะจีน พบว่าหลังเรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 นักศึกษาสามารถ คิดได้อย่างอิสระ ทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษาทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ด้วยตนเองและมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่ดีที่มีคะแนนสูงขึ้นเป็นระยะ ชิ้นสร้างสรรค์ งานศิลปะจึงเป็นการให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริง โดยผลงานที่นักศึกษาสร้างสรรค์ขึ้นจะมีลักษณะเป็น งานกลุ่ม ก่อให้เกิดการระดมความคิด เปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ฝึกการยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถสรุปความคิดรวบยอดจากเนื้อหาที่เรียนและสร้างเป็นผลงานศิลปะได้ สามารถอธิบายกระบวนการแนวคิดได้ ในขั้นสรุปผลนักศึกษาเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัย กับกลุ่มเพื่อนที่นำเสนอได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นักศึกษาสามารถนำเสนองาน สร้างสรรค์ได้ถูกต้องตามรูปแบบของชิ้นงานนำไปสู่การคิดค้นและนวัตกรรม Creativity และสอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับ Artful Thinking (Project Zero) และ “Artful Learning” ที่เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนา กระบวนการเชื่อมโยงความคิดเพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผลและทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัว ของ นักศึกษาที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรองได้อย่างสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถพึ่งพาตนเองได้รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

3. รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี (SILPA Model) พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการทางการสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าพัฒนาการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่สูงขึ้น ดังชิ้นงานสร้างสรรค์ที่ 1 นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 9.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 งานสร้างสรรค์ที่ 2 นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 10.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 งานสร้างสรรค์ที่ 3 นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 10.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 และงานสร้างสรรค์ที่ 4 นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 11.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่สูงขึ้น

4. หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี (SILPA Model) พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้งด้านรูปแบบการสอน ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) ได้มีการนำตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความหลากหลายในการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะแก่นักศึกษาซึ่งสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดที่มาจากแนวคิดทางการศึกษาของ John Dewey (1993) ที่เป็นผู้เสนอแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยการลงมือหรือ "Learning by Doing" ซึ่งเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

5. ผลการทดลองรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี (SILPA Model) แบบคู่ขนาน พบว่า นักศึกษากลุ่มที่ทดลองแบบคู่ขนาน ได้แก่ 1. นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 คนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 คน 2. นักศึกษาปริญญาตรี ทุกชั้นปี ทุกคณะวิชาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน 30 คน 3. นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อสร้างสรรค์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 30 คน ที่เรียนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) หลังเรียนนักศึกษามีความเข้าใจในรายวิชาสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีและมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (SILPA Model) ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยอาศัยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

ข้อเสนอแนะการทํารว้จยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับกิจกรรมในรายวิชาอื่นๆ เพื่อศึกษาพัฒนาการของความสามารถในงานสร้างสรรค์และกระบวนการความคิดสร้างสรรค์

2. ควรมีการศึกษารว้จยเพื่อการนเ้เทศดัดตามผลและประเมินผลการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้แก่กลุ่มประชากรอื่นๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มนักเรียน และกลุ่มเด็กปฐมวัย ที่มีวัยแตกต่างกัน โดยต้องประยุกต์ขั้นตอนในรูปแบบให้สะดวกต่อการปฏิบัติงานสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (12 ตุลาคม 2513), *พระราชดำรัสเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร*. สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2558, จาก <http://rtafa.ac.th/edu/kingspeech.html>
- ทน เขตกัน. (2556). *เทคนิคสอนศิลปะอย่างสร้างสรรค์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: อารักษ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558, จาก <http://www.mua.go.th/users/tgf-hed/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551-2552*. กรุงเทพฯ: 2552.
- อารี รังสินนท์. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- Artful Learning. สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558, จาก <http://wdmcs.org/schools/hillside/Artful-learning-Approach-home/hillside-elementary/artful-learning-in-action/artful-learning-approach>
- Creswell, J.W. & Plano Clark, V. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dewey, J. (1993). *How We Think*. Boston: D.C. Heath.
- Dick., W. & Caray, L. (1990). *The Systematic Design of Instruction ,Third Edition ,Harper Collin*.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2009). *Models of Teaching*. (5th ed.) Boston: Allyn & Bacon.

การบริหารจัดการชุมชนเสมือน ในสื่อเกมออนไลน์

VIRTUAL COMMUNITY MANAGEMENT IN ONLINE GAME

ชินนสินธุ์ คลังทอง*

Shinnasin Klangthong*

กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ**

Kullatip Satararujii**

* นักศึกษาปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

* Master Degree Student, Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration

* Email: shinnasin@gmail.com

** รองศาสตราจารย์และปริญญาเอก รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

** Associate professor, Ph.D., Deputy Dean of Academic Affairs, Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration

** Email: kullatip@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนเสมือน ในสื่อเกมออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ในประเทศไทย” มีจุดประสงค์เพื่อนำไปใช้สร้างแบบจำลองทางธุรกิจสำหรับการบริหารจัดการชุมชนเสมือนออนไลน์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ 2 เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้บริการเกมออนไลน์จำนวน 3 ท่าน (ระดับผู้จัดการขึ้นไป) จากเกมออนไลน์ 3 ประเภทที่มีผู้เล่นมากที่สุด ได้แก่ RPG, FPS และ MOBA โดยเกมที่มีผู้เล่นสูงสุดในเกมประเภทดังกล่าว ซึ่งได้แก่ โยวกัง (Yulgang), พอยต์ แบลงค์ (Point Blank) และ ฮอน (Hero of Newearth: HoN)

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักเล่นเกมออนไลน์อาชีพ จำนวน 5 ท่าน ในฐานะของผู้รับสาร (Audiences) และผู้เล่นที่อยู่ในชุมชนเสมือน (Virtual Community Participants) ผลการศึกษาพบว่า

1) การบริหารจัดการชุมชนเสมือนอาศัยและ บังคับภายในชุมชนเสมือน เช่น การใช้ผู้มีอิทธิพลในชุมชนเสมือนเป็นผู้ขับเคลื่อนชุมชน ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการกฎ ระเบียบและการอยู่ร่วมกันของผู้เล่นในชุมชนเสมือน และปัจจัยภายนอก เช่นการจัดกิจกรรมบนโลกออนไลน์ ให้ผู้เล่นได้สานสัมพันธ์ระหว่างกันในโลกออนไลน์

2) ผู้บริหารชุมชนเสมือน ผู้เล่นและบริษัทเป็นตัวแปรหนึ่งในการจัดการชุมชนเสมือน การวางแผนและการวางแผนแบ่งที่เหมาะสมและการเลือกผู้บริหารชุมชนเสมือนที่ดี การใช้สื่อออนไลน์ที่หลากหลายในการสร้างชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ การวางแผนจุดประสงค์ของการดูแลชุมชนเสมือนที่ชัดเจนและการวางแผนทางธุรกิจเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้เกิดรายได้บนชุมชนเสมือน

3) การสานสัมพันธ์บนโลกออนไลน์มีส่วนช่วยในการยึด (Extended) อายุของชุมชนเสมือนบนโลกออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ภาคธุรกิจสื่อออนไลน์ควรมีการจัดตั้งฝ่ายการจัดการชุมชนเสมือน (Community Management) ที่ดำเนินงานใกล้ชิดกับลูกค้าเพื่อใช้การบริหารจัดการลูกค้าทั้งที่อยู่ในออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อสร้างความผูกพันกับบริษัทและตราสินค้าในอนาคต

คำสำคัญ: ชุมชนเสมือน เกมออนไลน์ สังคมวิทยาไซเบอร์ การบริหารจัดการเกมออนไลน์ บริหารจัดการชุมชนเสมือน

Abstract

This research article, Virtual Community Management in Online Game is a part of “The Construction of Online Game Virtual Community in Thailand” research. Main purpose of the research is to create business model which leverage Virtual Community management.

This research utilize Qualitative research method and conduct research from 2 research tools such as In-depth interview and Focus group

1. In-depth interview with 3 online game project manager from 3 online game genre such as RPG, FPS, and MOBA then choose only the game that has highest players of each genre, Yulgang, Point Blank, and Hero of Newearth (HoN)

2. Focus group with 5 professional game players who represent Audiences and Virtual Community Participants

The finding is

1. Virtual Community Management relies on Internal Virtual Community factor such as Online Influencer inside community itself alongside with Rules and Regulation of player coexistence, while External factor such as Offline activity to support and strengthen player relationship between offline world.

2. Virtual Community Manager, player and online game company are important stakeholder to manage virtual community. In order to create proper environment for community and monetization, it is important to have proper community manager, who is able to balance between all stakeholders, create proper rule and borderline between all stakeholders, utilize multiple online platform to communicate with player, and moreover clarify objective of virtual community management to support business is one option to leverage virtual community monetization.

3. Relationship of players in offline world extends virtual community life

Recommendations from this research. Online business should establish Community Management department to engage with customers to provide service both online and offline to leverage company and product engagement in long term.

Keywords: Virtual Community, Online Community, Cyber Society, Online Game, Online Community Management

บทนำ

เกมออนไลน์ เป็นลักษณะภาพสะท้อนสื่อที่มีลักษณะของชุมชนเสมือนที่ชัดเจน โดยเกิดขึ้นจากการที่ผู้เล่นเข้าเล่นในเกมและเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านตัวระบบของเกมออนไลน์ ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารประเภท การติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication: CMC) เมื่อผู้คนเริ่มเข้าสู่เกมนั้นๆ มากขึ้นจะส่งผลให้ตัวเกมขยายและกลายเป็นชุมชนขนาดเล็กในเกมออนไลน์เกิดขึ้น จากนั้นเกมออนไลน์จะเริ่มหารายได้ผ่านการเล่นของผู้เล่น ทั้งการขายไอเทม การใช้ระบบพิเศษ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการทำการตลาดชุมชนเสมือน ได้เป็นอย่างดี

ในปี ค.ศ. 2008 อุตสาหกรรมเกมทั่วโลกมีมูลค่า 35 พันล้านเหรียญสหรัฐ ใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมเพลง ที่มีมูลค่า 32 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ.2003 (Siapera, 2012) แต่ในปี ค.ศ. 2013 จากการสำรวจของ Falregame.com (2014) ตลาดเกมทั่วโลกมีมูลค่ารวมอยู่ที่ 70.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีผู้เล่นเกมทั่วโลกมากกว่า 1,231 ล้านคนทั่วโลกและตลาดเกมกว่า 39% เป็นการครองตลาดโดยเกมออนไลน์ ตามด้วย 43% เป็นเกมจำพวกคอนโซลและอีก 18% เป็นเกมประเภทอื่นๆ ซึ่งส่วนแบ่งการตลาดของเกมออนไลน์นั้นอาจมากกว่าตัวเลขดังกล่าว เนื่องจากในปัจจุบันเกมคอนโซล (Game Console) สามารถเล่นเกมออนไลน์ได้เช่นเดียวกัน เท่ากับโลกเสมือนในเกมออนไลน์นั้น เป็นโลกที่ผู้คนกว่า 480 ล้านคนทั่วโลก เข้าใช้บริการในโลกเสมือนดังกล่าวเป็นประจำทุกวัน ตลอดระยะเวลา 10 ปี เป็นสิ่งที่แสดงถึงภาพของธุรกิจเกมและเกมออนไลน์เป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สำหรับตลาดเกมภายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกพบว่า รายได้ร้อยละ 56 ของทั้งภูมิภาคเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศเกาหลีใต้ เพียงประเทศเดียว นอกจากนั้นตลาดภายในภูมิภาคโตขึ้นกว่าร้อยละ 20 ในช่วงปี ค.ศ. 2008 ที่ผ่านมา แม้แต่ในประเทศจีนเองตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 ประเทศจีนมีการประเมินผู้เล่นเกมภายในประเทศประมาณ 150 ล้านบัญชี (Jin & Chee, 2008 อ้างถึงใน Siapera, 2012) สำหรับประเทศไทยคาดว่าจะมีบัญชีเกมทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบัญชีที่มีความเคลื่อนไหว นอกจากนั้นเมื่อเทียบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีการเติบโตของธุรกิจเกมเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาค (เอเชียซอฟต์แวร์, 2013)

ชุมชนเสมือนเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 โดย Howard Rheingold และแนวคิดนั้นได้เกิดขึ้นผ่านสื่อดิจิทัลที่เรียกว่า เว็บไซต์ ซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลที่เปลี่ยนไปและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้รูปแบบของชุมชนเสมือนในยุคดังกล่าวกับยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งการเกิดขึ้นของ สื่อเคลื่อนที่ (Mobile Media) และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้แนวคิดชุมชนเสมือน กลับมาเป็นที่นิยมในทั่วโลกอีกครั้งในช่วงปี ค.ศ. 2014

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนเสมือน ในสื่อเกมออนไลน์ มีวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ที่ดีเพื่อสร้างรายได้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดชุมชนเสมือนบนโลกของเกมออนไลน์

นิยามศัพท์

1. ชุมชนเสมือน (Virtual Communities) หมายถึง การรวมตัวของตัวละครภายในเกมรวมตัวกันทางสังคมภายในเกมออนไลน์ ในเกมออนไลน์ 3 ชนิด ได้แก่ MOBA, FPS และ RPG โดยมีรายชื่อแต่ละเกมดังต่อไปนี้ HoN, Point Blank และ Yulgang โดยมีผู้ให้บริการเกมเป็นชาวไทย โดยชุมชนนั้นเกิดบนระบบการสร้างเครือข่ายขึ้นภายในเกมออนไลน์

2. ออฟไลน์ (Offline) หมายถึง พื้นที่การสื่อสารที่อยู่นอกเหนือจากบนโลกแห่งความเป็นจริง เป็นพื้นที่ที่ไม่เชื่อมต่อผ่านระบบและอินเทอร์เน็ต

3. ออนไลน์ (Online) หมายถึง พื้นที่การสื่อสารที่อยู่บนระบบ เป็นระบบที่ต้องเชื่อมต่อผ่านอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต

4. กระบวนการการเกิดชุมชนเสมือน (Construction of Virtual Communities) หมายถึง กระบวนการที่ผู้เล่นเกมออนไลน์ก่อตัวขึ้นจนกลายเป็นชุมชนเสมือนที่สมบูรณ์ ในเกมออนไลน์ 3 ชนิด MOBA, FPS และ RPG โดยมีรายชื่อแต่ละเกมดังต่อไปนี้ HoN, Point Blank และ Yulgang

5. เกมออนไลน์ (Online Game) หมายถึง แอปพลิเคชันอินเทอร์เน็ต (Internet Application) ที่การเล่นอาศัยการเชื่อมต่อสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงได้จากเครื่องมือคอมพิวเตอร์ ในเกมออนไลน์ 3 ชนิด MOBA, FPS และ RPG ได้แก่ โดยมีรายชื่อแต่ละเกมดังต่อไปนี้ HoN, Point Blank และ Yulgang

6. MMORPG Game Massive (Multi-players Online Role Playing Game) หมายถึง เกมออนไลน์ประเภทสวมบทบาทในเกมออนไลน์ประเภทผู้เล่นจำนวนมาก ในบทความหมายถึง เกม โยวกัง (Yulgang)

7. FPS (First Person Shooter) หมายถึง เกมออนไลน์ประเภทเกมการยิงมุมมองบุคคลที่หนึ่งในบทความหมายถึงเกม Point Blank

8. MOBA (Multi-players Online Battle Arena) หมายถึง เกมออนไลน์ประเภทต่อสู้ในสนามจำลองประเภทหลายผู้เล่น สามารถเรียกในอีกชื่อหนึ่งคือ RTS (Real Time Strategy) ในบทความหมายถึงเกม ฮีโร่ออฟนิวเอิร์ธ ‘ฮอน’ (Hero of Newearth ‘HoN’)

9. ARPU (Average Revenue Per User) หมายถึง รายได้ต่อหัวของจำนวนผู้ใช้งาน โดยคำนวณได้จากสูตร รายได้ทั้งหมด / จำนวนผู้เล่นทั้งหมด

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกมออนไลน์

“เกม” เป็น “สื่อ” เป็นสื่อใหม่ (New media) เป็นสื่อที่อนุญาตให้ผู้เล่นสามารถเข้า (Immersive) ไปอาศัยอยู่ในตัวเกม โดยผู้เล่นสามารถกำหนดเรื่องราวและรูปแบบการแสดงของตนเองได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นวิธีที่สื่อเก่า อย่างภาพยนตร์ ละคร รายการโทรทัศน์และหนังสือไม่สามารถทำได้ (Aarseth, 2001)

แนวคิดชุมชนเสมือน

ชุมชนเสมือนในลักษณะของกลุ่มคนที่อาจเคยพบปะแบบเผชิญหน้าในโลกแห่งความเป็นจริง หรืออาจไม่เคยพบปะกันในโลกแห่งความเป็นจริง แต่มีการแลกเปลี่ยนคำพูดและความคิดผ่านตัวกลางกระดานข่าว การสื่อสารผ่านตัวกลาง อย่างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น กระดานข่าวและระบบเครือข่าย (Rheingold, 1993) ซึ่งชุมชนเสมือนสามารถก่อให้เกิดรายได้แก่บริษัทเกม การบริหารจัดการชุมชนที่ดีส่งผลให้ชุมชนเสมือนเกิดมูลค่า ที่เรียกว่า มูลค่าของชุมชนเสมือน (Virtual Community Monetization) เป็นมูลค่าที่ให้ผลประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ประกอบกับชุมชนเสมือนนั้นมีมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ต่อตัวเกม (Suuronen, 2005) ชุมชนเสมือนเป็นลักษณะของการเกิดแบบเป็นวัฏจักร ที่มีการเกิดไปสู่การแตกดับของชุมชนเสมือน โดยแบ่งชุมชนเสมือนออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อตัว (Emerge Stage) ระยะก่อตั้ง (Establish Stage) ระยะเติบโตเต็มที่ (Mature Stage) และระยะแตกตัว (Mitosis Stage) (Howard, 2010)

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนเสมือน ในสื่อเกมออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ในประเทศไทย” ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์และเอกสารออนไลน์ เกี่ยวกับเกมออนไลน์โยวกัง, พอยต์ แบล็คและ ฮอน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สอบถามผู้ให้บริการเกมออนไลน์ ประเภทละ 1 ท่าน รวมทั้งหมด 3 ท่าน ที่มีตำแหน่งผู้จัดการขึ้นไป ได้แก่ MMORPG, FPS และ MOBA ซึ่งเป็นเกมที่มีผู้เล่นสูงสุดในแต่ละประเภท ได้แก่ Yulgang, Point Blank และ HoN

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักเล่นเกมมืออาชีพ ทั้งหมด 5 ท่าน ที่เป็นนักแข่งเกมออนไลน์ในทีม e-sport ของประเทศไทยและได้รับรายได้จากการแข่งขันและเล่นเกมออนไลน์ นอกจากนั้นมีพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเล่นเกมออนไลน์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี และเล่นเกม MMORPG, FPS และ MOBA

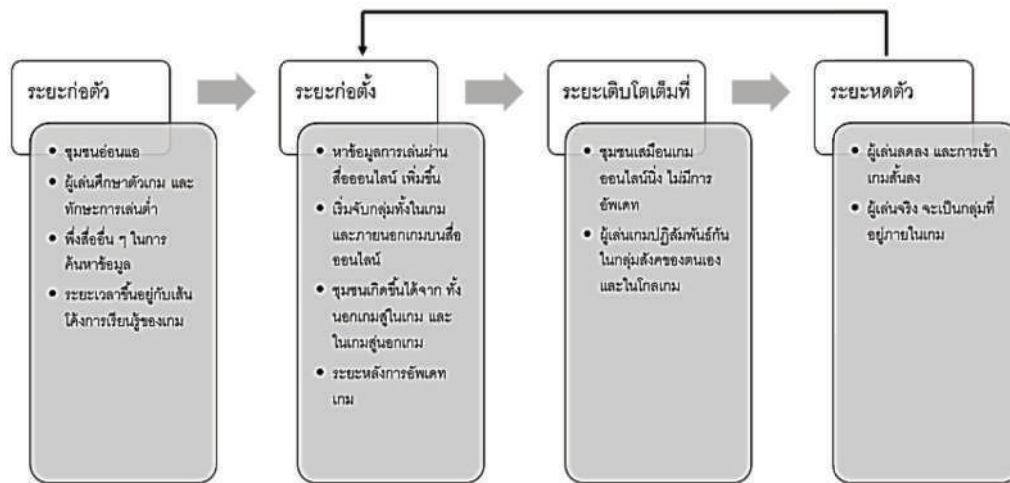
ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1) ประเด็นการบริหารจัดการชุมชนเสมือน

ในช่วงแรกของการเกิดขึ้นของแนวคิดชุมชนเสมือน (Virtual Community) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 โดย Howard Rheingold ตามทฤษฎีดังกล่าวเชื่อว่า การรวมตัวของผู้คนบนออนไลน์เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ แต่จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การเกิดขึ้นของชุมชนเสมือน มีความโน้มเอียงไปทางการสร้างให้เกิดขึ้นมากกว่าการเกิดจากธรรมชาติทั้งหมด การเกิดขึ้นของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์นั้น เกิดขึ้นผ่านระบบของเกมออนไลน์และการสื่อสารการตลาดที่ควบคู่กันไป

ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของเกมออนไลน์ที่แตกต่างกัน จะมีไวยากรณ์ดิจิทัลที่แตกต่างกัน ซึ่งไวยากรณ์ดิจิทัลที่แตกต่างกันนั้นส่งผลให้ “วิธีการสื่อสาร” และ “การปฏิสัมพันธ์” ของผู้เล่นแตกต่างกันและสุดท้ายส่งผลต่อรูปแบบของชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้น ตลอดจนการบริหารจัดการชุมชนเสมือนในเกมแต่ละประเภทแตกต่างกัน เกมออนไลน์ประเภท MMORPG ไวยากรณ์ดิจิทัลของเกมออนไลน์นี้ จะมุ่งเน้นให้ผู้เล่นปฏิสัมพันธ์กันให้มากที่สุด ส่งผลให้ระบบของเกมเน้นการกระตุ้นให้ผู้เล่นสื่อสาร เช่น การสร้างควอสต์ (Quest) ของเกมมุ่งเน้นให้ผู้เล่นพบปะ หรือทำการแลกเปลี่ยนบางอย่างระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา การสร้างบอสหรือแผนที่ที่ไม่สามารถเข้าไปเล่นคนเดียวได้ ในขณะที่ไวยากรณ์ของเกม FPS มุ่งเน้นให้ผู้เล่นมีสมาธิกับตัวเกมและเน้นให้เล่นด้วยความรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ตัวเกมลดทอนระบบการสื่อสาร เช่น ลดการสื่อสารผ่านการพิมพ์ และเน้นการให้ประสบการณ์ระหว่างการเล่นให้มากที่สุด ในขณะที่เกม MOBA มุ่งเน้นการสื่อสาร แต่ลดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นในตัวเกมออนไลน์ ระบบเกมมุ่งใช้เสียงในการสื่อสารและลดเรื่องระบบทางสังคมในตัวเกมออนไลน์ สิ่งเหล่านี้สามารถเปรียบเทียบกับลักษณะของสื่อดิจิทัล อย่างสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ (Twitter) ลักษณะทางไวยากรณ์ดิจิทัล กำหนดให้การสื่อสารสื่อสารภายใน 140 ตัวอักษร ดังนั้นการสื่อสารบนทวิตเตอร์จึงเป็นการสื่อสารที่รวดเร็ว ลักษณะของชุมชนเสมือนจึงจับตัวกันแบบหลวมและลักษณะการสื่อสารมุ่งไปสื่อสารในสิ่งที่เราน่าสนใจ ณ เวลานั้น ในขณะที่อินสตาแกรม (Instagram) เน้นการสื่อสารด้วยรูปภาพมากกว่าคำพูด ดังนั้นการสื่อสารจึงเน้นเรื่องของภาพลักษณ์และการถ่ายรูปให้สวย ผู้คนจะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านภาพ ลักษณะของชุมชนเสมือนจึงเป็นเรื่องของการอวดและจับตัวกันอย่างหลวมๆ เป็นต้น

นอกจากนั้นจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากชุมชนเสมือนรูปแบบอื่น ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์มีการหัดตัวได้ง่ายและมีอายุของชุมชนที่ชัดเจนกว่าชุมชนเสมือนอย่างสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น ด้วยข้อจำกัดของเกมออนไลน์ที่มีรูปแบบการสื่อสารและเรื่องราวที่จำกัด การเข้าถึงตัวเกมได้ยากกว่า ต้องอาศัยเครื่องมือเฉพาะที่มีโปรแกรมเกมจึงจะเข้าถึงเกมออนไลน์นั้นๆ ได้ ซึ่งความคล่องตัวต่ำกว่าเกมออนไลน์ที่เล่นผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่และประกอบกับการที่ผู้เล่นมีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลมากกว่า 1 สื่อออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้ผู้เล่นนั้นสามารถเปลี่ยนเกมเล่นได้ง่ายโดยเล่นตามกระแสนิยมและกลุ่มเพื่อนออนไลน์ ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบกับแนวคิด วัฏจักรชุมชนเสมือน ของ Howard (2010) พบว่า วัฏจักรของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์จะมีการเติบโตสูงสุดที่จุดหนึ่งจากนั้นจะหดตัวลงเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1: วัฏจักรของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์

วัฏจักรในการก่อตัวของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ส่งผลต่อการสร้างแผนการบริหารจัดการชุมชนเสมือนในแต่ละช่วงวัฏจักรของชุมชนเสมือนที่แตกต่างกันออกไป โดยจากการศึกษาพบว่า แต่ละระยะการเจริญเติบโตของชุมชนเสมือน มีคุณสมบัติและพฤติกรรมของชุมชนที่แตกต่างกันออกไป โดยสะท้อนภาพเหล่านั้นผ่านพฤติกรรมการจัดกลุ่มของอัตลักษณ์เสมือน ซึ่งส่งผลสู่สภาพของชุมชนเสมือนในแต่ละช่วงที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งวัฏจักรของชุมชนเสมือนนี้ เป็นตัวแปรสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนเสมือน ซึ่งการวิจัยพบว่า เกมออนไลน์ทั้ง 3 ประเภทมีลักษณะของวัฏจักรของชุมชนเสมือนคล้ายกัน แม้จะมีไวยากรณ์ทางดิจิทัลที่แตกต่างกัน แต่ในช่วงวัฏจักรของชุมชนเสมือนควรมีการจัดการบริหารจัดการที่แตกต่างกันออกไปและเมื่อศึกษาควบคู่จากการศึกษา Community Maturity Model (CMM) จากงานวิจัยของ Boughzala & Bououd (2011) ได้ผลจากการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ระยะก่อตัว เป็นระยะที่ชุมชนเสมือนเริ่มสร้างขึ้น ในช่วงดังกล่าวจะมีอายุราวๆ 1-3 เดือนแรกของการเปิดให้ผู้เล่นเกม ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เล่นพบว่า ผู้เล่นส่วนใหญ่จะกระจายตัวและกำลังเข้าสู่เกมออนไลน์ในระยะแรก ซึ่งการจัดตัวของผู้เล่นจะจับตัวอย่างหลวมๆ ซึ่งส่งผลให้ระยะดังกล่าวในเรื่องของกลยุทธ์ของผู้บริหารเกมออนไลน์ให้ความสำคัญไปในการฟังความต้องการของคนในเกมออนไลน์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เล่นที่เหมาะสม ในการดูแลผู้เล่นจะใช้กฎการดูแลแบบกึ่งแบบแผน โดยมุ่งเน้นที่การปฏิสัมพันธ์และการสร้างชุมชนเสมือน โดยมุ่งเน้น ในด้านเนื้อหา เช่น การให้เข้าใจตัวเกมออนไลน์ การสร้างเนื้อเรื่องเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับระบบต่างๆ ของเกมให้ผู้เล่นรับรู้ประโยชน์ต่างๆ

2) ระยะก่อตั้ง เป็นระยะที่ชุมชนเสมือนเริ่มมีอายุมากขึ้น ในช่วงเวลานี้จะอยู่ประมาณ 3-5 เดือนหลังจากการเปิดให้บริการเกมออนไลน์ ผลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้บริการเกมออนไลน์ในช่วงเวลาดังกล่าวกลยุทธ์ควรไปในทิศทางความร่วมมือ (Collaboration) มากขึ้น พร้อมกับสร้างอัตลักษณ์ของผู้เล่นและสร้างในผู้เล่นกลายเป็นผู้นำในชุมชนเสมือน ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารชุมชนเสมือนควรเปลี่ยนไปโดยใช้การรับฟังเสียงส่วนใหญ่และการบริหารจัดการวัฒนธรรมไปในรูปแบบของการสนับสนุนผู้เล่นมากขึ้นและเริ่มใช้การจัดกิจกรรมบนโลกออนไลน์เพื่อดึงให้ผู้เล่นสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เล่นนอกเหนือจากความสัมพันธ์ในพื้นที่เกมออนไลน์ โดยวิธีการที่บริษัทเกมออนไลน์ใช้ เช่น การแจกไอเทมให้ผู้เล่นพบปะสังสรรค์กันนอกเกมออนไลน์ งานกิจกรรมทางการตลาด หรือการจัดสังสรรค์ส่วนตัวสำหรับกลุ่มผู้เล่นที่มีกลุ่มขนาดใหญ่ จากนั้นจึงส่งผลการบริหารดูแลผู้เล่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมและผสานความร่วมมือ ให้ความสำคัญในการสร้างสายสัมพันธ์ จากนั้นปรับกฎกติกาให้เข้ากับ

ชุมชนเสมือนมากขึ้นให้มีความยืดหยุ่นกว่าเดิม พบว่า ระยะนี้เป็นระยะยาวนาน ต้องอาศัยความอดทนและเวลา รวมถึงอาศัยผู้บริหารชุมชนที่เข้าใจผู้เล่นในเกมนั้นๆ (Boughzala & Bououd, 2011)

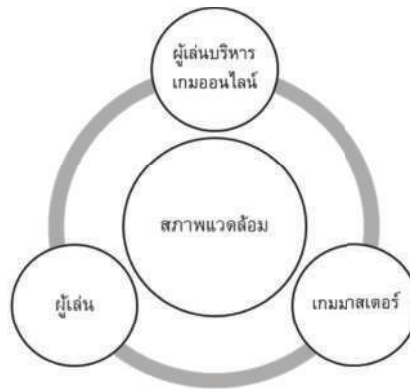
3) ระยะเติบโตเต็มที่ เป็นระยะที่มีสภาพยาวนานที่สุด ในระยะนี้กลยุทธ์ควรจะมุ่งเน้นไปในการบูรณาการ จากการพึ่งพิงสังคมออนไลน์ เพื่อเข้าใจความต้องการของลูกค้า เพื่อใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกมไปในทิศทางที่ผู้เล่นต้องการและให้เหมาะสมกับตลาด เนื่องจากชุมชนเสมือนในระยะเติบโตเต็มที่ที่ต้องรักษากำหนดผู้เล่นเป็นเป้าหมายหลักเพื่อป้องกันการหลุดตัวของชุมชนเสมือน บริษัทเริ่มลดบทบาทเพื่อให้ผู้เล่นรู้สึกเป็นโลกของผู้เล่นมากขึ้น นอกจากนั้นในระยะเติบโตเต็มที่วัฒนธรรมของชุมชนเสมือนจะเริ่มหลอมรวมกัน ผู้เล่นจับตัวเป็นกลุ่มอย่างชัดเจนและก่อให้เกิดภาษาที่ใช้เฉพาะและวัฒนธรรมเฉพาะของเกมออนไลน์นั้นๆ เปรียบเทียบได้กับ ระยะชุมชนและระยะเครือข่ายใน Boughzala & Bououd (2011) รูปแบบของชุมชนเป็นระยะที่เกิดเครือข่ายชัดเจนและลูกค้าเริ่มมีความต้องการสูงขึ้นจากผู้บริหารชุมชน การเข้าไปมีส่วนร่วมและเชื่อมผู้เล่นจึงเป็นส่วนสำคัญในช่วงเวลานี้ โดยลักษณะของการบริหารชุมชนของ Boughzala & Bououd ที่เรียกว่า Community Maturity Model (CMM) มีลักษณะดังต่อไปนี้

	ระยะก่อตัว (Onboarding State)	ระยะก่อตั้ง (Established)	ระยะเติบโตเต็มที่ (Mature)	
	ระยะลำดับชั้น (Hierarchy)	ระยะกำเนิด (Emergent Community)	ระยะชุมชน (Community)	ระยะเครือข่าย (Network)
ด้านกลยุทธ์ (Strategy)	เน้นการฟัง (Listen)	เน้นการมีส่วนร่วม (Participate)	เน้นการสร้าง (Build)	เน้นการบูรณาการ (Integrate)
ด้านผู้นำ (Leadership)	ควบคุม (Command)	ตามคนส่วนใหญ่ (Consensus)	สร้างความร่วมมือ (Collaborative)	ส่งผ่าน (Distributed)
ด้านวัฒนธรรม (Culture)	ปฏิกิริยา (Reactive)	สนับสนุน (Contribute)	หลอมรวม (Emergent)	นักเคลื่อนไหว (Activist)
ด้านการบริหารชุมชนเสมือน (Community Management)	ไม่มี (None)	ไม่เป็นทางการ (Informal)	ใช้การให้อำนาจหน้าที่ (Defined Roles)	หน้าที่แบบบูรณาการ (Integrated Roles)
ด้านเนื้อหา และระบบ (Content and Programming)	เป็นทางการ (Formal)	ผู้ใช้บางคนเป็นคนสร้าง (Some User Generate)	ชุมชนเป็นผู้สร้าง (Community Create)	บูรณาการ (Integrated)
ด้านธรรมาภิบาล (Governance)	ไม่มีแบบแผน (No Guideline)	กฎเคร่งครัด (Restrictive Policies)	กฎยืดหยุ่น (Flexible Policies)	กฎกว้าง (Inclusive)
ด้านเครื่องมือ (Tools)	เครื่องมือผู้บริโภค (Customer Tools)	ผู้ใช้บริการตนเอง (Self Service)	เครื่องมือจากองค์กร (Enterprise Tools)	เครื่องมือสังคม (Social)
ด้านการวัด (Metric and Measurement)	ชีวิตแบบง่าย (Anecdotal)	วัดกิจกรรมทั่วไป (Basic Activities)	วัดการจัดกิจกรรม/เนื้อหา (Activities & Content)	วัดพฤติกรรมและผล (Behaviors & Outcome)

ภาพที่ 2: ปัจจัยในการวางกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเสมือน

4) ระยะหดตัว เป็นระยะที่เกิดขึ้นหลังชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ถึงจุดสูงสุด ผู้เล่นจะเริ่มหายไปจากตัวเกมออนไลน์ ซึ่งในระยะนี้เกมออนไลน์จะเกิด 2 ลักษณะได้แก่ ชุมชนเสมือนตาย หรือย้อนกลับไปสู่ระยะก่อตัวอีกครั้งหนึ่ง ระยะหดตัวเป็นระยะที่ผู้บริหารชุมชนเสมือนควรยืดหยุ่นมากที่สุดเพื่อรักษารฐานผู้เล่นเดิมและในขณะเดียวกันต้องสร้างผู้เล่นเพื่อทดแทนผู้เล่นที่เสียไป ทำให้กลยุทธ์ในช่วงนี้เป็นการเน้นการบูรณาการ โดยการดูแลชุมชนเสมือน ในตัวกฎและระเบียบจะมุ่งเน้นที่การส่งผ่านอำนาจและปรับเปลี่ยนตามสภาพของชุมชน ในการบริหารจัดการชุมชนมุ่งไปในการสร้างชุมชนเสมือนและเน้นการปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนการวัด เช่นเดียวกับระยะก่อตัว แต่ต้องทำอย่างเชิงรุกมากขึ้น

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการชุมชนเสมือนนั้น ในสื่อเกมออนไลน์พบว่า ปัจจัยสำคัญในการบริหารเกมออนไลน์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเสมือน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เล่น ผู้บริหารเกมออนไลน์และเกมมาสเตอร์ ดังแผนภาพที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 3: ปัจจัยในการวางกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเสมือน

นอกจากนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 นั้นทำหน้าที่ในสภาพแวดล้อมของชุมชนเสมือนดังนี้

1. ผู้บริหารเกมออนไลน์ เป็นผู้ทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของบริษัทเกมออนไลน์ โดยเป้าหมายสูงสุด ในการสร้างรายได้จากเกมออนไลน์ให้มากที่สุด ตามเป้าหมายของบริษัท
2. ผู้เล่น เป็นผู้ที่เลือกเล่นเกมและเข้าสู่ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์นั้นๆ อย่างเต็มใจ โดยผู้เล่นมีความต้องการสูงสุด คือ ความบันเทิงที่ได้จากการเล่นเกมออนไลน์และการเข้าปฏิสัมพันธ์กับผู้คนผ่านเกมออนไลน์

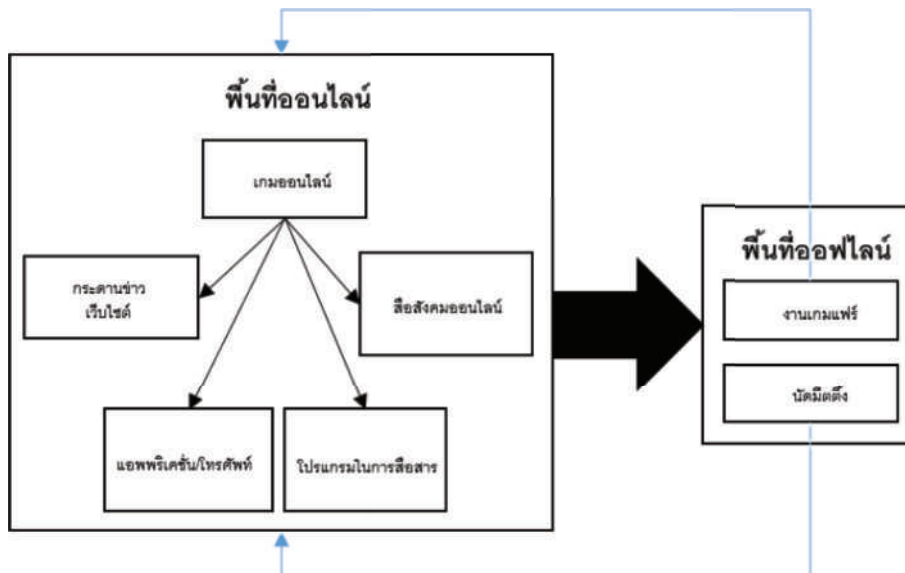
3. เกมมาสเตอร์ คือ ผู้บริหารชุมชนเสมือน ซึ่งเป็นตัวแทนของบริษัทที่ทำหน้าที่ในการดูแลสังคมเกมออนไลน์ที่ตนได้รับมอบหมาย นอกจากนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการรับฟังความต้องการของลูกค้า หรือรับปัญหาของลูกค้าเพื่อทำการแก้ไข ถือว่าเป็นผู้ที่ทำงานประสานระหว่างผู้บริหารเกมออนไลน์และลูกค้า ซึ่งในการศึกษานี้ ผู้ที่จะมาเป็นเกมมาสเตอร์ เป็นตัวแปรสำคัญในการช่วยให้ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ขับเคลื่อนไปและต้องเป็นตัวกลางที่คอยถ่วงดุลอำนาจของผู้เล่นและบริษัท ดังนั้นตัวเกมมาสเตอร์จึงเปรียบเสมือนผู้สร้างชุมชนเสมือนให้พัฒนาไปได้ โดยการถ่วงดุลอำนาจให้เหมาะสมกลายเป็นจุดสำคัญของการสร้างชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ ตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4: การสร้างสมดุลโดยนโยบายการจัดการชุมชนเสมือน

นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มผู้เล่นเกมออนไลน์พบว่า ผู้เล่นเกมออนไลน์ นิยมใช้การใช้สื่อออนไลน์ต่างๆ ควบคู่ไปกับการเล่นเกมออนไลน์ เช่น การใช้เว็บบอร์ดเพื่อพูดคุยเรื่องเกม หรือใช้เพื่อหาข้อมูลรายละเอียดการเล่น รวมไปถึงการใช้สื่อออนไลน์อื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาละเล่น พฤติกรรมการใช้สื่อที่หลากหลายดังกล่าว ก่อให้เกิดสภาพนิเวศน์ของสื่อออนไลน์ (Online Media Ecosystem) ผ่านการเล่นเกมออนไลน์และการใช้สื่ออื่นๆ บนโลกออนไลน์ เป็นลักษณะของการเคลื่อนที่ (Movement) ของผู้คนบนโลกออนไลน์ หรือที่เรียกว่า การเดินทางของลูกค้าบนโลกออนไลน์ (Digital Customer Journey) จากการเคลื่อนที่ดังกล่าว การที่บริษัทเกมออนไลน์ได้สร้างพื้นที่การพบปะระหว่างผู้คนบนออนไลน์ เช่น กระดานข่าว เว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ มีความสำคัญเทียบเท่ากับการบริหารจัดการเกมออนไลน์ การสร้างชุมชนเสมือนของเกมออนไลน์บนสื่อต่างๆ จะเป็นการสนับสนุนให้เกมออนไลน์สามารถสร้างสายสัมพันธ์ผ่านโลกออนไลน์ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดหลัก 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการเดินทางของลูกค้าบนโลกออนไลน์ ที่กล่าวถึงการเก็บข้อมูลและการออกแบบสื่อออนไลน์สำหรับการตลาดเพื่อรองรับพฤติกรรมการเดินทางของผู้คนออนไลน์จากงานเขียนของ Bommel, Edelman, & Ungerman (2014) และ Edelman & Singer (2015) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดด้านการตลาดสัมพันธ์ระหว่างออนไลน์และออฟไลน์ Mervyn (2015) และ investopedia.com (n.d) ที่กล่าวถึงการตลาดบนโลกออนไลน์และออฟไลน์มีความสัมพันธ์กัน

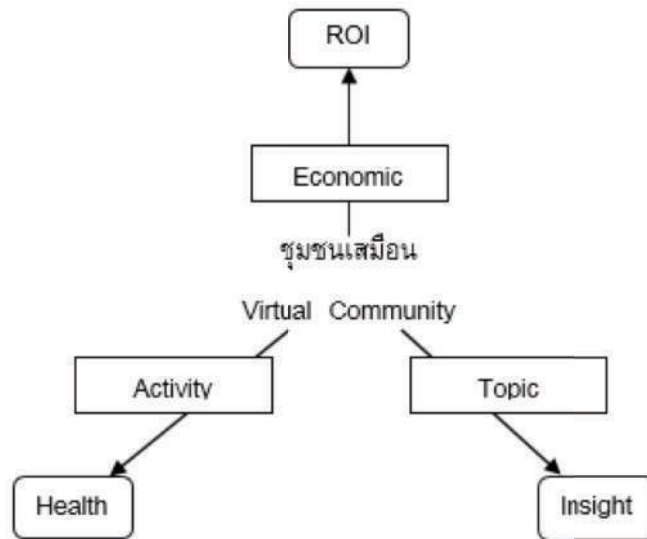
ผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า สื่อออฟไลน์ มีส่วนสำคัญในการสร้างชุมชนเสมือนได้ไม่แตกต่างจากการใช้สื่อออนไลน์อื่นๆ การสร้างสายสัมพันธ์บนโลกออฟไลน์เป็นสิ่งสำคัญ โดยจากการสนทนากลุ่มพบว่า การที่ผู้เล่นจะเล่นเกมนานขึ้น เกิดจากการมีเพื่อนที่สนิทเล่นเกมด้วยกัน เพื่อนส่วนใหญ่ที่เป็นเพื่อนเล่นเกมกันจะมีทั้งเพื่อนที่เป็นเพื่อนจากโรงเรียนและเพื่อนที่ได้จากการเล่นเกมออนไลน์และได้พบปะกันในงานเกม จากนั้นจึงเป็นเพื่อนเล่นเกมด้วยกัน ซึ่งสิ่งนี้เป็นภาพสะท้อนของความสำคัญในการสานสัมพันธ์ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งเมื่อสายสัมพันธ์ดังกล่าวแน่นแฟ้น จะทำให้ผู้เล่นใช้เวลาเล่นเกมออนไลน์นานขึ้นและสุดท้ายเป็นการยึดวิถีการการหดตัวของชุมชนเสมือนไปได้ด้วย ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปสภาพนิเวศน์ของสื่อออนไลน์ เป็นแผนภาพการใช้สื่อออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อสนับสนุนการสร้างชุมชนเสมือน

ภาพที่ 5: ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ออนไลน์และออฟไลน์

2) ประเด็นด้านการสร้างมูลค่าของชุมชนเสมือน

ในการสร้างรายได้จากชุมชนเสมือนเมื่อเปรียบเทียบกับแบบจำลองของ Misra, Mukherjee, & Peterson (2008) เรื่องมูลค่าของชุมชนเสมือน พบว่า มูลค่าของชุมชนเสมือนนั้น มีทั้งที่ได้รับผลตอบแทนเป็นมูลค่าทางการตลาดและผลตอบแทนในรูปแบบที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางการตลาด

ภาพที่ 6: มิติ 3 ด้าน ของการสร้างมูลค่าจากชุมชนเสมือน

แหล่งที่มา: Misra, Mukherjee, & Peterson (2008)

คำว่า “ผลตอบแทนในรูปแบบมูลค่าทางการตลาด” หมายถึง ผลตอบแทนในที่เป็นมูลค่าทางการตลาดของเกมออนไลน์ เช่น ยอดการเติมเงิน กาใช้จ่ายในการซื้อสินค้าในเกมออนไลน์ ยอดการเข้าเกมออนไลน์ โดยสามารถสะท้อนเป็นมูลค่าของการตลาดต่อการลงทุนของตัวเกม

ในขณะที่ “ผลตอบแทนในรูปแบบที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางการตลาด” หมายถึง ผลตอบแทนที่ไม่ได้ตอบแทนในรูปแบบมูลค่าทางการตลาด แต่เป็นผลตอบแทนที่ทำให้ผู้เล่นสามารถเข้าชม ใช้เวลากับชุมชนเสมือนได้นานขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 มิติ ดังนี้

1) ผลตอบแทนด้านเนื้อหา หมายถึง ผลตอบแทนจากการที่ผู้คนพูดถึงเนื้อหาของเกมตามพื้นที่ต่างๆ บนโลกออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้ผู้คนทั้งที่เป็นผู้เล่นเกมออนไลน์นั้นและผู้ที่ไม่ได้เล่นเกมออนไลน์นั้นเข้าถึงเนื้อหาเกมออนไลน์ได้มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนผ่านเว็บบอร์ดของเกมออนไลน์ การสร้างแฟนเพจและเว็บเพจของผู้รักเกมนั้นๆ การสร้างผลตอบแทนด้านเนื้อหา คือ การสร้างกลุ่มผู้คลั่งไคล้ (Maniac / Fandom) ของตัวเกมให้มากขึ้น ซึ่งกลุ่มนี้อาจพัฒนาเป็นกลุ่มนักแข่งเกมบนโลกออนไลน์ได้ด้วย

2) ผลตอบแทนด้านกิจกรรม หมายถึง ผลตอบแทนที่ผู้เล่นเข้าสู่เกมมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์มีอายุยืนยาวขึ้น เช่น กิจกรรมก่อให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นซึ่งส่งผลให้ชุมชนเสมือนแข็งแกร่งขึ้น เช่น การสร้างกิจกรรมให้ผู้เล่นเข้าสู่ตัวเกมมากขึ้น การทำกิจกรรมประจำวันเพื่อสร้างจำนวนผู้คนและก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในเกมออนไลน์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารเกมออนไลน์พบว่า ผลตอบแทนที่ทางบริษัทมุ่งไปในเชิงการได้ผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก พร้อมกับส่วนเสริมในการบริหารจัดการผ่านด้านมิติด้านเนื้อหาและกิจกรรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลเทียบกับแนวคิดของ Misra, Mukherjee, & Peterson (2008) สรุปเป็นตัวชี้วัดมูลค่าของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: ตัวชี้วัดมูลค่าของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์

มูลค่าของชุมชนเสมือน	ตัวชี้วัด
มิติด้านเศรษฐกิจ	1) วัดรายได้จากการใช้สูตร ARPU ¹ 2) วัดจากยอดขายสินค้า 3) วัดจากค่าโฆษณา
มิติด้านเนื้อหา	1) วัดจากการเข้าถึงเนื้อหา 2) วัดจากทัศนคติของผู้คนที่มาต่อตัวเกม 3) วัดจากพูดถึงเกี่ยวกับเกมออนไลน์ผ่านสื่อดิจิทัล
มิติด้านกิจกรรม	1) วัดจากผู้เข้าถึงกิจกรรม

มูลค่าทั้ง 3 ด้านมีความสำคัญต่อชุมชนเสมือนอย่างมาก หากขาดมูลค่าอย่างหนึ่งไป จะส่งผลให้ชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ เข้าสู่ภาวะหดตัวอย่างรวดเร็วและไม่ก่อให้เกิดมูลค่าจากเกมออนไลน์นั้นๆ หากมุ่งการสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จะทำให้เกมออนไลน์ได้รายได้อย่างรวดเร็ว แต่จะขาดผู้เล่นในระยะยาวและขาดการพูดถึงเกี่ยวกับเกมออนไลน์ไปด้วย หากมุ่งด้านกิจกรรมเป็นหลัก ผู้เล่นจะมีความสุขเข้าเล่นเกมออนไลน์ แต่จะไม่ได้ผลตอบแทนทางธุรกิจที่คาดหวัง ดังนั้นการวางแผนการสร้างมูลค่าชุมชนเสมือนจึงต้องสร้างสมดุลระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านเนื้อหาและมิติด้านกิจกรรม ให้เหมาะสม

บทสรุป

การบริหารจัดการชุมชนเสมือนเป็นสิ่งสำคัญ ประกอบ 3 สิ่งดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของเกมและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมที่ เอื้อต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้เล่นในเกมมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งระหว่างผู้เล่นด้วยกันและระหว่างเกมมาสเตอร์
2. การมีกฎข้อบังคับที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มผู้เล่นจะทำให้ลดแรงเสียดทานในการเกิดความขัดแย้งเมื่อผู้เล่นในชุมชนเสมือนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งกฎดังกล่าวสามารถใช้รูปแบบบูรณาการระหว่างกับผู้เล่นเกม เกมมาสเตอร์และบริษัทได้
3. ผู้บริหารชุมชนเสมือนจำเป็นต้องมีการตรวจสอบรายได้และโครงสร้างของตัวเกมที่เหมาะสมเพื่อตอบโจทย์รายได้ของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์นั้นๆ

นอกจากนั้นแล้วการบริหารจัดการชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ ผู้บริหารจัดการมักเป็นผู้ให้บริการเกมออนไลน์ที่ต้องรับบทบาทดังกล่าว แต่เริ่มให้บริการเกมใดเกมหนึ่ง ผู้ให้บริการเกมออนไลน์สามารถใช้ความรู้เรื่องชุมชนเสมือน ตั้งแต่กระบวนการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ ไปจนถึงกระบวนการบริหารหลังการขาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์

บริษัทผู้ให้บริการเกมออนไลน์ ควรเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเกมออนไลน์ จาก “ผลิตภัณฑ์” ให้กลายเป็น “ชุมชนที่มีชีวิต” เนื่องจากเกมออนไลน์เป็นมากกว่า ผลิตภัณฑ์และสื่อแต่เป็นสื่อที่มีการเคลื่อนไหวเป็นวัฏจักร ระยะการพัฒนาของชุมชนเสมือนในระยะต่างๆ มีการจัดการที่แตกต่างกันออกไป ทำให้บริษัทผู้ให้บริการเกมออนไลน์ต้องดำเนินแผนการบริหารจัดการอย่างยืดหยุ่นในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเสมือนในระยะต่างๆ การฟังเสียงชุมชนและการสร้างการเชื่อมต่อระหว่างผู้บริหารชุมชนเสมือน ซึ่งต้องอาศัยการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเสมือนเพื่อให้เกิดการผูกพัน

¹ ARPU (Average Revenue Per User) = จำนวนรายได้ที่ได้จากเกมออนไลน์ / จำนวนผู้เล่นทั้งหมด

กับตัวเกมออนไลน์ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ผู้เล่นเกมเปลี่ยนการเล่นตามเพื่อน ดังนั้น การปรับกลยุทธ์โดยการสร้างกิจกรรมในเกมเพื่อสร้างความผูกพันของผู้เล่นซึ่งกันและกันกับตัวเกมให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะทำให้ผู้เล่นเกมมีความผูกพันและอยู่ในชุมชนเสมือนต่อไป

2) กระบวนการทางการตลาด สำหรับกระบวนการตลาดที่เหมาะสมต่อตลาดเกมออนไลน์ในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาความแข็งแกร่งของชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ให้มากขึ้น ซึ่งกระบวนการทางการตลาดนี้บริษัทผู้ให้บริการเกมออนไลน์จะเริ่มได้โดยการเชิญผู้เล่นเข้ามาพูดคุยกับผู้บริหารจัดการเกมและเชื่อมสายสัมพันธ์ ประกอบกับการรักษาสายสัมพันธ์กับผู้เล่นกลุ่มนี้ไว้ แล้วดำเนินการปรับนโยบายการดูแลเกม เป็น 1 เกม 1 กฎ เพื่อปรับให้สอดคล้องตามสังคมเกมที่แตกต่างกัน จากนั้นควรมีการปรับการเลือกใช้สื่อออนไลน์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและมีปรับแผนการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integration Marketing Communication: IMC) ให้มีประสิทธิภาพโดยการบูรณาการระหว่าง สื่อออนไลน์และกิจกรรมที่เป็นออฟไลน์มากขึ้น

ในประเทศไทย ลักษณะการตลาดออฟไลน์ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนเสมือน คือ การมีกิจกรรมทัวร์นาเม้นท์อีสปอร์ต (e-sport) ซึ่งเป็นการสร้างการผูกสัมพันธ์กับตัวเกมออนไลน์ได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมทัวร์นาเม้นท์ ไตรมาสละ 1 ครั้ง เป็นปริมาณที่เหมาะสมในการสร้างการผูกสัมพันธ์กับตัวเกมออนไลน์ โดยอาจจะมีการแข่งขันเล็กๆ เดือนละ 1 ครั้ง ก็ได้ ในส่วนของการสื่อสารการตลาดเกมออนไลน์ ใช้การฟังเสียงชุมชนเสมือน ประกอบกับการสร้างพื้นที่ให้ผู้เล่นเล่นเกมออนไลน์ได้ สื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน โดยใช้การโฆษณาและการสร้างการผูกสัมพันธ์กับผู้เล่นไปด้วย ซึ่งต้องใช้ความรู้ด้านการตลาดเนื้อหาเข้าเป็นส่วนประกอบ

3) การบริการหลังการขาย เพื่อให้การบริหารจัดการชุมชนเสมือนสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการพัฒนาการให้บริการเชิงรุก โดยอาศัยจากแนวคิดการให้บริการลูกค้าที่ทำงานร่วมกันของ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายดูแลลูกค้า (Customer Service) ผ่านฝ่ายสื่อสังคม (Social Media) และผู้ดูแลด้านการสื่อสารการตลาด (Marketing Communication) รวมกลุ่มไว้ด้วยกันกลายเป็นฝ่ายการจัดการชุมชน (Community Management) ซึ่งไม่ได้มีภาระหน้าที่เพียงการดูแลชุมชนเสมือนออนไลน์ แต่รวมถึงการดูแลลูกค้าในโลกออฟไลน์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ในภาคธุรกิจทั่วไป ควรมีการจัดตั้งฝ่ายการจัดการชุมชนเสมือน (Community Management) กับองค์กรที่ทำงานในสื่อดิจิทัล โดยรวมตัว 3 ฝ่าย ฝ่ายบริการลูกค้า ฝ่ายสื่อดิจิทัลและฝ่ายการตลาด ที่ต้องดำเนินงานใกล้ชิดกับลูกค้า ทำหน้าที่การบริหารจัดการลูกค้าทั้งที่อยู่ในโลกออนไลน์และโลกออฟไลน์ เพื่อให้เกิดความผูกพันกับบริษัทหรือตราสินค้า

2. และในภาคธุรกิจโฆษณาดิจิทัล ควรและใช้แนวการบริหารจัดการชุมชนเสมือนมาประยุกต์ในการทำโฆษณาเนื่องจากผู้บริโภคยุคใหม่จะอยู่ในโลกของออนไลน์ในชุมชนเสมือนและโลกออฟไลน์ ดังนั้นวิธีการสื่อสารกับกลุ่มผู้รับสารจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการในชุมชนเสมือนเพื่อสามารถกระจายข้อมูลของสินค้าและบริการไปสู่กลุ่มเล็กได้กว้างขึ้นและและ

3. สำหรับนักการตลาดดิจิทัล ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนเสมือนในส่วนของ การฟังเสียงชุมชน (Social Listening) เฉพาะทาง เพราะเสียงของผู้บริโภคในโลกออนไลน์จะมีความสำคัญมากขึ้น ทำให้นักการตลาดสามารถในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- ชินลีนธุ์ คลังทอง. (2016). *กระบวนการการสร้างชุมชนเสมือนเกมออนไลน์ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอเชียซอฟต์. (2013). *รายงานผลประกอบการประจำปี 2012*. กรุงเทพมหานคร: เอเชียซอฟต์.
- Aarseth, E. (2001, July). *Computer Game Studies, Year One*. (E. Aarseth, Editor) Retrieved September 11, 2014, from <http://goo.gl/EFTQp1>
- Bommel, E. V., Edelman, D., & Ungerman, K. (2014, June). *Digitizing the consumer decision journey*. Retrieved April 11, 2017 from <http://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/our-insights/digitizing-the-consumer-decision-journey>
- Boughzala, I., & Bououd, I. (2011). *A Community Maturity Model: An Application For Assessing Knowledge Sharing In The Field*.
- Holmes, D. (1997). *Virtual Politics: Identity & Community in Cyberspace*. London: Sage Publications.
- Howard, R. (2010, July 30). *HOW TO: Manage a Sustainable Online Community*. Retrieved September 21, 2014, from <http://goo.gl/NfMxCh>
- Investopedia. (n.d.). *Online-To-Offline Commerce*. Retrieved April 11, 2017 from <http://www.investopedia.com/terms/o/onlinetoffline-commerce.asp>
- Mervyn, K. (2015, January 13). *Trend Prediction 2015: Offline To Online (O2O)*. Retrieved April 11, 2017 from <https://www.entrepreneur.com/article/242267>
- Misra, R., Mukherjee, A., & Peterson, R. (2008). Value creation in virtual communities: The case of healthcare web site. *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*, 2(4), 321-337.
- Rheingold, H. (1993). *Virtual Communities*. London: Secker & Warburg.
- Schurman, K. (n.d.). *What is Online Gaming*. Retrieved September 11, 2014 from <http://www.wisegeek.com/what-is-online-gaming.htm>
- Siapera, E. (2012). *Understanding New Media*. London Thousand Oaks Calif: SAGE.
- Suuronen, H. (2005). *Value Creation in Virtual Communities*. Turku, Finland: Åbo Akademi University.

การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม ของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภาคกลาง

FACTOR ANALYSIS OF MORAL INTELLIGENCE OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF CENTRAL REGION

ชุตินา แสงदारารัตน์*

Chutima Saengdararat*

องอาจ นัยพัฒน์**

Ong-art Naiyapatana**

อรอุมา เจริญสุข***

Orn-uma Charoensuk***

* นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Ph.D. Candidate, Research and Development on Human Potentials, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

* Email: chutima@slc.ac.th

** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Associate Professor, Department of Measurement and Research Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

** Email: ong-art@swu.ac.th

*** อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** Lecturer, Department of Measurement and Research Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

*** Email: orn-uma@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียนระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง 4 สถาบัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 980 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจำนวน 540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อหาองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม และแบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นแรกเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในขั้นที่สองเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ ความมีเมตตา การให้อภัย และความเคารพ ทั้ง 4 องค์ประกอบสามารถอธิบายความฉลาดทางจริยธรรมได้ร้อยละ 36.66 จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติต่างๆ พบว่า โมเดลความฉลาดทางจริยธรรมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ความฉลาดทางจริยธรรม การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้เรียนระดับปริญญาตรี

Abstract

The objectives of this research are to analyze the exploratory factor analysis and the confirmatory factor analysis of moral intelligence of undergraduate students in private higher education institutions of the central region. The sample consists of 980 undergraduate students for analyzing exploratory factor analysis and 540 undergraduate students in for analyzing second order confirmatory factor analysis from 4 private higher education institutions. Data were collected by using questionnaires related to moral intelligence with 5 rating scale and then analyzed by exploratory factor analysis using statistical package program SPSS to extract the component of moral intelligence. The model was validated by second order confirmatory factor analysis using LISREL program.

The research results indicated that moral intelligence of undergraduate students consists of four components: responsibility, compassion, forgiveness, and respect. The four components accounted for 36.66% of moral intelligence. The statistical test indicates that moral intelligence model was congruent with the empirical data.

Keyword: Moral Intelligence, Factor Analysis, Undergraduate Student

บทนำ

“การดำเนินชีวิตโดยใช้วิชาการอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยความรู้รอบตัวและหลักศีลธรรมประกอบ ด้วยผู้ที่มีความรู้แต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็เท่ากับเป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมของมนุษย์” พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

มหิตลธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร

สยามมินทรราชธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่๙

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๔

จากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทรราชธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ที่ได้ัญเชิญมาข้างต้น “ผู้ที่มีความรู้แต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็เท่ากับเป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมของมนุษย์” สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันไม่เพียงจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ หรือ Cognitive Intelligence: CI) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ หรือ Emotional Intelligence) ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพแล้ว เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพแล้วยังไม่เพียงพอ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรอบรู้ ความยั้งคิด หลักศีลธรรมเพื่อนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในทางที่ชอบที่ควร ก็จะต้องประโยชน์ให้แก่บุคคล สังคม ประเทศชาติ ได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์เพียงเท่านั้น การที่บุคคลใช้อารมณ์ได้อย่างเฉียบพลัน และเหมาะสมต่อสถานการณ์ ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้า และมีความสุขทั้งในชีวิตการศึกษา การงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (Goleman, 1995) ซึ่งยังไม่เพียงพอในการเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ หากขาดองค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม หรือความฉลาดทางจริยธรรม (MQ หรือ Moral Intelligence) เป็นคำที่คิดค้นโดยโรเบิร์ต โคลส์ (Robert Coles, 1997) จิตแพทย์เด็กจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดโดยแยกความคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรมออกจากความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อความชัดเจนมากขึ้น ความฉลาดทางจริยธรรมของเด็กนั้นไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในช่วงสั้นๆ ดังสำนวนไทยที่ว่า “สันดรขุดได้ แต่สันดานนั้นขุดยาก” การที่บุคคลจะมีความฉลาดทางจริยธรรมระดับดีนั้น ปัจจัยที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรม คือ การสอนศีลธรรม คุณธรรมโดยตรงให้กับเด็ก และการถ่ายทอดศีลธรรม คุณธรรมจากผู้ใหญ่ให้โดยตรงให้กับเด็ก ถ้าบุคคลได้รับการฝึกฝน ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่วัยเด็ก ก็สามารถพัฒนาพื้นฐานของความฉลาดทางจริยธรรมตนเองขึ้นมาได้ อีกระดับ และความฉลาดทางจริยธรรมก็จะฝังลึกลงไปในชีวิตได้ลึกลงไปอีกของบุคคลนั้น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบว่ามีผู้ศึกษาและให้ความสำคัญของความฉลาดทางจริยธรรมไว้หลากหลาย ดังที่Borba (2001) ผู้สร้างแรงบันดาลใจทางการศึกษา (Inspiring Educator) ได้กล่าวว่า คุณธรรมที่สำคัญที่ทำให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้องมี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) ความเอื้ออาทร (Empathy) 2) การมีจิตสำนึกผู้ผิดชอบชั่วดี หรือมโนสำนึก (Conscience) 3) ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-control) 4) ความเคารพนับถือ (Respect) 5) ความเมตตากรุณา (Kindness) 6) ความอดทน (Tolerance) 7) ความยุติธรรม (Fairness) แล้วยังพบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสำคัญต่อภาคธุรกิจ ดังที่ Lennick และ Kiel (2005) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางจริยธรรมที่เข้มแข็งจะทำให้ธุรกิจ ได้รับความเชื่อถือ และประสบผลสำเร็จ ได้นั้นควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Integrity) 2) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) ด้านความเมตตากรุณา (Compassion) 4) ด้านการให้อภัย (Forgiveness) ในแถบตะวันออกกลางพบการศึกษาความฉลาดทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Hussain (2010) ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม ได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 10 ประการ ดังนี้ 1) ความอดทน (Patience) 2) การถ่อมตัว (Modesty) 3) ความนุ่มนวล (Gentleness) 4) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) 5) การให้อภัย (Forgiveness) 6) ความรู้สึกรู้ซา (Gratitude) 7) ความเมตตาสงสาร (Kindness) 8) ความซื่อสัตย์ (Honesty) 9) ความกรุณา (Generosity) 10) ความสุขุมรอบคอบ (Prudence) แม้กระทั่ง

หลักคำสอนของศาสนาคริสต์ ที่ได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งความรัก พระเยซูสอนให้รักแม้กระทั่งศัตรู และยังต้องเมตตากรุณาต่อคนทั้งหลายไม่เลือกหน้าและไม่ละโอกาสที่จะช่วยเหลือตามความสามารถและโอกาส (สุจิตรา อ่อนค้อม, 2545, น. 207)

สำหรับความสำคัญของความฉลาดทางจริยธรรมในบริบทวัฒนธรรมสังคมไทย มีลักษณะกลมกลืนไปกับการเลี้ยงดูของครอบครัว และการอบรมสั่งสอนของครู อาจารย์ผ่านทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติทำให้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ซึมซาบเข้าไปในจิตใจของคนไทยจนแทบจะแยกความเป็นคนไทยจากพระพุทธศาสนาไม่ได้ พระพรหมคุณาภรณ์ (2556, น. 36-37) ได้กล่าวไว้ว่าพระพุทธศาสนาและการนำธรรมะมาพัฒนาหลักสูตร นั้นยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา คือหลักที่มุ่งให้มนุษย์เว้นจากการหมกมุ่น มัวเมา และการทรมานตัวเองให้ลำบาก โดยเว้นจากการประพฤติดีที่ตึงเกินไป หรือหย่อนเกินไปโดยมีมรรคเป็นทางสายเดียวที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ ดังนี้ 1) สัมมาทิฐิ เห็นชอบ 2) สัมมาสังกัปปะ คิดชอบ 3) สัมมาวาจา พูดชอบ 4) สัมมากัมมันตะ ทำชอบ 5) สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ 6) สัมมาวายามะ เพียรชอบ 7) สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ 8) สัมมาสมาธิ ตั้งจิตชอบ ถ้าในรูปการอบรมก็เรียกเป็นไตรสิกขาซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา นอกจากนี้จากการศึกษาของโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทย พ.ศ. 2554 ได้พบแกนหลักของคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นสำหรับสังคมไทยมี 10 ประการ ดังนี้ 1) ความพอเพียง 2) ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3) ความกตัญญู กตเวทิตา 4) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง 5) ความมีวินัย 6) ความอดทน อดกลั้น 7) ความขยันหมั่นเพียร 8) ความมีสติ 9) ความรับผิดชอบ 10) ความเสียสละ (สายฤดี วรภิกโกคาพร และคณะ, 2554) นอกจากนี้ความสำคัญของความฉลาดทางจริยธรรมผ่านคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในบริบทวัฒนธรรมสังคมไทยแล้ว ในบริบทวัฒนธรรมสังคมของประเทศในทวีปเอเชียอื่นๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สาธารณรัฐประชาชนจีน พื้นที่ไต้หวัน (พระไพศาล วิสาโล, 2552) เมืองคอร์กซูกูจ็อง ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่สามารถที่ใช้ขบวนการจิตอาสาที่พัฒนาบุคลากรจำนวนมากให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีจิตเมตตา กรุณา ใฝ่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพื่อนมนุษย์ โดยเน้นการมีพรหมวิหาร 4 คือ 1) เมตตา (ความรักโดยไม่แบ่งแยก) 2) อุเบกขา (การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน) 3) กรุณา (การลงมือช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์) 4) มุทิตา (ความสุขที่เกิดจากช่วยผู้อื่นให้เป็นสุข)

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ความเชื่อบนฐานศาสนาต่างๆ ตามวัฒนธรรมสังคมของประเทศต่างๆ หรือแม้แต่นักวิชาการของประเทศไทยเองยังกำหนดจริยธรรมต่างกันไป การนำแนวคิดความฉลาดทางจริยธรรมทางด้านตะวันตก หรือตะวันออกที่มีความแตกต่างกันทางค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม มาใช้ในบริบทของสังคมไทย เพียงด้านเดียวอาจจะไม่เหมาะสม หรือไม่รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงโลกเทคโนโลยี ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย และความฉลาดทางจริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ไม่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูบนพื้นฐานของความเชื่อ ศาสนา ที่เป็นลักษณะเฉพาะถิ่น ทำให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประสบความสำเร็จในบางที่และไม่ประสบความสำเร็จในบางที่ ด้วยความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมว่ามีจำนวนกี่องค์ประกอบเท่าใด แต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักความสำคัญมากน้อยเพียงใดและองค์ประกอบเหล่านี้ควรมีชื่ออะไรบ้าง ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวិเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง โดยผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมที่พบนั้น จะยังประโยชน์ให้สำหรับผู้บริหาร ผู้สอน ในสถาบันอุดมศึกษา นำไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เป็นผู้เรียนได้มีความรู้ทางวิชาการ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และเชิงยืนยันของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับ Moral Intelligence หรือ Moral Quotient มีผู้เรียกในภาษาไทยแตกต่างกันไป เช่น ความฉลาดทางจริยธรรม ความฉลาดทางคุณธรรม ความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม สมรรถนะทางจริยธรรม เช้าวันจริยธรรม ในงานวิจัยนี้เรียกว่า ความฉลาดทางจริยธรรม และกำหนดความหมายของความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ การรู้จักรับผิดชอบชั่วดีสามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกันได้รวมทั้งสามารถเลือกประพฤติตนให้สอดคล้องกับความถูกต้องด้วยความตั้งใจและเจตนาที่ต้งามในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางจริยธรรมมาจากการสังเคราะห์ศึกษาแนวคิดต่างๆ ดังนี้ แนวคิดของ Lennick และ Kiel (2005) ที่ประกอบองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม (Integrity) 2) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) ด้านเมตตากรุณา (Compassion) และ 4) ด้านการให้อภัย (Forgiveness) แนวคิดความฉลาดทางจริยธรรมของ Borba (2001) ประกอบด้วย 1) ความสามารถเข้าใจผู้อื่น หรือ ความเอื้ออาทร (Empathy) 2) การมีจิตสำนึกผิดชอบชั่วดี หรือ มโนสำนึก (Conscience) 3) ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-control) 4) ความเคารพนับถือ และการมีมารยาทต่อผู้อื่น (Respect) 5) ความเมตตากรุณา (Kindness) 6) ความอดทน อดทนอดกลั้น (Tolerance) 7. ความยุติธรรม (Fairness) แนวคิดของ Hussain (2010) ประกอบด้วย 1) ความอดทน (Patience) 2) การถ่อมตัว (Modesty) 3) ความนุ่มนวล (Gentleness) 4) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) 5) การให้อภัย (Forgiveness) 6) ความรู้สึกชื่นชม (Gratitude) 7) ความเมตตาสงสาร (Kindness) 8) ความซื่อสัตย์ (Honesty) 9) ความกรุณา (Generosity) 10) ความสุขุมรอบคอบ (Prudence) แนวคิดของ องค์การพุทธจริย (Tzu Chi Buddhist Organization) องค์การการกุศลที่ใหญ่ที่สุดในสาธารณรัฐประชาชนจีน (เกาะไต้หวัน) เชื่อว่าการมีเมตตาหรือความรักต่อผู้อื่นโดยไม่แบ่งแยก จึงถือเป็นหัวใจสำคัญขององค์การพุทธจริย สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 โดยองค์การพุทธจริยให้ความหมายอันประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา (ภิกษุณีปัญญลิมา พิทยรังสฤษฎ์, 2552) แนวคิดทางพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์, 2556) ได้กล่าวไว้ว่า พระพุทธศาสนาและการนำธรรมมาพัฒนาหลักสูตร นั้น ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา คือ หลักที่มุ่งให้มนุษย์เว้นจากการหมกมุ่น มัวเมา และการทรมานตัวเองให้ลำบาก โดยเว้นจากการประพฤติดังที่ติ่งเกินไป หรือหย่อนเกินไป มรรคเป็นทางสายเดียวแต่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ส่วน 1) สัมมาทิฐิ หรือ เห็นชอบ (Right View or Right Understanding) 2) สัมมาสังกัปปะ หรือ ดำริชอบ (Right Thought) 3) สัมมาวาจา หรือ วาจาชอบ (Right Speech) 4) สัมมากัมมันตะ หรือ กระทำชอบ (Right Action) 5) สัมมาอาชีวะ หรือ เลี้ยงชีพชอบ (Right Livelihood) 6) สัมมาวายามะ หรือ พยายามชอบ (Right Effort) 7) สัมมาสติ หรือ ระลึกชอบ (Right Mindfulness) 8) สัมมาสมาธิ หรือ จิตมั่นชอบ (Right Concentration) แนวคิดของศูนย์คุณธรรม องค์การมหาชน โดยการศึกษาโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย พบแกนหลักของคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นสำหรับสังคมไทยมี 10 ประการ (สายฤดี วรวิจิตร และคณะ, 2554, น.19-20) ดังนี้ 1) ความพอเพียง 2) ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3) ความกตัญญู กตเวทิต์ 4) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง 5) ความมีวินัย 6) ความอดทน อดกลั้น 7) ความขยันหมั่นเพียร 8) ความมีสติ 9) ความรับผิดชอบ 10) ความเสียสละ แนวคิดคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541, น. 101-109) ได้เสนอคุณธรรม จริยธรรม และทัศนคติที่ควรพัฒนาให้กับเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้ คือ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรับผิดชอบ 3) ความอดทน อดกลั้น นอกจากนี้ ปราณี วิรุทธวนิชย์ (2542, น. 269) ได้เสนอคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญที่บุคคลพึงมีในการประกอบอาชีพไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความขยันหมั่นเพียร 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) การตรงต่อเวลา 4) ความเมตตากรุณา 5) ความรับผิดชอบ และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education) ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีไว้ใน ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

จากแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางจริยธรรมจากนักวิชาการที่หลากหลาย และคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมาได้องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ (Integrity) เป็นคุณลักษณะที่ยึดมั่นความจริง ความถูกต้องดีงามเป็นหลักในการดำเนินชีวิต 2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นคุณลักษณะที่เอาใจใส่ รอบคอบ มีความเพียรพยายามต่อหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ 3) ความเมตตา (Compassion) เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความห่วงใย เต็มใจ ซินชมยินดีและปรารถนาดีต่อผู้อื่น 4) การให้อภัย (Forgiveness) เป็นคุณลักษณะที่สามารถปล่อยวาง ไม่ถือสา และให้อภัยในความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่นได้ 5) ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self control) เป็นคุณลักษณะที่สามารถบังคับใจตนเอง กล่าวปฏิเสธสิ่งที่ไม่ควร กระทำสิ่งที่ถูกต้อง 6) ความเคารพนับถือ (Respect) เป็นคุณลักษณะที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงออกด้วยความสุภาพด้วยใจที่เปิดกว้าง 7) ความอดทน (Tolerance) เป็นคุณลักษณะที่ยอมรับการผิดเพี้ยน ความเชื่อของผู้อื่นได้แม้จะไม่เห็นด้วย ดังนั้นเพื่อให้เป็นสากลจึงได้สำรวจ และตรวจสอบแนวคิด โดยนำมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบเชิงสำรวจและยืนยันของความฉลาดทางจริยธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2558 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2558) จำนวน 38 สถาบัน รวม 230,148 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ประกอบด้วยวิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยมีขนาด และกลุ่มสาขาวิชาเป็นชั้นภูมิ (Stratum) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ในการเลือกคณะวิชา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 – 4 จาก 4 สถาบันการศึกษาเอกชน 3 กลุ่มสาขาวิชา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 980 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นจำนวน 540 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามเพื่อหาองค์ประกอบเชิงสำรวจของความฉลาดทางจริยธรรม แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับจำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 42 ข้อ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9

2) แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับจำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 25 ข้อ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง 4 สถาบัน โดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ของความฉลาดทางจริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 980 คน เพื่อระบุดังประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 540 คน เพื่อยืนยันโมเดลคุณลักษณะขององค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) สกัดองค์ประกอบร่วมด้วยวิธีการวิเคราะห์แกนหลัก (Principle Axis Factoring) โดยใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) มีการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดความฉลาดทางจริยธรรม พบว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ รวม 20 ข้อ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วยข้อ 11, 10, 8, 7, 9, 12 มีค่า Eigen Value เท่ากับ 10.266 สามารถอธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมได้ เท่ากับ 24.422 % องค์ประกอบที่ 2 ด้านความมีเมตตา ประกอบด้วย ข้อ 14, 15, 13, 17, 16 มี ค่า Eigen Value เท่ากับ 2.844 สามารถอธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมได้ เท่ากับ 31.214 % องค์ประกอบที่ 3 ด้านการให้อภัย ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับการให้อภัย คือ ข้อ 21, 23, 24 ข้อที่เกี่ยวกับความอดทน คือข้อ 39, 40, 42 เมื่อพิจารณาสาระของข้อความเช่น ท่านยินดีเมื่อมีคนโต้แย้งความคิดเห็นของท่าน , ท่านยอมรับในความคิดต่างทางอุดมการณ์ของเพื่อนได้ มีความหมายที่สะท้อนถึงความสามารถปล่อยวาง ไม่ถือสาให้อภัยในความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่นซึ่งเป็นคุณลักษณะของการให้อภัยร่วมอยู่ด้วยและยังสอดคล้องกับ จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่าการให้อภัย มีค่า Eigen Value เท่ากับ 1.212 สามารถอธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมได้ เท่ากับ 34.101 % องค์ประกอบที่ 4 ด้านความเคารพ ประกอบด้วยข้อ 36, 35, 33 มีค่า Eigen Value เท่ากับ .1.073 สามารถอธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมได้ เท่ากับ 36.66 % ดังตาราง ที่ 1

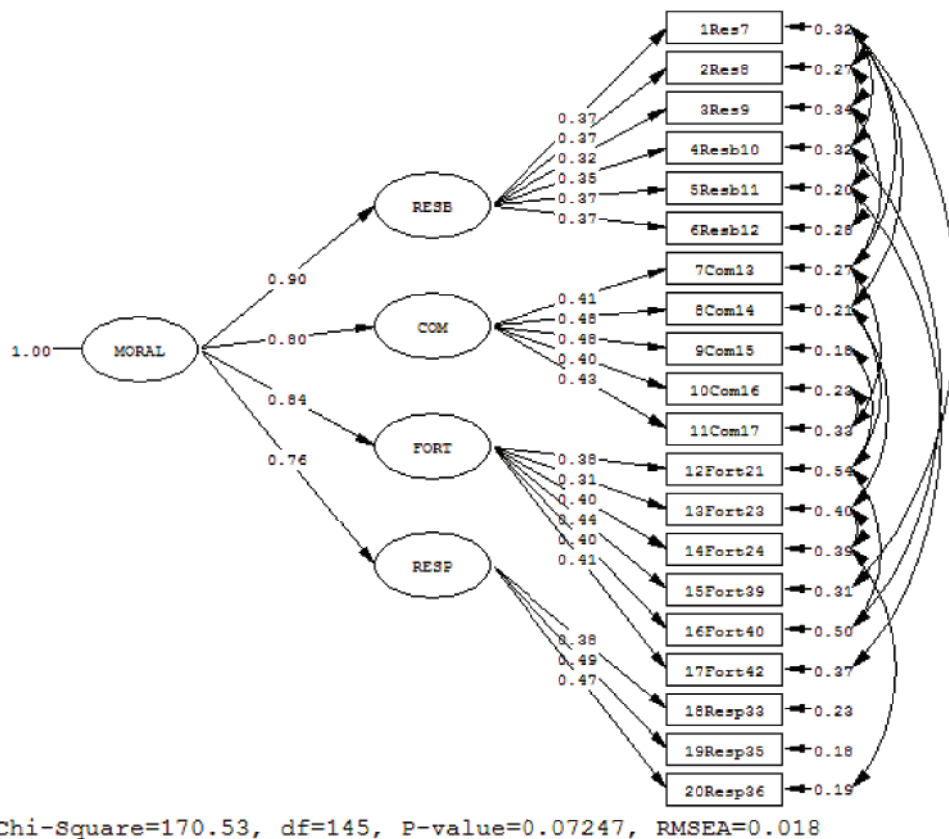
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.325 – 0.372 องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านความมีเมตตา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.405 – 0.484 องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านการให้อภัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.308 – 0.440 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความเคารพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.375 – 0.489 และแต่ละองค์ประกอบมีความเชื่อมั่นในการวัด (R^2) ตั้งแต่ 0.190 – 0.570 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ Factor loading ของแบบวัดองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม

ลำดับ	ข้อความ		Factor loading			
			Factor1	Factor2	Factor3	Factor4
1	Resb 11	ท่านเต็มใจรับผิดชอบในการกระทำของตน	0.612	0.150	0.200	0.130
2	Resb 10	ท่านยอมรับความผิดพลาดในการกระทำที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม	0.599	0.116	0.216	0.131
3	Resb 08	เมื่อท่านต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น จะรับผิดชอบในงานของตนอย่างเต็มที่	0.577	0.177	0.160	0.148
4	Resb 07	ท่านยอมเสียสละร่างกาย แรงใจ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วง	0.510	0.203		0.125
5	Resb 09	ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามกำหนดเวลา	0.497	0.154		
6	Resb 12	ถ้าพบปัญหาท่านจะหาทางแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียมากขึ้น	0.438	0.280	0.242	0.155
7	Com 14	ท่านชอบช่วยเหลือผู้อื่น	0.236	0.712		
8	Com 15	ท่านให้กำลังใจคนรอบข้าง เพื่อให้มีความหวัง กำลังใจ	0.242	0.620	0.148	0.108
9	Com 13	ท่านมีความรู้สึกที่ดีเมื่อได้ดูแลผู้อื่น	0.276	0.591	0.121	0.134
10	Com 17	ท่านช่วยเหลือผู้อื่นโดยที่ไม่ต้องมีการร้องขอ	0.214	0.555	0.262	0.111
11	Com 16	การห่วงใยผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรกระทำ	0.168	0.536	0.265	0.193
12	Forg 24	เมื่อผู้อื่นทำผิดต่อท่าน ท่านสามารถให้อภัยเขาได้		0.218	0.542	
13	Tole 39	ท่านยินดีเมื่อมีคนโต้แย้งความคิดเห็นของท่าน	0.242		0.509	0.433
14	Forg 23	ท่านยอมรับว่าผู้อื่นย่อมมีโอกาสมิผิดพลาดได้	0.209	0.132	0.434	0.176
15	Tole 42	ท่านยอมรับในความคิดเห็นต่างกันทางอุดมการณ์ของเพื่อนได้	0.184	0.161	0.404	0.283
16	Forg 21	ท่านปล่อยวางกับอดีตที่ผิดพลาด พร้อมทำปัจจุบันให้ดีที่สุด	0.229	0.126	0.388	
17	Tole 40	ท่านไม่ทำงานที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แม้ว่าจะทำให้มีรายได้ดี	0.213	0.164	0.325	0.312
18	Resp 36	ท่านให้เกียรติและยกย่องผู้ที่กระทำความดี	0.233	0.175		0.604
19	Resp 35	ท่านมีลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เชื่อฟังผู้มีอาวุโสกว่าทั้งในครอบครัว และในสังคมทั่วไป	0.205	0.253		0.492
20	Resp 33	ท่านแสดงความเคารพนับถือ บุพการี ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ	0.203	0.247	0.149	0.437
Eigen Value			10.266	2.844	1.212	1.073
% of Variance			24.442	6.772	2.887	2.556
Cumulative %			24.442	31.214	34.101	36.657

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความฉลาดทางจริยธรรม

ตัวแปร	น.น.องค์ประกอบ b(SE)	B	t	R ²	สปีส คะแนน องค์ประกอบ
การวิเคราะห์หาค่าประกอบอันดับแรก					
องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ					
- 1 Res	0.371	0.371		0.298	0.220
- 2 Res	0.372(0.034)	0.372	10.802*	0.339	0.210
- 3 Res	0.325(0.039)	0.325	8.277*	0.237	0.145
- 4 Res	0.352(0.042)	0.352	8.354*	0.277	0.203
- 5 Res	0.366(0.038)	0.366	9.689*	0.398	0.262
- 6 Res	0.372(0.049)	0.372	9.195*	0.328	0.230
องค์ประกอบด้านความมีเมตตา					
- 7 Com	0.413	0.413		0.384	0.214
- 8 Com	0.484(0.033)	0.484	14.603*	0.530	0.368
- 9 Com	0.483(0.039)	0.483	12.478*	0.565	0.466
- 10 Com	0.405(0.035)	0.405	11.426*	0.421	0.260
- 11 Com	0.429(0.041)	0.429	10.350*	0.359	0.205
องค์ประกอบด้านการให้อภัย					
- 12 Fort	0.380	0.380		0.212	0.196
- 13 Fort	0.308(0.044)	0.308	6.999*	0.190	0.116
- 14 Fort	0.399(0.051)	0.399	7.866*	0.287	0.213
- 15 Fort	0.440(0.052)	0.440	8.449*	0.388	0.328
- 16 Fort	0.401(0.056)	0.401	7.206*	0.244	0.213
- 17 Fort	0.408(0.051)	0.408	8.076*	0.313	0.245
องค์ประกอบด้านความเคารพ					
- 18 Resp	0.375	0.375		0.376	0.324
- 19 Resp	0.489(0.040)	0.489	12.334*	0.570	0.547
- 20 Resp	0.466(0.038)	0.466	12.138*	0.536	0.524
การวิเคราะห์หาค่าประกอบอันดับที่สอง					
ความรับผิดชอบ	0.902(0.082)	0.902	11.035*	0.814	
ความมีเมตตา	0.798(0.067)	0.798	11.975*	0.637	
การให้อภัย	0.838(0.092)	0.838	9.070*	0.702	
ความเคารพ	0.761(0.067)	0.761	11.402*	0.579	
Chi-square = 170.525 df = 145 P-value = 0.07247					
GFI = 0.969 AGFI = 0.956 RMR = 0.0298 RMSEA = 0.0181 *p < .05					

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดความฉลาดทางจริยธรรมที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า องค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรมในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบแสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการพิจารณาองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักมากที่สุด เท่ากับ 0.902 รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านการให้อภัย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.838 องค์ประกอบด้านความมีเมตตา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.798 และองค์ประกอบด้านความเคารพ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด เท่ากับ 0.761 และแต่ละองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (R²) ตั้งแต่ 0.579 – 0.814 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถวัดคุณลักษณะของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา และยืนยันโมเดลคุณลักษณะขององค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมตามแนวคิดที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนขององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองขององค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมพบว่า ผลการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 170.525 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 145 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.07247 ดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.969 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.956 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ 0.0298 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.0181 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มาก แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

อภิปรายผล

การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของความฉลาดทางจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางจริยธรรม มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความมีเมตตา (Compassion) การให้อภัย (Forgiveness) องค์ประกอบนี้เกิดจากการให้อภัย และความอดทนที่ยอมรับพฤติกรรม ความเชื่อที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับคำสอนจากคัมภีร์ไบเบิล “ท่านเป็นผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกสรร เป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่รักของพระองค์ จงเห็นอกเห็นใจกัน จงมีความใจดี ความอ่อนน้อม ความอ่อนโยน และความพากเพียรอดทนเป็นเสมือนเครื่องประดับตน จงผ่อนหนักผ่อนเบาซึ่งกันและกัน หากมีเรื่องผิดใจกันก็จงยกโทษกัน องค์พระผู้เป็นเจ้าทรงให้อภัยความผิดของท่านอย่างไร ท่านก็จงให้อภัยแก่เขาอย่างนั้นเถิด” (โคโลสี 3:12-13) (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรมแผนกพระคัมภีร์, 2557) และด้านความเคารพ (Respect)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของความฉลาดทางจริยธรรมมีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 170.525 ที่องศาอิสระ(df) เท่ากับ 145 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.07247 พบว่าค่าไคสแควร์ (χ^2) ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.969 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.956 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง รวมถึงการพิจารณาดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ 0.0298 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.0181 ซึ่งมีค่าที่ต่ำมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงศ์ สุขสว่าง, 2556, น.15-16) แสดงให้เห็นว่า โมเดลองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมนั้นมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ (Responsibility) การให้อภัย (Forgiveness) ความมีเมตตา (Compassion) และด้านความเคารพ (Respect) ทั้งนี้ยังพบว่า องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) มีค่าน้ำหนักมากที่สุด เท่ากับ 0.902 ทั้งนี้อาจเพราะกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education) มีการกำหนดให้ความรับผิดชอบเป็นส่วนหนึ่งของทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงทำให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบที่สูงซึ่งสายนิติ วรรกิจโกคาทร และคณะ (2554) พบว่าความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงให้เกิดแรงผลักดันและสำนึกในหน้าที่ของตัวบุคคลในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงสอดคล้องกับแนวคิดของ Lennick และ Kiel (2005) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541) และปราณี วิรุรวานิชย์ (2542) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านการให้อภัย (Forgiveness) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.838 ซึ่งปราณี วิรุรวานิชย์ (2542) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความเข้าใจเห็นใจผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคมหากเขาทำความผิดพลาดหรือบกพร่องไปด้วยความไม่รู้ก็จงเมตตาและให้อภัย ในความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lennick และ Kiel (2005) Borba (2001) และ Hussain (2010) องค์ประกอบด้านความมีเมตตา (Compassion) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.798 ซึ่งสายนิติ วรรกิจโกคาทร และคณะ (2554) พบว่า ความเมตตาเป็นคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการกระทำความกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เกื้อกูลกันในรูปแบบต่างๆ โดยไม่เอาเปรียบผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดความฉลาดทางจริยธรรมของ Lennick และ Kiel (2005) Borba (2001) Hussain (2010) และปราณี วิรุรวานิชย์ (2542) แนวคิดพรหมวิหาร 4 ขององค์กรพุทธฉือจี้ (Tzu Chi Buddhist Organization) (ภิกษุณีบุญลีมา พิทยรังสฤษฏ์, 2552) และองค์ประกอบด้านความเคารพ (Respect) มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด เท่ากับ 0.761 ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมไทยนิยมความสุภาพอ่อนโยน ยกย่องผู้มีอาวุโส ครูบาอาจารย์ จึงมีลักษณะของความอ่อนน้อมถ่อมตน ความสุภาพ และความเคารพนับถือผู้มีอาวุโส สอดคล้องกับแนวคิดความฉลาดทางจริยธรรมของ Borba (2001), Hussain (2010) และแต่ละองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (R²) ตั้งแต่ 0.579 – 0.814 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถวัดคุณลักษณะของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของความฉลาดทางจริยธรรมตามแนวคิดที่ผู้วิจัยศึกษา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป จากการวิเคราะห์ห้วงศักราชประกอบเชิงสำรวจของความฉลาดทางจริยธรรมพบว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ ความมีเมตตา การให้อภัย และความเคารพ และการวิเคราะห์ห้วงศักราชประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความฉลาดทางจริยธรรม ผลการตรวจสอบพบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติต่างๆ

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

1. จากผลการวิเคราะห์ห้วงศักราชประกอบเชิงสำรวจของความฉลาดทางจริยธรรมด้วยการศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่หลากหลาย ผลสมพจน์ระหว่างตะวันออกและตะวันตก แล้วนั้นพบองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม 4 องค์ประกอบ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมในการนำแบบวัดองค์ประกอบทางจริยธรรมไปใช้ทดสอบผู้เรียน

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานจากมากไปน้อย คือ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความมีเมตตา (Compassion) การให้อภัย (Forgiveness) และความเคารพ (Respect) ตามลำดับ ซึ่งการพัฒนางค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมควรจะเริ่มจากการพัฒนางค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุดจะพัฒนาได้ง่ายกว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุด

3. จากผลการวิเคราะห์ห้วงศักราชประกอบเชิงยืนยันของความฉลาดทางจริยธรรมที่พบความสอดคล้องของโมเดล สามารถนำองค์ประกอบที่พบมาใช้พัฒนากิจกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมให้ผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา ได้

4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าไม่แปรเปลี่ยนในระดับชั้นปี หรือกลุ่มสาขาวิชาในผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

นักวัดผลการศึกษา นักจิตวิทยา นักวิจัยทางการศึกษา นักวิชาการด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถศึกษาค้นคว้าทำการวิจัยโดยเน้นความสำคัญตามองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมในการสร้างเครื่องมือที่ใช้พัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมแก่ผู้เรียน

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทย ในอนาคต*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: ชัดเชดส์มีเดีย.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2557). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์.
- ปราณี วิธวาทินชัย. (2542). *จริยธรรมกับชีวิต*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *สู่การศึกษาแนวพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการความดี ศีลภาวนาและนิพพาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้าง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ภิกษุณีปัญญลิมา พิทยรังสฤษฎ์. (2552). *ศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรพุทธฉือจี้ในไต้หวัน*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม (พระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สายฤดี วรจิโกภาคาร และคณะ. (2554). *รายงานโครงการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- สุจิตรา อ่อนค้อม. (2545). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2558). *สรุปข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำแนกตามภาคและจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Borba, M. (2001). *Building Moral Intelligence: The Seven Essential Virtues that Teach Kids to Do the Right Thing*. CA: Josssey bass.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam.
- Hussain, M. (2010). *Seven Steps to Moral Intelligence*. United Kingdom : Kube Publishing.
- Lennick, D. and Kiel, F. (2005). *Moral Intelligenc: Enhancing business performance and Leadership success*. New Jersey: Pearson Education.
- Robert, C. (1997). *The Moral Intelligence of children*. London: Boloombury.

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร

The Factor Analysis of Moral Characteristics of Faculty of Education Students in Bangkok

สาธิต ใจตรง*

Satorn Jaitrong*

สกอล วรเจริญศรี**

Skol Voracharoensri**

คมเพชร ฉัตรศุภกุล***

Komphet Chatsupakul***

เรืองเดช ศิริกิจ****

Ruangdech Sirikit****

* นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Ph.D. Candidate, Research and Development on Human Potentials, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

* Email: toyd66@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Assistant Professor, and PhD, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

** Email: skol_v@yahoo.co.th

*** รองศาสตราจารย์ และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

*** Associate Professor, and PhD, Kasem Bundit University

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**** Assistant Professor, and PhD, Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

**** Email: ruandech@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 1,104 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลจากการวิจัยพบว่า โมเดลการวิเคราะห์คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม ด้านการรู้คิด คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ และคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม ด้านพฤติกรรม มีค่าความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถวัดองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ได้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม

Abstract

The purpose of this research was to analyze the factor of moral characteristics of Faculty of Education students in Bangkok. The samples were 1,104 of the second, third, and forth years undergraduate students, which were stratified random sampling method. The instrument used to collect data was Moral Characteristics Questionnaire with the total reliability coefficient (α) of 0.95. Confirmatory factor analysis was used to analyze the data.

The research result was the confirmatory factor analysis significantly confirmed that the model of moral characteristics could be characterized into three factors: cognitive aspect, affective aspect and behavioral aspect of moral characteristics. These three factors were in accordance with empirical data, with the high loading factor at significant level of 0.01, and they were found to be capable of measuring the moral characteristics of students of Faculty of Education.

Keyword: Factor Analysis, Moral Characteristics

บทนำ

คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมในด้านวิชาการมาจากคำว่า “คุณลักษณะศึกษา” หรือตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Character Education” ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมการศึกษา (Moral Education) สองคำนี้เป็นคำที่ใช้แทนกันและมีความหมายเดียวกันในบริบทการจัดการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรม จิตใจ และความคิดที่ดีงามตามอุดมคติที่สังคมพึงประสงค์ตลอดจน มีค่านิยม ตามจารีตประเพณี มาตรฐาน กฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด (Josephson Institute / Character Counts National Office, 2014; Character Education Partnership, 2010, p. 4; U.S. Department of Education, 2014) อีกทั้ง ลิคโคนา (Lickona, 1991, p. 65) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Educating for Character) จะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ การที่ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ และการที่ผู้เรียนเป็นคนดี โดยหมายรวมถึงการรู้เกี่ยวกับความดี การรักที่จะทำในสิ่งดี ๆ และการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจริยธรรมทางสังคมที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับเบอร์โกวิทซ์ (Berkowitz, 2005, p. 9) ที่กล่าวถึง การศึกษาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดเรื่องของความถูกต้องหรือสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแบ่งปัน การไม่พุดเท็จ และมีความซื่อสัตย์ เสียสละแก่ส่วนรวม มีความรับผิดชอบ ตลอดจนมีคุณลักษณะอื่นที่ส่งเสริมหน้าที่อันดีงาม

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม โดยมีการจัดตั้งสถาบันจริยศึกษา (The School for Ethical Education, 2014) หรือ SEE เพื่อส่งเสริมรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการรู้จักคิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม ด้านการสร้างความรู้สึกระหว่างคุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับนุชชี (Nucci, 2008, p. 24) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคู่มือคุณลักษณะศึกษาและคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางจริยธรรม ด้านการสอนให้รู้เกี่ยวกับ ประเด็นต่างๆ เชิงคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะด้านอารมณ์ความรู้สึก และคุณลักษณะด้านพฤติกรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลักๆ สำคัญ ดังที่ลิคโคนา (Lickona, 1991, as cited Chen, 2005, p.10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมนั้น ประกอบด้วย คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้จักคิด (Cognitive aspect of moral character) หรือที่รู้จักกันในฐานะ การรู้เชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral knowing) หมายถึง การสร้างความคิด การรู้ ค่านิยมมุมมองต่างๆ ที่ดีงาม ที่เป็นแนวทางหรือเป็นหลักในการยึดเหนี่ยวตลอดจนการตระหนักและตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม 6 ประการ ได้แก่ การตระหนักรู้ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ต่างๆ (Moral awareness) การรู้ค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral values) ที่เป็นสิ่งที่ควรมีและเป็นมรดกที่ได้รับการถ่ายทอดในสังคม การมีมุมมองด้านคุณธรรมจริยธรรม (Perspective taking) รู้จักตนเอง ประเมินตนเองว่าจะทำประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างไร การมีเหตุผลทางด้านคุณธรรมจริยธรรม (Moral reasoning) รู้ว่าการทำความดีหรือสิ่งที่ดีงามนั้นมีความหมายอย่างไรและทำไปเพื่ออะไร การตัดสินใจโดยไตร่ตรอง (Thoughtful decision-making) สามารถสร้างการตัดสินใจเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่ดีงาม และการรู้จักคุณธรรมจริยธรรมในตน (Moral self knowledge) ตระหนักในจุดแข็ง และจุดอ่อนของตนเอง

ประการที่ 2 คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ (Affective aspect of moral character) หรือที่รู้จักกันในฐานะ ความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) หมายถึง ลักษณะหรือสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึกที่ดีงามเชิงคุณธรรมจริยธรรม 6 ประการ ได้แก่ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) ความภาคภูมิใจแห่งตน (Self-esteem) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) การรักหรือชอบทำในสิ่งที่ดีงาม (Loving the good) การควบคุมตนเอง (Self-control) และความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility)

ประการที่ 3 คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral aspect of moral character) หรือที่รู้จักกันในฐานะ การกระทำเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral action) หมายถึง การแสดงออกที่ผ่านการตัดสินใจเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม 3 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการนำการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมและความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรมมาแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม และการแสดงออกด้วยความตั้งใจตามการรับรู้ของตนว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะพบกับความยุ่งยาก ตลอดจนการแสดงพฤติกรรมที่ตรงตามอย่างสม่ำเสมอ โดยปราศจากการคิดว่าสิ่งที่เป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด

ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวมีหลายปัจจัย เช่น หลักสูตร วิธีการพัฒนาครู/อาจารย์ สถาบันการศึกษาเป็นต้น ซึ่งครู/อาจารย์นั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ดังนั้นผู้ที่จะเป็นครูจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของเด็กเคอร์ เดค จอห์นสัน เมเยอร์ มัลเลน และโชเซท (Decker, Deke, Johnson, Mayer, Mullens, and Schocet, 2005) พบว่า ครูนั้นมีอิทธิพลสำคัญกับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในที่ประกอบด้วย บุคลิกภาพและคุณลักษณะ (Personal background characteristics) นอกจากนี้วิลเลียมและลูเนเบิร์ก (Williams & Lunenberg, 2008, p. 445) กล่าวว่า ลักษณะทางจริยธรรมของการสอนมีความสัมพันธ์สำหรับครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนถ่ายทอดค่านิยม บุคลิกภาพผ่านการสอนต่อนักเรียน จึงเป็นภาระหน้าที่ของนักศึกษาครูในการพัฒนาคุณค่า จริยธรรมของตนเพื่อเป็นครูผู้สอนในอนาคต

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม จะพบว่า ในต่างประเทศได้มีการศึกษาและค้นคว้าอย่างมาจนกลายเป็นแนวคิดหรือหลักการที่ถูกนำมาใช้อ้างอิงและนำไปสู่การปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับในประเทศไทยนั้นจะพบว่า การศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในบริบทประเทศไทย โดยนำแนวคิดของลิคโคนา (Lickona) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบ และทำการยืนยันองค์ประกอบด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนนำผลจากการสนทนากลุ่มมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ทางสถิติต่อไป

วัตถุประสงค์

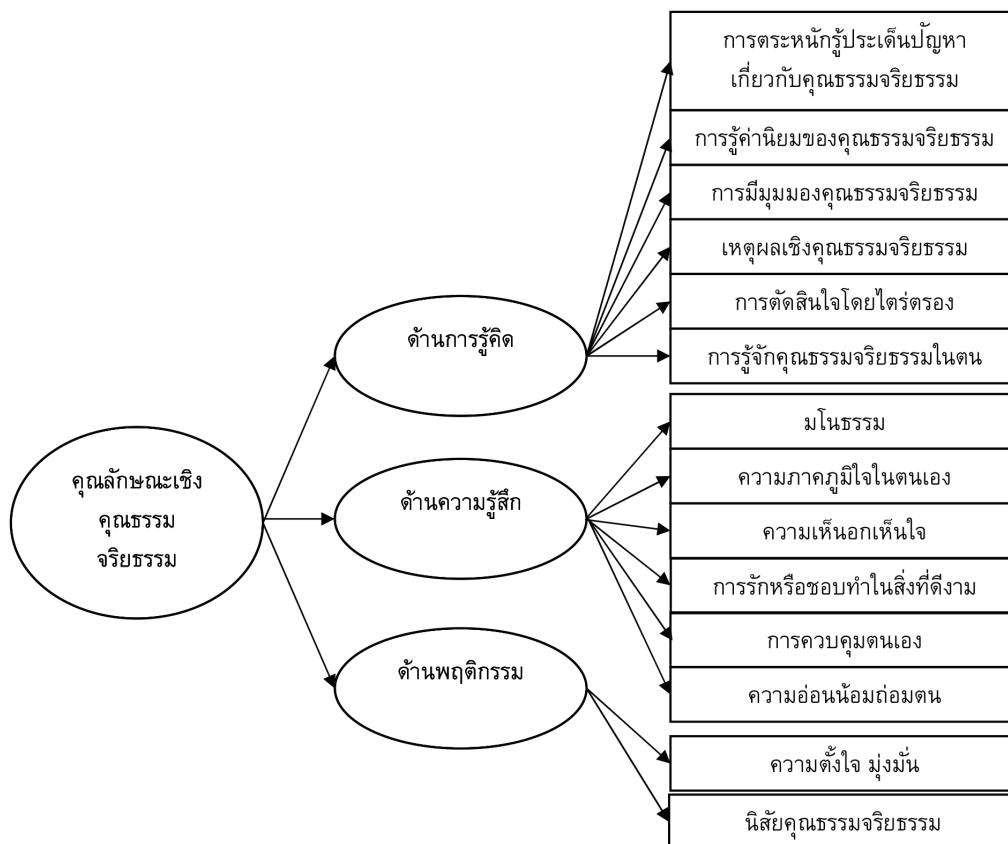
เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของลิคโคนา (Lickona, 1991) และเชน (Chen, 2005) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบ สามารถสรุปองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมได้ 3 องค์ประกอบคือ 1) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้คิด (Cognitive aspect of moral character) 2) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ (Affective aspect of moral character) 3) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral aspect of moral character) ดังแสดงในภาพประกอบ 1

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม

ที่มา: Lickona (1991) and Chen (2005)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา คณะ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยขอสรุปกระบวนการดำเนินการในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2559 คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 9,008 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง (Confirmatory Factor Analysis) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2559 ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครจาก 9 สถาบัน การศึกษา จำนวน 1,144 คน โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 5-10 เท่าของตัวแปรซึ่งซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Gorsuch, 1983 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2557) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้นปี เป็นชั้น (Strata) และมีสาขาวิชาเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) และจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Random Sampling) จากประชากร โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น .05 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 น. 303)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง แบบสอบถามที่ได้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับของ Likert ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี นิยาม และองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และนำผลการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เพื่อนำข้อมูลที่เป็นรายละเอียดและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริบทต่างๆ เชิงคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบแนวคิดของลิกโคนา (Lickona, 1991) และเชน (Chen, 2005) มาสร้างเป็นองค์ประกอบโดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของครูในระยะเวลาการศึกษาเชิงคุณภาพมาพิจารณาเพื่อสรุปองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในบริบทสังคมไทย แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาปรับสร้างข้อคำถามเพื่อวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

2.2 นำแบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา การวัดผลและวิจัยจำนวน 5 ท่านเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของ ข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยข้อคำถามทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงข้อความในแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เครื่องมือมีคุณภาพที่มากยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่า อำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม 0.20-0.74 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะ เชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จำนวน 9 สถาบัน การศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 1,104 ชุด จากนั้นผู้วิจัยนำมารวบรวมวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จำนวน 1,104 ชุด

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลโครงสร้างคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรชีวิตคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.16-0.81 ซึ่งทุกตัวแปรชีวิตมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรชีวิตความมุ่งมั่นตั้งใจ (WILL) กับอุปนิสัย (HABIT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.81 ส่วนตัวแปรชีวิตการตระหนักรู้ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ต่างๆ (PROB) กับเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม (REAS) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.16 นอกจากนี้การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรชีวิตคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=9245.46$ df=91 p=.00) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (KMO) เท่ากับ 0.93 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.91-0.95 แสดงว่า ตัวแปรชีวิตคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

ตาราง 1 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (n=1,104)

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2 / df ไม่เกิน 2.00	$\chi^2 = 45.62$ df=40 p=.25 45.62/40=1.14
GFI	มากกว่า 0.95	0.99
AGFI	มากกว่า 0.95	0.98
CFI	มากกว่า 0.95	1.00
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.01
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.01

จากตาราง 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2)=45.62, df=40, p=.25, ค่า GFI=0.99, ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.01, ค่า SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์กับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่า โมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ได้ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม มีจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวแปรชีวิตจำนวน 14 ตัว ดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ (n=1,104)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ					C.R.
	b	SE	t	FS	SC	
ด้านการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม	0.34	0.03	11.05**	-	0.92	0.84
ด้านความรู้สึเชิงคุณธรรมจริยธรรม	0.51	0.03	17.83**	-	0.93	0.87
ด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม	0.82	0.03	32.10**	-	0.91	0.83
ตัวแปรชี้วัด						
การตระหนักรู้ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ต่างๆ	1.00	-	-	0.02	0.37	0.13
การรู้คุณค่าคุณธรรมจริยธรรม	1.93	0.16	11.88**	0.02	0.71	0.50
การมีมุมมองเชิงคุณธรรมจริยธรรม	2.16	0.18	12.10**	0.07	0.79	0.63
เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม	1.02	0.12	8.64**	0.01	0.37	0.13
การตัดสินใจโดยไตร่ตรอง	2.35	0.21	11.38**	0.15	0.86	0.74
การรู้จักคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง	1.91	0.18	10.87**	0.06	0.70	0.49
มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี	1.00	-	-	0.02	0.54	0.30
ความภาคภูมิใจในตนเอง	1.37	0.08	17.27**	0.09	0.75	0.56
ความเห็นอกเห็นใจ	1.63	0.09	18.07**	0.19	0.89	0.79
การรักหรือชอบทำในสิ่งดีงาม	1.35	0.08	16.12**	0.12	0.74	0.54
การควบคุมตนเอง	1.26	0.07	16.87**	0.03	0.69	0.47
ความอ่อนน้อมถ่อมตน	1.54	0.08	18.31**	0.17	0.84	0.71
ความมุ่งมั่นตั้งใจ	1.00	-	-	0.33	0.90	0.81
อุปนิสัย	1.00	0.02	41.17**	0.33	0.90	0.81

**p<.01

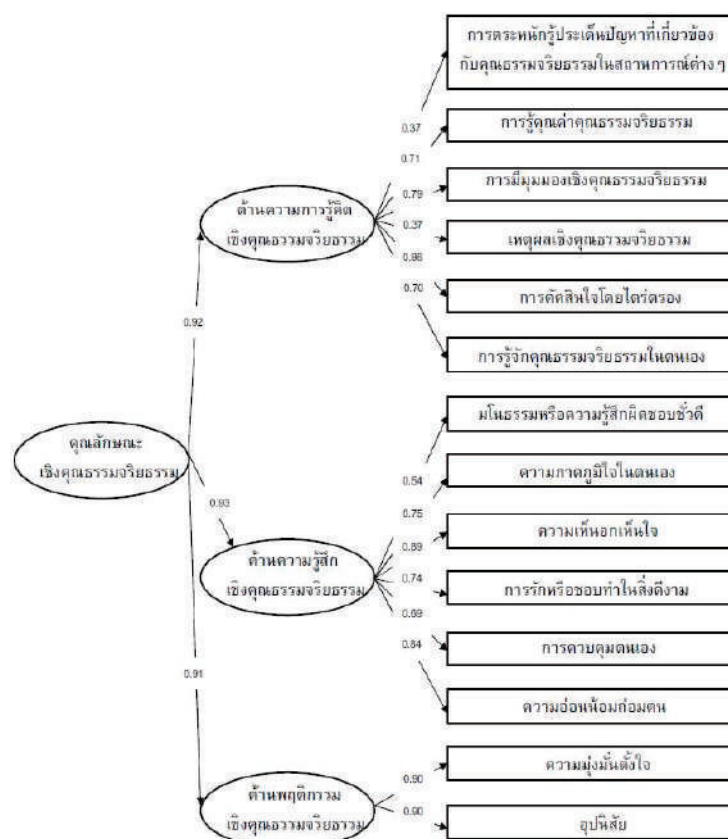
จากตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (SC) อยู่ระหว่าง 0.91-0.93 โดยคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมทุกด้านและทุกตัวแปรชี้วัดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความรู้สึเชิงคุณธรรมจริยธรรมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.93 มีความแปรผันร่วมกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 87) รองลงมาคือ ด้านการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมและด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และ 0.91 มีความแปรผันร่วมกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 84 และ 83) และสามารถพิจารณาเป็นรายตัวแปรชี้วัด ได้ดังนี้

ด้านการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.37-0.79 โดยตัวแปรชี้วัดการตัดสินใจไตร่ตรอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.86 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 74) รองลงมาคือ การมีมุมมอง

เชิงคุณธรรมจริยธรรม การรู้คุณค่าคุณธรรมจริยธรรม และการรู้จักคุณธรรมจริยธรรมในตนเองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 0.71 และ 0.70 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63 50 และ 49) ส่วนการตระหนักรู้ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ต่างๆ และเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.37 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 13) ตามลำดับ

ด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.54-0.89 โดยตัวแปร ชีวัดความเห็นอกเห็นใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.89 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 79) รองลงมาคือ ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.84 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 71) ความภาคภูมิใจในตนเอง การรักหรือชอบทำในสิ่งดีงาม และการควบคุมตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.75 0.74 และ 0.69 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56 54 และ 47) ส่วนมโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.54 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 30)

ด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ตัวแปรชีวัดความมุ่งมั่นตั้งใจและอุปนิสัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.90 มีความแปรผันร่วมกับการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 81)

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

2. ผลการศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ โดยรวมและรายด้าน (n=1,104)

คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม	MEAN	S.D.	ระดับ
ด้านการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม	4.96	0.73	สูง
ด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม	4.72	0.78	สูง
ด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม	5.06	0.76	สูง
คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวม	4.91	0.54	สูง

จากตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมสูงสุด (MEAN=5.06 S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านความรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม (MEAN=4.96 S.D.=0.73) และด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (MEAN=4.72 S.D.=0.78)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ผลจากการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันทั้งหมด 3 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้คิด (Cognitive aspect of moral character) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ (Affective aspect of moral character) คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral aspect of moral character) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่ององค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานครบริบทสังคมไทยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในระยะที่ 1 โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพบว่า มีองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน คือ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้คิด คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบสามารถยืนยันในการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานครได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ องค์ประกอบของคุณลักษณะ เชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ ผลการวิจัยการยืนยันองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพทั้ง 3 องค์ประกอบหลักมีความสอดคล้องกับแนวคิดของลิคโคนา (Lickona, 1991, p. 51) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral character) ประกอบด้วย คุณลักษณะที่ตีเน้นคุณธรรมจริยธรรม 3 ประการ คือ ด้านการรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral knowing) ด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) และด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral behavior) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของไรอัน (Ryan & Bohin, 1999, p. 5)

ที่กล่าวถึงคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม หรือคุณลักษณะที่ดี ประกอบด้วย การรู้ในสิ่งที่ดี (Knowing the good) รักในสิ่งที่ดี (Loving the good) และกระทำในสิ่งที่ดี (Doing the good) ทั้งสามแนวคิดนี้มีความเกี่ยวข้องกันมาก นอกจากนี้เช่น (Chen, 2005, p. 14) ได้ระบุคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้านคือ การรู้คิดเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral knowing) ความรู้สึกทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) และ พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม (Moral action)

นอกจากนี้ผลจากการศึกษายังพบว่า คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ ด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) ซึ่งเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความรักและสนใจในสิ่งที่ดีตามความรู้สึกที่เข้มแข็ง สนใจ ฟังพอใจ และการแสดงออกซึ่งความเห็นอกเห็นใจต่อบุคคล (Empathy) มีความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเองตนเอง และความอ่อนน้อมถ่อมตน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของชวาร์ซ (Schwartz, 2008, p. 41) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotional character) ว่าคุณลักษณะที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น ไม่เพียงต้องการทักษะเชิงเหตุผลเท่านั้น หากแต่ต้องประกอบด้วยความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอันส่งผลต่อแสดงออกที่ดีงามหรือพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของซานทรอค (Santrock, 2008, p. 102) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotional domain) โดยให้ความสำคัญกับความความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับ ความรู้สึกที่เข้มแข็ง ความรู้สึกผิด และแสดงออก ซึ่งความเห็นอกเห็นใจต่อบุคคลอื่น ดังนั้นความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) จึงมีบทบาทอย่างสำคัญ ในการจูงใจให้บุคคลแสดงออกที่ดีงามหรือมีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะที่ดี

คุณลักษณะที่มีค่าน้ำหนักรองลงมาคือ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้คิด (Cognitive aspect of moral character) และคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral aspect of moral character) โดยมีค่าน้ำหนักมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และ 0.91 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไรอัน (Ryan & Bohin, 1999, p. 5) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมหรือ คุณลักษณะที่ดีที่สำคัญประการที่หนึ่งคือ การรู้ในสิ่งที่ดี (Knowing the good) คือ ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องและผิด ซึ่งเป็นความสามารถในการตอบสนองสถานการณ์ เลือกที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดังที่ อริสโตเติล เรียกสิ่งนี้ว่า Practical wisdom ประการที่สองคือ รักในสิ่งที่ดี (Loving the good) คือการพัฒนาในระดับของอารมณ์ความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งความรักในสิ่งที่ดีและรู้สึกรังเกียจสิ่งที่ไม่ดี เปรียบเสมือนความสามารถที่ให้ความสำคัญต่อบุคคลอื่น โดยมีความต้องการทำสิ่งที่ดี ความรักในสิ่งที่ดีจะนำไปสู่การเคารพและรักบุคคลอื่น ดังคำที่ว่า “love the sinner but hate the sin” และคุณลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับด้านพฤติกรรมคือ การกระทำในสิ่งที่ดี (Doing the good) คือ มีความตั้งใจที่จะกระทำเมื่อบุคคลรู้ถึงสิ่งที่ถูกต้องและกระทำสิ่งนั้น นอกจากนี้จากนี้ ซานทรอค (Santrock, 2008, p. 102) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม เกี่ยวกับด้านการรู้คิดและด้านพฤติกรรมไว้ว่า ด้านการรู้คิด (Cognitive domain) เปรียบเสมือนกฎแฉ่สำคัญ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีเหตุผล มีการคิดเกี่ยวกับกฎระเบียบ ศีลธรรม และการประพฤติปฏิบัติ ส่วนด้านพฤติกรรม (Behavioral domain) ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเชิงคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นผลมาจากการรู้คิด ดังนั้นความสามารถในการคิด ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องและผิด ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เหตุผลในการตอบสนองสถานการณ์ ตัดสินใจเลือกที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีการแสดงออกที่ดีงามหรือพฤติกรรมเชิงคุณธรรมได้เป็นอย่างดี

จากการนำคะแนนแบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครทั้ง 3 องค์ประกอบมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีค่าดัชนีทดสอบประสิทธิภาพของโมเดล ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 1.14 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.06 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงแสดงให้เห็นว่า โมเดลโครงสร้างของคุณลักษณะเชิงคุณธรรม

จริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Joreskog & Sorbom, 1989 อ้างใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Relation chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.14 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.00 แสดงว่าโมเดลโครงสร้างมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพอใจ รวมทั้ง ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ซึ่งมีค่าใกล้กับ 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Joreskog & Sorbom, 1989 อ้างใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีในระดับสูง จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า โมเดลขององค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสามารถวัดองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครได้

ผลการศึกษาคูณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานครพบว่า คะแนนคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมสูงสุด (MEAN=5.06 S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านการรู้จักเชิงคุณธรรมจริยธรรม (MEAN=4.96 S.D.=0.73) และด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (MEAN=4.72 S.D.=0.78) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้การที่ด้านความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม (Moral feeling) น้อยกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกซึ่งมีลักษณะที่มีความซับซ้อน ละเอียดย่อย ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ดังที่อเบอร์ครอมบี้ (Abercrombie, 2007, p. 21) กล่าวว่า กระบวนการความคิด การใช้เหตุผลเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่ความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรมจะต้องผ่านการระลึก หรือภาวะที่รู้ตัว (Conscious) สอดคล้องกับลาเฮย์ (Lahey, 2007, p. 160) ที่สนับสนุนแนวคิดของอเบอร์ครอมบี้เกี่ยวกับการรู้ตัวของมนุษย์ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันปกติ แต่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาที่ลึกซึ้ง หรือสภาวะของการตระหนักรู้ (Awareness) อีกทั้งซานทรอค (Santrock, 2008, p. 102) กล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotional domain) ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เข้มแข็ง ความรู้สึกผิด และแสดงออกซึ่งความเห็นอกเห็นใจต่อบุคคลอื่น (Empathy) สอดคล้องกับแนวคิดของชาร์ตซ์ (Schwartz, 2008, p. 41) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotional character) ว่าคุณลักษณะที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้นไม่เพียงต้องการทักษะเชิงเหตุผลเท่านั้น หากแต่ต้องประกอบด้วยความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ความรู้สึกและอารมณ์จะมีบทบาทอย่างสำคัญ ในการจูงใจให้บุคคลแสดงคุณลักษณะที่ดี ดังนั้นหากบุคคลมีอารมณ์ความรู้สึกที่เข้มแข็งก็จะแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม หรือพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้ ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลขาดความรู้สึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม ไม่รู้สึกถึงความผิดชอบชั่วดี ไม่รู้สึกละอายต่อบาป (อหิริกะ ahirika) หรือไม่ละอายต่อบาป (อโนตตปปะ anottappa) และการยึดตนเองเป็นใหญ่ (egoism) ซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตที่เป็นอกุศลมีลักษณะโน้มไปทางด้านอารมณ์ (affective) ความรู้สึกเหล่านี้จะทำให้บุคคลไม่แยแสสนใจต่อความรู้สึก ทศณะผู้อื่น รวมถึงมาตรฐานของความดีงามที่มีอยู่ในใจของตนเอง เมื่อความรู้สึกหรือปัจจัยเหล่านี้ครอบงำ บุคคลจะไม่ระมัดระวังตนเองที่จะกระทำสิ่งที่ผิด และดังนั้นจึงมีความโน้มเอียงที่จะมีการกระทำที่เป็นโทษ ทำให้บุคคลมองสิ่งต่างๆ เพียงเพื่อนำมาตอบสนองความปรารถนาและความต้องการของตนเองเท่านั้น และเป็นรากฐานให้แก่การกระทำที่เป็นโทษอย่างยิ่งของบุคคล (โสริย์ โพธิ์แก้ว, 2557, น. 26-27)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้ได้ ดังประเด็นต่อไปนี้

1. แบบสอบถามคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี มีความเที่ยงตรงในระดับสูง ดังนั้นจึงสามารถนำไปใช้เพื่อวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้จากการวัดคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียนของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์
2. การส่งเสริมหรือคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ควรจะพัฒนาทุกองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านการรู้ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ คุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านพฤติกรรม ล้วนมีความสัมพันธ์กัน โดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นสำคัญ โดยทั้งนี้จะต้องมีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตนักศึกษาครู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งจะช่วยให้ได้ องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละช่วงวัยที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาให้เพิ่มขึ้น
3. ควรมีวิธีการที่ใช้ในการศึกษา การวัด ประเมินคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติมที่นอกเหนือไปจากการใช้แบบวัด เช่น การใช้เทคนิคการประเมินเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Technique) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). *ความล้มพ่นอีโครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2557). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โสริย์ โพธิ์แก้ว. (2557). *จากจิตวิทยาสู่พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Abercrombie, J. (2007). *The philosophy of the moral feeling*. (8 th ed). Charleston: Bibliobazaar.
- Berkowitz, M. W. (2005). *What works In character education: A research-driven guide for educators*. University of Missouri-St. Louis . Retrieved September 5, 2013, from www.rucharacter.org/file/practitioners_518.pdf.
- Character Education Partnership. (2010). *Eleven principles of effective character education*. Retrieved December 8, 2014, from http://www.character.org/uploads/PDFs/ElevenPrinciples_new2010.pdf
- Chen, P.S. D. (2005). *College and character: A study of the differences in character values and character education practices between American four year private faith - base and private nonsectarian college and universities*. (Doctoral Dissertation Florida, The Florida State University College of Education). Retrieved September 5, 2013, from <http://www.diginole.lib.fsu.edu>.
- Decker, P., Deke, J., Johnson, A., Mayer, D., Mullens, J & Schocet, P. (2005). *The evaluation of teacher preparation models : design report*. Retrieved March 8, 2014, from <http://www.mathematica-mpr.com/publication/pdfs/teachpredesign.pdf>
- Josephson Institute / Character Counts National Office. (2014). *Character Education*. Retrieved October 8, 2014, from <http://charactercounts.org/contact.html#sthash.Vk5IAIF2.dpuf>
- Lahey, B. B. (2007). *Psychology an introduction*. (9 th ed). New York: McGraw – Hill.
- Lickona, T. (1991). *Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Book.
- Nucci, L., & Narvaez, D. (2008). *Handbook on moral and character education*. New York: Routledge.
- Ryan, K., & Bohin, K. E. (1999). *Building character in schools practical ways to bring moral instruction to life*. San Francisco: John Wiley & Son.
- Santrock, W. J. (2008). *Educational psychology*. (3rd ed). New York: McGraw – Hill.
- Schwartz, M. j. (2008). *Effective character education*. New York: McGraw – Hill.
- The School for Ethical Education. (2014). *Moral-knowing*. Retrieved March 8, 2014, from [http:// ethvsed.org/moral-knowing](http://ethvsed.org/moral-knowing)
- U.S. Department of Education. (2014). *Character education*. Retrieved December 8, 2014, from <http://www2.ed.gov/teachers/how/character/edpicks.jhtml>
- Williams, M., & Lunenberg, M. (2008, November). The moral aspect of teacher educators practices. *Journal of Moral Education*, 37(4), 44

การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดและการรับรู้
การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ
เครื่องสำอางจากข้าวตราวาวต้าของผู้บริโภค

EXPOSURE TO MARKETING COMMUNICATION
TOOLS AND PERCEPTION OF MARKETING
COMMUNICATION AFFECTING CONSUMER'S
BUYING DECISION OF RICE-MADE COSMETICS
“VOWDA”

ณภิญญา มุสิกะรักษ์*

Naphiya Musikarak*

ณัฐจิวัดน์ สุทธิโยธิน**

Nattawat Suttiyotin **

* นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ กรมการข้าว

* Dissemination Technical Officer Practitioner Level, Rice Department

* Email: naphiya@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ และปริญญาเอก อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** Associate Professor and Ph.D., School of Communication Atrs, Sukhothai Thammathirath Open University

** Email: nattawat_ok@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค 2) การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค 3) การตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค 4) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค 5) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค 6) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริโภคที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ด้วยวิธีการของฟิชเชอร์ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติไคสแควร์และสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดประเภทการส่งเสริมการขายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การขายโดยพนักงาน การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง และการโฆษณา 2) กลุ่มตัวอย่างรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าตามส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมในระดับปานกลาง 3) กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อทั้งด้านการรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล และการประเมินทางเลือกโดยภาพรวมในระดับมาก ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะซื้อ 4) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสนใจในเรื่องออร์แกนิก ความสนใจในข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพร และโรคประจำตัวเป็นภูมิแพ้ที่แตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดทั้ง 5 ประเภทที่แตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 5) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสนใจในเรื่องออร์แกนิก ความสนใจในข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีแนวโน้มซื้อมากกว่าไม่ซื้อ การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดทั้ง 5 ประเภทมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 6) การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าตามส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อในทิศทางเดียวกันระดับสูง ($r=0.715$) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: การเปิดรับ การรับรู้ การสื่อสารการตลาด การตัดสินใจซื้อ เครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า

Abstract

The objectives of this research were to study 1) consumers' exposure to the marketing communication tools of Vowda Rice-Made Cosmetics; 2) consumers' awareness of marketing communication messages of Vowda Rice-Made Cosmetics; 3) consumers' decision-making to purchase Vowda Rice-Made Cosmetics products; 4) the differences between consumers' demographic factors, the exposure to the company's marketing communication tools, and their decision-making process of purchasing the products; 5) the relationship between consumers' demographic factors, the exposure to the company's marketing communications tools, and their decision-making behavior to purchase the products; and 6) the relationship between the exposure to the company's marketing communication tools according to the marketing mix, their decision-making process, and decision-making behavior to purchase the products.

This was a quantitative research. The sample population was 400 consumers in Bangkok aged 18 – 60 years selected by using multi-level sampling. The research tool was a questionnaire. Data were statistically analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, Fisher's test, and applying chi-square, and Pearson's correlation coefficient to analyze the relationship.

The results showed that 1) the samples were exposed to promotional campaigns the most, followed by sales from staff, public relations, direct marketing, and advertising; 2) overall, the majority of the samples were aware of the marketing mix factors of Vowda Rice-Made Cosmetics at a medium level; 3) most of the samples gave a rating of "high" to all components of the decision-making process to purchase the products, namely, awareness of the problem, searching for information, and evaluating alternatives, and most of them were likely to decide to buy the products; 4) the samples having different sex, educational level, career, interest in organic products, interest in the information of products made of natural herbs, and allergies had different decision making process to buy the products at a level of statistically significance ($p < 0.05$), exposure to all five types of marketing communication tools, as well as the decision-making process to purchase at a level of statistically significance ($p < 0.05$); 5) the samples with different sex, age, education level, income, interest in organic products, interest in the information of products made of natural herbs were associated with the decision-making behavior to buy Vowda Rice-Made Cosmetics products at a level of statistically significance ($p < 0.05$). The tendency of buying was higher than not buying, and the exposure to all five types of marketing communication tools was associated with the decision-making process to purchase at a level of statistically significance ($p < 0.05$); and 6) the perception of the marketing communication of Vowda Rice-Made Cosmetics according to the marketing mix was associated with the decision-making process to purchase in the same direction at a high level ($r = 0.715$) and was associated with the decision-making behavior to purchase at a level of statistically significance ($p < 0.01$).

Keywords: Exposure, Perception, Marketing Communication, Buying Decision, Rice – Made Cosmetics "Vowda"

บทนำ

เครื่องสำอาง (Cosmetics) เป็นศิลปะอย่างหนึ่งและเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของคนเราทุกเพศทุกวัย มีการค้นพบว่ามีการใช้เครื่องสำอางตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ จีน อินเดีย เพื่อใช้ทำความสะอาดร่างกายให้ดูสุขภาพอนามัย ใช้เสริมแต่งแต่งร่างกายให้มีบุคลิกและภาพลักษณ์ที่ดี (วิกิพีเดีย, ม.ป.ป.) ดังสุภาษิตโบราณว่า “ไถ่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง” ตามพระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ.2535 ให้ความหมายของเครื่องสำอาง (Cosmetics) คือวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ทา ถู นวด โรย พ่น หยอด ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีใดต่อส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือเสริมให้เกิดความสวยงาม นอกจากนี้ยังรวมถึงวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับเป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางโดยเฉพาะ หรือกำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นเครื่องสำอาง (คลังข้อมูลอุตสาหกรรมเวชสำอาง, ม.ป.ป.)

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม) ตั้งผู้ประกอบการเครื่องสำอางรวมกลุ่มคลัสเตอร์เสริมศักยภาพรองรับ AEC, ม.ป.ป.) ระบุว่า อุตสาหกรรมเครื่องสำอางของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2556 ธุรกิจเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพมีมูลค่ารวมทางเศรษฐกิจกว่า 2.1 แสนล้านบาท แบ่งออกเป็นตลาดในประเทศประมาณ 1.2 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 60 และตลาดส่งออกกว่า 90,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40

ปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมากเข้ามาประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องสำอาง โดยเลือกใช้ข้าวเป็นวัตถุดิบในรูปแบบต่างๆ เช่น แป้งข้าว น้ำมันรำข้าว สารสกัดรำข้าว เป็นต้น เนื่องจากข้าวมีรำข้าวมีแร่ธาตุ วิตามินต่างๆ และกรดไขมัน โดยเฉพาะแกมมาโอไรซานอล ในปริมาณสูง ซึ่งเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ต้านการอักเสบของผิวหนัง ทำให้ผิวขาวขึ้น ส่วนเอนไซม์จากข้าวและรำข้าวสามารถยับยั้งการสร้างเมลานินและการเกิดเม็ดสีจากรังสียูวี ช่วยลดริ้วรอยและทำให้เกิดการสร้างคอลลาเจนหรือโปรตีนที่ทำให้หน้ายืดหยุ่นหรือหน้าแดง (สุภาพรณี ปิติพร, ม.ป.ป.) การใช้ข้าวเป็นวัตถุดิบในการผลิตเครื่องสำอางซึ่งจะสร้างมูลค่าผลผลิตข้าวได้อย่างมหาศาล แต่ต้องมีการสร้างสรรค์นวัตกรรม สร้างสินค้าให้มีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่น โดยมีการวางแผนด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อสินค้า

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารการตลาดซึ่งผู้ผลิตสินค้ามีการวางแผนการสื่อสารการตลาดสินค้าที่ไม่เป็นที่รู้จักไปยังผู้บริโภค มีการกระตุ้นด้วยเครื่องมือการสื่อสารการตลาดประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้สารจากการสื่อสารการตลาด และนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ จึงเลือกศึกษาเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวต้าของบริษัท ไป๋เอวี่ยน จำกัด ตั้งอยู่ที่เลขที่ 39/11 ถนนชลลักษ์ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นธุรกิจขนาดกลางที่มีทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท มีนางวิลาสินี ไม้เชิดชัยวัฒน์ ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการ และเป็นเจ้าของธุรกิจที่บริหารกิจการด้วยตัวเองทุกด้าน ตั้งแต่การผลิต-จัดจำหน่าย โดยเริ่มต้นการวิจัยผลิตภัณฑ์ลิปสติกบำรุงริมฝีปากจากข้าวและเลือกส่วนผสมจากพืชและธัญพืชออร์แกนิก ตอบโจทย์ผู้บริโภคที่แพ้เครื่องสำอางเคมีและช่วยเพิ่มมูลค่าข้าว เพื่อส่งประกวดรางวัลนวัตกรรมข้าวไทยปี 2556 จัดโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ร่วมกับมูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ปรากฏว่า ผลการประกวดได้รางวัลอันดับที่ 3 จึงต่อยอดในเชิงพาณิชย์และพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากข้าวอื่นๆ สุดท้ายอย่างต่อเนื่องทุกปี อาทิ ลิปสติกและบร็วชออนลิ สกัดจากข้าวแดง แป้งฝุ่น แป้งเด็ก แป้งอัดแข็งสำหรับกลางวันและกลางคืน คลื่นชิงออยล์น้ำมันรำข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ยังดูแลด้านการตลาดและจัดจำหน่าย ในด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์นั้นบริษัท มีงบประมาณระหว่างปีละ 100,000 - 400,000 บาท

เครื่องสำอางจากข้าวตราวาวต้าไม่ได้วางตำแหน่งให้สินค้าเป็นที่รู้จักในระดับโอท็อป แต่ยกระดับเป็นเครื่องสำอางออร์แกนิกเคาน์เตอร์แบรนด์อยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เป็นของคนไทยและสามารถขยายตลาดในอาเซียนได้ภายในระยะเวลาเพียง 3 ปีจึงมีความโดดเด่นกว่าธุรกิจเครื่องสำอางในกลุ่มเดียวกันประการแรก คือการให้ความสำคัญกับการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อสร้างความแตกต่างจากตราสินค้าอื่นๆ และส่งผลงานวิจัยประกวดในต่างประเทศทุกปี จนได้รับรางวัลเป็นเครื่องหมายการันตีคุณภาพก่อนวางแผนการตลาดและผลิตจำหน่ายเพื่อจำหน่ายทำให้ธุรกิจมีการเติบโตควบคู่

กับผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด นอกจากนี้ยังมีเครื่องสำอางที่ใช้วัตถุดิบออร์แกนิกจากพืชอื่นๆ เช่น แป้งอัดแข็งจากเมล็ดบัวและกะลามะพร้าว แป้งดีท็อกซ์จากกาแฟอีกด้วย ประการต่อมา คือ มีโรงงานผลิตเป็นที่ได้มาตรฐานเป็นของตนเองและประดิษฐ์เครื่องจักรบางชนิดเพื่อลดต้นทุน

ปัจจุบันจำหน่ายภายในประเทศโดยเน้นตลาดผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 70 และต่างจังหวัดอีกร้อยละ 30 คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจำหน่ายผ่านเคาน์เตอร์แบรนด์ในห้างสรรพสินค้าและร้านค้าปลีก สำหรับช่องทางการจำหน่ายสินค้ามี 2 ช่องทาง คือ จำหน่ายผ่านร้านค้าปลีก ร้อยละ 60 และจำหน่ายจากบริษัทโดยตรงร้อยละ 40 ในรูปแบบร้านค้าออนไลน์ออกบูธในงานแสดงสินค้า และเคาน์เตอร์แบรนด์ในห้างสรรพสินค้า นอกจากนี้ยังเปิดตลาดในประเทศลาวผ่านการจำหน่ายทางเคาน์เตอร์แบรนด์ในห้างสรรพสินค้าอีกด้วย (วิลาสินี โฆษิตชัยวัฒน์, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 12 กุมภาพันธ์ 2559)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค
2. เพื่อศึกษาการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค
3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาด (4P's) กับกระบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการสื่อสารการตลาดโดยเสรี วงษ์มณฑา (2540, น.28-29) นิยามว่าการสื่อสารทางการตลาด คือ ขั้นตอนของการวางแผนและพัฒนาการสื่อสารทางการตลาด เพื่อสร้างพฤติกรรมของผู้บริโภคให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด โดยให้กลุ่มผู้บริโภครู้จักกับตราสินค้ามากขึ้น เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมั่นและความคุ้นเคยต่อตราสินค้า
2. ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด โดยจอมรัฐ เจริญพันธุ์วงศ์ (2548, น.20-25) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดช่วยทำหน้าที่สื่อสารการตลาด โดยเป็นสัญลักษณ์เพื่อที่จะถ่ายทอดความคิดจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคเป้าหมายเป็นเครื่องมือที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคา ด้านสถานที่จำหน่ายด้านการส่งเสริมการขาย
3. ทฤษฎีการเปิดรับสื่อ (Media exposure) โดยโจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Klapper, 1960, pp.19-25) อธิบายว่าการรับรู้ของมนุษย์โดยใช้กระบวนการเปิดรับข่าวสารซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสาร 4 ขั้นตอน ประกอบการเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) และการเลือกจดจำ (Selective Retention)
4. ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) โดยเสรีวงษ์มณฑา (2542) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่มนุษย์เลือกรับรู้ สรุปรูปรู้ โดยตีความหมายจากสิ่งสัมผัส เพื่อสร้างภาพขึ้นในสมองให้มีความหมายและมีความกลมกลืนด้านจำแนกช่วงโชติ (2515, น.3) กล่าวว่ากระบวนการของการรับรู้ต้องประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การสัมผัสรับสิ่งเร้าหรือสิ่งเร้าการแปลความหมาย และการใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์ เพื่อช่วยแปลความหมายได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

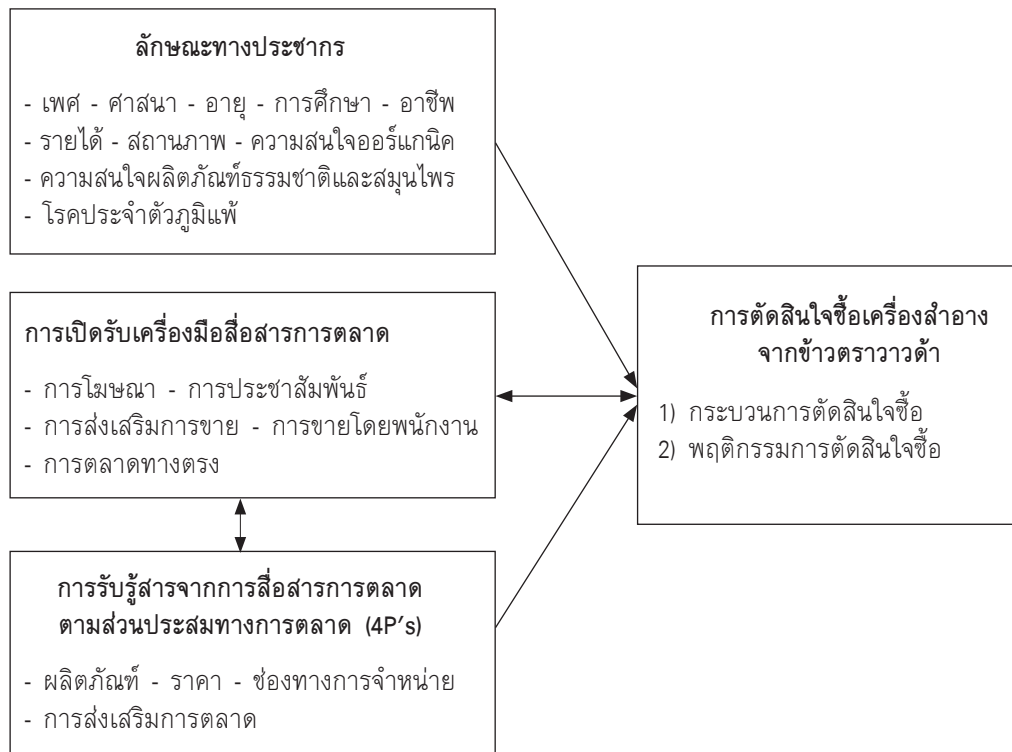
5. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยยูบล เบ็ญจรงค์กิจ (2542, น. 44-52) อธิบายว่า พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย

6. แนวคิดกระบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจซื้อ (Blackwell, Miniard and Engel. 2001, p.70) ได้อธิบายกระบวนการตัดสินใจซื้อ (Stages of the Buying Decision Process) ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกันคือการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสินค้ากระบวนการประเมินผล ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ การตัดสินใจซื้อในการประเมินผลทางเลือก และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ หลังจากซื้อผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's response) หรือการตัดสินใจของผู้บริโภค จะพิจารณาถึงการเลือกผลิตภัณฑ์ (Product choice) การเลือกตราสินค้า (Brand choice) การเลือกผู้ขาย (Dealer choice) การเลือกเวลาในการซื้อ (Purchase timing) และการเลือกปริมาณการซื้อ (Purchase amount)

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำแตกต่างกัน
2. การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดของผู้บริโภคแตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำแตกต่างกัน
3. การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำ
4. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำ
5. การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำ
6. การรับรู้สารจากสื่อการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาด (4P's) มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อเครื่องลำอางจากข้าวตรวาวดำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครจากสถิติของกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2558 มีทั้งสิ้นจำนวน 4,304,073 คน ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้บริโภคเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าทั้งชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางหาโร ยามาเน่ (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2538) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage sampling method) เริ่มจากใช้สุ่มเลือกเขตตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเขตเพื่อเป็นตัวแทนของกรุงเทพมหานครในแต่ละโซน ได้จำนวน 6 เขตจากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากทั้ง 6 เขตให้มีกลุ่มตัวอย่างเขตละ 67 ตัวอย่าง จำนวน 4 เขต และเขตละ 66 ตัวอย่าง จำนวน 2 เขต รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่างและสุ่มเลือกพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมชนที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ศูนย์การค้า มหาวิทยาลัย เป็นต้น เพื่อทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน คือคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ใช้คำถามปลายปิด (Closed End Question) การเปิดรับเครื่องมือสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า ใช้คำถามปลายปิด (Closed End Question) การรับรู้การสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าตามส่วนประสมทางการตลาด ใช้คำถามที่วัดข้อมูลประเภท

อันตรภาค (Interval Scale) เรียงลำดับการรับรู้จากมากไปหาน้อย และการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ กระบวนการตัดสินใจ ใช้คำถามที่วัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) เรียงลำดับการให้ความเห็นจากมากไปหาน้อย และพฤติกรรมการตัดสินใจ ใช้คำถามปลายปิด (Closed End Question) โดยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญก่อนเก็บข้อมูล ได้แก่ การทดสอบความตรง (Validity) ทั้งความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้างของเนื้อหา (Construct Validity) แล้วแก้ไขตรวจสอบความตรงด้วยวิธีการสอดคล้องภายใน Index of item Objective Congruence (IOC) จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ก่อนเก็บข้อมูลภาคสนามจำนวน 400 ราย แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ส่วนในการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่า t วิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (ANOVA) สหสัมพันธ์เชิงเส้นของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และ Chi-square

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการเปิดรับเครื่องมือการตลาดเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นของผู้บริโภค

การเปิดรับเครื่องมือการตลาดเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นของผู้บริโภค พบว่า บริษัท ไปอเวเรียน จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นใช้เครื่องมือการตลาด 5 ประเภท ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การขายโดยพนักงาน โดยผู้บริโภคมีการเปิดรับเครื่องมือการตลาดของเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการขาย ร้อยละ 52.75 การขายโดยพนักงาน ร้อยละ 33.00 การประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 14.35 การตลาดทางตรง ร้อยละ 11.18 และการโฆษณา ร้อยละ 8.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของการเปิดรับเครื่องมือการตลาดเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่น

อันดับที่	ประเภทเครื่องมือการตลาด	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
1	การส่งเสริมการขาย	52.75
2	การขายโดยพนักงาน	33.00
3	การประชาสัมพันธ์	14.35
4	การตลาดทางตรง	11.18
5	การโฆษณา	8.65

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นของผู้บริโภคซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด พบว่า ผู้บริโภคมีการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดของเครื่องสำอางจากข่าวคราวว้าวุ่นตามส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านราคา 3.24 ด้านผลิตภัณฑ์ 3.22 ด้านการส่งเสริมการตลาด 3.21 และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 3.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดเครื่องสำอาง จากชาวตราวาวต้า

การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	3.22	0.94	ปานกลาง
2. ด้านราคา (Price)	3.24	0.97	ปานกลาง
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.19	1.01	ปานกลาง
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.21	0.98	ปานกลาง
ภาพรวมการรับรู้การสื่อสารการตลาด	3.21	0.85	ปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค

การตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อโดยภาพรวมในระดับมาก ส่วนใหญ่มีแนวโน้มซื้อเครื่องสำอาง ร้อยละ 58.50 โดยเลือกซื้อในช่วงที่มีโปรโมชั่น ร้อยละ 62.40 เลือกซื้อผ่านช่องทางการจำหน่ายในการออกบูธงานแสดงสินค้า ร้อยละ 39.74 หลังการซื้อและใช้สินค้าแล้วส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 76.60 และมีแนวโน้มซื้อซ้ำร้อยละ 78.73

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค

1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสนใจในเรื่องออร์แกนิก ความสนใจในข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพร และโรคประจำตัว เป็นภูมิแพ้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผู้บริโภคที่มีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง และการขายโดยพนักงานที่แตกต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล และด้านการประเมินทางเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า

1) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสนใจในเรื่องออร์แกนิก และความสนใจในข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อ

2) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดของผู้บริโภคกับพฤติกรรมการซื้อ ผลการวิจัยพบว่า

(1) **การโฆษณา** ผู้บริโภคที่มีการรับชมการรีวิวของบล็อกเกอร์ผ่านเว็บไซต์ยูทูปมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) **การประชาสัมพันธ์** ผู้บริโภคที่มีการรับชมการแนะนำผลิตภัณฑ์โดยนักแสดงในเว็บไซต์ยูทูปมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) **การส่งเสริมการขาย** ผู้บริโภคที่เคยเข้าชมการออกบูธในงานแสดงสินค้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(4) **การตลาดทางตรง** ผู้บริโภคที่มีการเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์และการเข้าเยี่ยมชมเพจเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(5) **การขายโดยพนักงาน** ผู้บริโภคที่ได้รับข้อมูลและสาธิตวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์จากพนักงานขาย การบอกต่อจากคนรู้จักหรือผู้ที่เคยใช้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า

การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาด	Chi-Square	df	Sig.
1. การโฆษณาโดยฟรีเซ็นเตอร์มีสลาทางช่องลาวสตาร์	1.324	1	0.636
2. การโฆษณาโดยการรีวิวของบล็อกเกอร์ผ่านเว็บไซต์ยูทูบ	5.041	1	0.025*
3. การประชาสัมพันธ์โดยฟรีเซ็นเตอร์มีสลาทางอินเทอร์เน็ต	1.324	1	0.250
4. การประชาสัมพันธ์โดยนักแสดงในเว็บไซต์ยูทูบ	4.595	1	0.032*
5. การประชาสัมพันธ์โดยแผ่นพับ	2.525	1	0.112
6. การส่งเสริมการขายโดยการเข้าชมการออกบูธ	7.602	1	0.006**
7. การตลาดทางตรงโดยการเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์	14.779	1	0.000**
8. การตลาดทางตรงโดยการเยี่ยมชมเพจเฟซบุ๊ก	9.766	1	0.002**
9. การขายโดยพนักงานด้วยการบอกต่อจากคนรู้จัก	12.531	3	0.006**
10. การขายโดยพนักงานโดยการสาธิตวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์จากพนักงานขาย	5.875	1	0.015*

* p-value < .05** p-value < .01

วัตถุประสงค์ที่ 6 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภค

การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าในทิศทางเดียวกันระดับสูง และการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า

การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาด	กระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้า	
	r	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	0.694	0.000**
2. ด้านราคา (Price)	0.609	0.000**
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	0.678	0.000**
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	0.519	0.000**
ภาพรวมการรับรู้การสื่อสารการตลาด	0.715	0.000**

**p-value < .01 และกำหนดให้ค่า r ระหว่าง 0.70 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าว
ตราวาวดำกับการรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาด

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำ	Chi-Square	df	Sig.
มีแนวโน้มไม่ซื้อ	21.766	4	0.000**
มีแนวโน้มซื้อ			

* ** p-value < .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. **ลักษณะทางประชากรศาสตร์** ผู้บริโภคที่มีแนวโน้มซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำมากกว่าเพศชายโดยผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านการประเมินทางเลือกมากที่สุด ซึ่งเป็นการประเมินค่าในด้านผลิตภัณฑ์ตราวาวดำก่อนเข้าสู่พฤติกรรมการตัดสินใจ ประกอบด้วย ประเด็นการเชื่อมั่นในคุณภาพว่ามีผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกมีความอ่อนโยนต่อผิวและปลอดภัยต่อผู้ใช้ เชื่อมมั่นในคุณสมบัติของข้าวจะช่วยแก้ปัญหาผิวพรรณได้มากกว่าส่วนผสมชนิดอื่น ผลิตภัณฑ์เป็นนวัตกรรม นวัตกรรมใช้ และผลิตภัณฑ์มีราคาคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับคุณสมบัติที่ได้รับ สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับสินค้าที่อ้างอิงโดยผู้บริโภคซึ่งศิริวรรณ เสรีรัตน์, วลัยลักษณ์ อัครวิทย์, ปณิศา ลัญชานนท์ และพิมพ์ ทิรัญกิตติ (2549) กล่าวถึงกระบวนการยอมรับสินค้าของผู้บริโภค (The consumer-adoption process) นั้นเกี่ยวข้องกับแนวคิดนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งหมายถึง ความคิดริเริ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในตลาด นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำที่ต่างกัน ขณะที่ประมะ สตะเวทิน (2538) อธิบายว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่ทำความคิดและพฤติกรรมแตกต่าง ได้แก่ เพศ มีผลต่อความคิด ค่านิยม และทัศนคติ อายุมีอิทธิพลกับการสื่อสาร ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม การศึกษาส่งผลต่อการเลือกใช้สื่อโดยคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้ประเภทสิ่งพิมพ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมลิษฐ์ บุญจรรพณ์ (2554) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางที่ผลิตโดยประเทศเกาหลีของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านแตกต่างกันไป

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้บริโภคที่มีความสนใจในเรื่องออร์แกนิกและความสนใจในเรื่องข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ของ Defleur and Bcll-RoKeaoh (1996) ที่อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆ ของบุคคล หรือลักษณะทางประชากรศาสตร์สามารถอธิบายเป็นกลุ่มๆ ได้ คือ บุคคลที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และยังสอดคล้องกับ Samuel L. Becker (1972) ได้กล่าวถึงการเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ หากมีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองก็จะให้ความเอาใจใส่อ่านหรือดูหรือฟังเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงทำให้ผู้ที่สนใจในเรื่องดังกล่าวมีการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำที่ทำจากธรรมชาติและมีกระบวนการผลิตออร์แกนิกอีกด้วย

2. **พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ** ผู้บริโภคมีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำประเภทการส่งเสริมการขายมากที่สุดในรูปแบบการเข้าชมบูธในงานจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า ทำให้ผู้บริโภคที่มีการเข้าชมบูธมีกระบวนการตัดสินใจซื้อซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล และการประเมินทางเลือกแตกต่างจากผู้บริโภคที่ไม่เคยเข้าชมบูธ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อโดยผู้บริโภคเลือกซื้อผ่านทางช่องทางจำหน่ายภายในงานแสดงสินค้ามากที่สุดซึ่งในแต่ละปีบริษัทผู้ผลิตเครื่องสำอางจากข้าวตราวาวดำมีการวางแผนจัดบูธในงานแสดงสินค้าขนาดใหญ่

ภายในเขตกรุงเทพมหานครประมาณ 1-4 ครั้ง โดยใช้สื่ออย่างหลากหลาย โดยมีพนักงานเป็นสื่อหลัก ในการให้ข้อมูลและสาธิตวิธีการใช้พร้อมทั้งให้ทดลองใช้ และแจกแผ่นพับแนะนำผลิตภัณฑ์พร้อมทั้งจัดโปรโมชั่น ลดแลก แจก แถม กระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการกระบวนกรตัดสินใจและนำไปสู่พฤติกรรมการซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น และข้อค้นพบยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Philip Kotler (2003) กล่าวถึงความสำคัญของการขายโดยบุคคล (Personal Selling) ว่า เป็นเครื่องมือที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการแก่ผู้บริโภคได้อย่างลึกซึ้ง สามารถเลือกส่งข้อมูลข่าวสารที่คิดว่าตรงกับความต้องการของผู้บริโภคแต่ละคนได้ เพื่อให้เกิดความประทับใจในตัวสินค้าและพนักงานขาย ตลอดจนเป็นวิธีการที่ผู้บริโภคยากที่จะหลีกเลี่ยงต่อสารที่พนักงานขายส่งไป ช่วยให้ผู้บริโภครับบริการหลังการขายได้โดยสะดวก และเป็นการสนับสนุนให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าของธุรกิจด้วยความมั่นใจสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคในระยะยาวให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) เพิ่มขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒน์ชิตา ภัครคำประสิทธิ์ (2555) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางแบรนด์ใหม่มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของพนักงาน ได้แก่ สามารถแนะนำสินค้าที่เหมาะสมกับลูกค้าได้ เอาใจใส่ลูกค้าและบอกรายละเอียดกับลูกค้าได้ทุกอย่าง และพนักงานมีความสุภาพ

นอกจากนี้ ผู้บริโภคมีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดประเภทการโฆษณาเป็นอันดับสุดท้าย การวิจัยครั้งนี้พบข้อแตกต่างระหว่างการโฆษณาโดยฟรีเซ็นเตอร์มีสลาวทางสถานีโทรทัศน์ช่องลาวสตาร์ โดยใช้ภาษาลาวในการสื่อสาร ซึ่งคาดหวังว่า การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงจะสร้างความน่าเชื่อถือ โน้มน้าวใจให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบกลับไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าสอดคล้องกับ Wilbur Scharm (1973) กล่าวถึงหลักการทั่วไปของการเลือกความสำคัญของข่าวสารว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารที่ใช้ความพยายามน้อย เช่น ข่าวสารต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว สามารถเลือกรับได้ง่ายและมีสารประโยชน์ต่อตนเอง ในการเลือกนั้นอาจมีสาเหตุอื่นๆ อีก เช่น ประสบการณ์ต่างกัน ความสามารถในการประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร ตลอดจนสภาวะทางสังคมและจิตใจของแต่ละคนด้วย แตกต่างจากการโฆษณาในรูปแบบการรื้อฟื้นของบล็อกเกอร์ผ่านเว็บไซต์ยูทูบ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ดารา แต่ผู้ใช้บริการในโลกอินเทอร์เน็ตให้ความสนใจเป็นแฟนคลับเป็นจำนวนมากพบว่า มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกลวี ปะตุละ (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษาน้อยที่สุดคือ กลุ่มดารานักร้อง

3. การรับรู้สารจากการสื่อสารการตลาด ผู้บริโภคมีการรับสารของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าตามส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นย่อยที่มีการรับรู้ในระดับมาก ในด้านผลิตภัณฑ์ คือ เครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้ามีความแตกต่างแตกต่างจากเครื่องสำอางทั่วไป เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติ ทำจากข้าวและธัญพืชที่มีกระบวนการผลิตแบบออร์แกนิกปราศจากสารที่ก่อให้เกิดการแพ้ เช่น น้ำหอม สีสังเคราะห์ สารกันเสีย ใช้สีที่สกัดมาจากพืช ผัก ผลไม้ที่มีสีสันทายงามน่าใช้ เพราะใช้แป้งข้าวเจ้าทดแทนสารทาลคัมที่มาจากแร่ใยหินซึ่งอาจก่อให้เกิดการแพ้ ระคายเคืองต่อระบบหายใจ สอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2547) ที่กล่าวถึงการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) ก่อนทำการสื่อสารการตลาดที่เด่นและมีคุณค่าในจิตใจของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย โดยสื่อสารลักษณะของตราสินค้าให้แตกต่างจากคู่แข่งด้วยภาพพจน์ที่โดดเด่น และมีความสำคัญในสายตาของผู้บริโภคอย่างแท้จริง ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้บริโภคทราบโดยผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (Target profile) ของเครื่องสำอางจากชาวตราวาวต้าที่มีความสนใจเรื่องออร์แกนิก และข้อมูลข่าวสารของผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสมุนไพร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวางแผนการสื่อสารการตลาด

1.1 บริษัท โปวเอวี่ยน จำกัด ผู้ผลิตเครื่องลำอากจากข้าวตรวาวดำควรวางแผนการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดให้เหมาะสมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมซื้อเครื่องลำอากจากข้าวตรวาวดำ เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคเพศหญิง มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี ซึ่งมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นการเลือกสื่อสิ่งพิมพ์ที่สตรีวัยทำงานให้ความนิยมเปิดรับ

1.2 บริษัท โปวเอวี่ยน จำกัด ผู้ผลิตเครื่องลำอากจากข้าวตรวาวดำควรมีการเพิ่มการสื่อสารการตลาดด้านการส่งเสริมการขายให้มีความถี่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดในรูปแบบการเข้าเยี่ยมชมบูธในงานแสดงสินค้ามากที่สุด และมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อ รองลงมาเปิดรับการเปิดรับการขายโดยพนักงาน ดังนั้น จึงควรเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าผ่านเคาน์เตอร์แบรนด์ที่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายและมีพนักงานขายประจำสาขาเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้รับบริการมากยิ่งขึ้นและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการซื้อได้ในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

ผู้บริหารองค์กรควรปรับโครงสร้างการบริหารให้มีฝ่ายการตลาดเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนด้านการสื่อสารการตลาดอย่างเป็นระบบ ทำการสื่อสารการตลาดเกี่ยวกับเครื่องลำอากจากข้าวตรวาวดำให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคและมีการรับรู้ในระดับมากเพิ่มขึ้นอีก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าระดับการรับรู้สารมีความสัมพันธ์สูงกับพฤติกรรมการซื้อ

3. สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผู้บริโภคต่างจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อวางแผนการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดให้เหมาะสมกับผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ข่าวสารสินค้าเข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น ส่งผลต่อยอดขาย เนื่องจากมีการเปิดตลาดเครื่องลำอากจากข้าวตรวาวดำที่ประเทศลาว และมีการใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ 2 ภาษาไทย-ลาว เช่น สื่อบุคคลโดยมีมิสลาวเป็นพรีเซนเตอร์ผ่านรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมและนิตยสาร

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมตั้งผู้ประกอบการเครื่องสำอางรวมกลุ่มคลัสเตอร์เสริมศักยภาพรองรับ AEC. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.thaicosmeticcluster.com/>.
- เกวลี ปุตุละ.(2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษา. (รายงานวิจัย). เชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คลังข้อมูลอุตสาหกรรมเวชสำอาง. (ม.ป.ป.). สืบค้น 8 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.nstda.or.th/industry/cosmetics-industry?tmpl=component&print=1&page=>.
- จำเนียร ช่วงโชติ. (2515). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- จอมรัฐ เจริญพันธุ์วงศ์. (2548). การรับรู้ข้อมูลการสื่อสารการตลาดของผู้บริโภคเครื่องสำอางในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. (การศึกษาปัญหาพิเศษ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรเม ทัศเวทิน. (2538). หลักนิเทศศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- พัฒนชิตา ภักธคำประสิทธิ์. (2555). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางแบรนด์ใหม่ของผู้บริโภคในเขต อ.เมือง จ.ชลบุรี. (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มลจินต บุญจรรุพัฒน์. (2554). การสื่อสารการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางที่ผลิตโดยประเทศเกาหลีของผู้บริโภคหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2542). การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. เครื่องสำอาง. สืบค้น 30 ตุลาคม 2558, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/เครื่องสำอาง>.
- วิลาลิณี โมชิตชัยวัฒน์. (2559, 12 กุมภาพันธ์). กรรมการผู้จัดการ บริษัทโปวเอวี่ยน จำกัด. สัมภาษณ์โดย ฌณิญา มุสิกะรักษ์. บริษัท เคเบิลหัวหิน จำกัด. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- สุภาภรณ์ ปิติพร. (ม.ป.ป.). ข่าว ความลับแห่งสุขภาพ และความงาม. สืบค้น 12 กันยายน 2558, จาก www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID:9510000107428.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). การตลาดเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ไทมอนด์ อิน ปัสซิเนสเวิร์ด.
- _____. (2542). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: จีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- _____. (2547). ครบเครื่องเรื่องการค้าและการตลาด. กรุงเทพฯ: ชรรมสาร.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2538). ทฤษฎีและเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, วลัยลักษณ์ อัดธิวงศ์, ปณิศา ลัญชานนท์ และพิมพ์ หิรัญกิตติ. (2549). การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ: ชรรมสาร.
- Becler, S. L. (1972). *Discovering Mass Communication*. Illinois: Scott Foresman and Glenview.
- Blackwell, R.D., Miniard, P. W. and Engle. J.F.(2001). *Consumer Behavior*. (9thed.) New York: Harcourt.
- Defleur, M.L., and Ball-Rokeach, S.J. (1996). *Theories of Mass Communication*. London: Longman
- Klapper, J.T. (1960). *The effects of Communication*. New York: Free Press.
- Kotler,P.(2003). *Marketing Management*. 11th. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Schramm, W.(1973). *Handbook of Communication*. Chicago: Roand Mc Nally College Publishing.

การศึกษาองค์ประกอบคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ

A STUDY OF UNDERGRADUATE STUDENTS VIRTUE OF PUBLIC UNIVERSITY

ทัศนีย์ สมเสียง*

Tassanee Somsiang*

สกล วรเจริญศรี**

Sakol Voracharoensri**

คมเพชร ฉัตรศุภกุล***

Komphet Chatsupakul***

วิไลลักษณ์ ลังกา****

Wilailak Langka****

* นิสิตศึกษาปริญญาเอก สาขาการวิจัยและการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Ph.D. Candidate, Doctor of Research and Development on Human Potentials Faculty of Education
Srinakharinwirot University

* Email: beam__naruk@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Srinakharinwirot University

** Email: skol_v@yahoo.co.th

*** รองศาสตราจารย์ และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

*** Associate Professor, Dr., Kasem Bundit University

**** อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**** Dr., Faculty of Education, Srinakharinwirot University

**** Email: w_langka@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคุณงามความดีกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2559 ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,200 คนโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม คุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดคุณงามความดีของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 96.26$, $df = 82$, $p = 0.13$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = 0.01$, $SRMR = 0.01$) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.80-0.95 ทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าความเชื่อมั่นเชิง โครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.52-0.65 แสดงว่า โมเดลการวัดคุณงามความดีที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบาย การมีคุณงามความดีได้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบได้ดังนี้ ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ด้านความเข้าใจในชีวิต ด้านความเป็นมนุษย์ ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านปัญญาและความรู้ และ ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณงามความดี

Abstract

This research aimed to study the elements of virtue. The group of sample is 1,200 undergraduate students of the 2016. Randomly multistage, they answered the questionnaire used as instrument for data collection, on their perception of virtue. The result showed the reliability of .96 from the Confirmatory Factor Analysis (CFA).

Furthermore this result from Confirmatory Factor Analysis of models measuring the undergraduate students of the 2016. Concordance of virtue is consistent with the empirical data ($\chi^2 = 96.26$, $df = 82$, $p = 0.13$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = 0.01$, $SRMR = 0.01$) with standardized factor loading between 0.80 and 0.95. All the elements are statistically significant at 0.01 while Construct Reliability is situated between 0.52 and 0.65. This proves that the models can explain, with standardized factor loading, virtue in descending order as follows: Courage, Transcendence, Humanity, Temperance, Wisdom and Knowledge, and Justice.

Keywords: Factor Analysis Virtue

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2552-2559 ได้ระบุไว้ว่า การพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลควรมีแนวทางต่างๆ ประกอบด้วย (1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา (2) ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม คุณงามความดี จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง (3) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร (4) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและร่วมมือกับนานาชาติ (5) พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (6) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดี จะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณงามความดี ที่ต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากคุณงามความดีเป็นนามธรรมที่อยู่ในตัวบุคคลที่สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมได้ตลอดเวลา ดังนั้นการศึกษาและการพัฒนาคุณงามความดีของบุคคลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างที่จะทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่เหมาะสม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณงามความดี (Virtue) และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ แนวคิดของปีเตอร์สันและเซลิกแมน (Peterson & Seligman, 2004, pp.197-289) ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าคุณงามความดี (Virtue) หมายถึง คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการกระทำ พฤติกรรม หรือการคิด ที่บ่งบอกถึงมาตรฐานทางคุณงามความดีของมนุษย์ และเป็นรูปแบบของความคิดและการกระทำบนพื้นฐานของคุณงามความดี คุณงามความดีเป็นบริบทกว้างๆ ของค่านิยม บุคคลแต่ละคนมีค่านิยมภายในที่เป็นหลักของความเชื่อ ความคิด ความเห็น ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน และได้เสนอแนวความคิดของคุณงามความดีไว้ 6 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัญญาและความรู้ (Wisdom and Knowledge) หมายถึง คุณลักษณะของความสร้างสรรค์ คิดวิธีที่แปลกใหม่และมีประสิทธิภาพที่จะทำสิ่งนั้นมีความอยากรู้อยากเห็น ให้ความสนใจในทุกประสบการณ์อย่างต่อเนื่องเปิดใจยอมรับกับการคิดสิ่งต่างๆ และพิจารณาอย่างรอบด้าน มีความใฝ่เรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว (Courage) หมายถึง คุณลักษณะของความถูกต้อง กล้าพูดความจริงและนำเสนอตัวเองในทางที่เป็นจริง มีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดต่อความถูกต้อง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น และการใช้ชีวิตให้มีความสนุก มีความตื่นตัวและมีพลัง องค์ประกอบที่ 3 ด้านความเป็นมนุษย์ (Humanity) หมายถึง คุณลักษณะของการแสดงความรักต่อเพื่อนมนุษย์ มีเมตตาและกรุณา ทั้งรักตนเองและรักผู้อื่น องค์ประกอบที่ 4 ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม (Justice) หมายถึง คุณลักษณะของความเป็นธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนในแนวเดียวกันตามความเป็นธรรมและยุติธรรม ความเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมของกลุ่มและสามารถทำให้งานสำเร็จได้ และมีการทำงานเป็นทีม สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี องค์ประกอบที่ 5 ด้านการควบคุมอารมณ์ (Temperance) หมายถึง คุณลักษณะของการรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย มีความสุขุมรอบคอบ ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจสิ่งต่างๆ ความระมัดระวัง ความอ่อนน้อมถ่อมตน และการรู้จักประมาณตนเองประกอบด้วย การให้อภัยผู้ที่กระทำความผิด การพูดเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ มีความระมัดระวังเกี่ยวกับการเลือก ไม่พูดหรือทำสิ่งที่จะเกิดความเสียหายในภายหลัง และสามารถควบคุมความรู้สึกและการกระทำได้ องค์ประกอบที่ 6 ด้านความเข้าใจในชีวิต (Transcendence) หมายถึง คุณลักษณะของการเห็นคุณค่าของคุณงามและความคิดชื่นชมความถูกต้องดีงามมีความกตัญญูตระหนักถึงผู้มีพระคุณและสิ่งดีที่เกิดขึ้นในชีวิต มีความหวังและสามารถทำให้บรรลุตามที่หวังไว้ การใช้ชีวิตอย่างมีอารมณ์ขัน ชอบหัวเราะและมีรอยยิ้มสำหรับทุกคน และมีความเชื่อ ความศรัทธาต่อสิ่งที่คิดและทำ

ปัญหาความอ่อนแอทางด้านคุณงามความดีของเยาวชนไทย มีเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในกลุ่มของนิสิตนักศึกษา ตามที่มีข่าวให้ได้รับรู้กันผ่านสื่อต่างๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม และที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ของมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม เนื่องจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีอายุระหว่าง 18-22 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เริ่มต้นของการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคม การคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่บนพื้นฐานของการรับผิดชอบต่อสังคมด้วย เป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้และเป็นช่วงที่เปิดใจรับฟังข้อมูล เพื่อนำมาคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเกิดการตัดสินใจ ซึ่งการคิดและการตัดสินใจแสดงออกมาซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์นั้น สามารถบ่งบอกได้ว่า บุคคลนั้นมีพื้นฐานทางด้านคุณงามความดีเป็นอย่างไร (Lawrence Kohlberg, 2000, pp. 159-161) ดังนั้น นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองกับโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาคุณงามความดี เพราะเป็นวัยเริ่มต้นของการรับรู้ และเรียนรู้ที่คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคำตอบประกอบของคุณงามความดี เมื่อได้องค์ประกอบเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่ได้มาสร้างข้อคำถาม เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์เพื่อทำการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มในการพัฒนาต่อไป

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและการพัฒนาคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษา ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณงามความดี มีคุณงามความดี สร้างภาพลักษณ์ใหม่ และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลดีให้เกิดกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

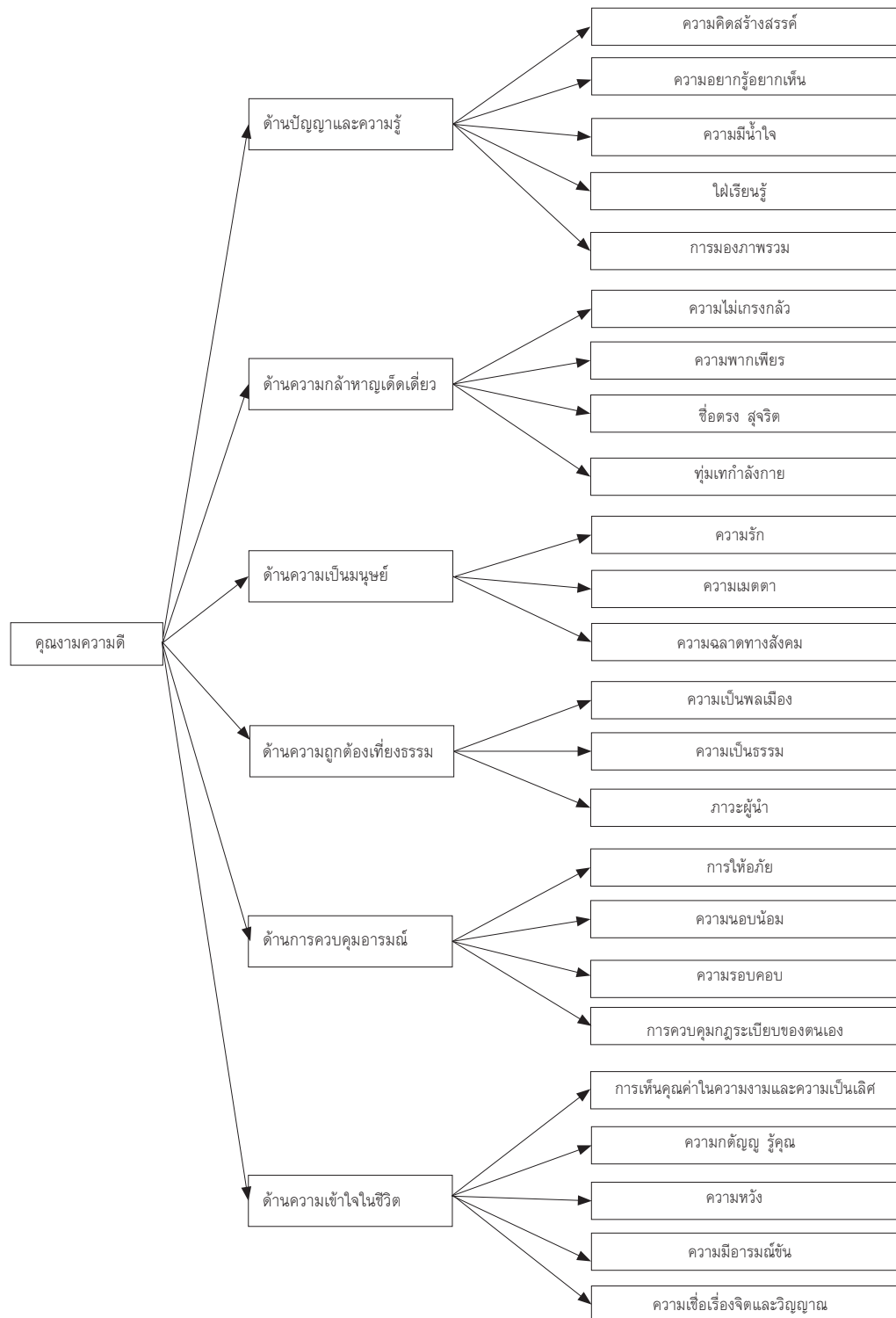
เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดเป็นการศึกษาองค์ประกอบคุณงามความดี ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และดำเนินการสนทนากลุ่มก่อนเพื่อกำหนดองค์ประกอบคุณงามความดี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 และนำพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบคุณงามความดี ของ ปีเตอร์สันและซีลิแกน (Peterson and Seligman, 2004) แล้วสรุปองค์ประกอบของคุณงามความดี ได้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านปัญญาและความรู้ 2) ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว 3) ด้านความเป็นมนุษย์ 4) ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม 5) ด้านการควบคุมอารมณ์ 6) ด้านความเข้าใจในชีวิต ดังแสดงในภาพประกอบ 1

สมมติฐานการวิจัย

คุณงามความดีของนิสิตนักศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบคุณงามความดี
ที่มา: Peterson & Seligman (2004)

ประชากร เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 8 แห่ง จำนวน 145,652 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยวิธีการสุ่มมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จาก 8 แห่ง ได้มา 4 แห่ง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกชื่อมหาวิทยาลัยแบบไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling Without Replacement) และทำการสุ่มเลือกคณะฯ ในแต่ละมหาวิทยาลัยจาก 4 แห่ง ได้มหาวิทยาลัยละ 2 คณะฯ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกชื่อคณะฯ แบบไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling Without Replacement) และใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกตัวแทนนิสิตนักศึกษานในแต่ละคณะฯ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,200 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 5 - 10 เท่าของตัวแปรบ่งชี้ (ยูทธ โกยวรรณ, 2557: 73; อ้างอิงใน Gorsuch, 198)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณงามความดี ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ คุณงามความดี ชุดแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาคณะที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach) ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่น พบว่า ชุดแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามแต่ละองค์ประกอบมีความเชื่อมั่นในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.76 ถึง 0.89 จากนั้นทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากทั้งหมด 163 ข้อ คัดเหลือ 129 ข้อ เป็นชุดแบบสอบถามคุณงามความดี ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครฉบับจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำชุดแบบสอบถามคุณงามความดี ไปสอบถามกับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 4 แห่ง ได้ชุดแบบวัดทั้งสิ้น 1,200 ชุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาทำการทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง (Second Order) พบว่า โมเดลการวัดคุณงามความดีไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดคุณงามความดี

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2 / df ไม่เกิน 2	χ^2 ที่ df 82 เท่ากับ 96.26 (p=.13) 96.26/82=1.17
GFI	มากกว่า 0.95	0.99
AGFI	มากกว่า 0.95	0.98
CFI	มากกว่า 0.95	1.00
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.01
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.01

จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดคุณงามความดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มลัมบ์พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 96.26, df = 82, p = 0.13, ค่า GFI = 0.99, ค่า AGFI = 0.98, ค่า RMSEA = 0.01, ค่า SRMR = 0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ยังชี้ให้เห็นว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่า โมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลการวัดคุณงามความดีของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร โดยคุณงามความดี มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านปัญญาและความรู้ ด้านความกล้าหาญ โดดเดี่ยวด้านความเป็นมนุษย์ ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรมด้านการควบคุมอารมณ์และด้านความเข้าใจในชีวิต โดยแสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ตามรายละเอียดตาราง 2 และภาพประกอบ 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณงามความดี

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ					C.R.
	b	SE	t	FS	SC	
MIS = ด้านปัญญาและความรู้	0.53	0.03	10.22	-	0.72	0.52
COU = ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว	0.36	0.04	7.99	-	0.80	0.65
HUM = ด้านความเป็นมนุษย์	0.69	0.03	24.43	-	0.76	0.58
JUS = ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม	0.53	0.03	17.40	-	0.72	0.52
TEM = ด้านการควบคุมอารมณ์	0.44	0.03	13.64	-	0.75	0.56
TRN = ด้านความเข้าใจในชีวิต	0.56	0.03	19.57	-	0.79	0.62
ตัวบ่งชี้						
CRE = ความคิดสร้างสรรค์	1.00	-	-	0.09	0.41	0.17
CUR = ความอยากรู้อยากเห็น	1.57	0.17	9.00	0.16	0.64	0.41
MIN = ความมีน้ำใจ	0.91	0.12	7.34	0.02	0.37	0.14
LEN = ใฝ่เรียนรู้	1.94	0.19	10.34	0.27	0.79	0.63
PES = การมองภาพรวม	1.05	0.12	8.72	0.06	0.43	0.19
BRV = ความไม่เกรงกลัว	1.00	-	-	0.12	0.45	0.20
PER = ความพากเพียร	1.34	0.18	7.39	0.21	0.59	0.35
INT = ความซื่อตรงสุจริต	1.58	0.21	7.38	0.02	0.71	0.50
VIT = ทู่แท่งกำลังกาย	0.99	0.13	7.52	0.05	0.45	0.20
LOV = ความรัก	1.00	-	-	0.60	0.91	0.83
KIN = ความเมตตา	0.96	0.05	20.01	0.29	0.87	0.76
SOI = ความฉลาดทางสังคม	0.63	0.05	12.00	0.16	0.57	0.33
CIT = ความเป็นพลเมือง	1.00	-	-	0.47	0.73	0.54
FAI = ความเป็นธรรม	0.48	0.06	7.86	0.07	0.35	0.12
LEA = ภาวะผู้นำ	0.79	0.07	11.27	0.26	0.58	0.34
FOR = การให้อภัย	1.00	-	-	0.34	0.59	0.35
MOD = ความนอบน้อม	0.60	0.08	7.32	0.23	0.35	0.12

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณงามความดี (ต่อ)

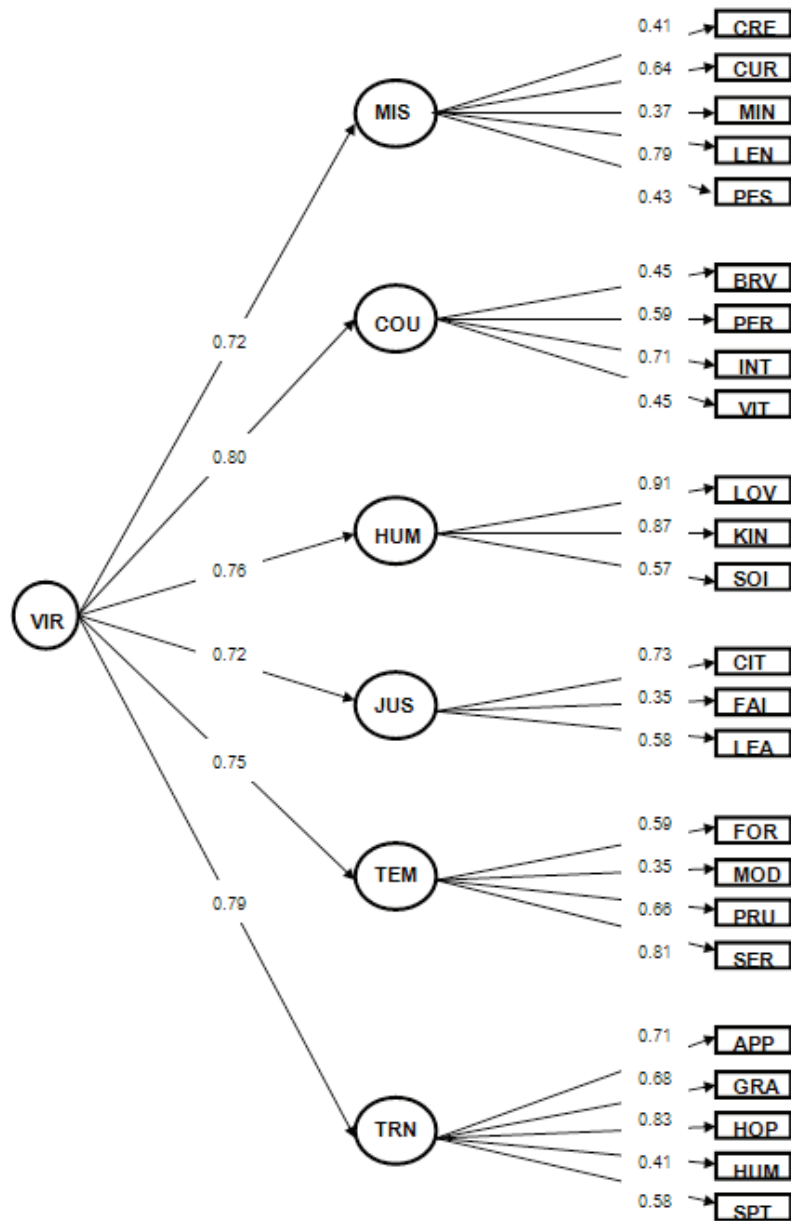
ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ					C.R.
	b	SE	t	FS	SC	
PRU = ความรอบคอบ	1.13	0.10	11.47	0.22	0.66	0.44
SER = การควบคุมกฎระเบียบ ของตนเอง	1.37	0.11	12.15	0.55	0.81	0.66
APP = การเห็นคุณค่าในความงาม และความเป็นเลิศ	1.00	-	-	0.20	0.71	0.50
GRA = ความกตัญญูรู้คุณ	0.96	0.05	19.56	0.19	0.68	0.46
HOP = ความหวัง	1.16	0.07	17.27	0.37	0.83	0.68
HUM = ความมีอารมณ์ขัน	0.57	0.06	10.20	0.12	0.41	0.17
SPT = ความเชื่อเรื่องจิตและ วิญญาณ	0.81	0.07	12.43	0.09	0.58	0.33

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณงามความดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.72 – 0.80 โดยองค์ประกอบความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว (COU) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.80 มีความแปรผันร่วมกับคุณงามความดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65) รองลงมาคือ องค์ประกอบความเข้าใจในชีวิต (TRN) องค์ประกอบความเป็นมนุษย์ (HUM) และการควบคุมอารมณ์ (TEM) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79, 0.76 และ 0.75 ตามลำดับ มีความแปรผันร่วมกับคุณงามความดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62 58 และ 56) ส่วนองค์ประกอบปัญญาและความรู้ (MIS) และความถูกต้องเที่ยงธรรม (JUS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.72 มีความแปรผันร่วมกับคุณงามความดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52) โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 3 ตารางแสดงองค์ประกอบคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ					C.R.
	b	SE	t	FS	SC	
COU = ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว	0.36	0.04	7.99	-	0.80	0.65
TRN = ด้านความเข้าใจในชีวิต	0.56	0.03	19.57	-	0.79	0.62
HUM = ด้านความเป็นมนุษย์	0.69	0.03	24.43	-	0.76	0.58
TEM = ด้านการควบคุมอารมณ์	0.44	0.03	13.64	-	0.75	0.56
MIS = ด้านปัญญาและความรู้	0.53	0.03	10.22	-	0.72	0.52
JUS = ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม	0.53	0.03	17.40	-	0.72	0.52

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณงามความดีตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ โดยองค์ประกอบความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว (COU) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.80 รองลงมาคือ องค์ประกอบความเข้าใจในชีวิต (TRN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 องค์ประกอบความเป็นมนุษย์ (HUM) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.76 องค์ประกอบควบคุมอารมณ์ (TEM) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ส่วนองค์ประกอบปัญญาและความรู้ (MIS) และองค์ประกอบความถูกต้องเที่ยงธรรม (JUS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.72 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

$\chi^2=96.26$ $df=82$ $p=.13$ $GFI=0.99$ $AGFI=0.98$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.01$ $SRMR=0.01$

ภาพประกอบ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดคุณงามความดีของ
นิสิตนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร
(คะแนนมาตรฐาน)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณงามความดี นักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง (Second Order) พบว่า โมเดลการวัดคุณงามความดีไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนโมเดลการวัดคุณงามความดีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถตรวจสอบความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดคุณงามความดีได้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของคุณงามความดี ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 96.26 ค่า df มีค่าเท่ากับ 82 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) มีค่าเท่ากับ .13 จะเห็นได้ว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลการวัดของผู้วิจัยดังที่พูลพงศ์ สุขสว่าง (2556, น.15-16) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าต่ำมาก ยิ่งมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เป็นดัชนีที่เปรียบเทียบระดับความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ยิ่งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงศ์ สุขสว่าง, 2556, น. 15-16) รวมถึงการพิจารณาค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าที่ต่ำมากใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556, น. 15-16) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าโมเดลคุณงามความดีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลคุณงามความดี มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านปัญญาและความรู้ ด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ด้านความเป็นมนุษย์ ด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านความเข้าใจในชีวิตสอดคล้องกับแนวคิดของปีเตอร์สันและเซลิกแมน (Peterson & Seligman, 2004, pp.197-289)

2. องค์ประกอบด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ผลการวิจัยพบว่า ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวประกอบไปด้วย ความไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรค ไม่กลัวความท้าทาย หรือความยุ่งยาก สามารถทำหน้าที่ของตนเองให้บรรลุเป้าหมายได้แม้จะมีอุปสรรค ไม่กลัวต่อการคุกคาม มีความท้าทายกล้าพูดในสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะเกิดความขัดแย้ง เชื้อมั่นในการทำหน้าที่ของตนเอง มีความพากเพียรและอดทนต่อสิ่งที่กำลังเผชิญหน้าแม้จะเจออุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ มีความซื่อตรง สุจริต เป็นคนตรงไปตรงมา กล้ายืนหยัดต่ออารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางบวกที่จะทำให้เกิดคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ .80 สอดคล้องกับแนวคิดของ มนัส นิยมณี (มนัส นิยมณี, 2547, น. 36) ได้กล่าวถึงความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวไว้ว่า ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว หมายถึง ความประพฤติชอบทั้งกาย วาจา ใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คิดโกงหลอกลวงผู้อื่น ประพฤติตรงไปตรงมา ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและกฎหมายของบ้านเมือง และแนวคิดของ สมบูรณ์ ทินกร (สมบูรณ์ ทินกร, 2535, น.40) กล่าวว่า ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเป็นคุณงามความดีที่สำคัญมาก ซึ่งบุคคลควรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ทั้งนี้เพราะความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเป็นประโยชน์

สำหรับตนเองสังคม และประเทศชาติ จากงานวิจัยสามารถสรุปประเด็นได้ คือ องค์ประกอบด้านความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลมีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวแล้วนั้นจะทำให้เกิดกระบวนการคิดที่สมเหตุสมผล เกิดการวิเคราะห์ แยกแยะความถูกต้องได้ รู้จักยับยั้งชั่งใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ความรู้สึกส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแลงเจเลอว์ Langelier (1981) กล่าวว่า การฝึกความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว การกล้าแสดงออกของวัยรุ่นโดยใช้เทคนิคของการบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม เช่นการเป็นตัวแบบการชักจูงพฤติกรรมและการแสดงบทบาทสมมุติประกอบกับการสอนการอธิบายและการให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยภาพและเสียงผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผลของการฝึกทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว การกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่องหลังจากผ่านการทดลองไปแล้วระยะหนึ่งพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมของวัยรุ่นก็ยังคงอยู่ ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของจารุรัตน์ มังกะโรทัย (2544) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี ในด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ การพึ่งตนเอง และความขยันหมั่นเพียร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมและในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

3. องค์ประกอบด้านปัญญาและความรู้ และด้านความถูกต้องเที่ยงธรรมผลการวิจัยพบว่า ปัญญาและความรู้ และความถูกต้องเที่ยงธรรม ประกอบด้วย มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้กระบวนการคิดนำมาพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ กระตือรือร้นที่จะศึกษาและค้นคว้าความรู้ใหม่ตลอดเวลา ความมีน้ำใจ เป็นบุคคลที่มีเหตุผลเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเอง มีวินัยและความรับผิดชอบ ไม่ดัดจริตผู้อื่นด้วยข้อมูลจากฝ่ายเดียว การทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สามารถรับผิดชอบต่อผลจากการกระทำของตนเองต่อสังคม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านปัญญาและความรู้ และด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับ(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2546, น. 96-98) กล่าวว่า ในทางพุทธศาสนาเปรียบเทียบความใฝ่รู้ว่าเป็น “ปัญญา” ซึ่งหมายถึง จิตใจที่ต้องการความรู้ กล้าหาญที่จะเรียนรู้ มีจิตใจตั้งมั่นต้องการที่จะเรียนรู้ ทำให้เกิดพลังปัญญา (ปัญญาพละ) ความใฝ่รู้เป็นความเข้มแข็งทางปัญญา เพราะเมื่อมีความรู้ขึ้นมากก็มีความมั่นใจในตัวเองยิ่งขึ้น และเมื่อรู้ว่าการที่จะเจอข้างหน้าเป็นอย่างไร จะแก้ไขปัญหาได้อย่างไรจะทำให้สำเร็จได้อย่างไรก็จะเดินหน้าต่อไปได้ ปัจจัยที่ทำให้พยายามหาความรู้ไม่ใช่ความสงสัยแต่เป็นความอยากรู้อหรือความใฝ่รู้ความใฝ่รู้เป็นจุดเริ่มต้นที่ผลักดันให้เกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนพัฒนา อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ถูกต้องตรงต่อความเป็นจริงจากการวิจัยฉบับนี้ยังพบว่า องค์ประกอบด้านปัญญาความรู้ และด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม มีอิทธิพลน้อยที่สุดต่อคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านอื่นๆ ซึ่งทั้งสองด้านมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดเท่ากับ 0.72 แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีคุณงามความดีที่มาจากองค์ประกอบอื่นมากกว่าเพื่อประโยชน์ของตนเองเนื่องมาจากด้านปัญญาและความรู้ และด้านความถูกต้องเที่ยงธรรม เป็นคุณงามความดีในด้านเฉพาะบุคคลที่ต้องพัฒนาและศึกษาหาความรู้ด้วยเพิ่มเติมด้วยตนเอง เพราะสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ การเลี้ยงดูที่แตกต่างกันหรือความเชื่อในแต่ละสังคมทำให้มนุษย์เรามีความแตกต่างกันทั้งด้านการรับรู้ ด้านความคิดและการแสดงออกของพฤติกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญจงเรืองสะอาด (บุญจง เรืองสะอาด, 2536) ที่ศึกษาจริยธรรมที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังในโรงเรียนพบว่า จริยธรรมด้านความใฝ่รู้และการเป็นผู้มีจริยธรรมได้รับการปลูกฝังในโรงเรียนในระดับน้อยและกร การันตี (“ความถูกต้องเที่ยงธรรม,” 2549)กล่าวไว้ว่า ความถูกต้องเที่ยงธรรมนั้นเป็นบรรทัดฐานสำคัญในการทำงานร่วมกันที่มีกฎ กติกา มีระเบียบแบบแผน มีข้อกำหนดที่ทำให้การทำงานร่วมกัน นั้นมีความสุข นอกจากนี้ยังทำให้เรา เป็นคนดีของสังคมที่ได้รับการยอมรับจากบุคคล

ในสังคม ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนอกจากจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมแล้ว ยังต้องมีความยุติธรรม มีความถูกต้อง และเที่ยงธรรมด้วย ผู้วิจัยเชื่อว่าคุณสมบัติในข้อนี้อยู่ตัวตนของทุกๆ คนอยู่แล้ว เพราะทุกคนคือผู้ประสบความสำเร็จที่รักในความถูกต้องเที่ยงธรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยองค์ประกอบคุณงามความดีในครั้งนี้ ควรจะเริ่มต้นในการพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด เนื่องจากองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด สามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เข้าถึงบริบทของการพัฒนาองค์ประกอบได้ง่ายกว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมาตรฐานต่ำสุด

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของคุณงามความดี ซึ่งสามารถใช้เป็นองค์ความรู้สำหรับงานวิจัยในด้านอื่นๆ ได้ เช่น การปลูกฝังคุณงามความดีเพื่อพัฒนาองค์กร การสร้างคุณงามความดีของมนุษย์ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มมหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยนานาชาติ เป็นต้น รวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น เพื่อยืนยันถึงความเป็นสากลของโมเดลคุณงามความดี และนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณงามความดีต่อไป

2. สามารถนำแบบสอบถามการวิจัยคุณงามความดีของนิสิตนักศึกษา ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อยืนยันองค์ประกอบจากข้อมูลที่หลากหลาย นำมาหาข้อสรุปภาพรวมในบริบทของประเทศที่สามารถทำให้เป็นมาตรฐานและยอมรับในระดับสากลได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. กร การันตี. 2549. *ความถูกต้องเที่ยงธรรมนำมาซึ่งความสำเร็จที่ยั่งยืน*. สืบค้น 9 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.richtraining.com>.
- จตุพร ศิลาเดช. (2543). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. การวัดและประเมินผลบัณฑิตวิทยาลัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลธิชา มั่นนวล. (2556). *บทความปัญหาความเลื่อมล้ำทางคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยในการแสดงความคิดเห็นเชิงลบปัญหาเล็กที่ไม่ควรมองข้าม*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2559, จาก <http://sd-group1.blogspot.com>.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2557). *คุณธรรม จริยธรรม กับศีลธรรม*. จากมุมมองของปรัชญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- นภดล เทียนเพิ่มพูน. (2546). *การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย). นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- บุญจง เรืองสะอาด. (2536). *ผลสรุปเบื้องต้น สภาพการอบรมและปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา*. (โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์* (ชำระ-เพิ่มเติมครั้งที่ 1/ยุดิ). (พิมพ์ครั้งที่ 17). (น. 51). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพรหมศาสดาของธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2528). *ธรรมกับการพัฒนาชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2520). *อริยศีลธรรม* (ชุดธรรมโมฆะ). สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้าง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ยุทธ ไทยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). *ความอดทน อดกลั้น เป็นส่วนสำคัญของการต่อสู้ชีวิต*. สืบค้น 9 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.thaiday.com>.
- วศิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เมธิตา.
- สมบูรณ์ ทินกร. (2535). *การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถและความซื่อสัตย์ในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู*. (ปริญญาโท ศศ.ม. การมัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมสุดา ผู้วัฒน์ และอัจฉรา ธนะมัย. (2543). *ความอดทน: แหล่งที่มาและปัจจัย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *มหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2559, จาก <https://www.google.co.th>.
- Lawrence, K. (2000). *Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research*. New York: Russell Sage Foundation.
- Maslow, A. (1987). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Peterson, C. & Seligman, M. E. P. (2004). *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification*. New York: Oxford University Press.

ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

THE ATTITUDE OF PERSONNEL OF NAKHON PATHOM PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION TOWARDS GRADUATE EDUCATION

ธนาชัย สุขวณิช*

Thanachai Sookkavanich*

* อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

* Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

* Email: thanachai.dr@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่าง กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ทดสอบค่าสถิติตาม (t-test Independent) และกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ F-test (one-way ANOVA) ในกรณีที่ผลการทดสอบสมมติฐานให้ค่าแตกต่างกัน โดยวิธีทดสอบรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe's test) การวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านการประกอบอาชีพ รองลงมาด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเปรียบเทียบระดับความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีอายุงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีประเภทข้าราชการ พนักงานทั่วไปและพนักงานตามภารกิจ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความคิดเห็น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to study the attitude staff of Nakhon Pathom Provincial Administrative Organization towards graduate education, and to compare the individual factors affecting their attitudes towards graduate education

The population of this research was 210 staffs of Nakhon Pathom Provincial Administrative Organization. The research employed a questionnaire with a rating scale. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The statistics for hypothesis testing were obtained by employing Independent T-Test Independent, F-Test (One-Way ANOVA) and Scheffe's Test.

The findings revealed that the attitude level of staff at Nakhon Pathom Provincial Administrative Organization towards graduate education was at high level. The occupation had the highest mean score Individual attitudes and society had moderate mean score, and Relevant people had the lowest mean score. The comparison of the attitudes towards graduate education by individual factors is as follows: 1) differences of gender, age and position did not cause difference in attitude towards graduate education, but differences in tenure did affect attitudes towards graduate education 2) differences of the relevant person and difference in income affected the differences in attitude towards graduate education, occupation and 3) type of staff of Nakhon Pathom Provincial Administrative Organization (government officers, general officers and staff employed by the mission) affected the difference in attitudes towards graduate education at a 0.05 level of significance.

Keywords: Attitude, Nakhon Pathom Provincial Administrative Organization, Graduate Education

บทนำ

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่จะเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ บุคคลทั่วไปจึงให้ความสำคัญแก่การศึกษา โดยมีแนวคิดที่ว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ได้ดีกว่า ดังนั้นบุคคลทั่วไปจึงพยายามที่จะศึกษาให้ถึงระดับสูงที่สุด คือ ระดับบัณฑิตศึกษา จนมีคำกล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่นิยมคนที่มีปริญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งปัจจุบันการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ได้มีผู้นิยมเข้าศึกษาต่อกันมากขึ้น เนื่องจากระบบการศึกษาระดับต้นๆ ในประเทศไทยได้ขยายตัวมากขึ้นไปตามลำดับ และปัจจุบันมีอาจารย์ที่จบการศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยบางเรื่องยังแสดงให้เห็นว่า ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้นยังมาจากแรงจูงใจภายในอันได้แก่ต้องการความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อความสำเร็จในชีวิตตามเป้าหมาย ต้องการทำให้เป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล และมีเหตุผลในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาดังนี้ 1) เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน เพราะผู้ที่จบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จะสามารถเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงกว่าผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งนี้บางหน่วยงานจะกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าสอบไว้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษายังเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคตต่อไป ดังนั้นการตัดสินใจเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละคนอาจมีเหตุผล มีแรงจูงใจที่แตกต่างกันไป เช่น ต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปพัฒนางานในหน้าที่ให้เจริญก้าวหน้าต้องการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเพื่อนำไปประกอบการแสวงหาความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิต บางคนอาจมีความมุ่งมั่นหวังเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีความมีชื่อเสียงเกียรติยศ นอกจากนี้เหตุจูงใจในการศึกษาต่อของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะและโอกาส ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจจะเริ่มมีแนวหันเหเข้าหาผลทางเศรษฐกิจ เช่น เรียนในสาขาวิชาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดีไม่ต้องทำงานหนักและที่สำคัญต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรักและชอบที่จะทำด้วย ปัจจุบันการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันของรัฐและเอกชนมีเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้และประสบการณ์ สามารถเลือกเข้าศึกษาต่อได้ตามความต้องการ ตลอดจนสามารถศึกษาต่อควบคู่ไปกับการทำงานได้ 2) เพื่อเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจในเชิงลึกหลายคนตัดสินใจศึกษาต่อในระดับที่สูงไม่ใช่เพราะสาเหตุเนื่องจากหน้าที่การงานเป็นหลัก แต่ศึกษาต่อเพราะมีความสนใจ 3) เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีหลายคนทีหลังจากทำงานไปได้ระยะหนึ่งแล้ว พบว่า ตนเองไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับเงินเดือนที่สูงกว่านี้ได้ เพราะว่ามีข้อจำกัดในเรื่องคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา จึงตัดสินใจศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นใบเบิกทางในตำแหน่งงานที่สูงขึ้นนั่นเอง 4) เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ สำหรับบุคคลที่ต้องการอยากมีผลงานทางด้านวิชาการที่ถูกตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้น มีโอกาสทำงานวิจัยในสิ่งที่ตัวเองสนใจ ได้สำรวจหรือค้นพบทฤษฎีใหม่ๆ (วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, 2554)

ในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวน 210 คน องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และเป็นหน่วยงานที่ได้ดำเนินการตั้งงบประมาณเพื่อให้ทุนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิรับทุนการศึกษา และสามารถเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่กำหนด (ประกาศของกระทรวงมหาดไทย, 2547)

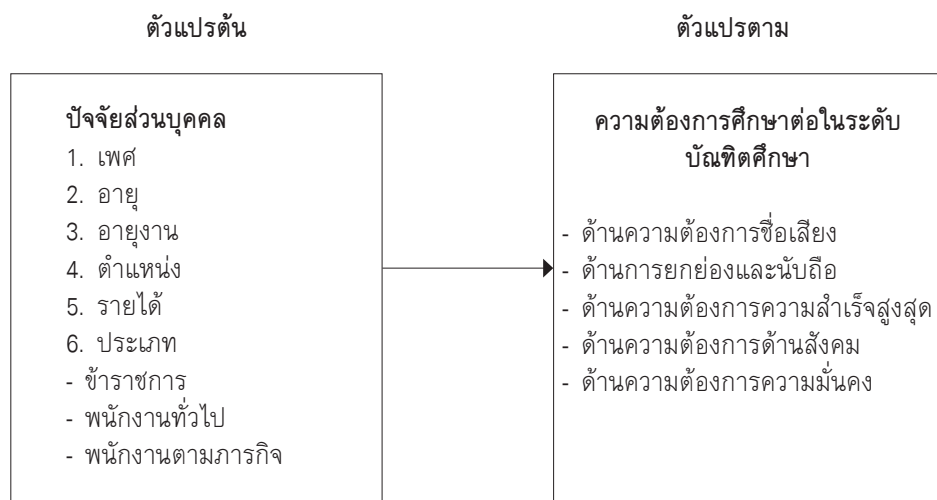
จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาลำระวงความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงนำเหตุผลในการศึกษาต่อ โดยใช้เหตุและผลในการสำรวจความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยจากทฤษฎีมวลโลว์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม การวิจัยมุ่งศึกษา 1. เพื่อสำรวจความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และ 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม โดยมีองค์ประกอบของการศึกษาดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. อายุงาน 4. ตำแหน่ง 5. รายได้ 6. ประเภท
ตัวแปรตาม ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา 1. ด้านเหตุผลส่วนตัว 2. ด้านการประกอบอาชีพ
3. ด้านสังคม 4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรตาม คือ ตัวแบบการจัดการเพื่อความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่ 1) ด้านความต้องการ
ชื่อเสียง 2) ด้านการยกย่องและนับถือ 3) ด้านความต้องการความสำเร็จสูงสุด 4) ด้านความต้องการ
ด้านสังคม 5) ด้านความต้องการความมั่นคง

ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม
จำนวนทั้งสิ้น 210 คน เนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนไม่มากผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากจำนวนประชากร
ทั้งหมด คือ 210 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2559 ถึงเดือน ธันวาคม
2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเรื่องความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีต่อ
การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ตรงตามความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ตรงตามความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ตรงตามความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ตรงตามความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ตรงตามความคิดเห็นน้อยที่สุด

การแปล ผลให้คะแนนจากแบบสอบถามระดับความคิดเห็นจะจัดระดับตั้งแต่มากที่สุดจนถึง
น้อยที่สุด โดยใช้คะแนนเฉลี่ย อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นรู้โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best,
1981 อ้างอิงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, 2541) ดังนี้

$$\text{ช่วงการวัด} = \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่าได้ดังนี้} = \frac{5 - 1}{5} = .80$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งด้วยตนเอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งนัดวันรับแบบสอบถามกลับคืน
3. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการจัดทำ

ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Items Objective Congruency: IOC)

2. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มทดสอบค่าสถิติ (Independent t-test) และกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ F-test (one-way ANOVA) ในกรณีที่ผลการทดสอบสมมติฐานให้ค่าแตกต่างกัน โดยวิธีทดสอบรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe's test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ภาพรวมความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

คิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา	n = 210		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเหตุผลส่วนตัว	3.91	.57	มาก
ด้านการประกอบอาชีพ	3.94	.61	มาก
ด้านสังคม	3.61	.52	มาก
ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.38	.86	มาก
รวม	3.71	.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .61) รองลงมาคือด้านเหตุผลส่วนตัว ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = .86)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ส่วนมาก เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.1 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.8 อายุงานระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.4 ตำแหน่งระดับปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 91.9 มีรายได้ 15,000 - 20,000 บาท เป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 52.8

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .61) รองลงมาด้านเหตุผลส่วนตัว ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .57) ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .52) ส่วนข้อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = .86)

3. ทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีอายุงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีประเภทข้าราชการ พนักงานทั่วไปและพนักงานตามภารกิจ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษา ด้านเหตุผลส่วนตัวภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรเลือกเรียนเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการสูงสุด เช่น ได้รับการยกย่อง ประสบความสำเร็จในชีวิต และความเจริญก้าวหน้า ซึ่งต้องใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ความต้องการนี้ประกอบด้วย การท้าทาย อิสรภาพของตัวเองที่จะทำให้ความสามารถนั้นเกิดความเป็นจริงได้ รองลงมาคือ บุคลากรต้องการพัฒนาตัวเอง ซึ่งสอดคล้องทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Need Hierarchy Theory) (Abraham Maslow, 1970) ความต้องการความรักและการยอมรับ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่ต้องการการยอมรับทางสังคมในด้านความรัก มิตรภาพ บทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถในการเรียนรู้

ด้านการประกอบอาชีพภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การศึกษาคือระดับบัณฑิตศึกษาทำให้การประกอบอาชีพก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีหลายคนที่หลังจากทำงานไปได้จนถึงจุดๆ หนึ่ง แล้วพบว่าตนเองไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับเงินเดือนที่สูงกว่านี้ได้ เพราะว่ามีข้อจำกัดในเรื่องคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา จึงตัดสินใจศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นใบเบิกทางในตำแหน่งงานที่สูงขึ้นนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับธนาชัยวัฒน์ เดชสินธุ์เจริญ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความต้องการการศึกษาคือเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป

การเปรียบเทียบระดับความต้องการการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีอายุงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีประเภทข้าราชการ พนักงานทั่วไปและพนักงานตามภารกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของเจ็จันท์ จงสถิตอยู่ (2525) ได้กล่าวถึงเหตุจูงใจในการศึกษาว่า

ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น สถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะ และเหตุจูงใจในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกัน ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพของการจัดการศึกษา ภูมิลำเนาของสถานศึกษาที่อยู่ส่วนกลาง หรือภูมิลำเนาและความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ทางหน่วยงานควรให้การสนับสนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มากยิ่งขึ้นหลักเกณฑ์ และคุณสมบัติของผู้ขอรับทุนการศึกษา และโอกาสและความก้าวหน้าในหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อสำเร็จการศึกษา ตลอดจนระยะเวลาการศึกษา และการชดเชยเงินทุนเมื่อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม อาจจะได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ควรจะทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมที่มีต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาด้วย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบการศึกษาด้วย

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงเสนอว่าควรจะทำวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพองค์การกับตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาควบคู่กันไปด้วย เพราะปัจจัยที่กล่าวามีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติทั้งสิ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2525). ความต้องการทางการศึกษาโอกาสและการเลือก. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, 16(2), 11-17.
- ชิดชนนี โพธิ์สุวรรณกุล. (2544). *การศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. (ปริญญาานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2551, *ทฤษฎีมาสโลว์*. สืบค้นจาก <http://thesisavenue.blogspot.com/2008/09/maslows-general-theory-of-human.html>
- ทองหล่อ นาคหอม. (2535). *แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2533 – 2534*. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนาชัยวัฒน์ เตชาสินธุ์เจริญ. (2553). *ความต้องการการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- วันวิสาข์ แก้วสมบุญ. (2554) *เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา*. สืบค้น 21 เมษายน ปี พ.ศ. 2554. จาก www.tsu.ac.th/grad/report/_files/06044949200949.doc
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. (2555). *รายงานผลการดำเนินการ ปี 2555*. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นงานบริหารงานบุคคล, นครปฐม.
- อัมพร ฌ สงขลา. (2539). *เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Best, J.W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice – Hall. Best.
- Maslow, (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row Publishers.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับ ประสิทธิผล การทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEAMWORK FACTORS AND WORK EFFECTIVENESS OF EMPLOYEES AT METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY

สยาม เกิดจรัส*

Siam Kerdjaras*

จรัญญา ปานเจริญ**

Charunya Parncharoen**

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Student, Master of Business Administration in Management Program, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: ponkarun_4444@hotmail.com

** อาจารย์ประจำ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Lecturer, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

** Email: charunya@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวงสำนักงานใหญ่ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัย เชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ จำนวน 248 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ เชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยทำการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองบริหารความรับผิดชอบต่อสังคมภายในการประปา นครหลวง ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) บุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ มีปัจจัยการทำงานเป็นทีมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือด้านบทบาท ด้านความสามารถทางเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานภายในทีม ด้านพฤติกรรมของ คนและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในทีม ด้านระบบการทำงาน และด้านเป้าหมาย ตามลำดับ

2) บุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ มีประสิทธิผลการทำงานในภาพรวมอยู่ ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจรรีกรักษาสมาชิก รองลงมา คือด้านการเรียนรู้และการพัฒนาและด้านผลลัพธ์ในการทำงานตามลำดับ

3) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผล การทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ อยู่ในระดับมากที่สุด

4) ผลการสัมภาษณ์พบว่า การประปา นครหลวงมีนโยบายส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่าน กิจกรรม CSR และมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พูดคุยกันในทุกเรื่องโดยการประชุมหารือกัน ทำให้ บุคลากรมีความใกล้ชิด พบปะพูดคุยกันได้ง่าย และสร้างให้หัวหน้างานมีความใส่ใจสมาชิกให้มากขึ้น ทำงานร่วมกันเปรียบเสมือนเป็นเพื่อน เป็นพี่น้องกัน โดยกิจกรรม CSR ที่การประปา นครหลวงทำเป็น แบบ In Process โดยมุ่งเน้นการสร้างการบริการที่ดี และการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและบุคลากร

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม ปัจจัยการทำงานเป็นทีม ประสิทธิผลการทำงาน การประปา นครหลวง

Abstract

The objectives of this study are as follows: 1) to study teamwork factors of employees at Metropolitan Waterworks Authority, 2) to study work effectiveness of employees at Metropolitan Waterworks Authority and 3) to study the relationship between teamwork factors and work effectiveness of employees at Metropolitan Waterworks Authority. A mixed methodology between quantitative research and qualitative research were utilized. Quantitative research was employed using questionnaires as a research instrument to collect the data. The samples used in this study comprised 248 employees of Metropolitan Waterworks Authority at the headquarters. Data was analyzed using descriptive and inferential statistics techniques. Qualitative Research was conducted using structured in-depth interviews with Director of Internal Social Responsibility Management Division of Metropolitan Waterworks Authority. The research results can be summarized as follows:

1) In overall, teamwork factors of employees of Metropolitan Waterworks Authority at the headquarters are at high level. In details, the highest average of components of teamwork factors is Environment, followed by Role, Technical Skills of Team Members, Behavior and Relationships among Team Members, System, and Goal, respectively.

2) In overall, work effectiveness of employees of Metropolitan Waterworks Authority at the headquarters are at high level. In details, the highest average of work effectiveness' components is Maintain Team Members, followed by Learning and Development and Working Outcomes, respectively.

3) The results of the second hypothesis testing reveal that in overall, teamwork factors have a positive relationships with work effectiveness of employees of Metropolitan Waterworks Authority at the headquarters at the highest level.

4) The results of in-depth interview revealed that Metropolitan Waterworks Authority indeed has a policy to promote teamwork through CSR activities. The "in process" CSR activities are employed with emphasizing in delivering good services and satisfying customers and employees. Moreover, Metropolitan Waterworks Authority gives the employees opportunity to express their opinion in every matters in the meetings and creates the environment which employees can easily talk to each other. These create the closeness among employees. Besides, Metropolitan Waterworks Authority trains their supervisors to pay more attention on their subordinates and treat them as a family member.

Keywords: Teamwork, Teamwork Factors, Work Effectiveness, Metropolitan Waterworks Authority

บทนำ

สภาพการแข่งขันของธุรกิจต่างๆ ในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้น องค์กรทุกแห่งไม่ว่าเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ จึงต้องพัฒนาไปสู่ความมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำให้สามารถเกิดประสิทธิภาพในการแข่งขันสูงขึ้นโดยจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากรในองค์กรเป็นหลักโดยอาศัยนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน คือ การทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างองค์การให้ประสบความสำเร็จ (พลู เดชะรินทร์, 2549, น. 4) เนื่องจากการทำงานในองค์กรนั้นไม่มีใครสามารถทำงานได้สำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว การทำงานจะต้องมีการร่วมมือกับบุคลากรคนอื่นๆ ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือกับผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน จึงทำให้แนวคิดการทำงานเป็นทีมเข้ามามีบทบาทในองค์กร และเป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจในหลายๆ องค์กรในปัจจุบัน ทั้งภาครัฐ และเอกชนต่างยอมรับและได้มีการนำแนวคิดของการทำงานเป็นทีมมาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการทำงานของบุคลากรภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น (จิรดา เชาวลิต, 2549, น. 2) โดยเฉพาะภาคราชการต้องการที่จะก้าวข้ามไปสู่องค์กรในรูปแบบใหม่เป็นการบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์ และการที่จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น องค์กรต้องสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานในทุกระดับซึ่งกลยุทธ์การทำงานเป็นทีม เป็นเทคนิคการบริหารงานองค์กรยุคใหม่ (ฉัตรประอร นิยม, 2548, น. 1) ในการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาทีมงานภายในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างรวดเร็ว ซึ่งการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องสามารถทำให้บุคลากรในทีมหรือในองค์กรที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ได้เรียนรู้และฝึกการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้ง หาแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุดที่สุดร่วมกัน และทำงานให้บรรลุเป้าหมายของทีมและองค์กร รวมทั้งทำให้บุคลากรในทีมมีความสุข มีกำลังใจ และมีความผูกพันในการทำงานร่วมกัน เพราะฉะนั้นการทำงานเป็นทีมจึงเป็นกลยุทธ์ที่องค์กรหลายๆ แห่งนำมาใช้อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแนวทางในการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดและการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กร อย่างไรก็ตามจากการวิจัย พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานในองค์กรต่างๆ อาทิ ปัจจัยด้านระบบการทำงาน (ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ, 2548; ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2551) ปัจจัยด้านความสามารถทางเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานภายในทีม (ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ, 2548; นิพัฒน์ ภักธิตติ, 2549) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (จิรดา เชาวลิต, 2549; Beckhard, 1982) ปัจจัยด้านเป้าหมาย (ฐิติพงษ์ ตรีสร, 2552; ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2551) ซึ่งการที่จะรวมคนหมู่มาเข้ามาทำงานร่วมกันภายใต้องค์การเดียวกัน เป็นทีมงานเดียวกัน ทุกคนต้องรับรู้และเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การในทิศทางเดียวกัน และร่วมดำเนินการตามภารกิจเพื่อให้้องค์การประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นสำคัญ (มนัสนันท์ จรัสเลิศศิริ, 2557) เพราะปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลทำให้การทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในองค์กร และองค์การประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

การประสานควรหลวงเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่ผลิตและให้บริการเกี่ยวกับน้ำประปาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลขององค์กรอนามัยโลก การประสานควรหลวงจัดเป็นหน่วยงานด้านสาธารณูปโภคที่มีความสำคัญต่อประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่คอยให้บริการเกี่ยวกับน้ำประปาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชน มีระบบการจัดการที่ดี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บุคลากรในการประสานควรหลวงเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร (ภัทรพล กาญจนปาน, 2552) การประสานควรหลวงสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดขึ้นในตัวของบุคลากรทุกคน โดยการทำงานเป็นทีมถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้พนักงานเกิดความผูกพันกัน และปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการประสานควรหลวงให้ความสำคัญในเรื่องของการทำงานเป็นทีมเป็นสำคัญ ทำให้การประสานควรหลวงเป็นองค์กรที่สามารถสะท้อนถึงการทำงานเป็นทีมได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานเป็นทีมในองค์กร ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีมระหว่างบุคลากรในทีมต่างๆ ขององค์กรมีความสอดคล้องกัน และจะนำไปสู่การพัฒนาขององค์กรตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีม คือ ประเภทหนึ่งของการทำงานกลุ่ม (Group Work) ทีมงานทุกทีมงานจัดเป็นกลุ่มทำงาน แต่กลุ่มทีมงานทุกกลุ่มอาจไม่เป็นทีมงานเสมอไป เนื่องจากจากการทำงานเป็นกลุ่มนั้นเป็นการทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีเป้าหมายร่วมกัน มีลักษณะการทำงานหลายแบบ มีการทำงานที่ประสานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันตั้งไว้ (พวงรัตน์ เกสรแพทย์, 2557) หรือการทำงานที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมทำกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน สนับสนุนช่วยเหลือ ใช้ทักษะประสบการณ์ร่วมกันอย่างเต็มความสามารถ และมีการประสานงานอย่างดี เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ พัฒนางค์การให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของทีมได้ (มัลลิกา วิชชูกรอิงครัต, 2553) อีกทั้งยังร่วมกันออกความคิดเห็น และให้ความร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สมพงศ์ เกษมสิน, 2526, น.257) ซึ่งในการสร้างการทำงานเป็นทีม จะต้องประกอบไปด้วย การมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goal) การวางแผนร่วมกัน (Common Plan) การพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependence) และความไว้วางใจ (Trust) (เปรมวดี คฤหเดช, 2540 อ้างถึงใน สุภาพร อัคราวัฒนา, 2541, น. 34-35) แต่การที่ทีมงานสามารถจะทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เป้าหมาย (ฐิติพงษ์ ตรีศร, 2552; ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2551) บทบาทของสมาชิก (จิรดา เชาวลิท, 2549; ฐิติพงษ์ ตรีศร, 2552) กระบวนการทำงาน (ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ, 2548; ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2551) และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในทีมงาน (ฐิติพงษ์ ตรีศร, 2552; Beckhard, 1982)

การทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงาน

การทำงานเป็นทีมเป็นเทคนิคการทำงานที่มุ่งประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน รวมทั้งความพึงพอใจ ของผู้ร่วมงานที่ทำงานร่วมกัน เนื่องจากการทำงานเป็นทีมจะมีการบริหารงานด้วยโครงสร้างงานที่ชัดเจน มีงาน และลักษณะงานที่กำหนดไว้ รวมถึงมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน ซึ่งทุกคนจะมีความสัมพันธ์กัน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญของการที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรประสบความสำเร็จมากขึ้น และทีมงานจะส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย (อภินิธิ ปราสาททรัพย์, 2550, น.1) สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนกร กรวัชรเจริญ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน) และพบว่าปัจจัยด้านองค์ประกอบของทีมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน) และผลวิจัยของสุริยา คงปาน (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัท บลูฟ้าโล่ จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการบริษัท บลูฟ้าโล่ จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิผลของทีมงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงทำให้เห็น

ถึงความสัมพันธ์ของการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานว่า ถ้ายังมีการทำงานเป็นทีมที่สูงก็ย่อมมีประสิทธิผลในการทำงานสูงตามไปด้วย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัจจัยการทำงานเป็นทีมของนักวิชาการต่างๆ ซึ่งปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ได้ศึกษาไว้นั้นมีความน่าสนใจและมีความสอดคล้องกัน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาปัจจัยการทำงานเป็นทีมตามแนวคิดของ จิริตา เชาวลิต (2549) ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ (2548) ฐิติพงษ์ ตรีศรี (2552) ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551) นิพัฒน์ ภัทรรติ (2549) และ Beckhard (1982) สำหรับประสิทธิผลการทำงานผู้วิจัยได้ศึกษาประสิทธิผลการทำงานตามแนวคิดของ ญัณฐพันธ์ เขจรนนท์ (2546) ภิญโญ มนุศิลป์ (2551) วิทยา ด้านธำรงกุล (2546) Hackman (2002) Kreitner and Kinichi (1992) และ Shonk (1982)

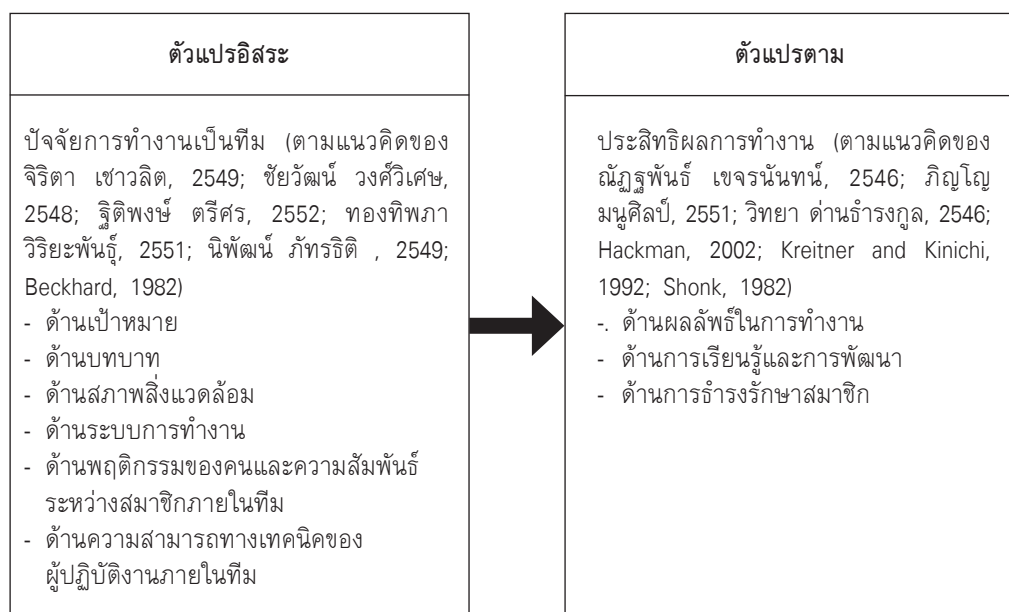
วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่

2. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ คือ บุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ โดยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 585 คนและเพื่อให้ตัวอย่างมีลักษณะการกระจายและครอบคลุมกลุ่มประชากรมากที่สุด

ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของตัวอย่างด้วยสูตรของ Cochran (1977) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 250 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเป็นทีมของการประปานครหลวง คือ นางสาวพจณี วรรณรัตน์ ผู้อำนวยการกองบริหารความรับผิดชอบต่อสังคมภายใน เนื่องจากเป็นผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับนโยบายโดยตรงให้ดูแลเรื่องการทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบต่อสังคมภายในของการประปานครหลวง จึงเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลในงานด้านนี้ได้เป็นอย่างดี และครอบคลุม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ และทำการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) และทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability Test) โดยค่า Cronbach's Alpha ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.63-0.91 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545, น.71) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยแบ่งเป็นสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation: r) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับผลวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกันในประเด็นใดบ้าง และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ในภาพรวมทั้งหมด

ปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย การทำงานเป็นทีม
ด้านเป้าหมาย	3.52	0.55	มาก
ด้านบทบาท	3.85	0.53	มาก
ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม	3.91	0.51	มาก
ด้านระบบการทำงาน	3.78	0.53	มาก
ด้านพฤติกรรมของคนและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ภายในทีม	3.83	0.48	มาก
ด้านความสามารถทางเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานภายในทีม	3.84	0.50	มาก
รวม	3.79	0.42	มาก

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม อาจเนื่องมาจากการประปานครหลวงได้มีการสนับสนุนให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานอย่างเหมาะสมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความใกล้ชิดกันทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันกัน นำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ประกอบกับการประปานครหลวงให้การสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาพนักงานมาโดยตลอด การประปานครหลวงต้องการก้าวสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ในระดับ Best-in-Class ของรัฐวิสาหกิจ และใน ASEAN ด้วยมาตรฐานในระดับสากล จึงมุ่งเน้นการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นพนักงาน สร้างบุคลากรมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ วรกิตติ ศรีอ้าว่ม (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร และพบว่าผู้บริหาร ข้าราชการครู และครูผู้สอนที่เป็นลูกจ้างประจำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครมีปัจจัยการทำงานเป็นทีมภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซาว์ เกษมกุล (2552) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทมาลโปรแอมเทคคอร์ปอเรชั่น จำกัด และพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทมาลโปรแอมเทคคอร์ปอเรชั่น จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประสิทธิภาพการทำงานบุคลากรของการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ ในภาพรวมทั้งหมด

ประสิทธิผลการทำงานบุคลากรของการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล การทำงาน
ด้านผลลัพธ์ในการทำงาน	3.72	0.51	มาก
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	3.84	0.53	มาก
ด้านการธำรงรักษาสมาชิก	4.02	0.55	มาก
รวม	3.86	0.46	มาก

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ มีประสิทธิผลการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการธำรงรักษาสมาชิก อาจเนื่องมาจากการประปานครหลวงเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มีความต้องการเป็นองค์กรชั้นนำด้านการบริหารจัดการที่ดีสู่ความเป็นเลิศ ทำให้องค์การต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจหรือการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทุกๆ หน่วยงาน การประปานครหลวงจึงทำให้บุคลากรทุกคนเห็นถึงความสำคัญ และความชัดเจนของกฎระเบียบข้อห้ามต่างๆ เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันขององค์กร โดยการให้ความรู้ และพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรที่ดี มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำให้บุคลากรทุกคนอยู่ในระเบียบวินัย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิผล ข้อผิดพลาดเกิดขึ้นน้อยลง และบุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อนร่วมงานและองค์กร มีความผูกพันกัน จงรักภักดีกับองค์กร มีความตั้งใจจะอยู่ทำงานร่วมกับองค์กรไปจนถึงเกษียณอายุงาน องค์กรสร้างบุคลากรที่ดี มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนา เติบโตขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสุริยาคงปาน (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทบลูฟาล์ จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

และพบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทปูนซีเมนต์ จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของทีมงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลัยภรณ์ บุตรดี (2550) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างติดต่อสื่อสารกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูศึกษาเฉพาะกรณีครูของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และพบว่าครูโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีมีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ว่าปัจจัยการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ ในภาพรวมทั้งหมด

ประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่	ปัจจัยการทำงานเป็นทีม ในภาพรวม		
	r	Sig	ระดับความสัมพันธ์
ประสิทธิผลการทำงานในภาพรวม	0.82	0.00	มากที่สุด

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($r = 0.82$, $sig = 0.00$) อาจเพราะประสิทธิผลการทำงานจะเกิดขึ้นได้จะต้องได้รับการส่งเสริมในทางบวกจากปัจจัยต่างๆ ดังที่ ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ (2548) และ Beckhard (1982) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีม คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านเป้าหมายขององค์กร ด้านบทบาทสมาชิก ด้านกระบวนการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานในทีม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนกร กรวัชรเจริญ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน) และพบว่าปัจจัยด้านองค์ประกอบของทีมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น การประปา นครหลวงควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในหน่วยงานต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการทำงานโดยผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1.1 การเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านผลลัพธ์ในการทำงาน

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมด้านเป้าหมาย และด้านพฤติกรรมของคนและ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการทำงานด้านผลลัพธ์ในการทำงานอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านผลลัพธ์ในการทำงาน การประปา นครหลวงควรทำให้เป้าหมายขององค์กรมีความชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมายของบุคลากร เพราะจะทำให้การทำงานเดินไปด้วยกันได้อย่างต่อเนื่อง และควรที่จะทำให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการประปา นครหลวงว่ามีแนวทางอย่างไรในการปฏิบัติงานที่จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการชี้แจงรายละเอียดของเป้าหมายในรายบุคคล และรายหน่วยงานว่าแต่ละบุคคลแต่ละหน่วยงานมีตัวชี้วัดอะไร ที่จะมาเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัดจะช่วยให้

เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ประกอบกับการสร้างให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหามากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมมากขึ้น เพราะจะทำให้บุคลากรได้รับข่าวสาร สถานการณ์ขององค์กร ร่วมทำ ร่วมในการตัดสินใจ เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรรู้สึกว่ามีโอกาสในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ และเป็นส่วนหนึ่งในการเติบโตขององค์กร

1.2 การเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมด้านความสามารถทางเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานภายในทีมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการทำงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนา การประสานควรส่งเสริมในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่บุคลากร โดยการค้นหาคำความต้องการของบุคลากรว่ามีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านใด หรือทำการประเมินเพื่อหาความรู้ ทักษะ ความสามารถที่บุคลากรยังขาดอยู่ แล้วส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม พัฒนาทักษะที่จำเป็นหรือที่ยังขาดอยู่ โดยอาจมีวิธีการอบรมที่หลากหลาย เช่น การสร้างให้บุคลากรมีความสามารถเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานหรือเป็นหัวหน้าทีมงาน ซึ่งใช้วิธีการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงานจริงในการทดแทนตำแหน่งหรือการหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เป็นต้น เมื่อขาดผู้นำหรือหัวหน้าทีมในการทำงาน บุคลากรทุกคนก็จะสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำทีมทดแทนกันได้ทันที สามารถปฏิบัติงาน สร้างบทบาท และวางตัวในการเป็นผู้นำทีมงานให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้งานเกิดความต่อเนื่อง อีกทั้งการประสานควรส่งเสริมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารการเงินในครัวเรือนโดยการทำให้บุคลากรมีการวางแผนการใช้ชีวิต การใช้เงิน ก่อนที่จะเกษียณอายุการทำงาน เช่น การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และการออมเงิน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลดีกับบุคลากรและองค์กร

1.3 การเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านการธำรงรักษาสมาชิก

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีมด้านพฤติกรรมของคนและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และด้านความสามารถทางเทคนิคของผู้ปฏิบัติงานภายในทีมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการทำงานด้านการธำรงรักษาสมาชิกอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิผลการทำงานด้านการธำรงรักษาสมาชิก การประสานควรส่งเสริมสร้างสิ่งจูงใจให้กับบุคลากรโดยการสนับสนุนในสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่บุคลากรควรรู้ เป็นต้น รวมไปถึงในเรื่องของการเพิ่มสวัสดิการ รางวัลต่างๆ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรประกอบการประสานควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น โดยทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นเจ้าของ รู้สึกมีส่วนร่วมในความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ให้บุคลากรได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองมีความต้องการหรือสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่ เมื่อบุคลากรมีความรู้ ความชำนาญมากยิ่งขึ้นก็จะสามารถนำมาประยุกต์กับการทำงานได้ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานและงานจะเกิดคุณค่ามากยิ่งขึ้น อีกทั้งการสนับสนุนให้บุคลากรได้เห็นสายอาชีพของตนเอง ทำให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างผลงานที่ดีที่สุด เพื่อการเติบโตในเส้นทางสายอาชีพของตนเอง โดยการสร้างเส้นทางอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้ คุณสมบัติ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากร และควรนำความคิดเห็นของบุคลากรมาพิจารณา อาจนำหลักการบริหารแบบ Management by Walking Around มาใช้ โดยการสอบถาม พูดคุย และสังเกตการณ์ในขณะที่บุคลากรปฏิบัติงานและนอกเวลาการปฏิบัติงาน เพราะบุคลากรจะพบเจอปัญหาหรือข้อบกพร่องต่างๆ ขององค์กรเป็นอย่างดี อีกทั้งการประสานควรส่งเสริมสร้างต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี (Role Model) ให้บุคลากรทุกคนได้เห็น ไม่ว่าจะเป็น ผู้นำที่ดี ผู้ตามที่ดี และผู้ประพฤติอยู่ในกฎระเบียบ เป็นต้น เมื่อบุคลากรได้พบเจอพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีทุกวันจะทำให้บุคลากรเคยชินกับแนวทางหรือพฤติกรรมแบบอย่างที่ดี และปฏิบัติตามในที่สุด การอยู่ร่วมกันของบุคลากรในองค์กรจะเป็นไปอย่างมีความสุข บุคลากรเกิดความรัก ความสามัคคี และความจงรักภักดีในทีมงานและองค์กร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดจากการเก็บข้อมูลเฉพาะบุคลากรการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ เนื่องจากสำนักงานใหญ่เป็นศูนย์กลางสำคัญในการบริหารงาน ซึ่งการทำงานจะมีความแตกต่างจากสาขา และสำนักงานใหญ่ยังเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานของการประปา นครหลวง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปา นครหลวง ในสาขาต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของบุคลากรการประปา นครหลวง สำนักงานใหญ่ และ สาขาต่างๆ ของการประปา นครหลวง

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรการประปา นครหลวง ในการสร้างให้ มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยการทำงานเป็นทีมและประสิทธิภาพการทำงานขององค์การ ภาครัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ ในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

- การประปานครหลวง. (2553). *การประปานครหลวง*. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก <http://www.mwa.co.th/>
- การประปานครหลวง. (2553). *โครงสร้างองค์กร*. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก http://www.mwa.co.th/ewt_news.php?nid=1569
- การประปานครหลวง. (2553). *ประวัติ/ภาระหน้าที่*. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก http://www.mwa.co.th/ewt_news.php?nid=1624&filename=about_us
- การประปานครหลวง. (2553). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม นครหลวง*. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก http://www.mwa.co.th/main.php?filename=about_us
- การประปานครหลวง. (2553). *สัญลักษณ์*. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก http://www.mwa.co.th/ewt_news.php?nid=43&filename=about_u
- ขวัญชัย พูลวิวัฒน์ชัยการ. (2556). *ระบบการทำงานและการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ (ย่านสีลม)*. (งานค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิรिता เชาวลิติ. (2549). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการทำงานทีม ศึกษากรณีบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด* (สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตเทคโนโลยีการบริหาร). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉัตรประอร นิยม. (2548). *การศึกษาองค์ประกอบการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มงานฝ่ายในสังกัดสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมศึกษาเฉพาะกรณีในบริษัท ทูรคอร์ปเปอร์เรชั่น จำกัด ระหว่างปี พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน*. (รายงานวิจัยรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เชาว์ เกษมกุล. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทมาลโปรแอมเทคคอร์ปอเรชั่น จำกัด* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐิติพงษ์ ตรีศรี. (2552). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ณัฐพันธ์ เขื่อนนันทน์, และคณะ. (2546). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- ธนกร กรวัชรเจริญ. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)*. (งานค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิพัฒน์ ภัทรวิติ. (2549). *ยอดคน 80/20*. กรุงเทพฯ: บริษัท สมาร์ท แวลู จำกัด.
- นพภัสสร โกสินทราจิตต์. (2548). *ประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมวดี คฤหเดช. (2540). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาพยาบาล*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พวงรัตน์ เกสรแพทย์. (2557). *การบริหารและจัดการการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน-มิตร.

- พลู เดชะรินทร์. (2549). *การพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิชั่น พรินท์ มีเดีย.
- ภิญโญ มนุศิษฐ์. (2551). *การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรพล กาญจนปาน. (2552). *จริยธรรมในองค์กรที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานและผลการดำเนินงานของการประปานครหลวง* (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการบัณฑิตวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนัสนันท์ จรัสเลิศศิริ. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.)*. (งานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- มัลลิกา วิชุกรองครัต. (2553). *การศึกษาการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาลัยภรณ์ บุตรดี. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างติดต่อสื่อสารกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู : ศึกษาเฉพาะกรณีครูของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี*. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วรกิตต์ ศรีอำววม. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบึงกุ่ม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วิทยา ดำธำรงกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูเคชั่น.
- ศิริชัย กาญจนวาลี. (2545). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). *การบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุภาพร อัคราวัฒนา. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา คงปาน. (2556). *การสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท บลูฟ้าโล จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิรดี ปราสาททรัพย์. (2550). *การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับประสิทธิภาพทีมงาน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Beckhard, Richard. (1982). *Organization Development: Strategies and Models*. MA: Mass Addison-Wesley Publishing Company.
- Cochran, W. G. (1997). *Sampling techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons.
- Hackman, J. R. (1987). *The Design of Work Team*. In J.W. Lorsch (Ed.), *Handbook of Organizational Behavior*. pp. 315-342. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kreitner, R. and Kinicki, A. (1992). *Organizational Behavior*. (2th ed.). Boston, MN: Irwin, Inc.
- Shonk, J. H. (1982). *Working in Teams: A Practical Manual for Improving Work Groups*. New York: AMACOM.

คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ ในประชาคมอาเซียน

THE DESIRABLE ATTRIBUTES OF THAI DENTAL GRADUATES IN ASEAN COMMUNITY

วัชรินทร์ จงกลสถิต*

Watcharin Chongkonsatit*

พินสุดา สิริธรรังศรี**

Pinsuda Siritharangsri**

สุวิมล ว่องวานิช***

Suwimon Wongwanich***

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

* Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy Programme in Education Management, College of Education Science, Dhurakij Pundit University

* Email: watcharin.c@rsu.ac.th

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

** Assistant Professor, College of Education Science, Dhurakij Pundit University

** Email: pinsuda.sir@dpu.ac.th

*** ศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** Professor, Department of Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*** Email: wswimon@chula.ac.th

บทคัดย่อ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดการเปิดเสรีบริการสุขภาพ ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพทันตกรรม และระบบบริการสุขภาพช่องปากกรวม ทั้งต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของไทย ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คณาจารย์ทันตแพทย์และนักศึกษาทันตแพทย์จาก คณะทันตแพทยศาสตร์ 9 สถาบัน และ 2) ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารคณะทันตแพทยศาสตร์ กรรมการทันตแพทยสภา และตัวแทนกระทรวงสาธารณสุข มีการศึกษา 2 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาเชิงปริมาณเพื่อให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และ (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเพิ่มเติมผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 882 คน ประกอบด้วยคณาจารย์ 342 คน และนักศึกษาทันตแพทย์ 540 คน มีความเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ด้านความรู้มีความสำคัญมากที่สุด (4.58 ± 0.43) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะในปัจจุบัน พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า บัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียนประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านจิตพิสัย (2) ด้านพุทธิพิสัย (3) ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม และ (4) ด้านทักษะทางสังคมประชาคมอาเซียนซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายของผู้รับบริการ จัดตั้งสถานพยาบาล และการเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ต้องคำนึงถึงสมดุลของระบบบริการสุขภาพช่องปากสำหรับทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ

คำสำคัญ: บัณฑิตทันตแพทย์ ประชาคมอาเซียน

Abstract

The ASEAN community has caused the Free Trade Area in Healthcare services. In addition to the impact on the dental profession, it also affects the higher education institutes which produce dental graduates in Thailand. Therefore, the Faculties of Dentistry need to prepare all aspects of the educational administration in ASEAN community. This research aimed to analyse the desirable attributes of Thai dental graduates in ASEAN Community. Mixed method of quantitative research and qualitative research were employed. Data collection was performed by 2 groups: (1) quantitative samples were instructors and dental students in 9 dental faculties and (2) qualitative informants were administrator of dental faculties, committee in Thai Dental Council, and representative from Ministry of Public Health. The study design composed of 2 parts; (1) Quantitative study using questionnaire was performed for surveying the desirable attributes of Thai dental graduates and (2) Depth interview was used to find the additional information.

The findings were from 882 completed questionnaires, there were 342 instructors and 540 dental students participating in this study. The most important attribute of dental graduates in ASEAN Community was knowledge aspect (4.58 ± 0.43). There were the differences between desirable attributes and current attributes in Moral, Knowledge, Thinking skills, Analytical and ICT, Dental competencies, and Professionalism at 95% confidence interval. Interviewing results showed that 4 aspects of desirable attributes are Heart, Head, Hands, and Social skills. ASEAN community that caused free flow of patients, investing in healthcare services and dental professions should be concerned the equilibrium of oral healthcare services for Thai and foreigners.

Keywords: Dental Graduates, ASEAN Community

บทนำ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดความร่วมมือกันด้านต่างๆ ในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ผ่านกลไกการดำเนินการ 3 เสาหลัก คือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งรวมถึงการเปิดเสรีบริการสุขภาพอันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีความพยายามขับเคลื่อน 4 รูปแบบ คือ การบริการข้ามพรมแดน การเคลื่อนย้ายของผู้ให้บริการเพื่อรับบริการในต่างประเทศ การลงทุนจัดตั้งสถานพยาบาลในต่างประเทศและการเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพ อย่างไรก็ตามแม้จะมีการดำเนินการดำเนินการเพื่อการเปิดเสรีบริการสุขภาพซึ่งให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ แต่ยังไม่พบว่ามีแผนงานที่บูรณาการทั้งระดับก่อนการผลิตและหลังการผลิตบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพ (Kittrakulrat, Jongjatuporn, Jurjai, Jarupanich, & Pongpirul, 2014)

ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายบริการสุขภาพในประชาคมอาเซียน ทำให้สังคมเกิดความตื่นตัวและเฝ้าระวังผลที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะกำลังคนด้านสุขภาพที่จะถูกดึงเข้าไปในภาคบริการระดับนานาชาติและคุณภาพการบริการสุขภาพแก่คนไทย (พัชรวลัย วงศ์บุญสิน, 2557) แม้การเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพและการบริการข้ามพรมแดนจะนับว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หากแต่จำเป็นต้องประเมินผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวิชาชีพที่มีการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมแล้ว 3 วิชาชีพ คือ พยาบาล แพทย์ และทันตแพทย์ที่ต้องเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีภายในประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเคลื่อนย้ายของบริการสุขภาพที่จะเกิดขึ้น

จากบทเรียนของสหภาพยุโรปที่มีการเปิดเสรีด้านการค้าบริการสุขภาพ ซึ่งได้เริ่มจัดทำขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2518 และมีผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล แพทย์ และทันตแพทย์เคลื่อนย้ายในประชาคมยุโรปนั้นพบว่า เกิดผลกระทบต่อบรรยากาศของแต่ละประเทศโดยเฉพาะประเทศต้นทาง ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณ และคุณลักษณะของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ (ชาญณรงค์ สังขยฤทธิ์ และเชเมม พัทนี, 2557) ซึ่งอาจจะต้องเฝ้าระวังผลกระทบเช่นเดียวกันนี้ในประเทศไทยที่การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพยังคงมีจำกัด แม้จะมีความพยายามในการเปิดหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตนานาชาติเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการสุขภาพ แต่ก็ต้องล้มเลิกไปเนื่องจากแรงต้านของสังคม (สุนีย์ สุขสว่าง, 2553) แต่หลังจากนั้นไม่นาน สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้ขออนุมัติและดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ที่จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา และหลักสูตรนานาชาติขึ้น เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะเหมาะสมและตอบสนองต่อการเปิดเสรีด้านบริการสุขภาพ และนโยบายศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติของรัฐบาล

วิชาชีพทันตกรรมเป็นวิชาชีพด้านสุขภาพหนึ่งที่มีการจัดทำความตกลงการยอมรับร่วมวิชาชีพตามกรอบเสรีบริการสุขภาพของประชาคมอาเซียน เพื่อเอื้อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้อย่างเสรี นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ พ.ศ. 2553-2557 (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2555) ทั้งนี้ สถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม มีผู้รับบริการชาวต่างชาติเพิ่มจำนวนมากขึ้น และจำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ทั้งวิชาชีพทันตกรรมและวิชาชีพอื่นที่เป็นชาวต่างชาติ ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของประเทศไทยต้องได้รับพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว รวมทั้งการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทยก็ต้องเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ถึงแม้จะมีเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทยสภา และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาทันตแพทยศาสตรบัณฑิตก็ตาม หากแต่การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตทันตแพทย์ดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงผลของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้น

ดังนั้นจึงอาจจะพิจารณาได้ว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้วิชาชีพทันตกรรมต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปิดเสรีด้านการบริการสุขภาพ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทยที่ไม่เพียงการผลิตเพื่อรองรับพลเมืองไทยเท่านั้น แต่หมายรวมถึงพลเมืองอาเซียนที่มีแนวโน้มจะเข้ามาใช้บริการบริการทันตกรรมเพิ่มมากขึ้น และการทำงานร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมที่เป็นพลเมืองอาเซียน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนซึ่งจะเกิดการเปิดเสรีด้านบริการสุขภาพ 4 รูปแบบ โดยมุ่งหวังให้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารคณะทันตแพทยศาสตร์ในประเทศไทย องค์การวิชาชีพ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมและกำหนดทิศทาง นโยบาย และกลยุทธ์การผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนต่อไป

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

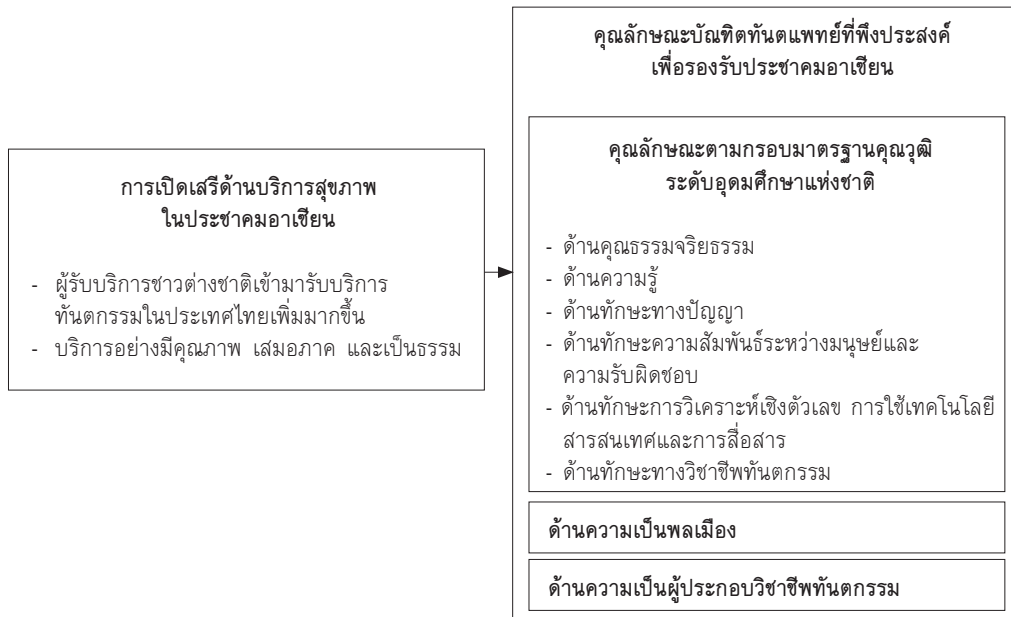
การผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของไทยจัดการเรียนการสอนโดยคณะทันตแพทยศาสตร์ที่ได้รับการรับรองสถาบัน หลักสูตร และกำกับกับการจัดการเรียนการสอนโดยทันตแพทยสภา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่กำกับมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการจัดทำมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning outcomes) สำหรับบัณฑิตทันตแพทย์ 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสามารถด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านทักษะทางวิชาชีพ เกณฑ์มาตรฐานสมรรถนะผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของการเป็นทันตแพทย์ที่ดี ซึ่งได้กำหนดสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นวิชาชีพ ด้านความรู้พื้นฐาน ด้านทักษะทางคลินิกซึ่งประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูล การวินิจฉัย การวางแผนการรักษา การดูแลและการฟื้นฟูสุขภาพช่องปาก และการติดตามผลการรักษา และด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก (ทันตแพทยสภา, 2555)

ขณะที่ในกลุ่มประเทศยุโรปได้กำหนดคุณลักษณะของทันตแพทย์ในยุโรป 7 ด้าน คือ ด้านความเป็นวิชาชีพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความรู้และการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางคลินิก ด้านการวินิจฉัยและการวางแผนการรักษา และด้านการรักษาและด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ (Cowpe, Plasschaert, Harzer, Vinkka-Puhakka, & Walmsley, 2010) และสมาคมการจัดการศึกษาทันตแพทย์แห่งอเมริกาทกำหนดคุณลักษณะทันตแพทย์ 6 ด้าน คือ ทักษะการคิดวิพากษ์ ความเป็นวิชาชีพ ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การส่งเสริมสุขภาพ การจัดการการบริการและสารสนเทศ และการดูแลคนไข้ (ADEA, 2011) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพทันตกรรมแล้ว ทันตแพทย์ต้องมีทักษะทางสังคม (Soft Skills) อื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารความเป็นมืออาชีพ ความเป็นผู้ประกอบการ การทำงานเป็นทีม และความเป็นผู้นำ (Gonzalez, Abu Kasim, & Naimie, 2013)

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในฐานะของพลเมืองอาเซียน (ละเอียด แจ่มจันทร์ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2557) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมการจัดการอุดมศึกษาไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, 2553) และมีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเป็นพลเมืองในสถาบันอุดมศึกษาได้มีความตื่นตัว และได้รับความคาดหวังจากสังคมที่จะผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและโลก (ทิพย์พาวร ต้นตีสุนทร, 2555; วิชัย ต้นศิริ, 2556)

ผู้วิจัยจึงนำมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทยสภา คุณลักษณะของทันตแพทย์ในยุโรป และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งความเป็นพลเมืองมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถสรุปว่า บัณฑิตทันตแพทย์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม ด้านความเป็นพลเมือง และด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

บัณฑิตทันตแพทย์ในประชาคมอาเซียนควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) โดยการศึกษาเชิงปริมาณนั้นมีประชากรเป็นคณาจารย์และนักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์ 9 สถาบัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 865 คน และจำนวน 4,850 คน ตามลำดับ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Sampling Technique) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นคณาจารย์จำนวน 342 คน และนักศึกษาทันตแพทย์ทั้ง 9 สถาบัน สถาบันละ 60 คน รวมจำนวน 540 คน และสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพนั้นมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารคณะทันตแพทยศาสตร์ 9 สถาบัน กรรมการทันตแพทยสภา 1 คน และตัวแทนกระทรวงสาธารณสุข 1 คนรวมจำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทย ทั้งสภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน และ (2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาทันตแพทย์ โดยครอบคลุมประเด็นด้านต่างๆ ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม ด้านความเป็นพลเมือง และด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้งทางด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาด้วยเทคนิค Index of Item Objective Congruence (IOC) แล้วนำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.897

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองสำหรับสถาบันในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และส่งทางไปรษณีย์สำหรับสถาบันในต่างจังหวัด ให้คณาจารย์และนักศึกษาทันตแพทย์ทำแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากผู้บริหารคณะทันตแพทยศาสตร์ กรรมการทันตแพทยสภา และตัวแทนกระทรวงสาธารณสุข เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงดำเนินการทบทวน แล้วนัดเวลาลงสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 1 - 1 1/2 ชั่วโมง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) นำเสนอข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน และคุณลักษณะของบัณฑิตทันตแพทย์ในปัจจุบัน โดยใช้สถิติทดสอบ Paired t-test สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง (Constant Comparative Techniques) ของข้อมูลในแต่ละบทสัมภาษณ์

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน พบว่าในปัจจุบันบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทยมีคุณลักษณะด้านความเป็นพลเมืองในระดับนานาชาติมากที่สุด (4.36 ± 0.53) รองลงมาเป็น ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และความรับผิดชอบ (4.31 ± 0.48) ด้านทักษะทางปัญญา (4.27 ± 0.58) ด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม (4.26 ± 0.52) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (4.24 ± 0.63) ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม (4.24 ± 0.51) ด้านความรู้ (4.21 ± 0.56) และด้านคุณธรรมจริยธรรม (4.19 ± 0.53)

ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะทันตแพทย์ด้านความรู้มากที่สุด (4.58 ± 0.43) รองลงมาเป็นด้านคุณธรรมจริยธรรม (4.57 ± 0.41) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (4.45 ± 0.51) ด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม (4.42 ± 0.49) ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม (4.41 ± 0.54) ด้านความเป็นพลเมืองในระดับนานาชาติ (4.39 ± 0.44) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และความรับผิดชอบ (4.38 ± 0.53) และด้านทักษะทางปัญญา (4.38 ± 0.55)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ในปัจจุบัน และคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน โดยใช้สถิติทดสอบ Paired t-test พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขณะที่คุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และความรับผิดชอบ และด้านความเป็นพลเมืองนานาชาติ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์แบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

คุณลักษณะ	สภาพปัจจุบัน			คุณลักษณะที่พึงประสงค์			p-value
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย (ลำดับที่)	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย (ลำดับที่)	
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.19	0.53	มาก (8)	4.57	0.41	มากที่สุด (2)	.000
ด้านความรู้	4.21	0.56	มากที่สุด (7)	4.58	0.43	มากที่สุด (1)	.000
ด้านทักษะทางปัญญา	4.27	0.58	มากที่สุด (3)	4.38	0.55	มากที่สุด (8)	.027
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และ ความรับผิดชอบ	4.31	0.48	มากที่สุด (2)	4.38	0.58	มากที่สุด (7)	.099
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.24	0.63	มากที่สุด (5)	4.45	0.51	มากที่สุด (3)	.000
ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม	4.24	0.51	มากที่สุด (6)	4.41	0.54	มากที่สุด (5)	.000
ด้านความเป็นพลเมือง	4.36	0.53	มากที่สุด (1)	4.39	0.44	มากที่สุด (6)	.587
ด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม	4.26	0.52	มากที่สุด (4)	4.42	0.49	มากที่สุด (4)	.000

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้บริหารคณะทันตแพทย์ศาสตร์ประกอบด้วยคณบดี 5 คน รองคณบดีฝ่ายการศึกษา 4 คน ตัวแทนจากกรรมการทันตแพทย์สภา 1 คน และตัวแทนจากกระทรวงสาธารณสุข 1 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์เป็นคุณลักษณะทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน(ตารางที่ 2) คือ

ด้านจิตพิสัย เป็นคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม ของบัณฑิตทันตแพทย์ ที่ต้องประกอบวิชาชีพทันตกรรมทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างชาติที่จะเข้ามาให้บริการทันตกรรมในประเทศไทยซึ่งอาจจะมีทั้งผู้ที่เข้ามาจากนโยบายการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติที่จะเข้ามาให้บริการในภาคเอกชน และผู้ใช้แรงงานข้ามชาติ ดังนั้น บัณฑิตทันตแพทย์จึงต้องประกอบวิชาชีพโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ และเชื้อชาติ นอกจากนี้ เนื่องจากประชาชนในประชาคมอาเซียนมีความแตกต่างทางด้านศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมอย่างมาก บัณฑิตทันตแพทย์จึงต้องเห็นคุณค่าและเคารพในความแตกต่างเหล่านั้น

ด้านพุทธิพิสัย เป็นคุณลักษณะความรู้ และทักษะทางปัญญาของบัณฑิตทันตแพทย์ ที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนอาเซียน แม้โรคในช่องปากที่สำคัญจะประกอบด้วยเพียงโรคฟันผุ และโรคปริทันต์ แต่โรคทั้งสองนั้นเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนไข้ ดังนั้น บัณฑิตทันตแพทย์จะต้องมีความรู้ และทักษะทางปัญญาเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนที่ส่งผลต่อการเกิดโรค ระบาดวิทยาของโรคในประชาคมอาเซียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถบำบัดรักษาโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประชาคมอาเซียนยังเป็นปัจจัยสำคัญให้บัณฑิตทันตแพทย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน

ด้านทักษะทางวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม และความเป็นผู้ประกอบวิชาชีพของบัณฑิตทันตแพทย์ที่จะต้องสามารถให้บริการทันตกรรมได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือ และวิทยาการทางทันตแพทยศาสตร์ ในการตรวจวินิจฉัย การวางแผนการรักษา การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพ และการส่งเสริมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

ด้านทักษะทางสังคม เป็นคุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ด้านความเป็นพลเมือง ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่บัณฑิตทันตแพทย์จะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เป็นชาวต่างชาติ ซึ่งมีความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่แตกต่างจากคนไทย บัณฑิตทันตแพทย์จึงต้องมีความยืดหยุ่น เข้าใจ และเคารพในความแตกต่างเหล่านั้น นอกจากนี้ยังต้องสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นได้อย่างดีเพียงพอที่จะลดปัญหาในการสื่อสารระหว่างกันได้

ตารางที่ 2 คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ของประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

คุณลักษณะ	รายละเอียด
ด้านจิตพิสัย	- เคารพ เห็นคุณค่า และให้เกียรติในความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต - ปฏิบัติต่อคนไข้ด้วยความเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม
ด้านพุทธิพิสัย	- มีความรู้เกี่ยวกับระบาดวิทยาของโรคในช่องปาก และพฤติกรรมสุขภาพช่องปากในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก - มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งข้อตกลงการยอมรับร่วมวิชาชีพทันตกรรมเพื่อการปฏิบัติงานในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	- มีทักษะในการให้บริการทันตกรรมกับชาวต่างชาติได้อย่างเหมาะสม - มีมาตรฐานการให้รักษาในระดับนานาชาติ
ด้านทักษะทางสังคม	- มีความเป็นพลโลกที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยทั้งประชาชนไทย ประชาชนในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกด้วยเคารพในความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ลัทธิ ความเชื่อ และค่านิยม - สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ และ/หรือภาษาของประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนได้ในระดับดีมาก - สามารถปฏิบัติงานกับผู้ประกอบวิชาชีพสุขภาพอื่นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

ข้อค้นพบของงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างของคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียนกับคุณลักษณะของทันตแพทย์ในปัจจุบันในด้าน ความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทางทันตกรรม ด้านทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม และด้านทักษะทางปัญญา ซึ่งเมื่อสัมภาษณ์ในเชิงลึก พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์ที่ต้องพัฒนาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านจิตพิสัย ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านทักษะทางสังคม ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับคุณลักษณะของทันตแพทย์ในกลุ่มประเทศยุโรป (Cowpe et al., 2010) และสหรัฐอเมริกา (ADEA, 2011)

การเปิดเสรีด้านบริการสุขภาพนั้น จะทำให้ผู้รับบริการจากประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม สามารถเคลื่อนย้ายเข้ามาใช้บริการทันตกรรมในประเทศไทยได้อย่างเสรี บัณฑิตทันตแพทย์จึงต้องเคารพ เห็นคุณค่า และให้เกียรติในความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ผ่านการปฏิบัติด้วยความเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ (Guinto, Curran, Suphanchaimat, & Pocock, 2015) ซึ่งการศึกษาของจินตนา อาจสันเทียะ และสายสมร เฉลยกิตติ (2559) และอรรพรรณ จุลวงษ์ (2557) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของวิชาชีพพยาบาลในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า การรับรู้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เข้าใจและเคารพในขนบธรรมเนียม ประเพณี และบริบททางวัฒนธรรมของคนไข้ เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะในสถานพยาบาลเอกชน (จินตนา อาจสันเทียะ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2559; อรรพรรณ จุลวงษ์, 2557) ซึ่งในกระบวนการผลิตจะต้องออกแบบการเรียนรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อพัฒนาทักษะข้ามวัฒนธรรม (Saleh, Kuthy, Chalkley, & Mescher, 2006) อาจจะสร้างรายวิชาเฉพาะหรืออาจจะบูรณาการเข้ากับรายวิชาที่เกี่ยวข้องก็ได้ (Rowland, Bean, & Casamassimo, 2006) ซึ่งหากพิจารณาจากประสบการณ์สหภาพยุโรปที่มีการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมวิชาชีพสาขาบริการสุขภาพ พบว่า ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นปัญหาสำคัญที่พึงระวังประการหนึ่ง (ชาญณรงค์ สังขยุทธ์ และชะเอม พัทธนี, 2557)

นอกจากนี้ เนื่องจากโรคในช่องปากเป็นโรคที่เกิดจากหลายสาเหตุ รวมถึงปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (Scherp, 1971) ทำให้การกระจายของโรคและปัจจัยในการก่อโรคในช่องปากของประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนย่อมแตกต่างกัน บัณฑิตทันตแพทย์ในประชาคมอาเซียนจึงต้องมีความรู้และความเข้าใจถึงระบาดวิทยาของโรคในช่องปากในประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นผลจากพฤติกรรมสุขภาพที่แตกต่างกัน รวมทั้งการเปิดเสรีด้านบริการสุขภาพนั้น จะเอื้อให้บัณฑิตทันตแพทย์สามารถเคลื่อนย้ายไปประกอบวิชาชีพทันตกรรมต่างประเทศได้ จึงให้การศึกษาเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ (พิศาล เทพสิทธิ์า, 2556)

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่มีความสำคัญมาก (Nash, 2010) การจัดการศึกษาเพื่อผลิตทันตแพทย์จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะด้านนี้ให้แก่บัณฑิตทันตแพทย์ ควบคู่กับการจัดการเรียนด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ โดยเฉพาะเมื่อบัณฑิตทันตแพทย์จะมีโอกาสในการประกอบวิชาชีพกับชาวต่างชาติ และการประกอบวิชาชีพพร้อมกับผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมและวิชาชีพอื่นซึ่งเป็นชาวต่างชาติ สอดคล้องกับการศึกษาการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของวิชาชีพพยาบาลที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในการสื่อสารของนักศึกษาพยาบาล (วิจิตร ศรีสุพรรณ สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ และกฤษดา แสงวดี, 2555) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน (ละเอียต แจ่มจันทร์ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2557) และทักษะในการทำงานข้ามวัฒนธรรม (จินตนา อาจสันเทียะ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2559) รวมทั้งจากการศึกษาความพร้อมและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาแพทย์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อประกอบวิชาชีพแพทย์ภายใต้การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 พบว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษยังเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและต้องเพิ่มพูนให้แก่บัณฑิตศึกษามากขึ้น (ณตพล ศุภณัฐเศรษฐกุล, 2557)

ในด้านทักษะทางวิชาชีพนั้น การผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศไทยมุ่งเน้นให้บัณฑิตมีทักษะทางวิชาชีพในระดับที่สามารถประกอบวิชาชีพทันตกรรมอย่างอิสระได้ทันที โดยจะมีการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ขณะที่ในบางประเทศผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานภายใต้การกำกับของหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพ หรือกระทรวงสาธารณสุขก่อนจึงจะประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้อย่างอิสระ (Komabayashi, Zhu, Jiang, Hu, Kim, Toda, & Bird, 2006) หรือในบางประเทศที่บัณฑิตทันตแพทย์จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมทันทีภายหลังจากสำเร็จการศึกษา (Komabayashi, Razak, & Bird, 2007) จึงสะท้อนให้เห็นว่าบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศต่าง ๆ ยังคงมีแตกต่างกันในด้านทักษะทางวิชาชีพ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานทักษะทางวิชาชีพทันตกรรมของบัณฑิตทันตแพทย์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพการบริการสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (จารุวรรณ ธาดาเดช, 2556)

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนำมาซึ่งผลกระทบหลายประการต่อวิชาชีพทันตกรรมคณะทันตแพทยศาสตร์ ทันตแพทยสภา และกระทรวงสาธารณสุข จึงต้องเตรียมความพร้อมในการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเปิดเสรี ด้านการศึกษาและการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายอาชีพในอนาคต (กุลธิดา สิงห์สี, 2556) หากแต่การเปิดเสรียังคงมีอุปสรรคทั้งจากความแตกต่างของระบบการประกันคุณภาพและการรับใบอนุญาตความไม่กลมกลืนของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อผลิตทันตแพทย์ การขาดสมรรถนะกลางร่วมกัน และการปรับตัวอย่างเชื่องช้าของเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและแบ่งปันทรัพยากรในการจัดการศึกษาร่วมกัน (Donaldson, Gadbury-Amyot, Khajotia, Nattestad, Norton, Zubiaurre, & Turner, 2008) รวมทั้งอาจก่อให้เกิดการดึงบุคลากรของภาครัฐเข้าสู่ภาคบริการแก่ชาวต่างชาติ จนกลายเป็นภาวะสมองไหล (Gerlinger & Schmucker, 2007; Wibulpolprasert, Pachanee, Pitayarangsarit, & Hempisut, 2004) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังผลที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีการบริการสุขภาพ และรักษาสัมดุลระหว่างการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์เพื่อตอบสนองต่อการเคลื่อนย้ายของบริการสุขภาพข้ามพรมแดน และการให้บริการสุขภาพช่องปากแก่คนไทยที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 คณะทันตแพทยศาสตร์ในประเทศไทย ทันตแพทยสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลกระทบของประชาคมอาเซียนเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตทันตแพทย์ในระดับคณะและระดับชาติ ทั้งทางด้านจิตพิสัย พุทธิพิสัย ทักษะทางวิชาชีพทันตกรรม และทักษะทางสังคม

1.2 คณะทันตแพทยศาสตร์ของประเทศไทยควรสร้างความร่วมมือกันในการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ และสร้างความร่วมมือกับคณะทันตแพทยศาสตร์ในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตทันตแพทย์อาเซียน และการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการศึกษาเพื่อผลิตทันตแพทย์ในประชาคมอาเซียน หรือการเปิดเสรีบริการสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ วางยุทธศาสตร์ และดำเนินการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของประชาคมอาเซียนต่อวิชาชีพทันตกรรมในด้านอื่นๆ เช่น ระบบบริการสุขภาพช่องปาก การประกอบวิชาชีพทันตกรรมภายหลังจากการเปิดเสรีบริการสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พ.ศ. 2556-2560*. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ.
- กุลธิดา สิงห์สี. (2556). อุดมศึกษาไทยในอาเซียนรูปแบบแนวโน้มและทิศทางการปรับตัวในอนาคต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 2(2), 11.
- จารุวรรณ ธาตาดเดช. (2556). การรับรองมาตรฐานสากลโรงพยาบาลในประเทศไทย : สถานการณ์และแนวโน้ม. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 43(3), 313-321.
- จินตนา อากุลนทียะ และ สายสมร เณลยภิตติ. (2559). การพยาบาลข้ามวัฒนธรรมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 17(1), 10-16.
- ชาญณรงค์ ลังขอยุทธ์ และ ชะเอมพัชนี. (2557). *กำลังคนด้านสุขภาพเมื่ออาเซียนไร้พรมแดน: บทเรียนจากสหภาพยุโรป*. นนทบุรี: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- ณตพล คู่กันฐเศรษฐกุล. (2557). ความพร้อมและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาแพทย์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบวิชาชีพแพทย์ภายใต้การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558. *ธรรมศาสตร์เวชสาร*, 14(3), 9.
- ทันตแพทยสภา. (2555). *เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทยสภา*. เอกสารอัดสำเนา
- ทิพย์พพร ต้นดีสุนทร. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน. (2557). แพทย์และพยาบาลความท้าทายในตลาดศูนย์กลางสุขภาพ AEC. สืบค้น 26 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.thai-aec.com/957-ixzz3ypLmAiKe>
- พิศาล เทพสิทธิธา. (2556). ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการประกอบวิชาชีพของทันตแพทย์ไทย. *วารสารทันตแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์*, 6(26), 7.
- ละเอียด แจ่มจันทร์ และ สายสมร เณลยภิตติ. (2557). พลเมืองอาเซียน: แนวคิดในการจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 155-161.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ, สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ และ กฤษดา แสงวงศ์. (2555). การเตรียมความพร้อมของวิชาชีพการพยาบาลเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารการพยาบาล*, 27(3), 6.
- วิชัย ต้นศิริ. (2556). *ความเป็นพลเมืองเพื่อสังคมธรรมาธิปไตย*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. (2553). *ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก.
- สุนีย์ สุขสว่าง. (2553). *ผลิตแพทย์นานาชาติสังคมได้หรือไม่?*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- อรรธรณ จุลวงษ์. (2557). การดูแลข้ามวัฒนธรรมในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(1), 1-6.
- ADEA. (2011). ADEA Competencies for the New General Dentist: (As approved by the 2008 ADEA House of Delegates). *J Dent Educ*, 75(7), 932-935.
- Cowpe, J., Plasschaert, A., Harzer, W., Vinkka-Puhakka, H., & Walmsley, A. D. (2010). Profile and competences for the graduating European dentist - update 2009. *Eur J Dent Educ*, 14(4), 193-202.
- Donaldson, M. E., Gadbury-Amyot, C. C., Khajotia, S. S., Nattestad, A., Norton, N. S., Zubiaurre, L. A., & Turner, S. P. (2008). Dental education in a flat world: advocating for increased global collaboration and standardization. *J Dent Educ*, 72(4), 408-421.
- Gerlinger, T., & Schmucker, R. (2007). Transnational migration of health professionals in the European Union. *Cad Saude Publica*, 23(Suppl 2), S184-192.
- Gonzalez, M. A. G., Abu Kasim, N. H., & Naimie, Z. (2013). Soft skills and dental education. *European Journal of Dental Education*, 17(2), 73-82.

- Guinto, R. L., Curran, U. Z., Suphanchaimat, R., & Pocock, N. S. (2015). Universal health coverage in 'One ASEAN': are migrants included? *Glob Health Action*, 8, 25749.
- Kittrakulrat, J., Jongjaturaporn, W., Jurjai, R., Jarupanich, N., & Pongpirul, K. (2014). The ASEAN economic community and medical qualification. *Glob Health Action*, 7, 24535.
- Komabayashi, T., Razak, A. A. A., & Bird, W. F. (2007). Dental education in Malaysia. *Int Dent J*, 57(6), 429-432.
- Komabayashi, T., Zhu, Q., Jiang, J., Hu, D. Y., Kim, K. J., Tada, S. & Bird, W. F. (2006) Education of dentists in China. *Int Dent J*, 56(5), 272-276
- Nash, D. A. (2010). Ethics, empathy, and the education of dentists. *J Dent Educ*, 74(6), 567-578.
- Rowland, M. L., Bean, C. Y., & Casamassimo, P. S. (2006). A snapshot of cultural competency education in US dental schools. *J Dent Educ*, 70(9), 982-990.
- Saleh, L., Kuthy, R. A., Chalkley, Y., & Mescher, K. M. (2006). An assessment of cross-cultural education in U.S. dental schools. *J Dent Educ*, 70(6), 610-623.
- Scherp, H. W. (1971). Dental Caries: Prospects for Prevention. *Science*, 173(4003), 1199-1205.
- Wibulpolprasert, S., Pachanee, C., Pitayarangsarit, S., & Hempisut, P. (2004). International service trade and its implications for human resources for health: a case study of Thailand. *Hum Resour Health*, 2(1), 10.

นวัตกรรมการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน 3 ช. (ซัส ซึ่ง เซ็กและเสพยา)

LEARNING INNOVATION IN A PROJECT FOR CORRECTING CRIME PROBLEMS AND IMPROPER BEHAVIORS OF CHILDREN AND YOUNG PERSONS IN CASES INVOLVING VEHICLE RACING, RUNNING WILD, IMPROPER SEXUAL RELATIONSHIPS, AND ILLICIT DRUG USE (THE TRIPLE-S PROJECT)

วัลย์พร รัตนเศรษฐ*

Walaiporn Rattanaset*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Assistant Professor, Ph.D, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: empirepluto@gmail.com

* บางส่วนของบทความวิจัยนี้นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ที่การสัมมนาวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติไต้หวัน 2558

* บทความวิจัยนี้ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยในวารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม 2556

* บทความวิจัยนี้นำเสนอในงานสัมมนาการบริหารและการจัดการครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2554 เป็นภาษาไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้โครงการแก้ไขปัญหอาชญากรรมและพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน กรณีซึ่ง ช่า มั่วเซ็กส์ เสพยา (โครงการ 3 ช.) ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหเด็กและเยาวชน และความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงต้นเหตุของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณในการสำรวจความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการเปลี่ยนกลยุทธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับเด็กและเยาวชนโดยการเข้าร่วมโครงการ 3 ช.

เมื่อพิจารณาจากความสำเร็จในการดำเนินงาน พบว่าเด็กและเยาวชนเลิกประพฤติตนในรูปแบบ 3 ช. นอกจากนี้ ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการ กลุ่มเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เคารพพ่อแม่ สนใจดนตรีมากขึ้น และมีระเบียบวินัยมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนและสังคมในภาพรวมมีความสุขในชีวิต และทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า สาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดจากปัจจัยภายในครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงการสนับสนุนลูกหลานในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง

สำหรับข้อเสนอแนะโครงการ 3 ช. ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการแก้ไขปัญหเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน และภาคสังคมต้องเข้าใจเด็กและเยาวชนและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย

คำสำคัญ: นวัตกรรมการเรียนรู้ ปัญหอาชญา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

Abstract

In this research investigation entitled “Learning Innovations in a Project for Correcting Crime Problems and Improper Behaviors of Children and Young Persons in Cases Involving Vehicle Racing, Running Wild, Improper Sexual Relationships and Illicit Drug Use (the Triple-S Project),” the researcher specifies operational patterns in preventing and solving problems encountered by children and young persons. The researcher also studies successful operations conducted by the provincial police in Chanthaburi province. The researcher additionally examines the real causes of improper behaviors on the part of children and young persons.

The researcher used qualitative research techniques in carrying out this inquiry by virtue of conducting documentary research, holding focus group discussions, and conducting in-depth interviews, as well as quantitative research in surveying opinions.

Findings showed that the operational patterns in preventing and solving such problems involved the fostering of participation by all sectors concerned—the public sector, the private sector, and the people’s sector—as well as changes made in police strategies where by the police were able to impress children and young persons by adopting the “Triple-S” strategy.

In considering the aspect of operational success, the researcher found that children and young persons ceased from engaging in the objectionable “Triple-S” behaviors. They also showed respect for their parents and more frequently listened to them. They became responsible and more disciplined. This resulted in the circumambient community and society being more secure in life and possessions. In addition, it was also found that the real causes of improper behaviors arose from internal factors—broken families, divorced parents, and parents not being good role models, as well as lending support to their off spring in a wrongful fashion.

All in all, recommendations are the project under study should be continuously operated and should be encouraged to spread to other provinces. The public sector should provide budgetary support in solving the problems of children and young persons in a sustainable manner. The social sector must understand children and young persons and participate in helping children and young persons with improper behaviors to deal with their problems.

Keywords: Learning Innovation, Crime Problems, Improper Behaviors

Introduction

At present, the structure of Thai society has changed from what it was in the past. The number of elderly has increased. The number of children and young persons has decreased. There is an imbalance in the social structure. In the future, children and young persons must increasingly shoulder the burden of taking care of the elderly. In addition, in the current situation, it is found that a certain number of children and young persons evince improper behaviors without having any stake in society. They live their lives without goals and engage in insolent and anti-social behaviors (Huff, 2010). Such children and young persons are scattered throughout the Kingdom of Thailand and are found in all provinces.

Chanthaburi is one of the Thai provinces having the most severe problems with improper behaviors on the part of children and young persons (Chanthaburi Provincial Governors Office, 2010). These problems have been occurring for more than a decade and have greatly affected the province's image. These problems have led to insecurity of life and belongings and robbed residents of a tranquil existence (Chanthaburi Provincial Statistical Office, 2010). In considering statistics covering relevant cases in Chanthaburi for 2008 and 2009, the researcher found that 129 and 211 children and young persons, respectively, were involved in such cases.

Chanthaburi has tried to find ways to solve and prevent problems in the behaviors of children and young persons. Statistics pertaining to the correction of these problems in the year 2010 show that notifications of cases involving offences committed by young persons (October 2008 to May 2010) were successively reduced to 151 (Chanthaburi Provincial Police, 2010). The prevention and correction of such behaviors depended on cooperation from all sectors and all agencies in the province. Cooperation led to formulating guidelines for serious efforts to solve this problem in a sustainable manner. The "Triple-S Project" involves correcting problems of crime and improper behaviors of children and young persons in cases of vehicle racing, running wild, improper sexual relationships and the taking of illicit drugs.

The Triple-S Project has won many awards. It has won the "silver" award at the provincial level in the "To Be Number One Project" and an award for being an organization with outstanding social activities for the year 2010 awarded by the Office of the National Commission on Social Welfare Promotion, the Ministry of Social Development and Human Security. It is a project displaying outstanding processes and management. With success such as this, this project can serve as a model that should be emulated in solving the problems of children and young persons with improper behaviors. The project should be studied in detail in order to uncover innovations in the project.

In this research inquiry, the researcher has the objective to uncover an operational pattern for preventing and solving problems of young persons with improper "Triple-S" behaviors. The researcher studies the successful operational pattern used by provincial police officers in Chanthaburi. The researcher also examines the real reasons these young persons engage in improper behaviors and also analyzes innovative patterns and project success as well.

Literature Review

In this research investigation, the researcher used qualitative research techniques, viz., documentary research, focus group discussions and in-depth interviews. The technique of survey research was also used in surveying the opinions of citizens.

In conducting documentary research, the researcher studied and synthesized related concepts and theories taken from documents, research investigations, books and articles. The researcher reviewed concepts and theories of the psychology of children and young persons (Staub, 2003), environmental factors (Paul Ruschmann, 2010) (Anderson, Carnagey and Bushmann, 2006:61), physical factors, and factors of group influence affecting children and young persons (Chanthaburi Provincial Police. (2010) The researcher also studied basic information used in the solving of problems both in the past and at present. In addition, the researcher examined sources of information found in related websites and videos. The result of literature review brings to conceptual framework in Figure 1.

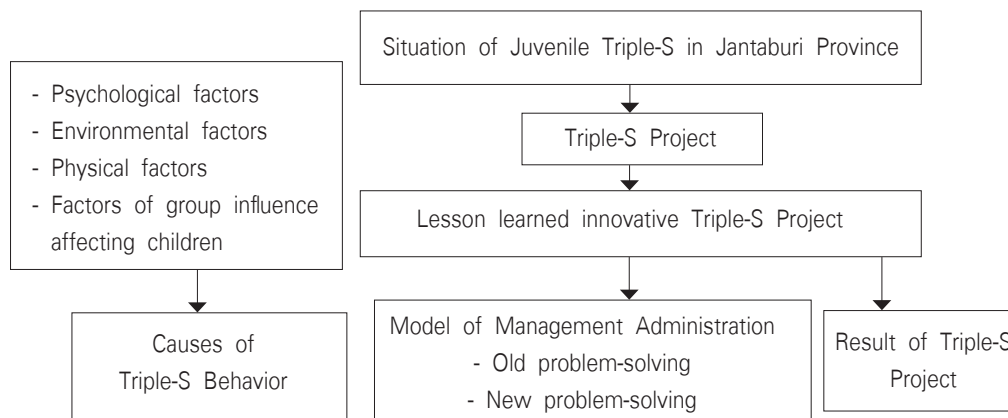

Figure 1 Conceptual framework

Methodology

The researcher used the focus group discussion technique in gathering data concerning the Triple-S Project. These discussions involved 21 participants from various sectors: public, local authority, private and people. The technique of focus group discussion was therefore appropriate, inasmuch as it allowed representatives from each sector to discuss various issues and also allowed the collection of information pertaining to research objectives. The discussions involved group dynamics in which full synergy was generated by the participants.

In respect to in-depth interviews, informants consisted of 30 children and young persons displaying Triple-S behaviors and 20 parents. The criteria used in selecting children and young persons were that those selected would be children and young persons who had engaged in Triple-S behaviors and who were then trained in the Triple-S Project. They were employed and not employed, students and non-students, drug users and drug abstainers, and living and not living with parents.

In-depth interviews enabled the researcher to become directly cognizant of problems, opinions, and attitudes and to have in-depth knowledge of pertinent facts involving these children and young persons. These children and young persons told their stories themselves. The interviewer asked in-depth questions while focusing on having good interactions and constructing a reciprocal narrative line encompassing both interviewer and interviewee.

Finally, the method of opinion surveying was used in four areas affected by children and young persons displaying improper behaviors. These areas were Phaphla Narai Subdistrict, Mueang Chanthaburi Municipality, MueangTha Chang municipality, and Mueang ChanthaNimit Municipality. The total number of members of the research population was 62,583. The sample population consisted of 397 subjects.

The researcher constructed a questionnaire as a research instrument used to measure the levels at which opinions were expressed. The questionnaire was constructed on the basis of a review of psychological, societal and environmental theories and taking into account some empirical data obtained from focus group discussions. The questionnaire was tested for validity by experts and was pre-tested on 25 people at Bang Ka Cha Subdistrict. The test of reliability for the questions was conducted using Cronbach's method. The reliability test (for part two, items 9-41 in the questionnaire) exhibited a Cronbach-alpha score of 0.905, with standardized item reliability having a Cronbach-alpha score of 0.919. Afterwards some words were altered in certain questions so as to be more appropriate. The questionnaire had 49 items.

The method of accidental sampling was used to collect data. Data were analyzed using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) program. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation.

Findings

First, the operational patterns in preventing and solving the problems of young persons with Triple-S behaviors were as follows: In the past, the methods of solving problems of children and young persons involved police officers focusing on strict performance in accordance with the letter of the law.

Barricades were set up so as to arrest these young persons and then they were sent to police stations to pay fines. Parents were called to take them home. Children and young persons continued to behave in the same way. Both parents and young persons were increasingly dissatisfied with the police officers.

They thought that police officers slandered their children. This method was labelled as "capturing the body, but not the mind."

Since the project of prevention and solving the problems of Triple-S children and young persons was initiated, police officers have changed the way in which they worked in order to solve these problems in a sustainable manner. The chart below illustrates the method of "capturing both body and mind".

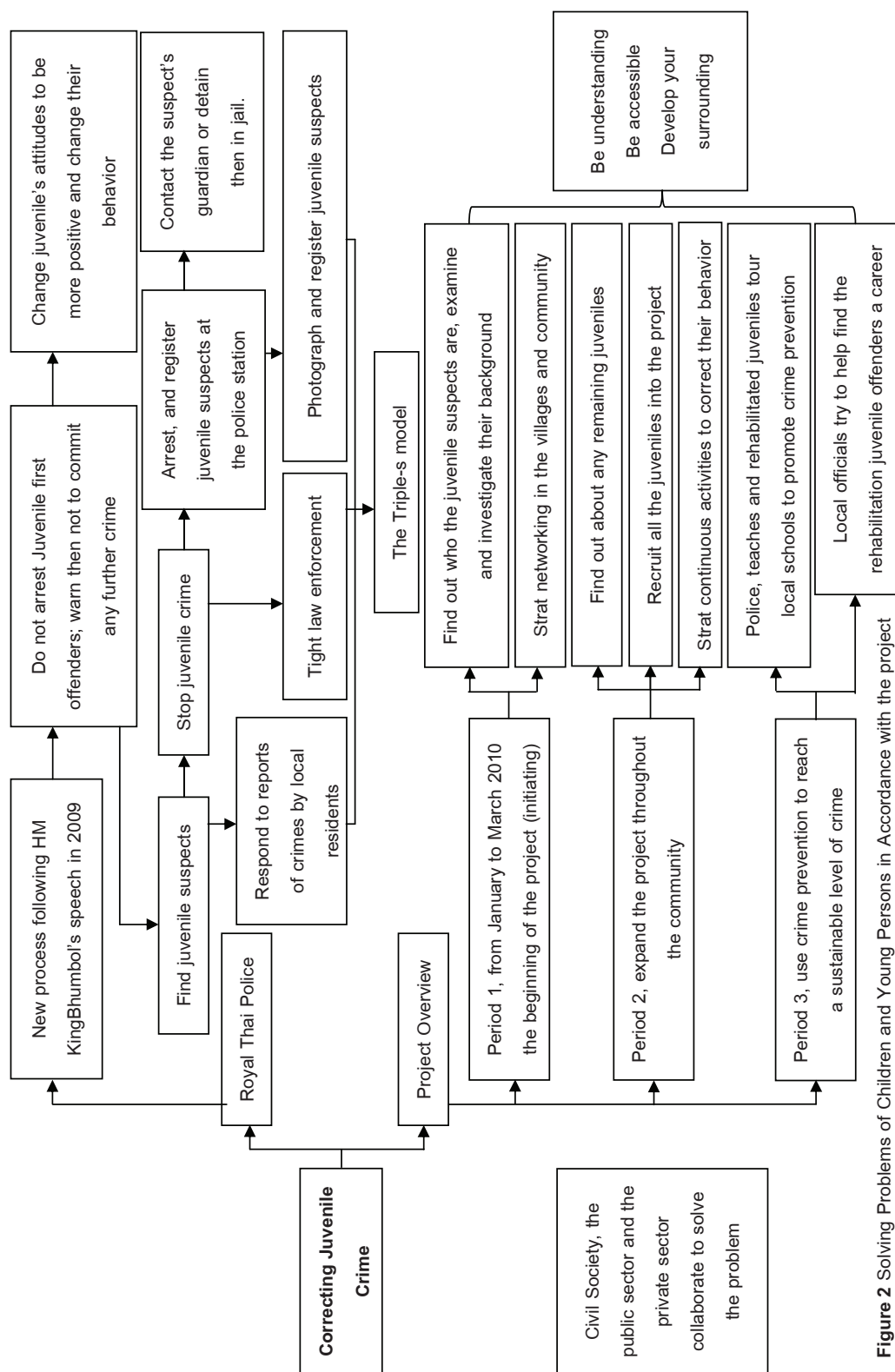

Figure 2 Solving Problems of Children and Young Persons in Accordance with the project

Police officers performed their duties in conjunction with network partners and other agencies, viz, Chanthaburi Province Office; Chanthaburi Provincial Court; Chanthaburi Provincial Social Development and Human Security; government agencies; local government; and the private sector. Project performance was divided into three phases.

Phase One from January to March 2010: In this period, police officers searched for information concerning vehicle racing children and young persons. Network partners for activities for the purpose of rectifying the behaviors of vehicle racing children and young persons were established involving the categories of gangs, personal problems, and familial problems.

Phase Two from April to June 2010: In this period, the survey was extended in order to include the remainder of vehicle racing children and young persons in the project. Those in risk groups were helped and prophylactic measures were taken for normal children so as to ensure problems would be solved in a sustainable manner.

Phase Three from July to September 2010: This was a period in which phase two operational performances were extended so as to cover more aspects.

In this period, the Triple-S Project was extended by including the following four subprojects for solving the problems of children and young persons with Triple-S behaviors.

1. The subproject of integrating and managing information concerning improper behaviors and offences committed by children and young persons was developed such that a database could be formed integrating work directions and goals.

2. The subproject of relationship development for the participation and strengthening of partnership networks with those concerned was carried out. Three chains were developed in order to create links between partners. The first chain linked police officers and concerned government agencies. The second chain linked agents of society and families. The third chain linked non-familial agents of society. The prevention and suppression, as well as the correction of improper behaviors, depended on all three chains working together so as to ensure success.

3. The subproject of friends helping friends exhibited the concept that everyone should be friends with children and young persons. Help was rendered on the analogy of friends helping friends. It was seen that children in the risk groups could develop properly if provided assistance and through instilling an awareness of being able to live a secure life by starting with one's own life and then extending oneself so as to include other children and young persons. The mission was seen as showing that one was being willing to "prevent and suppress running wild, resisting drugs, and obstructing improper sexual behaviors." These children and young persons helped in brainstorming, planning and performing in conjunction with police officers, government agencies and network partners.

4. The subproject of eliminating risk factors and increasing positive factors was operated through applying the concept of correcting elements of the external environment that generate risk factors. Legal measures were used when necessary, especially when it came to entrepreneurs, guardians and parents of children and young persons who supported, encouraged, or allowed children and young persons to commit offences or improper behaviors. At the same time, positive factors had to be increased, viz., motorcycle race courses, sports grounds and activities, and others.

The method of changing the performance of police officers was called "Strategies to Impress Children and Young Persons with Triple-S Behaviors." It involved coordinating agencies

and the social sector in Chanthaburi. The highest level of cooperation came from the parents of the children and young persons with Triple-S behaviors. The opinions of the questionnaire respondents on this issue were evinced at a high level ($\bar{X}=4.19$). They would like the Triple-S Project to be conducted continuously and expanded so as to be used with normal children for prophylactic purposes.

Second, the aspect of success in the operations for solving Triple-S Project problems bearing on society was divided into three parts: success vis-à-vis children or young persons, families and community, and society seriatim.

In considering success vis-t-vis children or young persons, the researcher found that the Triple-S Project led to improved behaviors. Participants still sometimes drank alcoholic beverages, but they did not engage publicly in Triple-S behaviors. Participation in the Triple-S Project enabled children to have more friends. Those who had been foes now became friends. Their image has also changed in society. This was valuable since it instilled pride in these children and young persons, as well as allowed them to have stakes in society as good persons. In addition, children received advice from police officers regarding problems as if they were their own relatives. Police officers also visited them at home. This fostered feelings of commitment to police officers, thereby leading participants to eschew Triple-S behaviors.

In investigating the aspect of success vis-t-vis the family, the researcher found that guardians and parents shared the feeling that new children or young persons had been returned to them. They were responsible, listened to parents, good, and reliable. In addition, participation in the project encouraged families to examine their own earlier mistakes and extended efforts to understand better their own children in keeping with the project.

In studying the aspect of success vis-t-vis the community and society, the researcher found that questionnaire respondents exhibited satisfaction with the Triple-S Project at a high level ($\bar{X}=3.89$). Community residents were of the opinion that they had more tranquility and were more secure in their lives and possessions. The image they harbored of these children and young persons changed and they recognized that they could become good members of society.

Third, in synthesizing and studying findings in documents and in regard to the contents of in-depth interviews, the researcher determined that the real reasons for improper behaviors of these children and young persons stemmed from internal, external and contributing factors. Each factor could affect children to display Triple-S behaviors in the following manner:

Internal factors were factors directly related to children and young persons with Triple-S behaviors at the highest level. These factors were familial conditions with parents or guardians having no time to take care of their children. Children then lacked warmth or having someone upon whom they could rely. This resulted in children being easily persuaded by peers to adopt deviant behaviors. In surveying respondents' opinions, it was found that an opinion held at a high level was that family conditions constituted an important basic problem leading children or young persons to engage in Triple-S behaviors ($\bar{X}=3.92$).

External factors persuading children and young children to engage in Triple-S behaviors were the following:

Friends. This group influenced children and young persons to change their behaviors. Young persons are at an age when attachments to friends lead to a mutual understanding at a much more substantial level than is the case with parents or other older persons. Friends are

like a second refuge. Children or young persons will then act in a way acceptable to their friends so as to be seen as being a bona fide member of their group. In surveying the opinions of questionnaire respondents for many items, the researcher found that at a high level respondents were of the opinion that deviants behaviors stemmed from attachments to friends ($\bar{X}=4.25$); behaviors of following the group in many things including the use of illicit drugs ($\bar{X}=4.06$); and engaging in improper sexual relations ($\bar{X}=4.07$).

Media influence—violent games, obscene media, and violent movies and drama—was a factor insidiously affecting children and young persons because they imitated anti-social behaviors subconsciously. These media could stimulate children and young persons to become aggressive and to use violence to solve problems. In surveying the opinions of questionnaire respondents, the researcher found they were of the opinion at a high level that watching violent television programs and movies and playing violent games contributed to the display of aggressive behaviors on the part of children and young persons ($\bar{X}=4.04$).

The researcher also found that the teacher-centered system of instruction and study in some schools was too strict and paid no genuine attention to the needs of students. Children enrolled in such schools felt depressed and suffered from stress. They were bored with studying. So the students were automatically forced out of school.

Contributing factors were external factors that could force, support, or facilitate students in the adoption of Triple-S behaviors involving game shops and garages.

Nocturnal games shops, especially those open on Friday and Saturday nights, were found to be venues where children and young persons gathered. When all members of a group were present, a tendency to engage in vehicle racing or other Triple-S behaviors is manifested.

Garages constituted a contributing factor that encouraged children or young persons to engage in Triple-S behaviors. Garages rebuilt and embellished vehicles and provided them with new engines. These vehicles would be used in races. Any vehicle winning would also be publicized by the garages responsible. This resulted in an increasing number of young racers.

Table 1 Factors Affecting to Triple-S Behavior

Factors	Percent
Family conditions constituted an important basic problem leading children or young persons to engage in Triple-S behaviors	3.92
attachments to friends	4.25
Media influence—violent games	4.04
Behaviors of following the group in many things including the use of illicit drugs	4.06
engaging in improper sexual relations	4.07
Success vis-à-vis the community and society	3.89

Lessons: Outstanding Innovations of the Project to Solve the Problems of Children and Young Persons Evincing Triple-S Behaviors

Findings showed that the project under study was especially outstanding. It helped in building participation by various sectors; in the social roles played by police officers; and in mobilization by governors and provincial administrators after the following fashion:

First, the development of participation of various sectors or having network partners from various sectors brought about success in three aspects. Successful were the police officers as the major unit working with Chanthaburi province, Chanthaburi Social Development and Human Security Office, Chanthaburi Public Health Office, Chanthaburi Cultural Office, school directors in Chanthaburi, local government, and games shop entrepreneurs, automobile garages, and Internet cafés. All units worked as network partners so as to solve the problems of children and young persons exhibiting Triple-S behaviors. All were determined to help solve the problems involved.

Second, there were changes in the roles played by police officers in which they eschewed using former methods of capturing young persons such as shooting into the air. Police officers have become mentors, act as if they were good-hearted relatives, and serve as advisors. They tried to understand these children and young persons and created processes and methods where by they would return to normal society. It can be said that in the past police officers' role was "to capture bodies", but at present they are determined to "capture hearts."

Finally, mobilization from governors and provincial administrators showed that the role of leaders in mobilizing the prevention and the solving of problem of children and young persons with Triple-S behaviors was genuinely outstanding. The governor played a very important role in taking very seriously the need to solve the problem and closely followed up on operations together with provincial administrators in various units. Coordination with related agencies was requested when it came to determining policy along with Chanthaburi police officers. Major actors striving for a successful outcome of this project were Chanthaburi governor, Mr. Punsak Pranutnoraphan, Pol. Maj. Gen. Ithiphon Phiriyaphinyo, Commander of Chanthaburi Provincial Police, Pol. Col. Weerachai Wisuthiuthaikun, Deputy Commander of Chanthaburi Provincial Police, and Pol. Col. Phadungsak Raksasuk, Superintendent, Mueang Chanthaburi Police Station.

Recommendations for the Project for Solving the Problems of Children and Young Persons with Triple-S Problems

Findings showed that problems of children and young persons are not only problems for families. They are problems of which society must be aware and take responsibility. In this connection, the researcher has the following recommendations:

First, the Triple-S Project should be continuously conducted. This is needed by the children, young persons, guardians, parents, and respondents to the questionnaire in Chanthaburi province. Project activities enable children and young persons to live harmoniously and to be of value to society. In addition, as we saw, the social sector participated in the prevention and solving of this problem as well.

In addition, having police officers as mentors for solving the problems of children and young persons fosters feelings of commitment and consideration by those who take on the role of older relatives. If Chanthaburi province curtails the Triple-S Project since believing the gravity

of the problem has lessened, it may not meet the needs and actual conditions of society. Even though children and young persons behave better, this is not tantamount to saying that we should thereby stop paying attention to them. Giving love and attention is a delicate matter and ending the project may lead children, young persons, guardians, and society to think that the province is not serious and does not pay attention to solving problems in a sustainable manner. The researcher therefore would like to insist that the Triple-S Project should be continuously conducted. There should also be evaluations of children and young persons after they have been trained.

Second, related agencies should host activities to help society, provide training and engage in icebreaking activities. Examples of children or young persons who changed their behaviors should be presented as exemplars to the younger generation in order to make students aware of possible outcomes of committing offences. Participation in sports should be encouraged. The project should reach out to the children or young persons who do not evince Triple-S behaviors in order to prevent risk behaviors in the future.

Third, children or young persons with special driving skills should be encouraged to learn how to drive safely. These skills can lead to their becoming professional racers in the future.

Fourth, certain activities should be encouraged and expanded. Such activities would include an organization which would bring together children and young persons with Triple-S behaviors and the younger generation in order to allow sharing of experiences. Follow-ups should be conducted concerning the behaviors of children and young persons attending project activities. If they exhibit the same deviant behaviors as before, all sectors concerned should find new methods of dealing with them in order to deal with changes in their behaviors.

Finally, public relations for the Triple-S Project should be increasingly conducted. Members of the general public and parents and guardians should be made aware of the working processes and successes in project operations for each batch. Cable TV in the province could encourage members of the general public and parents and guardians to have more confidence in the project. It could stimulate communities and families to increase their participation in solving these problems.

Policy recommendations

Children and young persons with improper behaviors have always been social problems. The severity of problems and their impact on society not only affect children and young persons but also affect all of those who will find it in their interest to be concerned regardless of the sector to which they belong. Taking care of children and young persons is not only a matter of concern to families. Government and society must rethink how these children and young persons will affect Thai society in the future. The researcher would now like to reflect on certain policy recommendations.

First, the government should determine or create a policy designed to afford opportunities for children and young persons to express their basic needs and to act autonomously in a creative fashion.

Second, the project of prevention and solving of problems by children and young persons with Triple-S behaviors in Chanthaburi province or the Chanthaburi model should have a major impact on Chanthaburi society. This model involves successfully implementing a strategy leading to a peaceful society by reference to the vision of the province. This reflects the fact

that project activities do not depend on large numbers, but on the quality of the outcomes of activities or projects. The Chanthaburi model must become a necessary project for all provinces. The government should allocate a project budget to the Royal Thai Police and the Ministry of Social Development and Human Security. A project like this should be conducted throughout the Kingdom of Thailand in order to prevent and solve the problems of children and young persons.

Third, the administrative innovations found in this project stemmed from the seriousness of the governor and provincial administrators and were a matter of great moment in solving the problems. If the project is conducted in other provinces, it should be considered a mission that governors and provincial administrators must assume. The government must reiterate the need to continue the project as a matter of policy. Rewards should be given to provinces which make innovations in the prevention and solution of such problems.

Finally, there are problems concerning continuity in budget. The budget for the administration of the Triple-S Project comes only from government allocations. The operation of the project is therefore brought to a halt at certain times.

Research Recommendations

For future research investigations, the researcher recommends that research concerning behaviors of children and young persons should be conducted in other provinces as well. The study of only one province only shows innovations in a single province. It cannot be concluded that using the project to solve problems in other provinces will become similarly successful. Furthermore, in other provinces there may be good innovations for solving problems just as worthy of study. Future research should focus on innovations for solving problems of children and young persons with improper behaviors in an overall picture for the whole country together with studying problems and preventive measure in each province as well.

References

- Carroll, J. (2006). *One in Four Parents Worry That Their Children Watch Too Much TV. "GALLUP NEWS SERVICE.* "Retrieved April 29, 2010, from <http://www.gallup.com/poll/2558/one-four-parents-worry-their-children-watch-too-much.aspx>.
- Carroll, J. (2008). *Abstinence Plus Programs Can Reduce Risky Sexual Behaviors In Youth.* "medicalnewstoday. "Retrieved April28, 2010, from <http://www.medicalnewstoday.com/articles/97107.php>.
- Carroll, J. (2010). *"America's Children: Data on Child Well-Being."*Centers for Disease Control and Prevention. Retrieved May 5, 2010, from <http://www.cdc.gov/Features/dsChildHealthData>.
- Chanthaburi Provincial Police. (2010). Offender Statistics of Chanthaburi Provincial Police. Chanthaburi: Chanthaburi Provincial Police.
- Chanthaburi Provincial Statistical Office. (2010). *Provincial Statistic Report of Chanthaburi.* Chanthaburi : Chanthaburi Provincial Statistical Office.
- Chanthaburi Provincial Statistical Office. (2010). *Criminal statistics.* Retrieved April 29, 2010, from <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries13.html>.
- Chanthaburi Provincial Governors Office. (2010). *Provincial Development Plans of Chanthaburi.* Chanthaburi: Chanthaburi Provincial Governors Office.
- Goldstein, P.A, Harootunian, B. and Conoley, C.J. (1994). *Student aggression:prevention, management, and replacement training.* New York: Guilford Press.
- Huff, E. (2010). *Watching television causes aggressive behavior in young children.* "naturalnews.". Retrieved May 5, 2010, from http://www.naturalnews.com/028096_televisionaggressive_behavior.html.
- Jones, F. 2009. *Parents living in a common-law has harmful effects on kids.* "Lifesitenews." Retrieved May 5, 2010, May 10, 2010, from <http://www.lifesitenews.com/news/archive/ldn/2009/mar/09031306>.
- Pranijal, H.M, & Robert, A.J. (in press). *Social endocrinology: Hormones and social motivation. To appear in The Handbook of Social Motivation, edited by David Dunning.* New York: Psychology Press.
- Ruschmann, P. (2010). *Regulating Violence in Entertainment.* New York: Chelsea.
- Staub, E. (2003). *The psychology of good and evil: why children, adults, and groups helpand harm others.* United Kingdom: Cambridge University Press.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบ ภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษา สำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่

FACTOR RELATED TO THE READINESS OF TAX AUDIT OFFICER FOR ASEAN ECONOMIC COMMUNITY: A CASE STUDY OF THE BUREAU OF LARGE BUSINESS TAX ADMINISTRATION

ลภัสรดา รังสิพราหมณกุล*

Lapasrada Rangsiphamkul*

ธนิดา จิตร์นอมรัตน์**

Thanida Chitnomrath**

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจอาเซียนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Student of Master of ASEAN Business, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: lprd.noo@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** Assoc. Prof. in Finance, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University

** Email: thanida@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี สำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี สำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ การศึกษาใช้วิธีวิจัยแบบผสมคือ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อมาวิเคราะห์ทางสถิติตัวอย่างที่เก็บได้จากนักตรวจสอบภาษีสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่มีจำนวน 194 ชุด วิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษาเชิงสถิติได้ข้อสรุปว่า 1) นักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีเพศ อายุ และอายุการทำงาน ที่แตกต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน 2) ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เฉพาะในด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เฉพาะในด้านบัญชี ด้านภาษี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความพร้อมนักตรวจสอบภาษี

ABSTRACT

This research aims to study the levels of the readiness of tax audit officers toward ASEAN Economic Community (AEC), The Bureau of Large Business Tax Administration, and to study the relationship between the personal factors and the readiness toward AEC of tax audit officers, The Bureau of Large Business Tax Administration as well as to study factors relating to the readiness toward AEC of tax audit officers, The Bureau of Large Business Tax Administration. The study utilized a mixed research method by using qualitative research with in-depth interviews, the information from the interviews was then analyzed by content analysis and quantitative research with questionnaires to gather data for statistical analysis. Samples collected from tax audit officers, The Bureau of Large Business Tax Administration are 194 units. The software package was applied as statistical analysis tool. Descriptive statistics were generated using SPSS.

The results of quantitative research concluded that there was 1) the personal factors that the differences of gender, age and work experience affected to the readiness toward AEC of tax audit officers 2) the organization policy was related to the readiness toward AEC of tax audit officers especially in accounting, tax, legal and information technology 3) the support from organization was related to the readiness toward AEC of tax audit officers especially in accounting, tax and information technology

Keywords: The ASEAN Economic Community (AEC), The Readiness, Tax Audit Officers

บทนำ

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่หลักในการจัดเก็บรายได้ภาษี 5 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และอากรแสตมป์ เพื่อเป็นรายได้ให้รัฐบาลนำมาใช้พัฒนาประเทศ โดยมีหน้าที่กำกับและตรวจสอบการปฏิบัติตามภาษีให้เป็นไปตามมาตรฐาน ติดตามและเร่งรัดภาษีอากรค้าง รวมทั้งปรับปรุงตัวบทกฎหมายและระบบการบริหารจัดเก็บภาษีเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศสำหรับภาครัฐกิจขนาดใหญ่กรมสรรพากรมีหน่วยงานที่เรียกว่า สำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่ ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านต่างๆ ของการจัดเก็บภาษีอากรกิจการขนาดใหญ่ที่มีรายได้ต่อปีสองพันล้านบาทขึ้นไป ซึ่งเมื่อมีการรวมกลุ่มประเทศ ประกอบด้วย ประเทศกัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เป็นกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว ย่อมส่งผลให้หน่วยงานนี้มีผู้เสียภาษีที่เป็นชาวต่างชาติ กิจการข้ามชาติ และการค้าระหว่างประเทศที่อยู่ในกลุ่มอาเซียนด้วย (กระทรวงการคลัง, 2553) โดยผลดีของยุทธศาสตร์การรวมตัวของประชาคมอาเซียนคือ ช่วยทำให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกมีความเชื่อมโยงกันทางด้านเศรษฐกิจได้ง่ายและมากขึ้น เป็นการสนับสนุนการค้าและการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558) จึงทำให้กรมสรรพากรต้องปรับแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กรมสรรพากร, 2556) และเพื่อให้หนักตรวจสอบภาษีของกรมสรรพากรได้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

อารีรัตน์ แก้วศรี (2556) ได้ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบความพร้อมของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรที่เป็นนักตรวจสอบภาษีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาในขณะนั้นพบว่า เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับปานกลาง มีความพร้อมด้านภาษี ด้านวิชาชีพบัญชี และด้านกฎหมาย อยู่ในระดับต่ำมาก โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่ได้ทำการศึกษากลุ่มนักตรวจสอบภาษีจากสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่ อีกทั้งเป็นการศึกษาสถานการณ์ก่อนการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้น เมื่อเวลาและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป คือ มีการรวมกลุ่มอาเซียนเกิดขึ้นแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะขยายการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีมาซึ่งกลุ่มนักตรวจสอบภาษีจากสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่ ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยนักตรวจสอบภาษีในกลุ่มนี้มาก่อนว่าปัจจุบันหลังการรวมตัวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการ นักตรวจสอบภาษีของสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่มีความพร้อมมากน้อยอย่างไร

ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยสำคัญเพิ่มเติมที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี คือปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร อีกทั้งศึกษาความพร้อมที่จำเป็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมด้วย เพราะนักตรวจสอบภาษีจะต้องสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริการและการใช้ข้อมูลระบบเชื่อมโยงข้อมูลภาษีต่างประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมีใช้ในอนาคตได้ด้วย การศึกษาวิจัยเพิ่มมากขึ้นในประเด็นดังกล่าวก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนในความเป็นมืออาชีพของนักตรวจสอบภาษีของสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่ในปัจจุบัน เพราะนักตรวจสอบภาษีของสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตใหญ่ควรมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่กับผู้เสียภาษีที่เป็นชาวต่างชาติ กิจการข้ามชาติ การค้าระหว่างประเทศ และผู้เสียภาษีในประเทศ ทั้งนี้เพื่อรองรับการเปิดเสรีด้านการลงทุนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการลงทุนใหม่ๆ จากประเทศสมาชิกอาเซียนมายังประเทศไทย อันจะส่งผลให้มีผู้ประกอบการหรือผู้เสียภาษีจากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยประสงค์ที่จะศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่” เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานของสำนักบริหารภาษีสรรพสามิตขนาดใหญ่ และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักตรวจสอบภาษี สำหรับการที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่

ขอบเขตการทำวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ - ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่เป็นข้าราชการดำรงตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ กรมสรรพากร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา - ในการศึกษาได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้
 - 1) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอายุการทำงาน ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี
 - 2) ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี ได้แก่ องค์ความรู้ด้านภาษา องค์ความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี (ด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านกฎหมาย) และองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับของความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ กรมสรรพากร หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากขึ้น
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบุคลากร

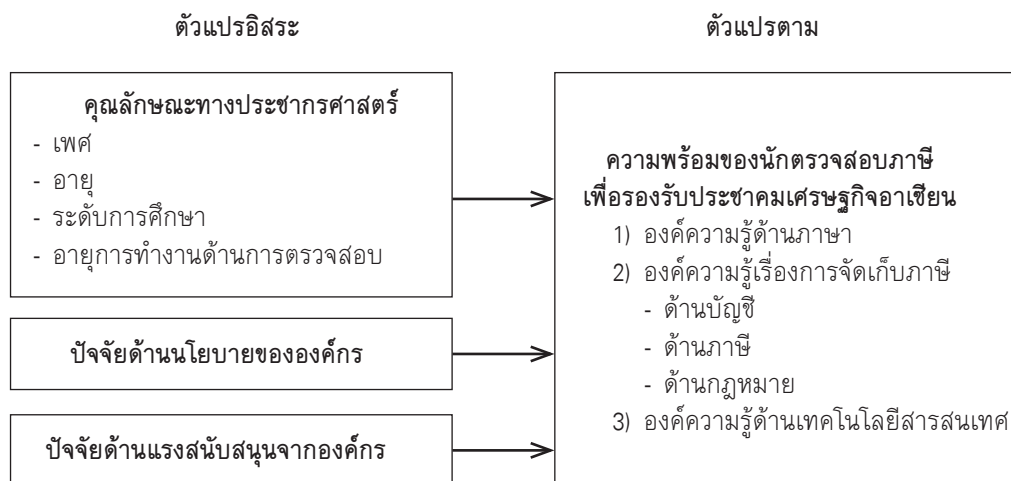
แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น สามารถชาย จอมวิญญา (2554 อ้างถึงใน สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน 2554, น.119) กล่าวว่า ส่วนราชการควรจะมีการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้ข้าราชการทุกคนได้รู้และตระหนักว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องของทุกคน ทุกคนควรมีความรู้และผูกพันกับอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะกระทรวงหลักและมีบทบาทด้านนี้ ควรจะมาจัดรูปแบบของตัวเองว่า มีหน่วยงานไหนที่เกี่ยวข้องบ้าง แล้วควรจะมาร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแผนงานโครงการทั้งเชิงรุกและเชิงรับให้ดีสำหรับนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร (2555) ได้กำหนดหน้าที่ของนักตรวจสอบภาษีไว้อย่างชัดเจนว่าตรวจสอบผู้เสียภาษีที่เป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในความดูแล ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี เช่น ตรวจสอบสภาพกิจการ วิเคราะห์ข้อมูล การยื่นแบบชำระภาษี เป็นต้น เพื่อให้การบริการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างถูกต้องเสมอภาคครบถ้วน

โดยกรมสรรพากร (2556) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลัง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในประเด็นที่เกี่ยวกับบุคคลากรไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถทำงานรองรับการเข้าสู่ AEC และจัดให้มีการพัฒนาความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจที่เท่าเทียม และก้าวสู่การบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก

สำหรับงานวิจัยสำคัญ ได้แก่ งานวิจัยของ อาริรัตน์ แก้วศรี (2556) นฤมล สุ่มรรคา (2554) และกิตติยาภรณ์อินธิปิก (2557) งานวิจัยเหล่านี้ตรวจสอบเฉพาะปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์) กับความพร้อม 3 ด้าน คือความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความรู้ด้านวิชาชีพ (บัญชี ภาษี และกฎหมาย) และความรู้ด้านภาษา โดยอาริรัตน์ แก้วศรี (2556) พบว่า อายุและการศึกษามีผลต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แต่ความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีอยู่ในระดับต่ำ ขณะที่ นฤมล สุ่มรรคา (2554) ตรวจสอบเฉพาะความพร้อมของนักบัญชีไทยในสถานประกอบการ จังหวัดสระบุรี และพบ ว่านักบัญชีมีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยระดับการศึกษามีผลต่อความพร้อมอย่างมาก แตกต่างจากงานวิจัยของกิตติยาภรณ์ อินธิปิก (2557) ที่ศึกษานักบัญชีไทยจากสาขาวิชาชีพบัญชีและได้ผลลัพธ์จากการศึกษาว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลต่อความพร้อมของนักบัญชีไทย โดยนักบัญชีไทยมีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับต่ำถึงปานกลาง

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลที่ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักตรวจสอบภาษี ว่า นักตรวจสอบภาษีควรมีความรู้ด้านใด เช่น การจัดเก็บภาษีของประเทศสมาชิกอาเซียน กฎหมายและมาตรการทางภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านภาษาอังกฤษ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น และเพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยอะไรอีกบ้างนอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคล อันเป็นที่มาของกรอบการวิจัยตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพมาปรับแบบสอบถามและตัวแปรเพื่อใช้วิเคราะห์ในเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเลือกผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญ คือบุคลากรที่เป็นข้าราชการของสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ กรมสรรพากร ดำรงตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีอายุการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีเกิน 20 ปี โดยวิธีเจาะจงเลือก เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน และผู้ดำรงตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแนวคำถามลักษณะเป็นคำถามแบบเปิด โดยได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างเป็นคำถามให้ครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัยที่ต้องการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การขออนุญาตบันทึกเสียงและการจดบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ และให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระจนกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีสิ่งที่ยากจะกล่าวต่อไป จึงเป็นอันเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ข้อมูลที่จะถูกนำมาสรุปสาระสำคัญเชิงพรรณนา แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำมาจับประเด็นรายละเอียด นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน สร้างหัวข้อสรุปรายละเอียดข้อมูล และปรับแบบสอบถามที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้วิเคราะห์ในเชิงปริมาณรวมทั้งปรับกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยด้วย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ว่า 1) นักตรวจสอบภาษีควรมีความพร้อมในด้านภาษาอังกฤษ ด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านอื่นๆ เช่น นักตรวจสอบภาษีจะต้องรู้วัฒนธรรมของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย 2) นักตรวจสอบภาษีของสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่แล้ว ซึ่งเกิดประสพการณ์จากงานที่ทำในปัจจุบัน ยกเว้นการสนทนาภาษาอังกฤษยังคงมีความพร้อมในระดับน้อย 3) ปัจจัยที่จะทำให้มีความพร้อมมากขึ้น ได้แก่ ด้านนโยบายขององค์กร กรมสรรพากรจะต้องให้ความสำคัญในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และด้านบุคคล นักตรวจสอบภาษีจะต้องมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง และต้องตื่นตัวที่จะเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการศึกษาค้นครั้งนี้ประชากรคือบุคลากรที่เป็นข้าราชการ ดำรงตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีของสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ กรมสรรพากร จำนวนทั้งสิ้น 330 คน (ข้อมูลจากสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร, กุมภาพันธ์ 2559) โดยทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 5% ได้ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 181 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่วนที่ 3 ความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่วนที่ 4 ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อให้ได้แบบสอบถามหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีการส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วน และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาการวิจัย ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง 2) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้มีการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น กลับกลุ่มทดสอบ จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach's Coefficient of Alpha: α) เพื่อความถูกต้องโดยงานวิจัยนี้มีระดับความคงที่ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.894

จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้ข้อมูลจากตัวอย่างที่สมบูรณ์ จำนวน 194 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนการประมวลผลของข้อมูล คือ 1) การตรวจสอบข้อมูล 2) การลงรหัส 3) การประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสมาบันทึกโดยการใส่โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ใช้สำหรับการบรรยาย คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งในการวิจัยนี้จะใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติแบบการทดสอบ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Tests ด้วยวิธี LSD) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation)

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์สรุปได้ว่า นักตรวจสอบภาษีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 87.1 และ 12.9 ตามลำดับ มีช่วงอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.9 ระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 59.3 และมีอายุการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีระหว่าง 11 - 15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.4

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสำคัญ
1. ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร	3.2849	0.84139	ปานกลาง
2. ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร	4.0702	0.63939	มาก

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากกว่าปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร หากจำแนกในรายละเอียด พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร นักตรวจ สอบภาษีให้ความสำคัญเรื่องการที่องค์กรจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.46) รองลงมาคือการที่องค์กรมียุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.45) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลัง กรมสรรพากร (2556) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและสภาพแวดล้อมการทำงานในองค์กร ซึ่งกรมสรรพากรจะเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรโดย จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในองค์กร และพัฒนาความพร้อม ทักษะด้านภาษา การเจรจา กฎหมายระหว่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่ อีกทั้งนักตรวจสอบภาษียังให้ความสำคัญกับการที่องค์กรสามารถประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (ค่าเฉลี่ย 3.43) ซึ่งสอดคล้องกับกรมสรรพากร (2556) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารและบริการของภูมิภาค ซึ่งกรมสรรพากรจะพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและป้องกันการเลี่ยงภาษี สำหรับปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร พบว่า นักตรวจสอบภาษีให้ความสำคัญเรื่องการได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมาคือ ต้องการโอกาสการเติบโต

ในหน้าที่การงาน (ค่าเฉลี่ย 4.27) และต้องการให้บริการอย่างมีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.14) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะช่วยให้กรมสรรพากรสามารถนำไปใช้เป็นแรงกระตุ้นเพื่อพัฒนาความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีได้

ส่วนที่ 3 ความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักตรวจสอบภาษี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี

ความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพร้อม
1) องค์ความรู้ด้านภาษา	2.646	0.83178	ปานกลาง
2) องค์ความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี ด้านบัญชี	3.0627	0.66011	ปานกลาง
3) องค์ความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี ด้านภาษี	2.992	0.63799	ปานกลาง
4) องค์ความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี ด้านกฎหมาย	2.6103	0.81761	ปานกลาง
5) องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.5918	0.78874	มาก
ระดับความพร้อมเฉลี่ย	2.9806	0.61103	ปานกลาง

สรุปได้ว่า นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านภาษา และด้านกฎหมาย ตามลำดับ

1) ด้านภาษา นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมด้านภาษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมเกี่ยวกับความสามารถในอ่านภาษาอังกฤษ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.9) รองลงมาคือ ความพร้อมในการเข้าสอบวัดระดับความรู้ภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 2.74) และความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับผู้เสียภาษีชาวต่างชาติ (ค่าเฉลี่ย 2.7) ตามลำดับ และมีความสามารถในการจัดทำรายงานด้วยภาษาอังกฤษ น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.37) อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานไม่ต้องจัดทำรายงานด้วยภาษาอังกฤษ นักตรวจสอบภาษีจึงไม่มีความชำนาญด้านนี้

2) ด้านบัญชี นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมด้านบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมเกี่ยวกับความสามารถทางบัญชีเพื่อการตรวจสอบภาษี มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.41) อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานนักตรวจสอบภาษีต้องมีความรู้ด้านบัญชีและต้องรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบัญชีและภาษีเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และโดยตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีเป็นผู้ที่จบการศึกษาด้านการบัญชี จึงทำให้ด้านบัญชีนักตรวจสอบมีความพร้อมด้านนี้

3) ด้านภาษี นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมด้านภาษีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมเกี่ยวกับการติดตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษี มาตราการภาษีที่ออกใหม่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.25) รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่กำกับดูแล (ค่าเฉลี่ย 3.1) และการตรวจสอบภาษีที่มีรายการค้าระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.04) ตามลำดับ อาจเป็นเพราะนักตรวจสอบภาษีต้องติดตามมาตรการภาษีที่ออกใหม่เสมอ เพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำผู้เสียภาษี และตรวจสอบภาษีได้ถูกต้องแม่นยำ

4) ด้านกฎหมาย นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมด้านกฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายของธุรกิจที่กำกับดูแล มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.75) และมีความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมระหว่างประเทศน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.48) อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานปัจจุบันยังมีผู้เสียภาษีหรือนักลงทุนจากประเทศสมาชิกอาเซียนน้อย นักตรวจสอบภาษีจึงมีความชำนาญด้านนี้น้อย

5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก โดยมีความพร้อมเกี่ยวกับความพร้อมที่จะใช้ระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมาคือ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 3.7) และการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.65) ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานต้องจัดทำรายงานด้วยคอมพิวเตอร์และติดต่อสื่อสารกับผู้เสียภาษีทางอีเมลนักตรวจสอบภาษีจึงมีความชำนาญด้านนี้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีระดับของความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันผลการทดสอบ พบว่า

1) เพศ นักตรวจสอบภาษีที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันเฉพาะด้านบัญชี และด้านภาษี เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 บางส่วน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี จำแนกตามเพศ ด้วยวิธี T-Test

ความพร้อม	เพศ	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านภาษา	ชาย	25	2.687	0.798	0.169	0.682	ไม่แตกต่าง
	หญิง	169	2.640	0.839			
ด้านบัญชี	ชาย	25	3.040	0.946	8.708	0.004	แตกต่าง
	หญิง	169	3.066	0.611			
ด้านภาษี	ชาย	25	2.935	0.889	4.712	0.031	แตกต่าง
	หญิง	169	3.001	0.595			
ด้านกฎหมาย	ชาย	25	2.752	0.965	0.743	0.39	ไม่แตกต่าง
	หญิง	169	2.589	0.795			
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ชาย	25	3.584	0.690	1.624	0.204	ไม่แตกต่าง
	หญิง	169	3.593	0.804			

2) อายุ นักตรวจสอบภาษีที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม ของนักตรวจสอบภาษี จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี One-Way Anova

ความพร้อม	อายุ	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านภาษา	ต่ำกว่า 25 ปี	8	3.646	0.339	13.747	0.000	แตกต่าง
	25-35 ปี	38	3.171	0.801			
	36-45 ปี	126	2.448	0.786			
	46-55 ปี	22	2.508	0.614			

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม ของนักตรวจสอบภาษี จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี One-Way Anova (ต่อ)

ความพร้อม	อายุ	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านบัญชี	ต่ำกว่า 25 ปี	8	3.167	0.445	3.569	0.015	แตกต่างกัน
	25-35 ปี	38	3.294	0.553			
	36-45 ปี	126	2.952	0.681			
	46-55 ปี	22	3.258	0.650			
ด้านภาษี	ต่ำกว่า 25 ปี	8	2.807	0.281	3.473	0.017	แตกต่างกัน
	25-35 ปี	38	3.256	0.624			
	36-45 ปี	126	2.906	0.663			
	46-55 ปี	22	3.095	0.466			
ด้านกฎหมาย	ต่ำกว่า 25 ปี	8	2.525	0.489	2.873	0.038	แตกต่างกัน
	25-35 ปี	38	2.926	0.633			
	36-45 ปี	126	2.502	0.885			
	46-55 ปี	22	2.718	0.658			
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ต่ำกว่า 25 ปี	8	4.000	0.454	15.016	0.000	แตกต่างกัน
	25-35 ปี	38	4.237	0.642			
	36-45 ปี	126	3.432	0.739			
	46-55 ปี	22	3.246	0.758			

3) **ระดับการศึกษา** นักตรวจสอบภาษีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม ของนักตรวจสอบภาษี จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธี T-Test

ความพร้อม	การศึกษา	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านภาษา	ปริญญาตรี	79	2.637	0.795	0.324	0.57	ไม่แตกต่าง
	ปริญญาโท	115	2.652	0.859			
ด้านบัญชี	ปริญญาตรี	79	3.078	0.603	0.39	0.533	ไม่แตกต่าง
	ปริญญาโท	115	3.052	0.699			
ด้านภาษี	ปริญญาตรี	79	3.045	0.592	0.8	0.372	ไม่แตกต่าง
	ปริญญาโท	115	2.956	0.668			

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม ของนักตรวจสอบภาษี จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธี T-Test (ต่อ)

ความพร้อม	การศึกษา	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านกฎหมาย	ปริญญาตรี	79	2.615	0.808	0.025	0.875	ไม่แตกต่าง
	ปริญญาโท	115	2.607	0.828			
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ปริญญาตรี	79	3.689	0.824	0.915	0.34	ไม่แตกต่าง
	ปริญญาโท	115	3.525	0.760			

4) อายุการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษี นักตรวจสอบภาษีที่มีอายุการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันเฉพาะด้านภาษาด้านบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 บางส่วน

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม จำแนกตามอายุการทำงาน ด้วยวิธี One-Way Anova

ความพร้อม	อายุการทำงาน	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านภาษา	ต่ำกว่า 5 ปี	39	3.222	0.874	7.372	0.000	แตกต่าง
	5-10 ปี	22	2.758	0.781			
	11-15 ปี	92	2.476	0.767			
	16-20 ปี	31	2.436	0.765			
	21 ปีขึ้นไป	10	2.367	0.537			
ด้านบัญชี	ต่ำกว่า 5 ปี	39	3.239	0.517	3.926	0.004	แตกต่าง
	5-10 ปี	22	3.197	0.814			
	11-15 ปี	92	2.880	0.633			
	16-20 ปี	31	3.301	0.660			
	21 ปีขึ้นไป	10	3.017	0.669			
ด้านภาษี	ต่ำกว่า 5 ปี	39	3.131	0.624	1.676	0.157	ไม่แตกต่าง
	5-10 ปี	22	3.161	0.747			
	11-15 ปี	92	2.877	0.634			
	16-20 ปี	31	3.044	0.542			
	21 ปีขึ้นไป	10	2.982	0.668			
ด้านกฎหมาย	ต่ำกว่า 5 ปี	39	2.867	0.638	1.933	0.107	ไม่แตกต่าง
	5-10 ปี	22	2.746	0.999			
	11-15 ปี	92	2.489	0.818			
	16-20 ปี	31	2.639	0.916			
	21 ปีขึ้นไป	10	2.340	0.401			

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระดับความพร้อม จำแนกตามอายุการทำงาน ด้วยวิธี One-Way Anova (ต่อ)

ความพร้อม	อายุการทำงาน	N	Mean	S.D.	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี	39	4.026	0.517	10.619	0.000	แตกต่าง
	5-10 ปี	22	4.155	0.871			
	11-15 ปี	92	3.317	0.768			
	16-20 ปี	31	3.548	0.732			
	21 ปีขึ้นไป	10	3.320	0.492			

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตารางที่ 7 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson Correlation ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี

ความพร้อม	ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร			
	Pearson's Correlation (r)	Sig.	ระดับ	ทิศทาง
ด้านภาษา	0.116	0.107	น้อยที่สุด	ทิศทางเดียวกัน
ด้านบัญชี	0.373*	0.000	น้อย	ทิศทางเดียวกัน
ด้านภาษี	0.459*	0.000	ปานกลาง	ทิศทางเดียวกัน
ด้านกฎหมาย	0.336*	0.000	น้อย	ทิศทางเดียวกัน
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.272*	0.000	น้อย	ทิศทางเดียวกัน

ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นด้านภาษาที่ไม่มีความสัมพันธ์ ผลการทดสอบ ยอมรับสมมติฐานที่ 2 เพียงบางส่วน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตารางที่ 8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของนักตรวจสอบภาษี

ความพร้อม	ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร			
	Pearson's Correlation (r)	Sig.	ระดับ	ทิศทาง
ด้านภาษา	0.104	0.148	น้อยที่สุด	ทิศทางเดียวกัน
ด้านบัญชี	0.231*	0.001	น้อย	ทิศทางเดียวกัน
ด้านภาษี	0.217*	0.002	น้อย	ทิศทางเดียวกัน
ด้านกฎหมาย	0.097	0.176	น้อยที่สุด	ทิศทางเดียวกัน
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.385*	0.000	น้อย	ทิศทางเดียวกัน

ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านบัญชี ด้านภาษี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นด้านภาษา และด้านกฎหมายที่ไม่มีความสัมพันธ์ ผลการทดสอบ ยอมรับสมมติฐานที่ 3 เพียงบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

1) เพศ นักตรวจสอบภาษีที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แตกต่างกันเฉพาะด้านบัญชี และด้านภาษี ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ แก้วศรี (2556) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมในการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล พบว่าเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน เช่นเดียวกับ นฤมล สุ่มรรคา (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: สถาบันประกอบการ จังหวัดสระบุรี พบว่า บุคลากรทางบัญชีที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน และกิตติยาภรณ์ อินธิปัก (2557) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน

2) อายุ นักตรวจสอบภาษีที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ แก้วศรี (2556) พบว่า เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันแต่เฉพาะด้านภาษาและด้านภาษี เช่นเดียวกับและกิตติยาภรณ์ อินธิปัก (2557) พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ นฤมล สุ่มรรคา (2554) ที่พบว่า บุคลากรทางบัญชีที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน

3) ระดับการศึกษา นักตรวจสอบภาษีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ แก้วศรี (2556) พบว่า เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แตกต่างกันเฉพาะด้านภาษาและด้านภาษี เช่นเดียวกับ นฤมล สุ่มรรคา (2554) ที่พบว่า บุคลากรทางบัญชีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันในทุกด้าน และกิตติยาภรณ์ อินธิปัก (2557) พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน

4) อาศัยการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษี นักตรวจสอบภาษีที่มีอายุการทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันในเฉพาะด้านภาษา ด้านบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ แก้วศรี (2556) พบว่า เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันแต่เฉพาะด้านภาษา ด้านบัญชี และด้านภาษี เช่นเดียวกับ นฤมล สุ่มรรคา (2554) ที่พบว่า บุคคลากรทางบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันในด้านภาษา และด้านกฎหมาย และกิตติยาภรณ์ อินธิปัก (2557) พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน

5) ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านบัญชี ด้านภาษี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกเว้นด้านภาษาที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือมีค่าน้อยที่สุด ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า การที่องค์กรส่งเสริมการเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการจัดฝึกอบรม จัดแหล่งข้อมูลต่างๆ จะทำให้นักตรวจสอบเกิดความพร้อมในด้านต่างๆ ขึ้น แต่อาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงด้านภาษาอังกฤษที่นักตรวจสอบภาษียังมีความพร้อมน้อยอยู่

6) ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านบัญชี ด้านภาษี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกเว้นด้านภาษา และด้านกฎหมายที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือมีค่าน้อยที่สุด ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า แรงสนับสนุนภายใน มาจากแรงกระตุ้นภายในของแต่ละบุคคลที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน ยกเว้นด้านภาษา หากไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันอาจทำให้เกิดการเรียนรู้ได้น้อย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อม น้อยที่สุด คือ องค์ความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษีด้านกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านภาษา ด้านภาษี และด้านบัญชี ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ด้านมีความพร้อมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผลวิจัยพบว่า นักตรวจสอบภาษีให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร เรื่องการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องมากที่สุด อยู่ในความสำคัญระดับมาก ดังนั้น องค์กรจึงควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักตรวจสอบภาษี โดยการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความพร้อม ทักษะในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษา การจัดทำรายงานด้วยภาษาอังกฤษ และการให้บริการผู้เสียภาษีชาวต่างชาติที่เข้ามาติดต่อ ส่วนความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ระหว่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ และความรู้เกี่ยวกับการลงทุนของกลุ่มสมาชิกอาเซียน ซึ่งนักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย เพื่อให้ให้นักตรวจสอบภาษีความรู้มากขึ้น สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2) จากผลการวิจัยพบว่า นักตรวจสอบภาษีให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการได้คำตอบแทนที่สูงขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการโอกาสการเติบโตในหน้าที่การงานซึ่งให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ดังนั้น องค์กรจึงควรให้ผลตอบแทนหรือให้โอกาสการเติบโตในหน้าที่การงานแก่นักตรวจสอบที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เป็นการกระตุ้นให้นักตรวจสอบภาษีมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาความรู้ตัวเองอยู่เสมอ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของนักตรวจสอบภาษีของสำนักงานบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการประเมินความรู้ความสามารถของนักตรวจสอบภาษี และนำไปพัฒนาให้เหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงานของตน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ของกรมสรรพากร เท่านั้น จึงควรทำการศึกษาขยายขอบเขตการศึกษาเป็นศึกษาทุกหน่วยงานของกรมสรรพากร หรือศึกษาในหน่วยงานอื่น หรือองค์กรอื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบผลกัน เพื่อความเที่ยงตรงในการศึกษามากยิ่งขึ้น และยังทำให้ทราบถึงความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของแต่ละหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2) ควรทำการศึกษาในสาขาวิชาชีพอื่น เช่น นักวิชาการการเงินและบัญชี นิติกร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ นักทรัพยากรบุคคล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นต้น แล้วนำมาเปรียบเทียบผลกัน เพื่อทราบถึงความแตกต่างของแต่ละสาขาวิชาชีพ แล้วนำมาพัฒนาศักยภาพในสาขาวิชาชีพของตนเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ในการวิจัยเชิงคุณภาพของงานวิจัยนี้ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านงานตรวจสอบเพียง 3 ท่าน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในวงแคบอาจจะขาดข้อมูลที่น่าสนใจในเชิงลึก ดังนั้นจึงเสนอให้มีการใช้วิธีการทำสนทนากลุ่ม เข้ามาเป็นวิธีการเก็บข้อมูลอีกทางหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่นๆที่น่าสนใจ เช่น สภาพเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม หรือศึกษาความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีแยกเป็นรายธุรกิจที่กำลังบูดแล เป็นต้น เพื่อให้ทราบความพร้อมของนักตรวจสอบภาษีได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5) ในการวิจัยเชิงปริมาณของงานวิจัยนี้ การศึกษาความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านต่างๆ เป็นเพียงการวัดทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของนักตรวจสอบภาษีที่มีต่อความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของตนเอง ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นลักษณะทัศนคติส่วนบุคคล ดังนั้นจึงเสนอให้มีการวัดความรู้หรือทดสอบความรู้ด้านต่างๆ ของนักตรวจสอบภาษีเข้ามาเป็นวิธีการเก็บข้อมูลอีกทางหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2558). *สรุปข้อมูลเรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*.
 สืบค้น 16 มกราคม 2559, จาก <http://cec.dip.go.th/Portals/6/.../4%20AEC%20เตรียมความพร้อม.docx>
- กรมสรรพากร. (2555). *ประกาศกรมสรรพากร เรื่อง รับสมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในกรมสรรพากร*. สืบค้น 21 มกราคม 2559, จาก www.rd.go.th/publish/fileadmin/download/jortor/c3-23-2-55.pdf
- กรมสรรพากร. (2556). *แผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากรเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*.
 สืบค้น 21 มกราคม 2559, จาก http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/AEC/2-1-StrategyMap-RD-AEC.pdf
- กรมสรรพากร. (2559). *รายชื่อข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ สังกัดสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://10.20.25.2/jortor/fperson/NameByOff.php>
- กระทรวงการคลัง. (2553). *อำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง*. สืบค้น 18 มกราคม 2559,
 จาก http://www.mof.go.th/home/overall_1.html
- กิตติยาภรณ์ อินธิปัก. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- นฤมล สุ่มรรคา. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: สถาบันประกอบการ จังหวัดสระบุรี (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สามารถชาย จอมวิญญา. (2554). *การเตรียมความพร้อมข้าราชการไทยสู่ประชาคมอาเซียน*. ในสำนักงาน ก.พ., *มติใหม่ที่ทำนาย* (น.119). นนทบุรี: สำนักงาน ก.พ..
- อารีรัตน์ แก้วศรี. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. Newyork: Harper and Row Publication.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก

CAUSAL FACTORS THAT INFLUENCE THE POLICY OF DISTANCE LEARNING TELEVISION OF A SMALL-SIZE SCHOOL

อติพร เกิดเรือง*

Atiporn Gerduang*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยชินวัตร

* Assistant Professor, PhD., Institute of Public Administration and Governance, Shinawatra University

* Email: dr.atiporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 322 โรงเรียน จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 644 คน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ผลด้วยสถิติพื้นฐานและเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ยังต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน 2) ปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมของอยู่ในระดับดี แต่การจัดทำแผน นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาทางไกลยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการมีส่วนร่วม ยังต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน และปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีมากที่สุด ส่วนการสร้าง ความพึงพอใจให้นักเรียนและผู้ปกครองยังต้องปรับปรุงการดำเนินงาน และ 3) ปัจจัยทางบวกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของนักเรียน การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การมีส่วนร่วม ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอน ส่วนปัจจัยทางบวกที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ คุณภาพของเครือข่าย การวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วม โดยปัจจัยทางลบที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ คุณภาพของเครือข่าย และความพร้อมของนักเรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: นโยบายการจัดการศึกษา การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research is intended to 1. study policies of provision of satellite-based distance learning to small-sized schools 2. study the level of causal influential factors in the policies of provision of satellite-based distance learning to small-sized schools and 3. investigate influential factors in the policies of provision of satellite-based distance learning to small-sized schools under the supervision of Office of The Base Education Commission. Its sampling groups include administrators, teachers, learners and their parents in 322 schools 644 informants. Questionnaires was used to collect data. The survey uses the basic statistical analysis and the techniques of path analysis. Research results showed that: 1) All the policies of the provision of satellite-based distance learning amongst small-sized schools need to be improved 2) Primary factors the school administrators are availability of a good level. but the supervision plan for monitoring the distance education also needs to be improved. The process factors include management, learning activities, evaluation and appraisal as well as stakeholders' participation are to be improved. The outcome factors include the school administrators' and teachers' satisfaction which are at the highest level. While the fulfillment of learners' and their parents' is shown to be increased. And 3) Positive factors that directly influence the distance learning television of a small-size school policy of small schools are the readiness of the administrators, student readiness, management, teaching activities, measurement and evaluation, participation of stakeholders, and satisfaction of administrators and teachers. Positive factors that indirectly influence the distance learning television of a small-size school are the readiness of the administrators, the availability of teachers, availability of media materials, quality of network, measurement and evaluation, and participation of stakeholders. Negative factors that directly and indirectly influence the distance education policy of small-size school are the quality of the network and student readiness, respectively.

Keywords: Educational Policy, Distance Learning Television, Small-size School

บทนำ

สภาพและแนวโน้มในการจัดการศึกษายุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องต่อความต้องการตามมาตรฐานการเรียนรู้และให้นักเรียนมีคุณภาพ ในการจัดการศึกษาให้โอกาสจัดการเรียนการสอนให้มีความเสมอภาค ส่วนให้เกิดประสิทธิภาพ ว่าด้วยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 9 ตามมาตรา 63 เพื่อประโยชน์การจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย รัฐต้องจัดคั่นความถี่และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาซึ่งเป็นการสื่อสารในรูปการสื่อสารและตามมาตรา 64 และมาตรา 66 รัฐต้องสนับสนุนในการพัฒนาทางวิชาการแบบเรียน ตำรา หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียนได้การพัฒนาขีดความสามารถการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้มีความรู้ทักษะเต็มศักยภาพ

การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามวัยผู้เรียน ซึ่งนโยบายของรัฐบาลด้านการจัดการศึกษา (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงต่อรัฐบาลเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2558) โดยการจัดการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ในการศึกษาในระบบและการจัดการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกันเพื่อสร้างคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาคนตามความต้องการและเหมาะสมของพื้นที่ การปรับเปลี่ยนงบประมาณ การสนับสนุนการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะตามพื้นที่ของสถานศึกษาและปรับปรุงเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย) ยังมุ่งเน้นนโยบาย 5 นโยบายทั่วไป 1) การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา 2) การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย 3) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา 4) การส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษา และ 5) การบริหารและปฏิบัติราชการกระทรวงในทุกกระดืบ นอกจากนี้การจัดการศึกษา 7 นโยบายเฉพาะ 1) การจัดการศึกษาในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ 2) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และการดำรงความต่อเนื่องภายหลังความก้าวหน้าเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3) การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน 4) มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ 5) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย 6) การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ และ 7) การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติและปฏิรูปการศึกษา

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับโรงเรียนขนาดเล็กในการจัดการเรียนการสอนที่ให้มีประสิทธิภาพและให้นักเรียนได้มีความเสมอภาคในการจัดการเรียนรู้ทุกภาคส่วน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้วิเคราะห์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 3-4) ที่มีความสอดคล้องกับรัฐบาล 1) การศึกษาที่ช่วยปัญหาความยากจนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและลดภาระรายจ่ายผู้ปกครอง 2) มีการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง การจัดการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การหมุนเวียนครูในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูภาษาอังกฤษและที่สำคัญการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ งบประมาณ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับบริบท เช่นเรียนรวมทั้งโรงเรียน เรียนรวมเป็นช่วงชั้น เรียนรวมบางวิชาเรียนคณะชั้น เรียนแบบบูรณาการ และนอกจากนี้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการที่ตอบสนองนโยบาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 4) มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เร่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถอยู่ได้ กำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล การสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน การเพิ่มงบประมาณ

เงินอุดหนุนรายหัวให้กับโรงเรียนขนาดเล็กและยังจัดทำโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียน ขนาดเล็กของประเทศไทย ภายใต้หลัก 3 ประการ คือ 1) คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สิทธิและโอกาสในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนคนไทยตามรัฐธรรมนูญกำหนดและ 3) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของรัฐ และที่สำคัญที่เน้นตระหนักในการส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นในกลุ่มสาระอย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาให้สอดคล้องตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ในการดำเนินการวิจัยได้รับการสนับสนุนของผู้บริหารและคณะครูที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 17 และ 18 จำนวน 1,957 โรงเรียน ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้มีจำนวน 3,500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เขตตรวจราชการที่ 17 และ 18 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 322 โรงเรียน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม และการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณการสุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95.0% จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 644 คน

แนวคิดในการศึกษา

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร่วมกับกรมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เมื่อปี พ.ศ.2539 ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ในขณะนั้น) ได้ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 และดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีสถานศึกษา ในสังกัดกว่า 30,000 โรงเรียนประสบกับปัญหาที่คล้ายกับกรมสามัญศึกษาคือปัญหาคุณภาพการศึกษานั่นเอง มาจากการขาดแคลนครูและสื่อการเรียนการสอน เมื่อมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้การศึกษามีส่วนช่วยแก้ปัญหาความยากจน ให้เด็กในชนบทยากจนได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง มีกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดรถโมบายคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การหมุนเวียนครูเข้าสอน การพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ ด้าน ICT รูปแบบ e – Learning (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 น. 3-4)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) จะใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล ในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอาชนะและแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือครูไม่ครบชั้น การขาดครูสาขาวิชาเอก และการขาดแคลนทรัพยากรเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาประยุกต์ใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์และความคาดหวังที่ตั้งไว้ จะต้องมามีเครื่องมือปัจจัยต่างๆ และเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาคนในสังคมให้เป็นกำลังของประเทศนั้น มีกระบวนการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยหลากหลายลักษณะ ในส่วนของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยี (ICT) อย่างมีคุณภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีปัจจัยสำคัญๆในการสนับสนุนเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้สรุปเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ ดังที่ สุชาติสินี สีนวนแก้ว (2543 น. 126-138) และ สุมาลี สังข์ศรี (2545 น. 11-17) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาว่ารัฐจะจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่นเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย และดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ประจำปีการศึกษา 2557 สรุปได้ว่าปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมประกอบด้วย 1) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ DLTV ต้องปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) การนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ DLTV และเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ต้องดำเนินการนิเทศติดตาม กำกับและประเมินผลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ และสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ คู่มือ ระบบสัญญาณ ระบบไฟฟ้า ตลอดจนความพร้อมของการดาวเทียม ฯลฯ มีความจำเป็น และต้องทันสมัย มีระบบการใช้งานที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน

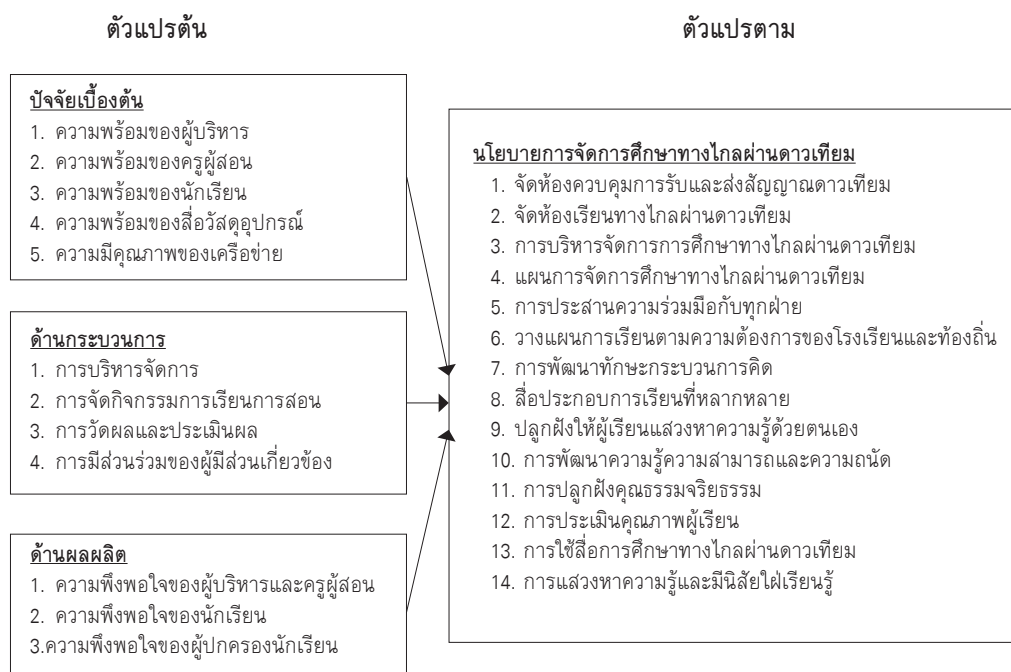
วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล ทฤษฎีการจัดการศึกษาทางไกล และหลักการสำคัญของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
2. การศึกษาสภาพปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน 2) แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาแบบสอบถามเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะเลือกตอบ (Check List) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อกำหนดดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 เป็นต้นไป นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำหนังสือจากสำนักงานศึกษาธิการภาค เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 17 และ 18 จำนวน 322 โรงเรียน ที่มีโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยนี้ ประมวลผลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

3. วิเคราะห์สัมประสิทธิ์แห่งความแปรผันของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Coefficient of Variation: C.V.)
4. ประมวลผลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าการดำเนินการทั้ง 14 ด้าน ยังต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน แม้จะมีค่าเฉลี่ยในการดำเนินการอยู่ระดับปานกลาง ถึงระดับมาก แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรในทุกด้านยังคงต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน

2. ผลการศึกษาปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลผลิต พบว่า

2.1 ผลการศึกษปัจจัยเบื้องต้น ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่าด้านความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดี กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยในการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากและค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรอยู่ในระดับค่อนข้างดี ยกเว้น การจัดทำแผน นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาทางไกล ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรมีค่อนข้างสูง ส่วนความพร้อมของครูผู้สอน ความพร้อมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ถึงระดับมาก แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรยังคงต้องปรับปรุงในทุกประเด็นการดำเนินงาน เนื่องจาก มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรอยู่ในระดับสูง สำหรับความพร้อมสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ถึงระดับดีมาก แต่มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงการดำเนินงานทุกประเด็น ยกเว้น การติดตั้งอุปกรณ์ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับสายตานักเรียนในการนั่งชมรายการถ่ายทอดที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรน้อย และความพร้อมของเครือข่าย พบว่า ยังต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในทุกประเด็น เนื่องจาก การดำเนินงานยังอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรในระดับสูงจึงควรปรับปรุง

2.2 ผลการศึกษปัจจัยด้านกระบวนการ ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่าทุกปัจจัย ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน เนื่องจาก ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ถึงระดับมาก แต่พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรอยู่ในระดับสูง แสดงว่าการดำเนินงานในทุกด้านยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงการดำเนินงานในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2.3 ผลการศึกษปัจจัยด้านผลผลิต ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่าความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร มีระดับค่อนข้างดี ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนและของผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจอยู่ระดับปานกลางถึงระดับมาก แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรอยู่ในระดับสูง แสดงว่า การดำเนินงานยังต้องปรับปรุงเพื่อสร้างความพึงพอใจให้นักเรียนและผู้ปกครองต่อไป

3. ผลการศึกษปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

3.1 ปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุดคือ ความพร้อมของผู้บริหาร รองลงมาคือ ความพร้อมของนักเรียน ความพร้อมของเครือข่าย การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การวัดและประเมินผล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ตามลำดับ

3.2 ปัจจัยด้านผลผลิตที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความพึงพอใจของผู้บริหารและครู เป็นปัจจัยทางตรงเพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนและความพึงพอใจของผู้ปกครอง ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ความพึงพอใจของนักเรียน และความพึงพอใจของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวก

3.3 ปัจจัยด้านกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การวัดและประเมินผล เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ สำหรับปัจจัย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ทั้งนี้ ปัจจัยด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวัดและประเมินผล

3.4 ปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความพร้อมของผู้บริหาร เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีค่าเท่ากับ .131 และผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับความพร้อมของครู เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ และผ่านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และความพร้อมของนักเรียน เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลทางลบต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ส่วนความพร้อมของนักเรียน เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลทางบวกต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และผ่านการวัดและประเมินผล และความพร้อมของสื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลทางบวกต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านการบริหารจัดการ และความพร้อมของเครือข่าย เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีอิทธิพลทางบวกต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผ่านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และผ่านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ปัจจัยด้านความพร้อมของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมของครู และความพร้อมของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมของนักเรียน อีกทั้ง ความพร้อมของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ส่วนความพร้อมสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมของเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 และ 2 ในการศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรที่ยังคงต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในหลายด้าน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ คัมรา (Kamra, 1997, p. 36) ที่ได้ทำการศึกษาประเมินผลการใช้สื่อการสอนใหม่ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในเมืองและชนบท ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนไม่ค่อยได้ใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุเพื่อการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูประสบปัญหาในด้านตารางเรียนทางด้านเนื้อหา ตลอดจนการขาดแคลนทางด้านรับวิทยุและโทรทัศน์ในชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสื่อการสอนประเภทโสตทัศนวัสดุ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ได้ปรากฏผลดังนี้

- 1) ความพร้อมของครู ควรต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผันอยู่ในระดับมากเท่ากับ 17.983 - 28.155 จึงควรต้องปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับคู่มือครู การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม การตรวจสอบผลการเรียนรู้จากทางไกลผ่านดาวเทียม การประสานงานกับครูผู้สอนต้นทางโรงเรียนไกลกังวล การวางระบบการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ และการกำหนดแนวทางการกำกับติดตามและประเมินผล
- 2) ความพร้อมของนักเรียน ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 17.087 - 24.662 จึงควรต้องปรับปรุงความสนใจและปรับพฤติกรรมการเรียนรู้การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนต้นทาง

และปลายทาง การสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากสื่อเทคโนโลยี ความเข้าใจระบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้จากสื่อทางไกลผ่านดาวเทียม 3) ความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 15.311 - 19.885 จึงควรต้องปรับปรุงขนาดของโทรทัศน์เหมาะสมกับการรับชมของ นักเรียน อุปกรณ์ประกอบครบถ้วนเพียงพอ และใบงาน ใบความรู้ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน 4) ความพร้อมของ เครือข่าย ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 21.280 - 23.175 จึงควรต้องมีคณะบุคคลเพื่อการประสานการปฏิบัติงานของเครือข่าย บุคลากร ในเครือข่ายรู้และเข้าใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน ระบบการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของ เครือข่าย และการเลือกใช้เครือข่ายสนับสนุนทั้งเครือข่ายบุคลากรและเครือข่ายเทคโนโลยี 5) การบริหารจัดการ ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 19.151-19.523 จึงควรต้องปรับปรุงการวางแผนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ การจัดโครงสร้าง บุคลากรได้สอดคล้องกับเป้าหมาย การยึดแผนในการดำเนินงานการบริหารจัดการ การสร้างระบบ การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน และการกำกับ ควบคุม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน 6) กิจกรรม การเรียนรู้ ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับ มากเท่ากับ 20.632-28.552 จึงควรต้องปรับปรุงการจัดทำโครงสร้างรายวิชาและกำหนดการสอนครบถ้วน ตามสาระการเรียนรู้ การยึดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การประสานงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้สอนต้นทาง และการสุบ่งค้ความรู้ให้แก่ นักเรียน เมื่อจบ การเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความ แปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 21.11-22.489 จึงควรต้องมีการออกแบบการวัดและประเมินผลตามมาตรฐาน และกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามลักษณะเนื้อหาในแต่ละสาระการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือ เพื่อวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย การกำหนดเกณฑ์การตัดสินที่เน้นการสร้าง ความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และการใช้ผลการวิเคราะห์จากการวัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 8) การมีส่วนร่วม ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 19.600-20.865 จึงควรต้องปรับปรุงเป้าหมายและการดำเนินงานจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การร่วมมือจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ที่สามารถดำเนินการได้ และการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) ความพึงพอใจของนักเรียน ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจาก มีค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 15.715-18.836 จึงควรต้องปรับปรุงการส่งเสริม การเรียนเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้ การมีโอกาสนในการเรียนรู้ผ่านการค้นคว้า จากสื่อ เทคโนโลยีก้าวหน้า การเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีความสุขในการเรียนรู้ และการปลูกฝัง ความสนใจมุ่งมั่นเรียนรู้ และ 10) ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากมี ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความแปรผัน อยู่ในระดับมากเท่ากับ 17.375-20.869 จึงควรต้องปรับปรุงโอกาสในการใช้ เทคโนโลยีเพื่อเรียนรู้ของบุตรหลาน การปลูกฝังการสร้างนิสัยแสวงหาความรู้ของบุตรหลาน การเห็นคุณค่า ของการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน การพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับบุตรหลาน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ศิริรัตน์ แสงชิงษ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทาง ไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ในการบริหารจัดการการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียน ได้ผลดีกับได้ผลระดับ ปานกลาง-ไม่ดี มีปัญหาในด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านงบประมาณ ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียนได้ คือการให้ความสำคัญสำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา บุคลากรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับการสอนของอาจารย์ในโทรทัศน์

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาปัจจัยเบื้องต้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ความพร้อมของผู้บริหาร เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้รับนโยบายในการจัดการศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้การสอนทางไกลตามแนวทางของโรงเรียนวังไกลกังวล ตั้งแต่ช่วงต้นปีงบประมาณ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านกำลังคน และวัสดุอุปกรณ์ และแนวทางการจัดการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ดังที่ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2557, น. 22) ได้กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญเกียรติ ชิตินทร (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตอำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน โดยพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกลผ่านดาวเทียม และเห็นว่าสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนดี ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปลายทาง

2) ความพร้อมของนักเรียน เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา หลายแห่งได้มีการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนทางไกลมาช่วยแก้ปัญหาในการเรียนให้นักเรียนมาระยะหนึ่งแล้ว เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาครูขาดครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน จึงทำให้นักเรียนต้องเตรียมความพร้อมในการเรียน ดังที่ บัลแลนไท์ (Bellantine, 1997, p. 12-17) ได้กล่าวว่า ปัจจัยป้อนด้านนักเรียนจัดเป็นสมาชิกของโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไพโรจน์ คงเกิด (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการจัดการศึกษาวิธทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนวัดท่าพญา อำเภอปากพ่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยวิธทางไกลผ่านดาวเทียมของนักเรียนเกิดการเรียนรู้น่าขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดาร์ริน (Darrin, 2005, p. 204) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความอิสระของผู้เรียน และการสื่อสารในการเรียนทางไกลจะเป็นตัวทำนายแนวปฏิบัติของนักเรียนในหลักสูตรทางไกลพบว่า ความพร้อมของผู้เรียนจะมีผลต่อการทำนายเบื้องต้นของแนวปฏิบัตินักเรียนทางไกล

3) ความพร้อมของเครือข่าย เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้ส่งเสริมให้มีการบริหารสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น เครือข่ายผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบถึงแนวนโยบาย ในการจัดการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับสถานศึกษาอยู่เสมอ จึงทำให้เครือข่ายมีความพร้อมในการร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 3-4) ได้กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้นวัตกรรมโดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการจัดเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ นันทิรัตน์ พิระพันธุ์ (2557) ได้กล่าวว่า รูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นลักษณะการนำเทคโนโลยีร่วมสมัยที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนคุ้นเคยเป็นอย่างดี ในชีวิตประจำวันมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นและส่งเสริม ให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การบริหารจัดการ เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้กระตุ้นและส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น โดยอาศัยกระบวนการในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ดังที่ Lunenburg และ Ornstein (1996, p. 15-18) ได้กล่าวว่า การบริหารที่ดีในด้านคน วัสดุ สิ่งของ เงิน และทรัพยากร จะนำไปสู่ผลผลิตและเกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อการเลือกปัจจัยในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุไรวรรณ กรุณานนท์กิจจา (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครู และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล ระดับประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม 7 ด้าน มีความพึงพอใจอย่างยิ่ง ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บุคลิกภาพของครูต้นทาง วิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนต้นทางและปลายทาง และบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนต้นทางและปลายทาง

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาและส่งเสริมให้ครูได้มีการนำแนวทางการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และได้พยายามส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาขนาดเล็กบูรณาการสาระความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 3-4) ได้กล่าวว่า แนวโน้มการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจัดเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ ภาสกร เรืองรอง, รุจโรจน์ แก้วอุไร, ทิพย์รัตน์ ลิทธิวิช, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรีนุญ หิมนเดช และชไมพร ศรีสุราช (2558) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นแนวทางที่ผู้สอนจะนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้แท็บเล็ตพีซีโดยที่ผู้สอนสามารถ นำรูปแบบต่างๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ และบริบทในชั้นเรียนของตน

3) การวัดและประเมินผล เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้พยายามส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนอยู่เสมอและมีการวัดและประเมินสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิษฐ์ลดา บันคำมา (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 พบว่า การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในชั้นเรียนประเมินผลการจัดการศึกษาประกอบด้วย การวางแผนงานการจัดเตรียมบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา เทคนิคและระบบสัญญาณ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและพฤติกรรมการณ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสำคัญต่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา แหล่งการเรียนรู้ ชุมชนรอบๆ โรงเรียนขนาดเล็ก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 6) ได้กล่าวว่า แนวโน้มการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควรต้องมีการส่งเสริมและกำกับดูแลทดแทนการเป็นผู้จัด และสอดคล้องตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านผลผลิต สามารถอภิปรายผลได้ว่า ความพึงพอใจของผู้บริหารและครู เป็นปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครู โรงเรียนขนาดเล็กต้องการให้มีการดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง แต่ยังมีขาดแคลนครู

ครูไม่ครบตามวิชาเอก ครูย้ายบ่อย ผู้บริหารและครู จึงต้องทำแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เหมือนนักเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมสมบูรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังที่ สุมาลี สังข์ศรี (2545ข) ได้กล่าวว่า การที่ผู้บริหารและครู ได้ช่วยผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้ จึงควรมีการวางแผนและเตรียมการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอนในการเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสาท วันชนะ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยภาพรวมเห็นด้วยและเห็นว่าเป็นความจริงในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความพร้อมของผู้บริหารส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของการทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดห้องเรียนและอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และควรให้ความสำคัญในการกำกับดูแลครู อย่างใกล้ชิดในการจัดการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

2) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความพร้อมของนักเรียนส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อการศึกษาทางไกลให้มีคุณภาพ ส่งเสริมให้ครูทำความเข้าใจและรู้จักนักเรียนทุกคน และส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

3) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความพร้อมของเครือข่ายส่งผลทางลบต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งให้มีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเครือข่ายการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาทางไกลให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยควรมีแผนปฏิบัติการ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน และยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์

5) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ครูได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระให้สอดคล้องกับการศึกษาทางไกลส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ระหว่างครูด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

6) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการวัดผลและประเมินผลส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการวัดผลและประเมินผลที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย พัฒนาให้

ครูมีความรู้ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตตพิสัย และทักษะพิสัย ตลอดจนส่งเสริมให้ครูควรมีการติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งให้เกิดความร่วมมือกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และส่งเสริมความร่วมมือกับสถานศึกษาในต่างเขตพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาทางไกลร่วมกัน

8) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนส่งผลบวกทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสร้างความตระหนักให้แก่ครูและบุคลากรในการช่วยกันขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้เข้าใจถึงความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบันที่ต้องปรับมาใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก

2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก

4) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก

5) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การถอดบทเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

6) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก

7) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการสร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

- ดิษฐ์ลดา ปันคำมา. (2551). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นันทิรัตน์ พิระพันธุ์ (2557). การพัฒนารูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 25(3) 19-34.
- บุญเทียร ชัดเนตร. (2548). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตอำเภอจิมจิหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา).
อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ประสาธ วันทนะ. (2552). ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ไพโรจน์ คงเกิด. (2553). การประเมินโครงการจัดการศึกษาวิธทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนวัดท่าพญา อำเภอปากพะยูน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนาเพื่อการพัฒนา). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ภาสกร เรืองรอง, รุจโรจน์ แก้วอุไร, ทิพย์รัตน์ ลิทธิวงษ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรีณยู หมีนเดช และชไมพร ศรีสุราช (2558). Tablet PC: สื่อการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 26(2),1-12.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558 – 2561
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (อัคราณา). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV). (อัคราณา). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. (ม.ป.ป.). แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (อัคราณา). สุพรรณบุรี: ม.ป.ท.
- สุธาฉิน สีนวนแก้ว. (2553). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพในประเทศไทยกำลังพัฒนา. *วารสารวิทยบริการ* (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2553), 126-138.
- สุมาลี สังข์ศิริ. (2545ก). การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมาลี สังข์ศิริ. (2545ข). การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริรัตน์ แสงซิวงษ์. (2554). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุไรวรรณ กรุณานนทกิจจา. (2547). ความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลระดับประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Ballantine, J.H. (1997). *Sociology of Education: A Systematic Analysis*. (p.15) Russia: St. Petersburg Press.
- Darren. P. (2005). *Transactional distance and learner autonomy as predictors of Student performance in distance learning courses delivered by three modalities*. Ph. D. dissertation. Tulane University Dissertation. from website <http://wwwlib.Umi.com/dissertations/fullcit/3170380>. (2006, July 28)
- Holmberg, B. (1960). *Growth and Structure of Distance Education*. Australia : Croom Helm Ltd.
- Kamra, A.D. (1997). *Accessibility and Teacher Utilization of the Newer Media in Jamaica*. Junior Secondary Classroom Dissertation Abstracts International.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (1996). *Educational administration: Concept and practices*. Belmont, CA: Wadsworth.

การวิเคราะห์: ปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุ ความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

PROBLEM ANALYSIS: THE CONTRACTOR CLAIM PROBLEMS FROM CAUSES OF DELAY IN CONSTRUCTING BUILDING OF OFFICE OF CIVIL ENGINEERING ROYAL THAI ARMED FORCES HEADQUARTERS

ณัฐพล คำเจริญ*

Nuttapon Karjaroen*

วรานนท์ คงสง**

Waranon Kongsong**

* นักศึกษาปริญญาโท, และเรือโท สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

* M.Eng. Candidate and LT. JG., Master of Engineering Program in Inspection and Engineering Law, Faculty of
Engineering, Ramkhamhaeng University

* Email: 2524navy@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก รองอธิการบดี ฝ่ายวิทยบริการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดแพร่

** Assistant Professor, Ph.D., Vice President for Regional Campus, Ramkhamhaeng University , Phrae province

** Email: nick_char@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักงานโยธาธิการ 2) ศึกษาปัญหาข้อเรียกร้องจากสาเหตุความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคารและ 3) ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้อง โดยใช้แบบสอบถามจากโครงการก่อสร้างในสังกัดของ กองบัญชาการกองทัพไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างโดยตรง ได้แก่ ผู้ว่าจ้าง (กองบัญชาการกองทัพไทย) และผู้รับจ้าง จำนวน 40 คน สำหรับการวิเคราะห์ผลการศึกษาร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารในภาพรวมมีสาเหตุที่เกิดขึ้นทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ ฐานะทางการเงิน ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนงาน การสำรวจและออกแบบ การควบคุมงาน ราคาวัสดุก่อสร้างและอัตราดอกเบี้ย ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของช่างผู้ควบคุมงานเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักการบริหารงานก่อสร้างที่ดี ส่วนปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยสาเหตุหลักที่ส่งผลกระทบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมบริเวณก่อสร้าง สถานที่ก่อสร้างคับแคบ เครื่องจักรดำเนินงานไม่สะดวก 2) ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร เกิดจากแบบรูปและรายการประกอบมีความขัดแย้งกัน เพราะว่าสิ่งใดที่ปรากฏในแบบรูปและรายการละเอียด หากมีข้อขัดแย้งกัน หรือผู้รับจ้างพบว่าจะเป็นปัญหาในการก่อสร้างให้ผู้รับจ้างปรึกษาและขอความเห็นต่อผู้แทนผู้ว่าจ้างและเมื่อได้รับอนุมัติ แล้วจึงจะดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ 3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ ผู้จ้างและผู้รับจ้างต้องเข้าร่วมประชุมกันเพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา และตกลงไปในแนวทางเดียวกันซึ่งในการพูดคุยกันดังกล่าวของทั้งสองฝ่ายนั้นจะต้องไม่มีอคติต่อกัน ไม่อวดตัวว่าใครเก่งกว่าใคร ต้องเน้นการแก้ปัญหาที่แท้จริง จึงจะสำเร็จและทลายกำแพงของปัญหาที่เกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: ข้อเรียกร้อง ความล่าช้าในการก่อสร้าง

Abstract

The purpose of this research were to 1) investigate the causes of delays in the construction of the military buildings of office of civil engineering royal Thai Armed Forces Headquarters; 2) study the problems caused by delays in building construction; and 3) study the methods to resolve problem based on claim by questionnaire from construction projects under Royal Thai Armed Forces Headquarters. The sample was those involved directly in construction namely the employer (Thai Armed Forces Command) and the contractor for 40 persons. Percentage, frequency, mean, and standard deviation were applied to analyze and obtain the results.

The results of research found that 1) the causes of the delay in the construction of the building as a whole were the internal factors include, financial status, personnel, management, planning, survey and design, control of construction, material prices and interest rates, knowledge, ability and experience of the supervisor due to lack of understanding of the regulations, the relevant laws and principles of good construction management. External factors are the main factors that affect the construction environment is construction site is cramped, the machinery is not easy to operate, 2) The problem of the delay in the construction of the building due to pattern and conflict composition. Because what appears in the form and detailed list if there is a conflict or contractor found to be a problem in the construction of the contractor consulted and asked for the opinion of the employer and when approved will be conducting construction, 3) The best advice to solve the problem is that the employer and the contractor should meet to work together to solve the problem. And agree in the same way that in the discussion of both sides must be no bias against each other. Do not boast that who is better must focus on solving the real problem to succeed and break the wall of the problem.

Keywords: The Contractor Claim, Delays in Construction

บทนำ

สำนักงานยุทธโยธาทหาร (สย.ทหาร) มีภาระหน้าที่ในการวางแผนอำนวยการประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดหา ก่อสร้าง ส่งกำลัง และการซ่อมบำรุงเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีผู้อำนวยการสำนักยุทธโยธาทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบซึ่งสามารถแบ่งการหน่วยและหน้าที่การปฏิบัติงานได้ (สำนักงานยุทธโยธาทหาร, 2558)

การจัดหน่วยงานตามภารกิจหน้าที่ของสำนักยุทธโยธาทหารกองบัญชาการกองทัพไทย ก็จะทำให้เห็นว่า สำนักยุทธโยธาทหารเป็นหน่วยที่ดำเนินการในเรื่องการก่อสร้างและซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภคเป็นหลัก ดังนั้นจากที่ผู้วิจัยได้ทำงานในหน่วยงานดังกล่าวจึงศึกษาที่แท้จริงของความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคาร และวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นที่หนักใจของผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจงานจ้างเป็นอย่างมากเพราะผู้รับจ้างต่างก็พยายามหาช่องทางในการยื่นขอและเรียกร้องสิทธิต่างๆ เพื่อให้ผู้รับจ้างไม่ต้องถูกปรับเป็นเงินหรือเสียสิทธิประโยชน์ของผู้รับจ้างเอง โดยความล่าช้าดังกล่าวอาจจะเกิดมาจากตัวผู้รับจ้างเองหรือตัวผู้ว่าจ้างก็ได้ซึ่งบางโครงการถึงกับต้องขึ้นโรงขึ้นศาลเลยก็มีจากเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้นำประเด็นในเรื่องปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากความล่าช้าในงานก่อสร้างของสำนักยุทธโยธาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยมาศึกษาและได้หยิบยกงานก่อสร้างจำนวน 10 โครงการเป็นแนวทางค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งโครงการส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาในเรื่องความล่าช้าของงาน ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์อย่างมากของทางราชการที่จะนำผลงานวิจัยในครั้งนี้ไปใช้งานในภายภาคหน้าต่อไปหากเกิดปัญหาขึ้น

สาเหตุความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย มีอยู่หลายสาเหตุ และสาเหตุที่สำคัญที่อาจทำให้ราชการเสียหายได้คือปัญหาข้อเรียกร้องจากสาเหตุความล่าช้าในงานก่อสร้างซึ่งจะพบมากในการสร้างอาคารเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราจึงควรศึกษาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้องเพื่อลดปัญหาดังกล่าวลงจนผู้รับจ้างไม่สามารถที่จะเรียกร้องเหตุต่างๆจากราชการได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหาร
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเรียกร้องจากสาเหตุความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคาร
3. เพื่อศึกษาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างโครงการที่ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2553 – 2555 จำนวน 10 โครงการ สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูลจะมุ่งเน้นไปที่ผู้เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโดยตรงและมีส่วนในการพิจารณาข้อเรียกร้องหากเกิดข้อเรียกร้องขึ้นในโครงการที่ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2553 – 2555 จำนวน 40 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างโครงการที่ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2553 – 2555
2. ตัวแปรตาม คือ ปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือได้

1. ค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.68 – 1 ซึ่งผลรวมของคะแนนความคิดเห็นมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแสดงถึงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. ค่าความเชื่อมั่นการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบ (Pre-test) แบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในชุดคำถามของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้แบบสอบถามมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้การทดสอบแบบของครอนบัค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) โดยคำถามที่ใช้มีค่า α = 0.844 มากกว่า 0.70 ซึ่งถือเป็นระดับที่ยอมรับได้ว่าคำถามที่ใช้มีความเกี่ยวข้องกับสอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการวัด

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close ended Questionnaire) เพื่อสะดวกในการตอบ และป้องกันการสับสน โดยแบ่งเป็นเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความเข้าใจเบื้องต้นข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร เป็นการเลือกตอบ (Checklist) มีค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.68 – 1.00

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร เป็นการเลือกตอบส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.68 – 1.00

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร เป็นการเลือกตอบส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.68 – 1.00

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้อง เป็นการเลือกตอบส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.68 – 1.00

การรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ศึกษาได้ออกแบบขึ้นมาเพื่อทำการเก็บข้อมูลในภาคสนาม (Field Data Collection) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้คำนวณจากสูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารการวิจัย หนังสือ รายงาน บทความต่าง ๆ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งที่เป็นของหน่วยงานราชการและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษานำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีการวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาหาค่าความถี่ร้อยละเพื่อใช้อธิบายลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลและความเข้าใจเบื้องต้นข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 5 มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลในการวัดความสำคัญความคิดเห็น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ส่วนมากมีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 35.00) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 55.00) และลักษณะที่เกี่ยวข้องกับโครงการผู้ว่าจ้าง (ร้อยละ 75.00) ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
20-30 ปี	4	10.00
31-40 ปี	14	35.00
41-50 ปี	12	30.00
51-60 ปี	10	25.00
รวม	40	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	32.50
ปริญญาตรี	22	55.00
สูงกว่าปริญญาตรี	5	12.50
รวม	40	100.00
ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับโครงการ		
ผู้ว่าจ้าง	30	75.00
ผู้รับจ้าง	10	25.00
รวม	40	100.00

2. ความเข้าใจเบื้องต้นข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสาเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารการขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้าง การแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคารจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการก่อสร้างอาคาร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาส่วนที่ทำให้งานก่อสร้างอาคารล่าช้าจนทำให้ผู้รับจ้างสามารถเรียกร้องสิทธิ ได้แก่ งานสถาปัตยกรรม ปัญหาที่เกิดจากระบวนการเรียกร้องเรื่องความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารไม่ส่งเอกสารให้ครบถ้วนและการเรียกร้องสิทธิจากผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารมีผลทางกฎหมายอาจมีโทษทางวินัย หรือทางอาญาแก่ตัวเจ้าหน้าที่ได้

ความเข้าใจเบื้องต้นข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารวิเคราะห์ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ในสาเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารการขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้างโดยผู้ว่าจ้างจ่ายเงินล่าช้า มิใช่ผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานตามสัญญาที่ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดการทำงาน เนื่องจากในระหว่างการปฏิบัติงานตามสัญญา ผู้รับจ้างมีหน้าที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการทำงานให้เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในกรณีนี้ไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะลดหรือลดค่าปรับตามระเบียบได้

วิเคราะห์ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ในการแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคารจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการก่อสร้างอาคาร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการมีความเห็น

ไม่ตรงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นได้เสมอในโครงการก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนมาดีเพียงใดก็ตามความขัดแย้งจะเกิดขึ้นซ้ำซากและจำเจในทุกๆ ขั้นตอนของงาน ก่อสร้างกับเจ้าหน้าที่ทุกๆ คน และทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ไม่มีใครสามารถวางแผน บริหารและควบคุม โครงการก่อสร้างไม่ให้เกิดความขัดแย้งได้ แต่เราสามารถทำให้ความเข้มของความขัดแย้ง (intensity of construction conflicts) ลดน้อยลงไปถึงระดับที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการได้ ผู้บริหารโครงการก่อสร้างบางคน ไม่กล้าเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอะไร เพราะกลัวผลที่จะเกิดตามมามันเนื่องมาจากความขัดแย้ง จึงทำให้แก้ปัญหาอะไรไม่ได้ หน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของผู้บริหารโครงการก่อสร้าง (construction manager) คือ นอกจากจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงาน ทางด้านเทคนิคแล้วยังจะต้องเป็นผู้บริหารความขัดแย้งที่มีคนเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเรียกว่าผู้บริหารความขัดแย้ง (conflict manager) ด้วย ถ้าแก้ปัญหาความขัดแย้งได้มากและไม่มีผลกระทบกลับมาจนถึงกับทำให้งานเสียหายก็จะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บริหารโครงการก่อสร้างที่ดีเยี่ยม

วิเคราะห์ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ในส่วนที่ทำให้งานก่อสร้างอาคารล่าช้าจนทำให้ผู้รับจ้างสามารถเรียกร้องสิทธิได้งานสถาปัตยกรรม ทั้งนี้ผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างจะต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์และแรงงานทุกชนิดเพื่อทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ตามรูปแบบและรายการตามหลักการวิศวกรรม สถาปัตยกรรม

วิเคราะห์ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ในปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเรียกร้องเรื่องความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารไม่ส่งเอกสารให้ครบถ้วน พบว่า โครงการก่อสร้างต่างๆ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบรูปและรายการก่อสร้าง รวมทั้งการแก้ไขเอกสารสัญญาก่อสร้างเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการก่อสร้างจริง จึงจำเป็นจะต้องขออนุมัติแก้ไขสัญญา และคำวินิจฉัยข้อโต้แย้งหรือกรณีพิพาทในงานก่อสร้างแทบทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากในขั้นตอนกระบวนการจัดทำแบบก่อสร้าง อาจมีการสำรวจเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการจัดทำแบบไม่ครบถ้วน ทำให้เมื่อนำมาดำเนินการก่อสร้างจริงไม่สามารถทำได้ตามแบบ เป็นเหตุให้ต้องทำการปรับปรุงแบบในระหว่างการก่อสร้างเพื่อให้สามารถดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ นอกจากนี้ข้อปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้ต้องมีการแก้ไขสัญญาก่อสร้างคือ การเปลี่ยนแปลงความต้องการจากเจ้าของอาคาร หรือผู้ใช้อาคาร ที่ไปกระทบกับภาพรวมของโครงการจนเป็นเหตุให้ต้องทำการปรับปรุงแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานจริง

วิเคราะห์ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร ในการเรียกร้องสิทธิจากผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารมีผลทางกฎหมายอาจมีโทษทางวินัยหรือทางอาญา ทั้งนี้ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ใช้บังคับนั้น ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในคำสันนิษฐานโทษทางแพ่งที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะเป็นไปตามที่กฏหมายกำหนด ความรับผิดชอบดังกล่าวจะเป็นไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก กิติ หรือกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐเองกิติ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้คำสันนิษฐานโทษทางแพ่งผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณีเสมอ ทั้งนี้เป็นผลของหลักกฎหมายแพ่งว่าด้วยละเมิดซึ่งเป็นหลักกฎหมายเอกชน ตามกฎหมายเดิม กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก หน่วยงานของรัฐก็อาจต้องร่วมรับผิดชอบกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นในความเสียหายที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำไปเช่นเดียวกับหลักเรื่องนายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในความเสียหายที่ลูกจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นในทางการที่จ้างและหน่วยงานของรัฐซึ่งได้ชัดใช้คำสันนิษฐานโทษทางแพ่งให้แก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำไปแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากตัวเจ้าหน้าที่ผู้เป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายนั้นได้ในภายหลัง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยของปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร

ปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่	3.33	0.88	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ	3.44	0.84	มาก
ด้านเครื่องจักรกล	3.23	1.06	ปานกลาง
วัสดุก่อสร้าง	2.96	0.91	ปานกลาง
ด้านวิธีการก่อสร้าง	3.36	0.88	ปานกลาง
ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมการก่อสร้าง	2.93	0.90	ปานกลาง
โดยรวม	3.21	0.91	ปานกลาง

3. จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 โดยให้ความสำคัญมากที่สุดของปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ด้านวิธีการก่อสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ด้านเครื่องจักรกล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 วัสดุก่อสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 และด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมการก่อสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยของปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร

ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
สภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย	3.20	0.85	ปานกลาง
ภัยธรรมชาติเช่น อุทกภัย วาตภัย	3.05	0.96	ปานกลาง
แบบรูปและรายการประกอบไม่มีความละเอียดเพียงพอ	3.63	0.93	มาก
แบบรูปและรายการประกอบมีความขัดแย้งกัน	3.78	1.07	มาก
สภาวะความไม่สงบในพื้นที่	2.70	0.94	ปานกลาง
ขาดแคลนแรงงานก่อสร้าง เนื่องจากฤดูเกษตรกรรม	3.33	0.94	ปานกลาง
วัสดุขาดตลาด	2.65	0.98	ปานกลาง
แรงงานหยุดงานเนื่องจากเป็นเทศกาล	3.15	1.05	ปานกลาง
ราคาที่ประมูลไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง	3.28	0.82	ปานกลาง
ขั้นตอนหรือระยะเวลาในการตั้งเบิกงวดงาน	3.48	0.78	มาก
วงเงินในการก่อสร้างกับงวดงานไม่เหมาะสม	3.52	0.78	มาก
โดยรวม	3.21	0.96	ปานกลาง

4. จากตาราง 3 ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 โดยให้ความสำคัญมากที่สุดของปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร คือ แบบรูปและรายการประกอบมีความขัดแย้งกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงคือ แบบรูปและรายการประกอบไม่มีความละเอียดเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือวัสดุขาดตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65

วิเคราะห์ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่พบปัญหามากที่สุด คือ การส่งมอบพื้นที่ล่าช้า การทำสัญญาของส่วนราชการไม่ว่าจะเป็นสัญญาว่าจ้าง สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยปกติจะกำหนดระยะเวลาให้ส่งมอบสิ่งของงานก่อสร้าง หรืองานจ้างเอาไว้ ซึ่งสัญญาดังกล่าวมักจะกำหนดเบี้ยปรับหรือค่าปรับ เพื่อกำหนดค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาในการส่งมอบสิ่งของ งานก่อสร้าง หรืองานจ้างล่าช้า โดยมักจะปรับคู่สัญญาเป็นรายวันจนถึงวันที่ส่งมอบสิ่งของ งานก่อสร้าง หรืองานจ้าง ตามระยะเวลาที่ล่าช้า ดังนั้น ในสัญญาว่าจ้างกิติ สัญญาซื้อขายกิติ หรือสัญญาจ้างที่ปรึกษากิติ จะมีข้อสัญญาสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุซึ่งให้อำนาจหัวหน้าส่วนราชการที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาลดหรือตัดค่าปรับหรือขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาได้ตามจำนวนที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณีเหล่านี้ ความผิดหรือความบกพร่องนั้นเป็นเหตุขัดขวางการทำงาน หรือการส่งมอบสิ่งของตามสัญญาการขอขยายเวลาการก่อสร้างด้วยเหตุที่เกิดจากความผิดหรือข้อบกพร่องของเจ้าของงานนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสาเหตุเนื่องมาจากความบกพร่องของแบบรูปและรายการ เนื่องจากในทางปฏิบัตินั้น การจัดทำแบบรูปย่อมมีข้อบกพร่องผิดพลาดเกิดขึ้นได้แบบรูปและรายการดังกล่าวจึงควรที่จะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ใช้สอยที่ต้องการ ซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า การเปลี่ยนแปลงแบบรูปนั้นมีผลกระทบต่อเวลาในการทำงานหรือไม่อย่างไร หรือกรณีไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างให้ผู้รับจ้าง ซึ่งส่วนราชการย่อมมีหน้าที่ต้องจัดเตรียมพื้นที่ให้พร้อมสำหรับส่งมอบแก่ผู้รับจ้างเพื่อเข้าดำเนินการก่อสร้างหรือกรณีที่ทางราชการผู้ว่าจ้างสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานโดยที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติงานผิดพลาดของผู้รับจ้าง ก็ถือว่าเป็นเหตุอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการตามระเบียบข้อ 139 (1) ทางราชการจะต้องพิจารณาตัดหรือลดค่าปรับหรือขยายระยะเวลาให้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการสั่งหยุดงานในระยะเวลาที่ล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาไปแล้ว และเมื่อกรณีเป็นการจ้างที่มีกำหนดเวลาแล้วเสร็จพร้อมกันทั้งหมดโดยหลักการจึงย่อมจะพิจารณาตัดหรือลดค่าปรับให้กับผู้รับจ้างได้เท่ากับจำนวนที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงได้ทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าเป็นการสั่งหยุดงานในบางส่วน และหรือผู้รับจ้างได้ทำงานในบางส่วน

วิเคราะห์ด้านฐานะทางการเงินพบปัญหามากที่สุด คือ การเบิกจ่ายตามงวดได้ล่าช้าเนื่องจาก การส่งมอบงานและการตรวจการจ้างล่าช้าไม่เป็นไปตามระเบียบพัสดุ และเมื่อผ่านกระบวนการแล้ว การเบิกจ่ายเงินต้องรอเป็นระยะเวลานาน มีการดึงหรือชะลอการรับงวดงานของหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ เพราะหากมีการตรวจรับงานแล้วที่ผ่านมาจะสามารถส่งไปฎีกาเบิกจ่ายเงินได้รวดเร็วซึ่งอาจใช้เวลา 7-14 วันก็สามารถเบิกจ่ายได้ เพราะว่า สัญญางานที่มีค่า K (Escalation Factor) แม้จะช่วยเหลือผู้รับเหมาก่อสร้างในการปรับราคาได้บางส่วน แต่ก็ไม่เพียงพอกับการปรับราคาของวัสดุก่อสร้าง และสูตรค่า K (Escalation Factor) ไม่ครอบคลุมถึงวัสดุก่อสร้างบางรายการ เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้า สายไฟ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนประกอบของทองแดงที่มีการปรับราคาไป 300% และการขอเบิกจ่ายค่า K (Escalation Factor) ไม่สามารถเบิกได้ โดยอ้างว่าไม่มีงบประมาณ หรือบางสัญญาเบิกจ่ายได้ แต่ก็ล่าช้ามาก

วิเคราะห์ด้านเครื่องจักรกลพบปัญหามากที่สุด คือไม่มีเครื่องจักรเป็นของตนเองเพราะเครื่องจักรบางประเภทมีราคาแพง ซึ่งถ้าไม่ได้รับงานด้านนี้เป็นประจำจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับจ้างได้ และผู้รับจ้างบางรายที่ได้รับงานก่อสร้างอาคารในบางครั้งไม่มีทุนเพียงพอที่จะมีเครื่องจักรเป็นของตนเองจึงต้องรอคิวในการเช่าเครื่องจักรและเมื่อคิวการเช่าเครื่องจักรไม่ว่างก็ต้องรอนจนอาจทำให้ส่งผลเสียทำให้งานออกมาล่าช้าได้ในการเช่าเครื่องจักรให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จึงต้องวางแผนการจัดการที่ดีในการจัดหาเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะช่วยให้งานออกมาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

วิเคราะห์ด้านวัสดุก่อสร้าง พบปัญหามากที่สุด คือการขออนุมัติเปลี่ยนแปลงวัสดุ เนื่องจากผู้รับจ้างไม่ได้ปรึกษาผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้างในเรื่องของรายละเอียดที่จะใช้ซึ่งต้องดำเนินการตามแบบรูปและรายการประมาณราคาที่กำหนดในบางครั้งผู้รับจ้างก็ดำเนินการไปเองโดยไม่สนใจแบบรูปและรายการที่กำหนดไว้ และเมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างทราบในภายหลังก็ต้องทำการเทียบเท่าวัสดุที่ใช้เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่แบบรูปและรายการกำหนด ซึ่งต้องเสียเวลาในการดำเนินการด้านเอกสารจึงทำให้งานล่าช้าออกไปอีก ยิ่งถ้าเป็นระบบราชการก็ยิ่งต้องมีลำดับขั้นตอนที่ซับซ้อน กว่าที่จะดำเนินการเอาวัสดุที่ขอเทียบเท่ามาใช้ในการก่อสร้างได้ก็อาจต้องมีการรื้อถอนวัสดุของเดิมที่ติดตั้งไปแล้ว ถ้าหากวัสดุดังกล่าวไม่มีคุณภาพเทียบเท่าได้จนทำให้คณะกรรมการตรวจการจ้างไม่ยอม ทำให้เป็นการเสียเวลาโดยไม่ใช้เหตุ ผู้ควบคุมงานจึงต้องเป็นตัวแปรที่สำคัญในการควบคุมดูแลผู้รับจ้างให้ปฏิบัติตามแบบรูปและรายการอย่างเคร่งครัด และถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามเช่นในเรื่องการใช้วัสดุ ก็ควรดำเนินการออกหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับจ้างเซ็นรับทราบและเรียนคณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้รับจ้างโต้แย้งได้

วิเคราะห์ด้านวิธีการก่อสร้างพบปัญหามากที่สุด คือการวางแผนด้านเวลาทำงานไม่เหมาะสมซึ่งผู้รับจ้างควรจัดตารางเวลาให้เหมาะสมว่าเวลาไหนควรดำเนินการอย่างไร และจัดลำดับก่อนหลังของการทำงานให้ดีเพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อนของงานมากเกินไป และอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ และอีกปัญหาหนึ่งที่พบบ่อยคือ แบบก่อสร้างคลุมเครือไม่ชัดเจนหรือไม่ละเอียดพอ ควรต้องวางแผนดำเนินการประสานวางแผนหาหนทางแก้ไขให้ที่จะต้องมีการอนุมัติเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา เช่น งานเพิ่ม-ลดอย่างไร และเมื่อเกิดทำให้งานออกมาล่าช้าจากเหตุการณ์ดังกล่าวแล้วควรดำเนินการเรื่องแรงงาน เครื่องจักร และวัสดุที่นำมาแก้ไขด้วยวิธีไหน ทุกอย่างที่กำลังมานี้มันก็ย้อนกลับไปที่ผู้รับจ้างวางแผนการดำเนินงานไว้ดีเพียงใด

วิเคราะห์ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมพบปัญหามากที่สุด คือภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัยเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคเรื่องการสภาพอากาศ เช่น การดำเนินการก่อสร้างในช่วงฤดูฝน อาจจะทำให้เกิดปัญหาด้านการเทคอนกรีตและการตอกเสาเข็ม สถานที่ก่อสร้างคับแคบเครื่องจักรทำงานไม่สะดวก และในบางครั้งการก่อสร้างหรือปรับปรุงที่มีเสียงรบกวนจากที่พักอาศัยข้างเคียงก็ถูกร้องเรียนได้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ผู้วิจัยก็ได้ทราบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวหลังจากการที่ได้พูดคุยกับผู้ควบคุมงานคนอื่นๆ ดังนั้นในการดำเนินการก่อสร้างเราควรวางแผนการก่อสร้างให้ดีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาภายหลังได้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยของข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
มีการกำหนดระยะเวลาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการพิจารณาข้อเรียกร้อง	3.78	0.73	มาก
มีการจัดฝึกอบรมด้านการเรียกร้องสิทธิเพื่อจะได้รู้แนวทางรวมถึงลำดับขั้นตอนการเรียกร้องการใช้สิทธิ	3.93	0.89	มาก
ให้ผู้จ้างและผู้รับจ้างช่วยกันร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาร่วมกัน	4.23	0.89	มากที่สุด
หาความรู้จากข้อผิดพลาดครั้งนั้นพร้อมนำมาเป็นประสบการณ์ในการทำงานครั้งต่อไปที่จะไม่เกิดขึ้นอีก	3.65	0.92	มาก
ผู้ควบคุมงานควรเอาใจใส่งานในหน้าที่ของตนให้มากขึ้น	4.00	0.60	มาก
ออกหนังสือเร่งรัดงานทุกงวดเมื่อส่งงานแต่ละงวด	3.28	0.99	ปานกลาง
ผู้จ้างต้องบอกลำดับวิธีการปฏิบัติงานในด้านเอกสารและวิธีการทำงานให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ	4.10	0.78	มาก
จัดประชุมทุกเดือนเพื่อพูดคุยปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นพร้อมร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างผู้จ้างและผู้รับจ้างเอง	4.33	0.73	มากที่สุด
โดยรวม	3.89	0.83	มาก

5. ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารวิเคราะห์ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร เกิดจากแบบรูปและรายการประกอบมีความขัดแย้งกัน เพราะว่าสิ่งใดที่ปรากฏในแบบรูปและรายการละเอียดหรือในตารางเสนอราคา หากมีข้อขัดแย้งกัน หรือผู้รับจ้างพบว่าจะเป็นปัญหาในการก่อสร้าง ให้ผู้รับจ้างปรึกษาและขอความเห็นต่อผู้แทนผู้ว่าจ้าง และเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ การเปลี่ยนแปลงแบบรูปและรายการประกอบแบบในสัญญาเป็นที่ทราบได้ว่า ในงานก่อสร้างมักจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบในระหว่างการก่อสร้างอยู่เป็นประจำ ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวมาจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากความต้องการของหน่วยหรือเจ้าของงาน หรือพบข้อผิดพลาด คลาดเคลื่อนในแบบรูปและรายการหรืองวดงานหรือเกิดจากข้อผิดพลาดเนื่องจากการก่อสร้าง เช่น เสาค้ำเอียงศูนย์ หรือพบอุปสรรคระหว่างก่อสร้างหรือผู้รับจ้างต้องการขอเปลี่ยนแปลงการใช้วัสดุหรือแนวทางหรือแบบรูปในการก่อสร้าง

6. จากตาราง 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้อง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากข้อเรียกร้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 โดยให้ความสำคัญมากที่สุดของข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นคือ จัดประชุมทุกเดือนเพื่อพูดคุยปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นพร้อมร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างผู้จ้างและผู้รับจ้างเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมาคือ ให้ผู้จ้างและผู้รับจ้างช่วยกันร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือออกหนังสือเร่งรัดงานทุกงวดเมื่อส่งงานแต่ละงวด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดจากกระบวนการในการเรียกร้อง พบว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุด คือ ผู้จ้างและผู้รับจ้างต้องเข้าร่วมประชุมกันเพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวและตกลงไปในแนวทางเดียวกันซึ่งในการพูดคุยกันดังกล่าวของทั้งสองฝ่ายนั้นจะต้องไม่มีอคติต่อกัน ไม่อวดตัวว่าใครเก่งกว่าใคร ต้องเน้นการแก้ปัญหาที่แท้จริง จึงจะสำเร็จและหลายกำแพงของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ รองลงมาคือ

ส่วนของการบริหารจัดการในโครงการก่อสร้างอาคารที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้จ้างต้องบอกลำดับวิธีการปฏิบัติงานในด้านเอกสารและวิธีการทำงานให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้ควบคุมงานควรจะเอาใจใส่งานในหน้าที่ของตนให้มากขึ้น ตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ควบคุมงานควรทำแผนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนจนงานสิ้นสุดลงก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง เมื่อได้รับสัญญาให้มีการจัดฝึกอบรมด้านการเรียกร้องสิทธิเพื่อจะได้รู้แนวทางรวมถึงลำดับขั้นตอนการเรียกร้องการใช้สิทธิลดขั้นตอนต่างๆในการพิจารณาให้หน่อยลง มีการกำหนดระยะเวลาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการพิจารณาข้อเรียกร้องจัดทำคู่มือความรู้เรื่องการเรียกร้องสิทธิหาความรู้จากข้อผิดพลาดครั้งนั้นพร้อมนำมาเป็นประสบการณ์ในการทำงานครั้งต่อไปที่จะไม่เกิดขึ้นอีก ออกหนังสือเร่งรัดงานทุกงวดเมื่อส่งงานแต่ละงวด จากข้อความข้างต้นเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารโครงการหรือนายช่างของโครงการรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำไปปรับปรุงหรือดัดแปลงเพื่อนำไปใช้กับโครงการก่อสร้างอาคารของตนเองได้ เพราะต่างโครงการต่างสถานที่ระเบียบการปฏิบัติงานก็ไม่เหมือนกัน แต่ในภาพโดยรวมแล้วก็สามารถที่จะประยุกต์มาใช้ในการดำเนินโครงการได้เพื่อที่จะให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารในภาพรวม พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านฐานะทางด้านการเงิน ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนงาน การสำรวจและออกแบบ การควบคุมงาน ราคาวัสดุก่อสร้างและอัตราดอกเบี้ย ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของช่างผู้ควบคุมงานที่ไม่มีประสิทธิภาพอันเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักการบริหารงานก่อสร้างที่ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา นอกจากนี้ในด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการดำเนินโครงการก่อสร้างในระดับปานกลางในเรื่องของจำนวนและสมรรถนะของเครื่องจักร ส่วนปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยสาเหตุหลักที่ส่งผลกระทบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมในจุดก่อสร้าง ได้แก่ สภาพอากาศโดยเฉพาะฝนตกสถานที่ก่อสร้างคับแคบเครื่องจักรดำเนินงานไม่สะดวก โดยจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของปัญหาคือในด้านของฐานะทางด้านการเงินซึ่งถ้าไม่มีงบประมาณที่เพียงพอ ก็จะประสบปัญหาติดขัดในด้านต่างๆ เพราะปัจจัยด้านงบประมาณจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกส่วนของปัญหาทั้งหมด ดังนั้นในการคัดเลือกผู้รับจ้าง ควรให้ผู้รับจ้างที่ร่วมเข้าประมูลงานเสนอผลงานโครงการก่อสร้างที่เคยดำเนินการมาแล้ว และกำหนดผลงานนั้นๆไม่ให้ต่ำกว่างบประมาณการโครงการก่อสร้างที่จะประมูล

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาความเข้าใจเบื้องต้นข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างจากสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารมีสาเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารการขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้าง การแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าในงานก่อสร้างอาคารจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการก่อสร้างอาคาร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ส่วนที่ทำการงานก่อสร้างอาคารล่าช้าจนทำให้ผู้รับจ้างสามารถเรียกร้องสิทธิได้ คืองานสถาปัตยกรรม ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเรียกร้องเรื่องความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารไม่ส่งเอกสารให้ครบถ้วนและการเรียกร้องสิทธิจากผู้รับจ้างเนื่องจากความล่าช้าของงานก่อสร้างอาคารมีผลทางกฎหมายอาจมีโทษทางวินัย หรือทางอาญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพลสันต์ ช่างเหล็ก และพัทธ์ปพน พิริยะชญาณนท์ (2555) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความล่าช้าในงานก่อสร้าง โดยวิธีวิเคราะห์แผนงาน Time Impact Analysis เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความล่าช้าที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานว่า มีผลกระทบต่อวันแล้วเสร็จของโครงการอย่างไร และเป็นความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องรายใด โดยศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แผนงาน และขั้นตอนของวิธีวิเคราะห์แผนงาน วิธี Time Impact Analysis แล้วนำมาใช้กับโครงการกรณีศึกษา โดยเลือกโครงการก่อสร้างที่เกิดปัญหาความล่าช้า เก็บข้อมูล แผนงาน บันทึกการควบคุมงาน และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Project ในการช่วยคำนวณแผนงานตามขั้นตอนวิธี Time Impact Analysis โดยการเพิ่มความล่าช้าที่เกิดขึ้นลงไปแผนงานเริ่มโครงการเป็นแผนงานใหม่แล้วเปรียบเทียบกับแล้วเสร็จของโครงการ โดยที่วันแล้ว

เสร็จของโครงการที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือผลกระทบของความล่าช้าที่เกิดขึ้น การศึกษานี้ได้เลือกศึกษาโครงการกรณีศึกษาเป็น โครงการ งานดาดคอนกรีตลำเหมือง หมู่ที่ 8 ตำบลสันทราย อำเภอสวรรคิ จังหวัด เชียงใหม่ ที่ส่งมอบงานล่าช้ากว่าสัญญา 375 วัน มีความล่าช้าเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพของผู้ว่าจ้าง และการทำงานในพื้นที่ลำเหมืองสาธารณะ โดยไม่มีการแจ้งให้ชาวบ้านทราบ ทำให้เกิดความไม่พอใจเข้าขัดขวางการทำงานก่อสร้าง และความล่าช้าเนื่องจากสภาพพื้นที่และสภาวะอากาศ เนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้ากว่าแผนทำให้ล่วงเลยเข้าสู่ฤดูฝน ทำให้การทำงานต้องหยุดดำเนินการไปเป็นเวลานาน

2. ปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 โดยให้ความสำคัญมากที่สุดของปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร คือ ด้านฐานะทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 รองลงคือ ด้านวิธีการก่อสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมการก่อสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 เนื่องจากผู้ออกแบบที่ขาดประสบการณ์ ทำแบบผิดพลาดมีผลต่อความล่าช้าของงานก่อสร้าง เช่นกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการ โดยเน้นให้ทุกฝ่ายภายในหน่วยงานราชการ มีการวางแผนงานและวางแผนระยะเวลาการทำงานให้ที่เหมาะสมกับงาน ต้องให้ความสำคัญกับการจัดหาปริมาณบุคลากรในด้านต่างๆให้เพียงพอ และแบ่งการทำงานอย่างชัดเจน ต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์การทำงาน และมีการฝึกอบรมการทำงานอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการศึกษาผลกระทบของปัจจัยภายนอกและจัดหาแนวทางการแก้ไขไว้ก่อนการทำงาน ควรมีการบริหารจัดการและการวางแผนที่ดี มีความแข็งแกร่งปลอดภัยควบคุมการใช้ทรัพยากรและเวลาอย่างเหมาะสม การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะต้องมีหลักการพื้นฐานในการบริหารงานก่อสร้างเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินโครงการ อันส่งผลให้โครงการก่อสร้างไม่ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักจะมีปัญหาจากการบริหารงานที่ผิดพลาด ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเข้ามาประกอบ จึงควรมีการกำหนดขอบเขตและแบ่งหน้าที่ให้ฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนในการดำเนินโครงการนั้นๆ เพื่อทำหน้าที่ของตัวเองอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการตรวจสอบติดตามประเมินผลของการดำเนินโครงการก่อสร้าง ตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกอบลาภ สายะศิลป์ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความล่าช้ากับงานก่อสร้างภายใต้การควบคุมงานของกรมโยธาธิการและผังเมืองปัญหาที่พบเห็นอยู่เป็นประจำคือ ความล่าช้าในงานก่อสร้างที่ไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่ภาครัฐและส่งผลต่อประชาชนที่เข้ามารับการบริการ รวมถึงเจ้าของอาคารที่ทำการนั้นๆ ได้รับความเดือดร้อน การศึกษาในครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลจากโครงการก่อสร้างที่อยู่ภายใต้การควบคุมงานของกรมโยธาธิการและผังเมืองในหมวดงานอาคารจำนวน 5 โครงการ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ก่อให้เกิดความล่าช้าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 ความล่าช้าประเภทต้องขุดเซย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบหรือข้อกำหนดของผู้ว่าจ้าง การกีดขวางของสิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้หวงห้าม และระบบสาธารณูปโภคของหน่วยงานอื่น การครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินของผู้รับจ้างล้มเหลว

2.2 ความล่าช้าประเภทยอมรับได้ ได้แก่ ความผิดปกติของสภาพภูมิอากาศ เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง

2.3 ความล่าช้าประเภทยอมรับไม่ได้ ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรและแรงงานในการทำงานของผู้รับจ้าง การขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างใช้บุคลากรที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและขาดประสบการณ์ในการทำงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขสาเหตุที่ก่อให้เกิดความล่าช้ากับงานก่อสร้างภายใต้การควบคุมงานของกรมโยธาธิการและผังเมือง

3. ปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 โดยให้ความสำคัญมากที่สุดของปัญหาข้อเรียกร้องจากความล่าช้าในการก่อสร้างอาคาร คือ แบบรูปและรายการประกอบมีความขัดแย้งกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงคือ แบบรูปและรายการประกอบไม่มีความละเอียดเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือวัสดุขาดตลาด มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 2.65 เนื่องจากการบริหารงานโครงการก่อสร้างมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ คือดำเนินงานก่อสร้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด งานมีความถูกต้องตามรูปแบบรายการตรงตามหลักวิชาช่างที่ดี มีความแข็งแรงปลอดภัย ควบคุมการใช้ทรัพยากรและเวลาอย่างเหมาะสม การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะต้องใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์ เข้าใจหลักการพื้นฐานในการบริหารงานก่อสร้าง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินโครงการก่อสร้างอันส่งผลให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้จะต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถแล้วยังต้องมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้พัฒนาบุคลากรอื่นให้มีความสามารถเพียงพอทดแทนกันได้ ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือคุณภาพและปริมาณของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้การดำเนินโครงการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กานต์ภท เจริญชัยวัฒน์ และภัทรศิริ ไสละสุต (2555) ศึกษาเรื่องปัญหาและสาเหตุที่มีผลต่อความล่าช้า ในโครงการก่อสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการ ก่อสร้าง อีกทั้งยังเสนอแนะแนวทางปรับปรุง และแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ และนำไปสู่ความล่าช้า ของโครงการก่อสร้าง โดยได้จำแนกปัจจัยที่สำคัญที่ได้ทำการศึกษาไว้ เช่น ด้านการเงิน ด้านแรงงาน และด้านสภาพแวดล้อมบริเวณโครงการก่อสร้าง จากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า โครงการก่อสร้าง A ได้เกิดความล่าช้าสะสมทำให้ความคืบหน้าของโครงการก่อสร้างล่าช้าไปจากแผนเดิม ซึ่งปัจจัยที่มีผลสำคัญ ที่ทำให้เกิดความล่าช้าขึ้นมาจากด้านแรงงานก่อสร้าง และสภาพแวดล้อมบริเวณโครงการก่อสร้างที่อยู่ใน เขตชุมชน มีการจราจรหนาแน่นทำให้เกิดความล่าช้าด้านการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ และทำให้ทราบถึงแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไข ที่ผู้บริหาร วิศวกร ผู้ควบคุมงาน หรือคนงานก่อสร้างเอง ควรให้ความร่วมมือและ ใส่ใจ ซึ่งถ้ามีการเตรียมความพร้อมในปัจจัยด้านต่างๆเป็นอย่างดี จะทำให้โครงการก่อสร้างลดโอกาสใน ความล่าช้าของโครงการได้มากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจาก จัดประชุมทุกเดือนเพื่อพูดคุยปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งตัวผู้จ้างและผู้รับจ้างเอง ให้ผู้จ้างและผู้รับจ้างช่วยกันร่วมพิจารณา แก้ไขปัญหาร่วมกัน และออกหนังสือเร่งรัดงานทุกงวดเมื่อส่งงานแต่ละงวด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ จีรศักดิ์ คำเรืองศรี และธนาชัย ทองเชื้อม (2555) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้าต่อ การก่อสร้างในงานราชการ การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์

4.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้าต่างๆในการก่อสร้างงานราชการ

4.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยทำให้เกิด ความล่าช้าในการก่อสร้างงานราชการ

4.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขและลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการก่อสร้างงานราชการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ วิศวกร สถาปนิก ผู้ควบคุมงาน ช่างเทคนิค รวมจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้วิธีลำดับชั้นเชิงเชิงวิเคราะห์ Analysis Hierarchy Process (AHP) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ควบคุมงานก่อสร้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงความ สำคัญในการดำเนินการจัดการ โดยเน้นให้ทุกฝ่ายภายในหน่วยงานราชการมีการวางแผนงานและวางแผน ระยะเวลาการทำงานให้เหมาะสมกับงาน ต้องให้ความสำคัญกับการจัดหาปริมาณบุคลากรในด้านต่างๆ ให้เพียงพอ และแบ่งการทำงานอย่างชัดเจน ต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์การทำงาน และมีการฝึกอบรมการทำงานอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการศึกษาผลกระทบของปัญหาปัจจัยภายนอกและจัดหา แนวทางการแก้ไขไว้ก่อนการทำงาน เครื่องมือเครื่องจักรควรมีการบริหารจัดการและการวางแผนที่ดี ก่อนการก่อสร้างต้องมีการเตรียมเครื่องมือเครื่องจักรให้เพียงพอต่อปริมาณการใช้งาน หากไม่เพียงพอ อาจต้องมีการเช่าเครื่องมือเครื่องจักรบางชนิดมาใช้งานมีการตรวจสอบอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องจักร ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอก่อนมีการก่อสร้าง เทคนิคการก่อสร้างควรมุ่งเน้นไปในรูปแบบก่อสร้างต้องมึ การศึกษาแบบการก่อสร้างอย่างละเอียด และทำความเข้าใจให้ชัดเจนเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้น หรือ มีปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาได้มีการออกแบบ โครงสร้างชั่วคราว และศึกษาวิธีติดตั้งให้ดีขึ้นก่อนเริ่มก่อสร้าง และเลือกใช้วัสดุ วิธีการที่เหมาะสมกับงานนั้นๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน ควรมีการวางแผนที่ดีและดำเนินการตามขั้นตอนของหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เช่น การดำเนินการด้านเอกสารต้องชัดเจนพร้อมที่จะตรวจสอบได้โดยไม่เกิดปัญหาทั้งตัวผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้างเอง เจ้าหน้าที่ของสำนักยุทธโยธาทหารต้องพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อลดความสับสน โดยยึดหลักตามข้อระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและประโยชน์สูงสุดของทางราชการ

2. ด้านบุคลากร ควรคัดเลือกข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องชาญในการดำเนินโครงการก่อสร้างในแต่ละด้านให้ตรงกับงานนั้นๆ เช่น ให้วิศวกรโยธา คุมงานด้านโยธา ให้ วิศวกรระบบ ควบคุมงานระบบ ให้เป็นรูปธรรมและตรงกับสายงาน ตลอดจนควรฝึกอบรมพัฒนาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง เช่น ช่างควบคุมงาน เจ้าหน้าที่พัสดุ คณะกรรมการตรวจการจ้าง โดยเฉพาะระเบียบงานพัสดุ กฎหมาย ข้อบังคับและเทคนิคการก่อสร้างใหม่ๆ ที่สามารถจะนำมาเพิ่มประสิทธิภาพให้งานก่อสร้างมีความรวดเร็วและถูกต้องได้ตามมาตรฐานสากลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ให้แก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักยุทธโยธาทหารและผู้รับจ้าง มีความจริงใจในการประสานงานปราศจากข้อเรียกร้องผลประโยชน์และอคติต่อกันระหว่างส่วนราชการผู้ว่าจ้างกับส่วนเอกชนผู้รับจ้าง

3. ด้านฐานะทางด้านการเงิน ควรเลือกผู้รับจ้างที่มีสภาพคล่องทางการเงิน โดยอาจดูจากผลงานการก่อสร้างอาคารที่ผ่านมาหรือสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เข้ามาประมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ว่าเป็นบริษัทที่เคยทอดทิ้งงานหรือไม่ เพื่อที่จะเป็นการป้องกันเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงปัจจัยทางด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อปัญหาสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหาร

2. ในการทาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในแก้ไขปัญหสาเหตุความล่าช้าในการก่อสร้างอาคารของสำนักยุทธโยธาทหาร เพื่อเพิ่มศักยภาพสำนักยุทธโยธาทหารอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กอบลาภ สายะศิลป์. (2555). การศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความล่าช้ากับงานก่อสร้างภายใต้การควบคุมงานของกรมโยธาธิการและผังเมือง. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาการพญาไท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กานต์ภท เจริญชัยวัฒน์ และ ภัทรศิริ ไชยะสูต. (2555). ปัญหาและสาเหตุที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้าง. (โครงการทางวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรศักดิ์ คำเรืองศรี และ ธนาตย์ ทองเชื่อม. (2555). ปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้าต่อการก่อสร้างในงานราชการการ. (โครงการทางวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลลัณห์ ช่างเหล็ก และ พัทธิพน พิริยะชยานนท์. (2555). การวิเคราะห์ความล่าช้าในงานก่อสร้าง. (โครงการทางวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานยุทธโยธาทหาร. (2558). กรมยุทธโยธาทหารบก. สืบค้นวันที่ 2 มีนาคม 2558, จาก <http://oce.rtarf.mi.th/ssdceo/borad.jpg>

พฤติกรรม的开รับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือก เปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าว ในระบบดิจิทัลของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

BEHAVIORS ON TURNING ON AND FACTORS HAVING EFFECT ON THE SELECTION TO TURN ON TELEVISION NEWS CHANNEL IN DIGITAL SYSTEM OF PEOPLE IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

มานิช รักไทยเจริญชีพ*

Manote Rakthaicharoencheep*

* อาจารย์ สาขาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

* Lecturer, Radio and Television Broadcasting Technology Program, Faculty of Mass Communication Technology,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Email: manote.r@rmutp.ac.th และ manote_tv@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรมการเปิดรับชม

ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ค่อนข้างสูงคือ 15,001-30,000 บาท ส่วนใหญ่จะมีอาชีพ พนักงานเอกชน รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี ส่วนพฤติกรรมการเปิดรับชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับชมด้านความถี่ในการรับชมของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล 4 วันต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 39 นาทีต่อวัน ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการรับชม 75 นาทีมากที่สุด และใช้เวลาในการรับชมน้อยที่สุดคือรับชมวันละ 1 นาที ช่วงเวลาในการรับชมคือในวันจันทร์ - ศุกร์ (เวลา 19.00-20.15 น.) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมช่อง 16 ทีเอ็นเอ็น มากที่สุด โดยมีลักษณะการรับชมเรื่อยๆ ตั้งใจชมเฉพาะในช่วงที่สนใจ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกรับชม ได้แก่ ปัจจัยด้านเนื้อหา รายการ และทางด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยในการเลือกเปิดรับชม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมทั้งในด้านความถี่ในการรับชม ระยะเวลาในการเปิดรับชม และลักษณะในการเปิดรับชม

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเปิดรับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมข่าว โทรทัศน์ในระบบดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the behaviors for watching digital television news program by people in Bangkok Metropolitan area, 2) to study the factors that influence the choice of digital television news program for people in Bangkok Metropolitan area, 3) to study the relationship between the factors that influence the choices for watching digital television news program for people in the Bangkok Metropolitan area and the viewing behaviors

The researcher used quantitative methodology by applying questionnaire to a sample of 400 persons. It was found in regard to the demographic characteristics, the incomes of the sampling group was rather high, ranging from 15,001 to 30,000 Baht and their occupations was employee in private business. The educational level of the sampling was rather high, mostly Bachelor Degree. It was also found that most of the sampling watched digital televisions news program 4 days per week, on average 39 minute per day from Monday to Friday (from 19.00 hours to 20.15 hours). The sampling group chose to watch TNN Channel Number 16 the most. They tend to leave the televisions on, paying attention only at when a program of interest was on. The main factor that influenced the choice of watching digital television news program was the program content. In terms of relationship between factors that influence the choice of digital television news program and the behaviors on the turning on television for watching the frequency, the duration and the reason for watching.

Keywords: Viewing Behaviors, Factors influencing news program viewing, Digital Television

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร มนุษย์จำเป็นต้องรับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้รับรู้ความเคลื่อนไหว และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น โดยสื่อที่ได้รับความนิยมและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ เพราะอัตราคนไทยส่วนใหญ่มิมีปริมาณการอ่านหนังสือน้อย แต่จะชอบดูหรือชอบฟังมากกว่า ซึ่งสื่อโทรทัศน์ได้เปรียบสื่ออื่น เช่น หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุ เพราะสามารถลดข้อจำกัดของผู้รับสารในเรื่องการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ประกอบกับคุณลักษณะของโทรทัศน์ที่นำเสนอได้ทั้งภาพและเสียง ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ประชาชนจำนวนมากจะดูข่าวโทรทัศน์ โดยยังไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ เพราะเห็นว่าโทรทัศน์สามารถให้ข้อมูลที่มืออยู่รอบตัว ประกอบกับเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาไปเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลกระทบต่อมนุษย์ ในด้านใช้ชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการทำธุรกิจประเภทต่างๆ ซึ่งธุรกิจสื่อสารมวลชนก็ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของเทคโนโลยีด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การวิวัฒนาการของระบบโทรทัศน์มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการผู้ชมด้วยเช่นกัน นั่นคือ ดิจิทัลทีวี (Digital Television) จะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการประกอบธุรกิจสื่อทีวีและวิทยุกระจายเสียงทุกราย คุณสมบัติที่สำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ความสามารถในการบีบอัดสัญญาณ เพื่อให้คลื่นความถี่สามารถนำไปใช้งานได้มากขึ้น

ทั้งนี้การวิวัฒนาการของระบบโทรทัศน์มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการผู้ชมด้วยเช่นกัน ซึ่งหากมองย้อนไปในอดีตนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2495 ที่ประเทศไทยได้เริ่มแพร่ภาพออกอากาศโดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหมเป็นครั้งแรกนั้นถือว่าเป็นยุคบุกเบิกวงการโทรทัศน์ในประเทศไทย แต่ทั้งนี้วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีมิได้หยุดอยู่กับที่ต่อกิจการวิทยุ โทรทัศน์ที่เริ่มแรกให้บริการในระบบอนาล็อกที่ย่านความถี่ VHF และ UHF ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้นก็ได้มีการออกอากาศผ่านดาวเทียม หรือดิจิทัลทีวีที่ใช้ความสามารถในการบีบอัดสัญญาณเพื่อให้คลื่นความถี่ สามารถนำไปใช้งานได้มากขึ้น นั่นคือ ดิจิทัลทีวี (Digital Television) จะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการประกอบธุรกิจสื่อทีวีและวิทยุกระจายเสียงทุกราย คุณสมบัติที่สำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ความสามารถในการบีบอัดสัญญาณ เพื่อให้คลื่นความถี่สามารถนำไปงานใช้ได้มากขึ้น ดังในกรณีของคลื่นวิทยุการแบ่งช่องความถี่วิทยุบนหน้าบดเดิมจะแบ่งกันให้มี ช่องทางระหว่างสถานี 0.5 MHz แต่ปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีที่มีช่องทางระหว่างสถานี 0.25 MHz มาใช้ในระบบ FM จะเห็นได้จากสถานีวิทยุชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งในบางประเทศก็ได้มีการนำมาใช้งานแล้ว นั้นหมายความว่า คลื่นความถี่วิทยุระบบ FM ในเมืองไทยที่เคยมีอยู่ 527 คลื่นความถี่ จะมีคลื่นความถี่เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถบีบอัดสัญญาณจะส่ง ผลให้สถานีโทรทัศน์มีช่องรายการเพิ่มขึ้นมากมายจากคลื่นความถี่เพิ่มขึ้น จะให้สามารถส่งได้ถึง 4 ช่อง เมื่อเครื่องรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัล หรือใช้รีดิตั้งอุปกรณ์ Set top box ที่มีความสามารถในการแยกสัญญาณได้

สำหรับทีวีดิจิทัลหรือโทรทัศน์ระบบดิจิทัล (Digital television) ในประเทศไทยนั้น เป็นระบบการส่งผ่านสัญญาณภาพวิดีโอและเสียงโดยระบบดิจิทัล ซึ่งแต่เดิมระบบการรับสัญญาณโทรทัศน์ในบ้านเราใช้เป็นระบบอนาล็อก โดยระบบดิจิทัลมีจุดเด่นกว่าระบบอนาล็อกทั้งในด้านความคมชัดของภาพและเสียง และการส่งข้อมูลแบบดิจิทัลสามารถส่งข้อมูลได้มากกว่าแบบเดิม (Multicasting) ซึ่งตอนนี้หลายๆ ประเทศได้ทำการพัฒนาระบบการรับส่งสัญญาณดิจิทัลไปอีกระดับแล้วนั้น เช่น โทรทัศน์จอกว้าง (WIDE SCREEN) โทรทัศน์ความคมชัดสูง (HDTV) ในขณะที่ระบบอนาล็อกไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพได้ ซึ่งระบบสัญญาณดิจิทัลเกิดขึ้นมาจากการนำระบบคอมพิวเตอร์นำมาพัฒนาใช้ในการช่วย โทรทัศน์ แล้วจึงได้มีการปรับปรุงโทรทัศน์ให้ใช้ระบบดิจิทัลด้วย (กสทช, 2556)

ทั้งนี้ ในที่ประชุมบอร์ด คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2556 มีมติเพิ่มเติมเงื่อนไขใบอนุญาตประกอบกิจการโครงข่ายทีวีดิจิทัล (Multiplexer) ทั้ง 4 ราย จากเดิมเป็นแค่การบันทึกลงนามความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ประกอบด้วย กองทัพบก (สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การกระจายเสียง

และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) (นสพ.กรุงเทพธุรกิจ 2556) โดยให้ผู้ประกอบการทุกรายจะต้องติดตั้งสถานีฐาน และสามารถนำไปสู่การออกอากาศทีวีดิจิทัลได้ในปีแรกจะต้องครอบคลุม 11 ล้านครัวเรือนหรือต้องครอบคลุม 50% ของครัวเรือนทั้งประเทศภายใน 1 ปี ครอบคลุม 80% ภายใน 2 ปี 90% ภายใน 3 ปี และครอบคลุม 95% ภายใน 4 ปี นับจากวันที่ได้รับใบอนุญาต เนื่องจากก่อนหน้านี้ผู้ประกอบการโครงข่ายยืนยันว่าจะทยอยออกอากาศทีวีในระบบดิจิทัลได้

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2557 ในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา สงขลา

วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในพื้นที่ จ.อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี ระยอง

วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ในพื้นที่ จ.สิงห์บุรี สุโขทัย ขอนแก่น อุตรดิตถ์

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้มีมติให้ดำเนินการติดตั้งไปก่อนหน้านี้ เพราะนอกจากจะต้องให้บริการทีวีดิจิทัล 24 ช่องแล้วยังต้องให้บริการโครงข่ายสำหรับทีวีสาธารณะด้วย หากไม่สามารถดำเนินการติดตั้งได้ตามที่ระบุไว้ก็จะต้องมีบทลงโทษทั้งตักเตือน หรือนำไปสู่การเพิกถอนใบอนุญาตในท้ายที่สุด (นสพ.กรุงเทพธุรกิจ 2556)

สำหรับประชาชนที่ต้องการเปลี่ยนผ่านระบบการรับชมโทรทัศน์จากระบบแอนะล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ได้มีการแจกคู่มือเงินสดให้กับครัวเรือนจำนวน 22 ล้านครัวเรือนเพื่อให้ประชาชนนำไปเลือกซื้ออุปกรณ์รับชมทีวีในระบบดิจิทัล ทั้งกล่องรับสัญญาณทีวีดิจิทัล หรือทีวีเครื่องที่สามารถดูเนชั่นสัญญาณทีวีดิจิทัลได้ในมูลค่า 690 บาท แต่ทั้งนี้หากราคากล่องไม่ลดลงจริงบอร์ดอาจมีการพิจารณาถึงราคาอุปกรณ์ที่เหมาะสมอีกครั้งหนึ่งก็เป็นได้ โดยคาดว่าจะการแจกคู่มือช่วยเหลือดังกล่าวจะสามารถเริ่มแจกได้ในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2557

ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดใหญ่ ที่จะได้รับชมทีวีดิจิทัลก่อน ส่วนในจังหวัดเล็กๆ จะได้รับชมเป็นลำดับถัดมา โดยมีประเภทรายการด้วยกัน 4 ประเภท อันได้แก่ ช่องเด็ก 3 ช่อง ช่องข่าว 7 ช่อง ช่อง SD วาไรตี้ 7 ช่อง และช่อง HD วาไรตี้ 7 ช่อง และคาดว่าจะมีรายการอยู่หลายประเภทให้ผู้รับชมตัดสินใจเลือกชม ส่งผลให้รายการโทรทัศน์ต่างๆ ได้ทำการพัฒนาทั้งในส่วนของเนื้อหารายการ รูปแบบในการนำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่นำมาใช้ในการผลิต เพื่อที่จะสามารถดึงดูดความสนใจจากคนดู และเพิ่มเรตติ้งให้มากกว่ารายการคู่แข่งจากทางสถานีอื่นๆ โดยเฉพาะในช่วงเวลาไพรม์ไทม์จะมีการแข่งขันกันระหว่างทางสถานีสูงมากกว่าช่วงเวลาอื่นๆ (กิตติ สิงหาปัด, 2549) ซึ่งรายการที่จะได้ออกในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ปกติจะเป็นรายการข่าว ละครโทรทัศน์ และรวมไปถึงรายการต่างๆ ที่มักจะออกอากาศหลังละครภาคค่ำ (ในปัจจุบันจะออกอากาศหลังรายการข่าวหลังละครภาคค่ำ) ซึ่งถือเป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่มีอัตราการแข่งขันกันค่อนข้างสูงของทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ประกอบกับสื่อมวลชนยังคงมีความสำคัญกับสังคมมนุษย์อยู่ เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาสื่อมวลชนในด้านต่างๆ ได้แก่ การได้รับสาระความรู้ต่างๆ มีความทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองและข่าวสารต่างๆ ช่วยในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความบันเทิง อีกทั้งในเรื่องการแข่งขันกันชิงธุรกิจ จากเคเบิลทีวี (Cable TV) และทีวีดาวเทียม (Satellite TV) สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบันเทิง และอื่นๆ ที่ประมวลโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลได้ไป

อนึ่ง ชาวในสื่อโทรทัศน์ทำให้ประชาชนได้รับรู้ ชาวโทรทัศน์บางข่าวทำให้ประชาชนรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นในสังคมที่พวกเขาอยู่เพื่อหาทางแก้ไข ชาวโทรทัศน์บางข่าวสะท้อนให้รัฐบาลเห็นความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ และเร่งแก้ปัญหาให้ลดลง (จิราภรณ์ สุวรรณจากกลีกรัก, 2547) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชาวโทรทัศน์ไม่ได้มีหน้าที่เพียงการเป็นสื่อมวลชนและนำเสนอข่าวเพียงอย่างเดียว แต่เป็นสื่อที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม ด้วยการนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์หรือแนวทางในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แม้ว่าชาวโทรทัศน์มีข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวได้ในเวลาจำกัด แตกต่างจากการเสนอได้อย่างละเอียดหรือเจาะลึกของข่าวหนังสือพิมพ์ แต่ชาวโทรทัศน์สามารถสร้างประเด็นข่าว และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ในเวลาอันรวดเร็ว

จากดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลจะเริ่มทดลองออกอากาศพร้อมกันทั้ง 24 ช่อง ในวันที่ 1 เมษายน 2557 รวม 11 จังหวัด ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการศึกษาวิจัย “พฤติกรรม

การเปิดรับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ว่ากลุ่มผู้ชมโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล มีพฤติกรรมการเปิดรับชมในลักษณะใด และปัจจัยทางด้านใดที่ทำให้ผู้ชมเปิดช่องข่าวในระบบดิจิทัลที่ออกอากาศทางทีวีดิจิทัลทั้ง 7 ช่อง ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำไปสู่การพัฒนาารูปแบบรายการข่าวทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ให้มีความสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของประชาชนสูงสุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมที่จะนำข้อมูลที่ได้จากรายการไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชีวิตประจำวันมากที่สุดเช่นกัน ตลอดจนรายการอื่นๆ ที่ส่งผ่านทางระบบดิจิทัล ในจังหวัดและภูมิภาคอื่นๆ ทั่วประเทศต่อไปได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าว ในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรมการเปิดรับชม

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับรายการข่าวโทรทัศน์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับรายการข่าวโทรทัศน์มาเป็นกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับรายการข่าว ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีหลักการต่างๆ ในการผลิตรายการ เพื่อดึงดูดผู้รับชม โดยการผลิตรายการข่าวนั้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอรายการ ด้านเนื้อหารายการ ด้านทางเทคนิคการส่งสัญญาณ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

2. แนวคิดทางด้านประชากรศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์มาเป็นกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับ “พฤติกรรมการเปิดรับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยกรอบอ้างอิงของงานวิจัยในครั้งนี้ทางความคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์เหล่านี้ ทำให้ทราบความแตกต่างในเรื่องของความรู้ ความเชื่อ ความพึงพอใจ เนื่องจากบุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทั้ง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ย่อมจะมีความรู้ในเรื่องต่างๆ มีความเชื่อ และความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันไปด้วย ที่ทำให้ผู้ชมจึงมีการเปิดรับชมช่องข่าวในระบบดิจิทัล อันเนื่องจากการที่ผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน จะมีความคล้ายคลึงกันในด้านต่างๆ หรือผู้รับสารที่มีคุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน

3. แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร เพื่อทำให้ทราบว่า ผู้รับสารมีกระบวนการในการเลือกรับสารอย่างไร และผู้รับสารมีความแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจที่จะเลือกเปิดรับสารแตกต่างกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารยังเป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย มีทิศทางที่ไป แต่โดยหลักแล้วเพื่อแสวงหาข่าวสารมาทำการตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ของตน (กาญจนา แก้วเทพ, 2547) โดยจะเน้นการเปิดรับข่าวสารที่ไม่ขัดต่อทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจเดิมของตน แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสารนี้ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาวิจัยว่า ผู้ชมโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทรายการข่าว จะมีพฤติกรรมการเลือกเปิดรับสารอย่างไร มีการเปิดรับชมบ่อยเพียงใด มีการเปิดรับชมอย่างไร และเหตุผลของการเปิดรับชม

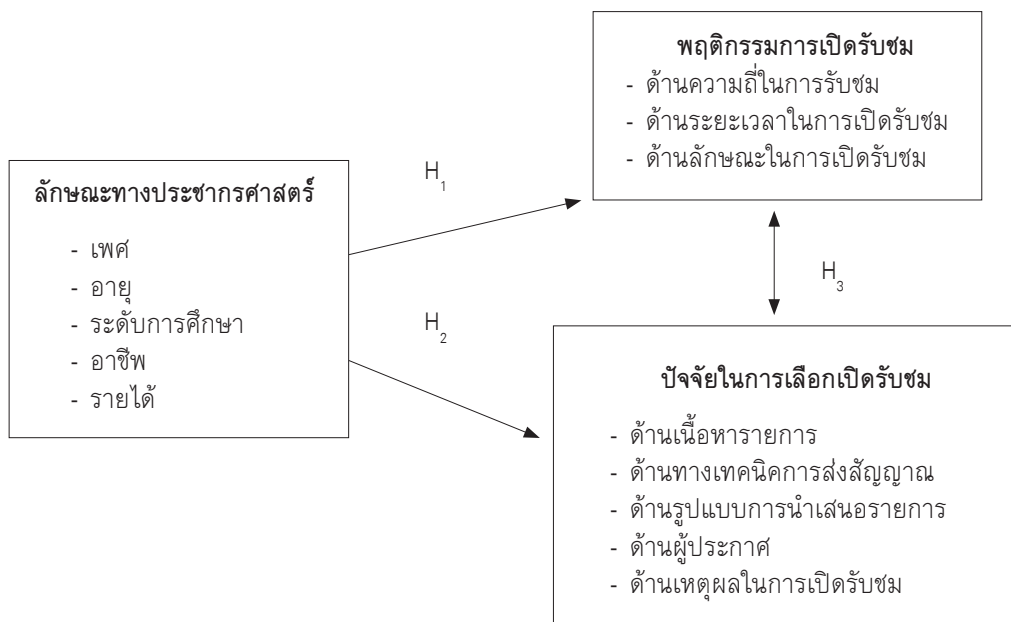
4. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ มาเป็นกรอบในการวิจัย ในเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร”

โดยผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล รวมถึงนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างภูมิหลังทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับชมของผู้ชมโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทรายการข่าว (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2543) เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดรับนั้นเป็นผลมาจากความพึงพอใจและลักษณะการนำมาใช้ประโยชน์ที่ได้จากการชมรายการข่าวโทรทัศน์ ดังนั้นในแนวคิดนี้จึงนำมาเป็นกรอบเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยในการเปิดรับได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลแตกต่างกัน
2. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ที่แตกต่างกันจะมีปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมแตกต่างกัน
3. ปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชม

ทั้งนี้แสดงกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทางสถิติของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่

95% และกำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5 % หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และใช้การวัดผลเพียงครั้งเดียว (One-Shot Case Study) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กรอกข้อมูลด้วยตนเอง (Self-Administration) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ Independent Samples T-Test, Oneway ANOVA (F-test) และ Pearson Correlation ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 พบว่า ผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลแตกต่างกัน ทั้งทาง เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงย่อมมีความคิด ค่านิยม ทักษะคิด และพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ส่วนผู้ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความถี่ ระยะเวลา ในการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลที่แตกต่างกัน เนื่องจากความรู้สึกนึกคิด รสนิยม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกันไป และบุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกันย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป กล่าวคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลที่แตกต่างกัน เพื่อสนองความต้องการของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านประชากรศาสตร์ของ ยูบล เบญจรงค์กิจ (2543) ที่เชื่อในความคิดที่ว่า คนมีคุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันจะมีปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมแตกต่างกัน ทั้งเพศ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joseph T. Klapper, (1960) (อ้างถึงใน ศศิวัฒน์ รัตนพันธุ์, 2554, น. 25) ที่เกี่ยวกับดัชนีในการวัด การเปิดรับสื่อมวลชนจึงประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านการผลิตข่าว จำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปี และอื่นๆ ซึ่งลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เปิดรับข่าวสาร จะประกอบไปด้วย ลักษณะทางสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภูมิภาคนาต่างจะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน พฤติกรรมการสื่อสารเหล่านี้ ได้แก่ อุปนิสัยการใช้สื่อ การเลือกเปิดรับสื่อ เหตุผลในการเลือกปัจจัยต่างๆ ในการรับชม รับฟัง ที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2553) ที่กล่าวว่า วิธีการใช้สื่อในหลายๆ ลักษณะ เช่น ผู้รับสารบางคนอาจชื่นชอบสื่อโทรทัศน์มากที่สุด หรืออาจเลือกใช้เฉพาะสื่อบางประเภทจนกระทั่งเกิดความชอบที่เฉพาะเจาะจงเพียงบางรายการเท่านั้น และความพึงพอใจนี้จะกลายมาเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการคาดการณ์ที่จะเลือกรายการต่างๆ ต่อไปในอนาคต ความรู้ดังกล่าวจะถูกเก็บสะสมเพิ่มเติมเอาไว้ในส่วนของคุณสมบัติเกี่ยวกับสื่อ

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 พบว่า ปัจจัยในการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านเนื้อหารายการ ด้านทางเทคนิคการส่งสัญญาณ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ ด้านผู้ประกาศ และด้านเหตุผลในการเปิดรับชม และลักษณะในการเปิดรับชม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.000 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเปิดรับชม อันเนื่องมาจากมีปัจจัยด้านเนื้อหารายการ ด้านทางเทคนิคการส่งสัญญาณ ด้านผู้ประกาศ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ และด้านเหตุผลในการเปิดรับชม เป็นปัจจัยในการให้เลือกเปิดรับชมใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Todd Hunt and Brent d. Ruben (1983) (อ้างถึงใน ประม ะ สตะเวทิน, 2541, น.122-124) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล เกี่ยวกับความต้องการ นั่นคือ ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเราเพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการ เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ ฯลฯ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้แก่ ประชากรที่อาศัยในกรุงเทพมหานครในเขตต่างๆ ที่เปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมากกว่าเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานตอนต้นซึ่งมีอายุระหว่าง 30-39 ปี รองลงมาคือ 40-49 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นมืออาชีพเป็นพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 25.3 พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 25.3 และกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี ในส่วนรายได้ของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีรายได้ 15,001-30,000 บาท จำนวน 194 คน หรือร้อยละ 48.5 จากผลการศึกษากับลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ค่อนข้างสูงคือ 15,001-30,000 บาท สาเหตุอันเนื่องมาจากมาจากการมีอาชีพที่แตกต่างกัน กล่าวคือส่วนใหญ่จะมีอาชีพพนักงานเอกชน อาชีพที่น้อยที่สุดคือ อาชีพค้าขายรวมทั้งกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี รองลงมาคือสูงกว่าระดับปริญญาตรี จึงส่งผลให้ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรค่อนข้างจะแตกต่างกัน

พฤติกรรมการเปิดรับชมโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทรายการข่าวนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับชมด้านความความถี่ในการรับชมของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล 4 วันต่อสัปดาห์ รองลงมาคือ รับชม 7 วัน หรือ ทุกวัน ร้อยละ 26.8 โดยใช้ระยะเวลาในการเปิดรับชมโดยเฉลี่ย 39 นาทีต่อวัน ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการรับชม 75 นาทีมากที่สุด และใช้เวลาในการรับชมน้อยที่สุดคือรับชมวันละ 1 นาที ช่วงเวลาในการชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลเกินกว่าครึ่งกลุ่มตัวอย่างรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลในวันจันทร์-ศุกร์ (เวลา19.00-20.15 น.) และมีลักษณะการรับชมเรื่อยๆ ตั้งใจชมเฉพาะในช่วงที่สนใจ มากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชม จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมรายการข่าวในระบบดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่าง โดยปัจจัยด้านเนื้อหารายการส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล โดยภาพรวม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องการนำเสนอข่าวไม่มีความเอนเอียงต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 รองลงมาคือ ความถูกต้องครบถ้วน กระชับและตรงประเด็น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 การนำเสนอข่าวที่มีความเป็นกลางกับผู้ที่ตกเป็นข่าวอย่างเท่าเทียมกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และน้อยที่สุดคือ ด้านความน่าเชื่อถือของเนื้อหาข่าว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

สำหรับปัจจัยด้านเทคนิคการส่งสัญญาณที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องการรับส่งสัญญาณภาพและเสียงมีความคมชัดสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 รองลงมาคือ สัญญาณมีคุณภาพที่ดีและไม่มีการรบกวนจากสภาวะแวดล้อม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 อุปกรณ์เครื่องรับโทรทัศน์/กล่องรับสัญญาณติดตั้งได้ง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 และปัจจัยด้านบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล โดยภาพรวม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องน้ำเสียงและคำพูดที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ความมั่นใจในตัวเองขณะในการปฏิบัติหน้าที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ความเหมาะสมของการแต่งกาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ความรู้และความสามารถ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 และอารมณ์ขันและเป็นกันเองกับผู้ชม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55

ทั้งนี้ปัจจัยด้านรูปแบบการนำเสนอรายการที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล โดยภาพรวม ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องอุปกรณ์และฉากในรายการข่าว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 คอนเทนต์ในประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในสังคมมีความแปลกใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ความเหมาะสมของการแต่งกาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 บุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 ความรู้และความสามารถ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ภาพกราฟิกอิมเมอร์ซีฟกราฟิก (Immersive Graphic) แบบสามมิติที่สามารถมองเห็นได้ 360 องศา

ประกอบการเล่าเรื่องและในการพยากรณ์อากาศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 อักษรวิ่งระหว่างรายการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 และน้อยที่สุดคือเพลงประกอบข่าว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24 รวมถึงปัจจัยด้านเหตุผลในการเปิดรับชมที่ส่งผลต่อการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล โดยภาพรวม ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องเพื่อติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวภายในนอกประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 เพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับตนเองกับเพื่อนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากรายการไปสนทนากับบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 และน้อยที่สุดคือเพื่อผ่อนคลายความเครียดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ตามลำดับ

ทางด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยในการเลือกเปิดรับชม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมทั้งในด้านความถี่ในการรับชม ระยะเวลาในการเปิดรับชม และลักษณะในการเปิดรับชม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่มีความแตกต่างกันไป นั่นคือ ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานตอนต้นอายุ 30-39 เป็นพนักงานเอกชน มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001-30,000 บาท ดังนั้นรายการข่าวโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล จึงควรเน้นนำเสนอข่าวเพื่อให้ตอบสนองกับลักษณะประชากรศาสตร์ที่ได้ค้นพบในการศึกษาคั้งนี้

2. จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล พบว่า ทั้งปัจจัยด้านเนื้อหารายการ ด้านทางเทคนิคการส่งสัญญาณ ด้านผู้ประกาศ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ และด้านเหตุผลในการเปิดรับชมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นรายการข่าวโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัลจึงควรที่นำผลการศึกษาคั้งนี้ไปปรับปรุงด้านการนำเสนอข่าว โดยพัฒนาปัจจัยดังกล่าวให้เป็นที่น่าสนใจมากกว่านี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของช่องสถานีโทรทัศน์ ดังนั้นรายการข่าวโทรทัศน์ช่องข่าวในระบบดิจิทัล จึงควรกำหนดนโยบายและมีการพัฒนาทางด้านคุณภาพรายการข่าว และด้านอุปกรณ์ทางเทคนิคอื่นๆ เพื่อให้ตอบสนองกับกลุ่มเป้าหมายและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ชมรายการข่าว

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ครั้งต่อไป ควรเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเชิงลึก โดยอาจใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) หรือสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงรายการอื่นๆ ของโทรทัศน์ช่องดิจิทัล เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับจุดบกพร่องทางด้านอื่นๆ หรือทราบปัจจัยในด้านอื่นๆ อันจะนำมาเพื่อปรับปรุง หรือส่งเสริมกลยุทธในการผลิตข่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่กว้างขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยภายในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานข่าวของช่องโทรทัศน์ระบบดิจิทัล และระบบออนไลน์ เช่น กระบวนการผลิต อุปกรณ์ที่ใช้การออกอากาศ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อรายการมากยิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของรายการข่าว และคู่แข่งชั้น เพื่อประโยชน์ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนารายการให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่น เพรส โพรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แบรินด์เอจ.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ สิงหาปัด. (2549). *ประเด็นข่าวร้อน เบื้องหลังข่าวลือ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2553). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). ม.ป.ท.: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช). (2556). *ทำไมถึงต้อง Digital TV (2D Animation)*. สืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2558. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=gnZwJe2fZXQ>
- จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ. (2547). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน หน่วยที่ 1-5*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2541). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2543). *การวิเคราะห์ผู้รับสาร*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิววัฒน์ รัตนพันธุ์. (2554). *การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ของผู้ชมรายการ "ข่าวข้น คนข่าวเช้า" ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์วารสาร ศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นสพ.กรุงเทพธุรกิจ, กสทช. *ทดลองออกอากาศทีวีดิจิตอล 1-24 เม.ย. ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2556*.

มองพนันฟุตบอล ผ่านเครื่องมือเศรษฐศาสตร์

VIEWING FOOTBALL BETTING THROUGH ECONOMIC INSTRUMENTS

วิษณุ วงศ์สินศิริกุล*

Visanu Vongsinsirikul*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Assistant Professor and Ph.D., Economics Program, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: iamvisanu@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าสู่ตลาดเกมพนันฟุตบอล 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความถี่และค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอล และ 3) ศึกษาความยืดหยุ่นอุปสงค์ในการเล่นพนันฟุตบอลต่อรายได้ (Income Elasticity) รวมไปถึงอุปสงค์ที่คาดหวังต่อการเล่นพนันฟุตบอล (Gambling Pent-Up Demand)

ผลการศึกษสามารถสรุปได้ว่า 1) นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาชายที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค โดยอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง นักศึกษาที่มีรายได้ส่วนตัวเพิ่มขึ้นและรายจ่ายส่วนตัวลดลง มีโอกาสที่จะเล่นพนันฟุตบอลมากขึ้น 2) นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลที่มีรายจ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น มีแนวโน้มของการวางแผนเงินเดิมพันต่อครั้งและความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่นักศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น และนักศึกษาที่มีรายได้ส่วนตัวเพิ่มขึ้นจะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลลดลง นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลผ่านเว็บไซต์รับแทงพนันจะวางแผนเงินเดิมพันและมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูงกว่านักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลผ่านโต๊ะพนันบอล 3) หากประเทศไทยอนุญาตให้มีร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมาย การเล่นพนันผ่านร้านรับพนันถูกกฎหมาย (อุปสงค์ที่คาดหวังหรือ Pent-Up Demand) ถือเป็นสินค้าบริการที่มีความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อรายได้ต่ำ โดยหากรายได้ของนักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลเพิ่มขึ้น 1 บาท นักศึกษาจะวางแผนเดิมพันผ่านร้านรับพนันฟุตบอลถูกกฎหมายเพิ่มขึ้น 0.40 บาท

คำสำคัญ: เกมพนันฟุตบอล เว็บไซต์พนันฟุตบอล โต๊ะพนันบอล ความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อรายได้ อุปสงค์ที่คาดหวัง

Abstract

The objectives of this research are: 1) to determine the characteristics of university students who participate in the football betting; 2) to examine the factors which affect the gambling frequency and the gambling expenditures on football betting; and 3) to investigate the income elasticity of demand for football betting and estimate the pent-up demand for legal football betting.

The empirical results can be concluded that 1) most students who participate in football betting are male, living with their parents, and studying at the universities which are located in the rural areas. The increase of students' personal income and the decrease of students' daily expenditures lead to increase the opportunity of students' football betting. 2) Students who have high daily expenditures will spend more and frequently gamble on football betting whereas students who have an increase in family's income and personal income will have a low rate of football betting. However, students who bet through football gambling websites have a higher rate of gambling frequency and gambling expenditures than students who gamble with gambling operator (offline football betting). 3) The result of pent-up demand for legal football betting, with respect to the personal income, is positive and inelastic. It can be interpreted that if students' personal income goes up 1 Baht, the expenditure on legal football betting, if the government legalises the football betting, will go up 0.40 Baht on average.

Keywords: Football Betting, Football Gambling Websites, Football Gambling Operators, Income Elasticity of Demand, Pent-Up Demand

บทนำ

การพนันถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเกือบทุกสังคม ทุกวัฒนธรรมของหลายประเทศบนโลกใบนี้ เปรียบเสมือนกิจกรรมอื่นทั่วไป กิจกรรมการพนันสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ที่มนุษย์ที่รักความเสี่ยงต้องการจะพนันผลของเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น นิยามของการเล่นพนันนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นกับแต่ละวัฒนธรรม อย่างเช่นวัฒนธรรมตะวันตกมักนิยามการเล่นพนันคือ การวางเดิมพันเงินหรือสิ่งของที่มีมูลค่าต่อผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอนของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งซึ่งโดยมากจะเป็นเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ แม้จะเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่ากิจกรรมการพนันนั้นก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบในวงกว้าง แต่ก็มีอาจปฏิเสธว่า กิจกรรมนี้ได้รับการยอมรับมากขึ้นในหลายสังคม ดังจะเห็นได้จากความนิยมในการเล่นพนันเพิ่มสูงขึ้นในเกือบทุกประเทศ (Manzin & Biloslavo, 2008; Wood & Williams, 2007)

กล่าวได้ว่าประเด็นเรื่องการพนันและการเล่นพนันถือเป็นประเด็นที่สร้างปัญหาให้กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะการเล่นพนันในกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา (วิชญ วงศ์สินศิริกุล, 2555; สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, 2557; สรชัย พิศาลบุตร, มนฤดี กิริติพรานนท์, กมลทิพย์ อาร์ธอส, และวิชญ วงศ์สินศิริกุล, 2557) ซึ่งไม่สามารถปฏิเสธว่า เยาวชนกลุ่มนี้คือกำลังหลักของประเทศ หากบุคคลกลุ่มนี้ฝักใฝ่หรือมุ่งแต่แสวงหาความสนุกจากการเล่นพนัน ย่อมส่งผลกระทบทางลบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวอย่างแน่นอน อย่างน้อยที่สุดย่อมส่งผลให้ระดับความสามารถในการผลิต (Productivity) ของประเทศลดลงในอนาคตอย่างมีอาจหลีกเลี่ยง

จากผลการสำรวจของ สรชัย พิศาลบุตร และคณะ (2557) พบว่า มีเยาวชนไทยในปี พ.ศ. 2556 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาถึงเกือบร้อยละ 30 หรือราว 530,000 คน ที่ยอมรับว่า เคยเล่นการพนัน โดยเกมพนันที่เป็นที่นิยม 5 อันดับแรก คือ เกมพนันไพ่ บิงโก หว่ยใต้ดิน สลากกินแบ่งรัฐบาล และพนันฟุตบอล ตามลำดับ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมุ่งศึกษาคุณลักษณะ และพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยจะใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ (Econometrics) ในการศึกษา เหตุที่เลือกศึกษาเกมพนันฟุตบอลเพราะเกมพนันประเภทนี้มีวงเงินพนันหมุนเวียนสูงที่สุดและเป็น 1 ใน 5 ประเภทเกมพนันที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี (สรชัย พิศาลบุตร และคณะ, 2557) ทั้งนี้ผลการศึกษาจะสร้างความเข้าใจในเรื่องการพนันฟุตบอลให้กับสังคมได้อย่างถูกต้อง และยังสามารถนำไปสู่ข้อเสนอต่อผู้กำหนดนโยบาย และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาการเล่นพนันฟุตบอลในกลุ่มเยาวชนไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าสู่ตลาดเกมพนันฟุตบอล
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความถี่และค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอล
3. เพื่อศึกษาความยืดหยุ่นอุปสงค์ในการเล่นพนันฟุตบอลต่อรายได้ (Income Elasticity) และอุปสงค์ที่คาดหวังต่อการเล่นพนันฟุตบอล (Gambling Pent-Up Demand)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสำรวจในโครงการการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย ประจำปี 2556: กรณีสถาบันการศึกษาของ สรชัย พิศาลบุตร และคณะ (2557) โดยประชากรคือ นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2555 จาก 44 สถาบันการศึกษาซึ่งถูกคัดเลือกเนื่องจากทั้ง 44 สถาบันนี้มีความหลากหลายทางสาขาวิชาที่เปิดสอน และนักศึกษารวมถึงครอบครัวของนักศึกษาที่เรียนใน 44 สถาบันแห่งนี้มีความหลากหลายทางสภาพเศรษฐกิจสถาบันการศึกษาทั้ง 44 แห่งที่ถูกคัดเลือกนี้แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 12 สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ 12 สถาบัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 8 สถาบัน และมหาวิทยาลัยเอกชน 12 สถาบัน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 2,199 ตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการสุ่มเลือกสถาบันการศึกษาในแต่ละประเภทด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ การจับฉลากโดยในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดตัวอย่างจากประชากรในสายการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ สายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสายสังคมศาสตร์ในสัดส่วน 3:3:4 ตามลำดับและในแต่ละชั้นภูมิจะเลือกตัวอย่างนักศึกษาโดยให้กระจายไปตามสาขาที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา และเพศ ในสัดส่วนเท่าๆกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือทางเศรษฐมิติ โดย 1) ใช้ Logit Model ในการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาที่เล่นพนัน และปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาที่เล่นพนันตัดสินใจเล่นพนันฟุตบอล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Layton & Worthington ในปี 1999 ที่ใช้ Logit Model ในการประเมินคุณลักษณะของผู้ที่มีแนวโน้มจะซื้อบริการการพนัน หรืองานวิจัยของ Pugh & Webley ในปี 2000 ที่ใช้เครื่องมือนี้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่ซื้อสลากล็อตเตอรี่โดยโมเดลที่ใช้ทดสอบผลคือ $G_i = \beta_0 + \sum_j \beta_j \chi_{ij} + u_i$; G_i = การมีส่วนร่วมในการเล่นพนัน, β_0, β_j = กลุ่มตัวแปรสัมประสิทธิ์ที่จะถูกประเมิน, χ_{ij} = กลุ่มตัวแปรอิสระ, u_i = ค่าความแปรปรวน

และ 2) ใช้ Tobit Model ในการประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อความถี่และค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอลซึ่งการใช้เครื่องมือนี้พัฒนาและดัดแปลงมาจากงานศึกษาของ Kitchen & Powells ในปี 1991 ซึ่งในงานนั้นเป็นการศึกษาความต่างของปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการใช้จ่ายเพื่อซื้อล็อตเตอรี่ของประเทศแคนาดา โดย Kitchen & Powells (1991) ได้ระบุว่า ตัวแปรตามที่ถูกจำกัด (Limited Dependent Variable) จะเกิดขึ้นเมื่อตัวแปรตามนั้นมีค่าเป็นบวกและศูนย์ เช่นการใช้จ่ายในการซื้อล็อตเตอรี่ ค่าใช้จ่ายไม่สามารถมีค่าเป็นลบและศูนย์ได้ แต่จะมีค่าเป็นศูนย์ (ในทางสถิติ) ก็ต่อเมื่อบางตัวอย่างที่ถูกสำรวจไม่ยอมระบุคำตอบ เช่นเดียวกับความถี่ในการเล่นพนันที่ไม่สามารถมีค่าเป็นศูนย์หรือเป็นลบได้ แต่จะมีค่าเป็นศูนย์ (ในทางสถิติ) ก็ต่อเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามไม่ยอมระบุคำตอบโดยโมเดลที่ใช้ทดสอบผลคือ $F_i = \beta_0 + \sum_j \beta_j \chi_{ij} + u_i$; F_i = ความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอล, β_0, β_j = กลุ่มตัวแปรสัมประสิทธิ์ที่จะถูกประเมิน, χ_{ij} = กลุ่มตัวแปรอิสระ, u_i = ค่าความแปรปรวนและโมเดล $E_i = \beta_0 + \sum_j \beta_j \chi_{ij} + u_i$; E_i = ค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอล, β_0, β_j = กลุ่มตัวแปรสัมประสิทธิ์ที่จะถูกประเมิน, χ_{ij} = กลุ่มตัวแปรอิสระ, u_i = ค่าความแปรปรวน

2) แบบสอบถามโดย ส่วนที่ 1 ของแบบสอบถามจะเป็นการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีการสอบถามถึงศาสนาที่นับถือ รายได้และแหล่งที่มาของรายได้ เช่น จากครอบครัว การทำงาน หรือทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืม รายจ่ายประจำ รวมไปถึงการพักอาศัยกับใคร เช่น ญาติ บิดา/มารดา เพื่อน เป็นต้น ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามจะเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นพนัน เช่น สมาชิกในครอบครัว/ญาติ/เพื่อน เล่นพนันหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามเองเคยเล่นพนันหรือไม่ รวมถึงเหตุผลของการตัดสินใจเล่นหรือไม่ เล่นพนัน เป็นต้น ในส่วนที่ 3 เป็นส่วนของการสำรวจพฤติกรรมการเล่นพนัน ในแต่ละประเภทเกมพนันที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเล่นพนันในรอบปีที่ผ่านมา ลักษณะของคำถามเช่น เล่นพนันทายผลฟุตบอลมากี่ปี เล่นพนันผ่านช่องทางใด ความถี่ในการเล่นพนัน จำนวนเงินที่เล่นพนัน รวมไปถึงความคาดหวังที่จะเล่นพนันหากมีร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมายในประเทศไทย เป็นต้น ส่วนที่ 4 เป็นเรื่องของผลกระทบที่ได้รับจากการเล่นพนันในรอบปีที่ผ่านมา เช่น เคยประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนันหรือไม่ เคยเล่นพนันเพื่อต้องการได้เงินที่เสียไปคืนมาหรือไม่ เป็นต้น และส่วนสุดท้ายของแบบสอบถามเป็นความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพนัน เช่น เห็นด้วยหรือไม่กับการมีบ่อนพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย คิดเห็นอย่างไรในประเด็นที่ว่าการเล่นพนันทายผลฟุตบอลก่อให้เกิดหนี้สิน เป็นต้น โดยคำตอบที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบในส่วนนี้ จะเป็นช่วงระดับความคิดเห็น ซึ่งมีด้วยกัน 5 ระดับ คือ เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะและประสบการณ์การเล่นของนักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าสู่ตลาดการพนันฟุตบอล

ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 2,199 คน มีนักศึกษาที่ยอมรับว่าเล่นพนันในรอบ 1 ปีก่อนทำการสำรวจ ทั้งสิ้น 642 คน ผลการศึกษาระบุว่า เป็นนักศึกษาชายที่เล่นพนันฟุตบอลมากกว่านักศึกษาหญิง โดยโอกาสในการเล่นพนันของนักศึกษาชายมีมากกว่านักศึกษาหญิงที่ระดับร้อยละ 32 และส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยภูมิภาคมากกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยใน กทม. และปริมาณผลซึ่งโอกาสในการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาในภูมิภาคมีสูงกว่านักศึกษาใน กทม. และปริมาณผลร้อยละ 8 ทั้งนี้

เป็นเพราะการเล่นพนันฟุตบอล และผู้ให้บริการรับแทงพนันฟุตบอลหรือเจ้ามือนั้นกระจายไปทั่วประเทศ ดังนั้นสัดส่วนผู้เล่นพนันที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคย่อมสูงกว่าผู้เล่นพนันที่อาศัยอยู่ใน กทม. และปริมาณผล นักศึกษาที่อาศัยอยู่กับเพื่อน มีแนวโน้มที่จะไม่เล่นพนันฟุตบอลเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง โดยโอกาสของการไม่เล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษากลุ่มแรกมีสูงกว่าโอกาสของการไม่เล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษากลุ่มที่สองเกือบร้อยละ 15 สาเหตุเนื่องจากนักศึกษาที่อาศัยอยู่กับเพื่อนและเล่นการพนันมักนิยมเกมพนันที่สะดวก เข้าถึงง่าย และใช้เวลาไม่มากนักในการรู้ผลพนันอย่าง “เกมพนันไพ่” สรชัย พิศาลบุตรและคณะ (2557) ชี้ให้เห็นว่า เกมพนันไพ่ถือเป็นเกมพนันที่ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มนักศึกษาที่นิยมเล่นการพนัน โดยจะเล่นพนันกันเองในหมู่เพื่อนฝูง ตามหอพักนักศึกษาหรือบ้านเช่าที่อาศัยอยู่รวมกันระหว่างเพื่อนซึ่งนักศึกษาที่นิยมเล่นพนันและอาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ย่อมไม่สะดวกในการเล่นการพนันประเภทนี้ นักศึกษาจะมีโอกาสเล่นพนันฟุตบอลมากขึ้นหากรายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น รายได้ส่วนตัวของนักศึกษาเพิ่มขึ้น และรายจ่ายส่วนตัวของนักศึกษาลดลง ผลการสำรวจของสรชัย พิศาลบุตรและคณะ ในปี 2557 พบว่า รายจ่ายสำหรับการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90 ของรายได้โดยประมาณ และร้อยละ 92 ของนักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลระบุว่า แหล่งรายได้หลักที่ได้รับประจำเดือนมาจากครอบครัว ดังนั้นรายได้ครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา และถ้านักศึกษาสามารถลดรายจ่ายส่วนตัวลงได้ ซึ่งเสมือนมีรายได้ส่วนตัวเพิ่มสูงขึ้นก็อาจนำเงินส่วนที่เหลือไปเล่นพนันฟุตบอล

นักศึกษาที่เคยเล่นพนันเกินกว่าความสามารถในการจ่ายหากเสียพนัน มีแนวโน้มที่จะเล่นพนันฟุตบอลมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยมีพฤติกรรมเช่นนี้ที่ระดับความน่าจะเป็นร้อยละ 9 สาเหตุมาจากโครงสร้างของเกมพนันฟุตบอลเอื้อให้ผู้เล่นพนันส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องใช้เงินสดในการวางเดิมพันล่วงหน้า ถ้าเป็นการเล่นพนันผ่านโต๊ะพนันบอล ผู้เล่นพนันและเจ้ามือจะเดิมพันกันด้วยปากเปล่า และจะตกลงชำระหนี้พนันกันภายหลังซึ่งโดยมากจะเป็นลัษณะครั้งสำหรับการเล่นพนันผ่านเว็บไซต์พนัน แม้ส่วนใหญ่ผู้เล่นพนันมักต้องโอนเงินสดเข้าบัญชีพนันของตนก่อนก็ตาม แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นพนันและเจ้าของเว็บไซต์พนันได้รับการพัฒนาจนเกิดความไว้วางใจกัน ผู้เล่นพนันก็จะได้รับการอนุมัติให้เล่นพนันเกินวงเงินบัญชีพนันของตนได้ (วิชญ์ วงศ์สินศิริกุล, 2555)

สรชัย พิศาลบุตรและคณะ (2557) ยังระบุว่า จำนวนนักศึกษามากที่สุดที่ยอมรับในประเด็น “เคยเล่นพนันเพียงเพื่อต้องการเงินที่เสียไปกลับคืนมา” ซึ่งเป็นประเด็นที่สะท้อนถึงการเสพติดพนัน เป็นกลุ่มนักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอล หว่ยไต่ดิน และพนันตู้ม้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารั้งนี้ว่า นักศึกษาที่เคยถูกตักเตือนหรือถูกบอกให้ลดหรือเลิกเล่นการพนัน เป็นนักศึกษาที่เล่นการพนันฟุตบอล โดยโอกาสในการเล่นพนันของนักศึกษากลุ่มนี้มีมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยถูกตักเตือนในเรื่องนี้อยู่ที่ระดับร้อยละ 12 และสอดคล้องกับกลุ่มนักศึกษาที่เคยถูกลงโทษจากการเล่นพนัน จะเป็นกลุ่มที่ไม่เล่นพนันฟุตบอลโดยโอกาสของการเลือกที่จะไม่เล่นพนันฟุตบอลมีมากกว่ากลุ่มของนักศึกษาที่ไม่เคยได้รับโทษอยู่ที่ร้อยละ 8 เช่นเดียวกับนักศึกษาที่เคยรู้สึกผิดต่อการเล่นพนันของตนเองจะมีแนวโน้มที่จะไม่เล่นพนันฟุตบอล โดยโอกาสของการไม่เล่นพนันฟุตบอลมีสูงกว่าร้อยละ 8 เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ไม่เคยรู้สึกผิดต่อการเล่นพนันของตนเอง นั่นหมายความว่า นักศึกษาที่ไม่เคยรู้สึกผิดต่อการเล่นพนันของตนส่วนใหญ่มักจะเล่นพนันฟุตบอล ซึ่งแนวคิดนี้ล้อแหลมต่อการนำไปสู่การเสพติดพนันผลทางสถิติดังตารางที่ 1 (แสดงเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

ตารางที่ 1 คุณลักษณะและประสบการณ์การพนันของนักศึกษาที่ตัดสินใจเล่นพนันฟุตบอล
(จำนวนตัวอย่าง 642 คน)

ตัวแปร	เล่นการพนันฟุตบอล			ค่าผลกระทบหน่วย สุดท้าย (Marginal effects)
	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความแปรปรวน	ค่าสถิติ Z	
เขตพื้นที่	0.61***	0.24	2.51	0.08
เพศ (0 = ชาย 1 = หญิง)	-2.51***	0.33	-7.48	-0.32
รายจ่ายส่วนตัว	-0.39*	0.21	-1.80	-0.05
รายได้ครอบครัว	0.28**	0.14	1.93	0.04
พักอยู่กับเพื่อน	-1.07***	0.41	-2.60	-0.14
เคยเล่นพนันเกินกว่า ความสามารถในการจ่าย	0.61**	0.29	2.12	0.09
เคยถูกเตือนหรือถูกบอก ให้ลดหรือเลิกเล่น การพนัน	0.83***	0.26	3.22	0.12
เคยรู้สึกผิดกับการเล่น พนันของตัวเอง	-0.53**	0.25	-2.12	-0.08
เคยถูกลงโทษจาก การเล่นการพนัน	-0.55*	0.34	-1.61	-0.08

(***) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (**) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (*) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
(เขตพื้นที่ 0 = กทม. และปริมณฑล 1 = ภูมิภาค, ทุกตัวแปรด้านประสบการณ์การพนัน 0 = ไม่เคย
1 = เคย)

2. คุณลักษณะประสบการณ์การพนัน และความคิดเห็นด้านการพนันของนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง กับความถี่และค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอล

ในจำนวนนักศึกษา 642 คนที่ระบุว่าเล่นพนันในรอบ 1 ปีที่ทำการสำรวจ มี 126 คนที่ยอมรับว่า
เล่นพนันฟุตบอล ผลการทดสอบความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลโดยใช้ Tobit Model เป็นเครื่องมือ ดังแสดง
ในตารางที่ 2 (แสดงเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ) พบว่า นักศึกษามีความถี่ในการเล่นพนัน
ฟุตบอลเฉลี่ย 16 สัปดาห์ต่อปี นักศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น และนักศึกษามีรายได้ส่วนตัวเพิ่มขึ้นจะมี
ความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบที่ว่า หากนักศึกษามีรายจ่ายส่วนตัวใน
ชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น แนวโน้มของความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลจะเพิ่มสูงขึ้นด้วย จึงกล่าวได้ว่า นักศึกษา
จำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาทางการเงินจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่ไม่เพียงพอ มักใช้การเล่นพนัน
ฟุตบอลเป็นทางออกในการแก้ปัญหา และการเล่นพนันที่ไม่ต้องใช้เงินวางเดิมพันล่วงหน้า ยิ่งทำให้
นักศึกษามีความสามารถในการเล่นพนันฟุตบอลได้เกินกว่าความสามารถที่จะชำระหนี้พนันหากเสียพนัน

ตารางที่ 2 คุณลักษณะประสบการณ์การเล่น และความคิดเห็นด้านการพนันที่เกี่ยวข้องกับความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา (จำนวนตัวอย่าง 126 คน)

ตัวแปร	ความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอล		
	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความแปรปรวน	ค่าสถิติ Z
เขตพื้นที่	4.83**	2.71	1.79
เพศ (0 = ชาย 1 = หญิง)	-10.16***	4.06	-2.50
รายได้ส่วนตัว	-0.00***	0.00	-2.95
รายจ่ายส่วนตัว	0.00***	0.00	3.00
รายได้ครอบครัว	-4.70***	1.26	-3.74
พักอยู่กับเพื่อน	-15.51***	4.45	-3.49
คนใกล้ชิดเล่นพนัน (0 = ไม่เล่น 1 = เล่น)	7.88***	2.79	2.83
เคยรู้สึกประสบปัญหาจากการเล่นพนัน	-6.56**	3.52	-1.86
เคยประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนัน	15.48***	4.46	3.47
เคยรู้สึกผิดกับการเล่นพนันของตัวเอง	-6.25***	3.01	-2.08
มีผลกระทบต่อครอบครัว	3.55***	1.45	2.44
ให้พนันฟุตบอลเป็นการพนันที่ถูกกฎหมาย	-4.23***	1.97	-2.14
เล่นพนันเป็นวิธีได้เงินแบบง่ายและเร็ว	-2.20***	1.04	-2.11

(***) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (**) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (*) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 (เขตพื้นที่ 0 = กทม. และปริมณฑล 1 = ภูมิภาค, ทุกตัวแปรด้านประสบการณ์การเล่น 0 = ไม่เคย 1 = เคย) (ความคิดเห็นด้านการพนันมี 5 ระดับ ความคิดเห็นที่ "ไม่เห็นด้วย" เท่ากับ 1 และความคิดเห็นที่เห็นด้วยเท่ากับ 5)

นักศึกษาที่อาศัยอยู่กับเพื่อนจะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลน้อยกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปที่ว่า โอกาสในการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาที่อาศัยอยู่กับเพื่อนน้อยกว่าโอกาสในการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะนักศึกษากลุ่มแรกมีโอกาเข้าถึงเกมพนันประเภทอื่นมากกว่าการพนันฟุตบอล ยิ่งกว่านั้นนักศึกษาที่มีคนใกล้ชิดไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติ หรือเพื่อนที่เล่นพนันฟุตบอลจะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูงเพราะนักศึกษากลุ่มนี้มีโอกาสมากในการเข้าถึงการพนันฟุตบอล

นักศึกษาที่ไม่เคยรู้สึกผิดกับการเล่นพนันของตนเอง นักศึกษาที่ไม่เคยรู้สึกประสบปัญหาจากการเล่นพนัน นักศึกษาที่รู้สึกว่าการครอบครัวยังคงได้รับผลกระทบจากการเล่นพนันของตน รวมไปถึงนักศึกษาที่เคยประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนัน นักศึกษาเหล่านี้ล้วนมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูง จะเห็นได้ว่านักศึกษากลุ่มนี้ส่วนหนึ่งยังไม่เห็นหรืออาจไม่ยอมรับถึงโทษภัยของการเล่นพนันฟุตบอล โดยพิจารณาจากความเชื่อที่ว่าไม่รู้สึกผิดต่อการเล่นพนัน หรือยืนยันและมั่นใจว่าไม่เคยประสบ

ปัญหาจากการเล่นพนัน หรือแม้กระทั่งนักศึกษาที่ยอมรับว่าได้สร้างปัญหาให้กับครอบครัวจากการเล่นพนันของตน แต่ก็ยังมุ่งมั่นที่จะเล่นพนันฟุตบอลต่อไปและบ่อยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เคยประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนัน กลับเล่นพนันฟุตบอลค่อนข้างถี่ ซึ่งผลทดสอบนี้สอดคล้องกับผลทดสอบที่ว่า นักศึกษาที่เล่นพนันเพียงเพื่อต้องการเงินที่เสียไปกลับคืนมา มักเป็นกลุ่มนักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอล ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่น่าจะเสพติดการพนัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า โทษภัยหนึ่งของการเล่นพนันฟุตบอลคือ การเสพติดพนันโดยที่ผู้เล่นพนันอาจไม่รู้ตัว เพราะเชื่อมั่นว่าตนนั้นไม่เคยประสบปัญหาใดๆ จากการเล่นพนันเกมพนันประเภทนี้ หรือผู้เล่นพนันส่วนหนึ่งอาจยอมรับว่าประสบปัญหา เช่นปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนัน แต่ก็ยังคงใช้การเล่นพนันฟุตบอลเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงการเสพติดพนันฟุตบอลนั่นเอง

การศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการแก้ปัญหาทางการเงินซึ่งมีผลมาจากการเล่นพนัน และความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอล โดยแบ่งนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนันฟุตบอลออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่แก้ปัญหาด้วยการนำทรัพย์สินไปขาย 2) กลุ่มที่แก้ปัญหาด้วยการนำทรัพย์สินไปจำนำ และ 3) กลุ่มที่แก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ผลปรากฏว่า กลุ่มที่นำทรัพย์สินไปจำนำจะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูงกว่ากลุ่มที่แก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงิน ในขณะที่กลุ่มที่นำทรัพย์สินไปขายจะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลน้อยกว่ากลุ่มที่แก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงิน ซึ่งอธิบายได้ว่า การนำทรัพย์สินที่ตนมีไปจำนำเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายหลังจากประสบปัญหาย่อมทำได้ง่ายกว่าการกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น และยังการเล่นพนันฟุตบอลสามารถเล่นพนันได้โดยไม่ต้องใช้เงินวางเดิมพันล่วงหน้า นักศึกษาก็สามารถเล่นพนันได้เกินกว่าวงเงินที่ตนมีอยู่จริง และหวังว่าจะได้พนันเพื่อนำเงินไปไถ่ทรัพย์สินคืน ซึ่งสอดคล้องกับผลทดสอบที่ว่า นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลจำนวนไม่น้อยเล่นพนันเพื่อให้ได้เงินที่สูญเสียไปกลับคืนมา

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการพนันของนักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอล และความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลจะพบว่า นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลและมีความคิดเห็นว่าการเล่นพนันฟุตบอลควรได้รับอนุญาตให้เป็นสิ่งถูกกฎหมาย เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้จะเป็นเพราะวัตถุประสงค์หลักของการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาเหล่านี้ไม่ใช่เล่นพนันเพื่อให้ได้เงินที่เสียไปกลับคืนมา หรือประสบปัญหาทางการเงินจากการเล่นพนัน เพราะมิฉะนั้นแล้วการวางเดิมพันเพื่อเล่นพนันฟุตบอลจะต้องบ่อยครั้งมาก แต่อาจเป็นไปได้ที่นักศึกษากลุ่มนี้เล่นพนันฟุตบอลเพื่อหวังรายรับพิเศษ เพื่อการเลี้ยงชีพ เพื่อเพิ่มอรรถรสในการชมฟุตบอล รวมไปถึงเล่นพนันตามกระแสนิยม หรือคนใกล้ชิด เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาเหล่านี้ย่อมต้องการให้การเล่นพนันฟุตบอลเป็นสิ่งถูกกฎหมาย เพราะไม่ต้องการทำสิ่งที่ผิดกฎหมายและไม่สามารถเล่นพนันได้บ่อยครั้งเนื่องจากการเล่นพนันผ่านร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมายจะต้องวางเงินเดิมพันล่วงหน้า หากแต่นักศึกษาเล่นพนันฟุตบอลเพราะเชื่อว่า การเล่นพนันเป็นวิธีที่ได้เงินมาแบบง่ายและรวดเร็ว

อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ยังทดสอบเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอล (วงเงินเดิมพันที่นักศึกษาใช้เล่นพนันฟุตบอลต่อครั้ง) แม้หลายตัวแปรจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็ให้ผลทดสอบไปในทิศทางเดียวกันกับผลการทดสอบข้างต้น เช่น นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลและมีรายได้ส่วนตัวเพิ่มขึ้น จะวางเงินเดิมพันในการเล่นพนันฟุตบอลน้อยลง ในขณะที่นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลและมีรายจ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้น จะยิ่งวางเงินเดิมพันในการเล่นพนันฟุตบอลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลนักศึกษาที่พักอาศัยกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง จะมีค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอลสูงกว่านักศึกษาที่พักอาศัยกับเพื่อน ซึ่งคล้ายกับผลทดสอบที่ว่านักศึกษาที่พักอาศัยกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง จะมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลมากกว่านักศึกษาที่พักอาศัยกับเพื่อน

นักศึกษาที่มีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูง มีแนวโน้มที่จะวางเงินเดิมในการเล่นพนันฟุตบอลค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลทดสอบที่ว่า นักศึกษาที่มีวงเงินเดิมพันสูงๆในการเล่นพนันฟุตบอลมักมีความถี่ในการเล่นพนันฟุตบอลสูงเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะความบ่อยครั้งในการเล่นพนันฟุตบอลเป็นสัญญาณหนึ่งของการเสพติดพนัน และเหตุผลหนึ่งที่นักศึกษามักเล่นพนันฟุตบอลบ่อยครั้งก็เพราะ

ต้องการได้เงินที่เสียไปกลับคืนมา ดังนั้นนักศึกษาที่มีความถึสูงในการเล่นพนันฟุตบอล จึงชอบที่จะวางเงินเดิมพันในการเล่นพนันค่อนข้างมาก

นักศึกษาที่เคยเป็นเจ้ามือหรือตัวกลางในการรับแทงพนันฟุตบอล จะมีค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอลมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยข้องแวะกับการเป็นเจ้ามือหรือตัวกลางในการให้บริการพนันฟุตบอล ทั้งนี้เป็นเพราะการเป็นเจ้ามือหรือตัวกลางในการให้บริการพนันฟุตบอลนั้นก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้ให้บริการ ซึ่งงานวิจัยของวิชญ วงศ์สินศิริกุล (2555) ชี้ให้เห็นว่า หลังการก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ของธุรกิจพนันฟุตบอลซึ่งมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการสื่อสารคือ อินเทอร์เน็ตมาใช้ในการให้บริการพนันฟุตบอลจนเกิดเป็นธุรกิจเว็บไซต์พนันฟุตบอล ส่งผลให้ผู้เล่นพนันฟุตบอลจำนวนไม่น้อยนอกจากจะเป็นผู้เล่นพนันแล้วยังผันตัวเองมาเป็นผู้ทำหน้าที่เจ้ามือหรือตัวกลางในการรับแทงพนัน ซึ่งหลายคนยึดเป็นอาชีพเพราะสามารถสร้างรายได้ได้จำนวนไม่น้อย และโดยส่วนมากผู้ที่เป้นทั้งผู้เล่นพนัน และผู้ให้บริการพนันมักแบ่งรายได้ที่ได้จากการให้บริการพนันไปวางเดิมพันในการเล่นพนันฟุตบอลอีกต่อหนึ่ง เพราะผู้เล่นพนันเหล่านี้มักมีความเชื่อว่า รายได้ที่ได้จากการให้บริการพนันนั้นได้มาง่าย ไม่ยากลำบากนัก ดังนั้นหากจะเสียเงินที่ได้นี้ไปกับการเล่นพนันฟุตบอล ก็ไม่เสียหาย แต่หากได้พนัน ก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3. อุปสงค์ในการเล่นพนันฟุตบอลต่อรายได้ (Income Elasticity) และอุปสงค์ที่คาดหวังต่อการเล่นพนันฟุตบอล (Gambling Pent-Up Demand)

จากผลการศึกษาพบว่า สัมประสิทธิ์ของค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อรายได้ ไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติแต่ให้เครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้และความต้องการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ถ้ารายได้ส่วนตัวของนักศึกษาเพิ่มขึ้นอุปสงค์ต่อการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาก็จะเพิ่มตามไปด้วย

ในส่วนของอุปสงค์ที่ถูกคาดการณ์ หรือ Pent – up demand คือ ปริมาณอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการที่เคยหายไปจากตลาด แต่ปริมาณอุปสงค์กลับเพิ่มสูงขึ้นในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งโดยมากมักเป็นช่วงเวลาหลังจากการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจ (“pent-up-demand,” n.d.; “Pent Up Demand,” n.d.) ในการศึกษาครั้งนี้ อุปสงค์ต่อการเล่นพนันฟุตบอลผ่านร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมาย เปรียบเสมือนอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการที่หายไปจากตลาด หรือกล่าวได้ว่าเป็นอุปสงค์ที่ถูกคาดการณ์

ผลการทดสอบอุปสงค์ต่อการเล่นพนันฟุตบอลผ่านร้านรับแทงพนันถูกกฎหมาย มีนัยยะสำคัญทางสถิติโดย การเล่นพนันฟุตบอลผ่านร้านรับแทงพนันถูกกฎหมายเป็นสินค้าบริการที่มีค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อรายได้ต่ำ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้จะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของเงินที่วางเดิมพันผ่านร้านรับแทงพนันถูกกฎหมาย โดยการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (หากรายได้เพิ่มขึ้น 1 บาท นักศึกษาที่เล่นพนันฟุตบอลส่วนใหญ่จะวางเดิมพันผ่านร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมายเพิ่มขึ้น 40 สตางค์ หรือ 0.40 บาท) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเล่นพนันฟุตบอลผ่านร้านรับแทงพนันถูกกฎหมายเป็นสินค้าบริการปกติ เพราะ หากสินค้าหรือบริการนั้นเป็นสินค้าหรือบริการปกติ ความต้องการในการบริโภคสินค้าหรือบริการนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงของรายได้จะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของเงินพนันที่วางเดิมพันผ่านร้านรับแทงพนันฟุตบอลถูกกฎหมายนั้นเป็นไปตามที่คาดการณ์ เพราะการเล่นพนันฟุตบอลผ่านร้านรับแทงพนันถูกกฎหมาย ผู้เล่นพนันจะต้องวางเดิมพันเป็นเงินสด ไม่มีระบบให้เล่นพนันแบบเครดิต ดังนั้นเป็นไปโดยยากที่ผู้เล่นพนันจะวางเงินเดิมพันมากกว่ารายได้ที่มี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ เพื่อสร้างนโยบายในการป้องกันและปราบปราม รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาการเล่นพนันฟุตบอลในประเทศไทย ด้วยการสร้างนโยบายหรือกำหนดมาตรการให้สอดคล้องกับผลการศึกษาทั้งเรื่องของคุณลักษณะและพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา ยิ่งกว่านั้นงานศึกษานี้จะช่วยเสริมและเติมช่องว่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพนันในประเทศไทยในมิติทางเศรษฐศาสตร์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพราะที่ผ่านมางานวิจัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับการพนัน และใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติในการทำการศึกษายังมีอยู่อย่างจำกัดมาก

2. ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาคุณลักษณะพฤติกรรมและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดการพนันฟุตบอลรวมถึงความถี่และค่าใช้จ่ายในการเล่นพนันฟุตบอลของบุคคลทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจในองค์กรวม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนโยบายในการแก้ไขปัญหาการเล่นพนันฟุตบอลในประเทศไทยต่อไป
- 2) ควรศึกษาวิจัยในประเด็นเหล่านี้ของเกมพนันประเภทอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกมพนันฟุตบอล ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนโยบายในการแก้ไขปัญหาการเล่นพนันในประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคีต พิริยะรังสรรค์, และนวนน้อย ตริรัตน์. (2543). *ท่วย ช่อง บ่อน ยาบ้า: เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย*. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิชญ์ วงศ์ลินศิริกุล. (2546). การพนันทางอินเทอร์เน็ต: หายนะตัวใหม่ของสังคมไทย. ในสังคีต พิริยะรังสรรค์และคณะ. *เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- วิชญ์ วงศ์ลินศิริกุล. (2555). *พนันฟุตบอล: อมตะแห่งเกมพนัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ. (2557). *โครงการศึกษาวิจัยกิจการสลากกินแบ่งไทยเพื่อการพัฒนา: องค์ความรู้ กรอบแนวคิด และแนวทางการพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- สรชัย พิศาลบุตร, มนฤดี กิริติพรานนท์, กมลทิพย์ อาริธอส, และวิชญ์ วงศ์ลินศิริกุล. (2557). *การศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย ประจำปี 2556: กรณีสถาบันการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ
- Kitchen, H. and Powells, S. (1991). Lottery expenditures in Canada: A regional analysis of determinants and incidence. *Applied Economics*, 23, 1845-1852
- Layton, A. and Worthington, A. (1999). The impact of socio-economic factors on gambling expenditure. *International Journal of Social Economics*, 26(1-3), 430-440
- Manzin, M. and Biloslavo, R. (2008). Online Gambling: Today's Possibilities and Tomorrow's Opportunities. *Managing Global Transitions*, 6, 95-110.
- Pugh, P. and Webley, P. (2000). Adolescent participation in the U.K. National lottery games. *Journal of Adolescence*, 23, 1-11
- Wood, T. R. and Williams, R.J. (2007). Problem gambling on the internet: Implications for internet gambling policy in North America. *New Media & Society*, 9, 520-542.
- Pent-up-demand. Retrieved July 2, 2015, from <http://www.businessdictionary.com/definition/pent-up-demand.html>
- Pent Up Demand. Retrieved July 2, 2015, from <http://www.investopedia.com/terms/p/pent-up-demand.asp>

**อิทธิพลของบรรยากาศแห่งความสุขและความอัศจรรย์
ภายในองค์กรที่มีต่อความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึก
ผูกพันของบุคลากร: กรณีศึกษา รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง**

INFLUENCE OF HAPPY AND MAGIC ORGANIZATIONAL CLIMATE ON EMPLOYEE SATISFACTION AND ENGAGEMENT FEELING: CASE STUDY OF A STATE-OWNED ENTERPRISE

วนิดา พลเดช*

Wanida Phondej*

* อาจารย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (วิทยาเขตกรุงเทพ)

* Lecturer, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University (Bangkok Campus)

* Email: nuwanida@hotmail.com

บทคัดย่อ

บรรยากาศแวดล้อมในองค์กรมีความอิทธิพลต่อการเกิดความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันของบุคลากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากบุคลากรที่ทำงานในองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวกจำนวน 747 คน จากบุคลากรทั้งหมด 894 คน

ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของของบรรยากาศแห่งความสุข (HAPPY Satisfaction Climate) มีเพียงสามด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจคือ ปัจจัยด้านความก้าวหน้า (Promotion) ปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน (Associate) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Happy Office) สถิติแสดงความสัมพันธ์ข้อมูลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.637$, $p < 0.01$) และบรรยากาศแห่งความอึดจรรยาที่ก่อให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate) มีเพียงสามด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพัน คือ ปัจจัยด้านความสำคัญของงาน (Meaning) ปัจจัยด้านการมีอำนาจและตัดสินใจ (Autonomy) และปัจจัยด้านการเรียนรู้และเติบโต (Growth) สถิติแสดงความสัมพันธ์ข้อมูลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.726$, $p < 0.01$)

คำสำคัญ: บรรยากาศแวดล้อมในองค์กร ความพึงพอใจของบุคลากร ความผูกพันของบุคลากร

Abstract

Organizational climate influences the level of employee satisfaction and employee engagement. The objective of this study was to explore the relationship between organizational climate and employee satisfaction feeling and employee engagement feeling. An organizational climate questionnaire was administered to a convenience sample of 747 employees from a population of 894 employees working in one state-owned enterprise in Thailand.

A stepwise multiple regression analysis was conducted and three dimensions of HAPPY satisfaction climate (Promotion, Associate and Happy Office) were found to influence employee satisfaction feeling. The results indicated a strong positive correlation ($r = 0.637$, $p < 0.01$). Three dimensions of MAGIC engagement climate (Meaning, Autonomy and Growth) were found to influence employee engagement feeling. The results indicated a strong positive correlation ($r = 0.726$, $p < 0.01$).

Keywords: Organizational Climate, Employee Satisfaction, Employee Engagement

บทนำ

ความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันของบุคลากรที่มีต่อการอยู่ในความสนใจของผู้บริหารองค์การทั้งหลาย เพราะดูเหมือนว่าความรู้สึกเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ใช้ทำนายความล้มพันธ์ของบุคลากรต่อความสำเร็จขององค์การได้อย่างชัดเจน (Schyns, Van Veldhoven, & Wood, 2009) มีรายงานและผลการสำรวจมากมายทั่วโลกแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ (McShane & Von Glinow, 2015) และบรรยากาศแวดล้อมในองค์การโดยรวมมีผลต่อความรู้สึกที่ทำให้เกิดแรงจูงใจต่อการทำงานให้ประสบความสำเร็จของบุคลากร (Litwin & Stringer, 1968) แต่ปัญหาก็คือผลการสำรวจกลับพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้สึกผูกพันกับองค์การเท่าไรนัก (McShane & Von Glinow, 2015) จึงนำมาสู่คำถามที่ว่า ปัจจัยบรรยากาศแวดล้อมลักษณะใดเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ (Key Driver) ที่ทำให้บุคลากรพึงพอใจและผูกพันกับองค์การ

บริบทขององค์การลักษณะต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การข้ามชาติ ต่างมีบรรยากาศแวดล้อมในการทำงานที่แตกต่างกัน รัฐวิสาหกิจเป็นองค์การที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ อาจมีโครงสร้างเช่นเดียวกับหน่วยธุรกิจเอกชนหรือมีโครงสร้างอย่างหน่วยงานของราชการ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลกำไรองค์การรัฐวิสาหกิจเป็นองค์การกึ่งรัฐกึ่งเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนซึ่งได้มาจากงบประมาณรายได้แผ่นดิน มีระยะเวลาการทำงานที่แน่นอนเหมือนอาชีพรับราชการ เริ่มทำงานเวลา 08.00-16.30 น. หรือ 08.30-16.30 น. หรือ 09.00-17.00 น. การประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีการคัดเลือกบุคคลก่อนที่จะเข้าทำงานเหมือนข้าราชการมีความมั่นคง และความก้าวหน้าค่อนข้างสูงเหมือนข้าราชการมีเงินช่วยเหลือและสวัสดิการแก่บุคลากร (เปิดโลกอาชีพ, 2560) งานรัฐวิสาหกิจจึงเป็นงานที่มีความมั่นคง มีค่าตอบแทนในรูปของเงินเดือน และสวัสดิการที่ดี จึงพบว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจมักมีความรู้สึกพึงพอใจ คงอยู่กับองค์การนานและมีอัตราการลาออกต่ำ

อย่างไรก็ตามความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นความรู้สึกพึงพอใจส่งผลถึงความรู้สึกผูกพันด้วยเช่นกัน บุคลากรที่พึงพอใจทุกคนอาจไม่ใช่บุคลากรที่ผูกพัน แต่บุคลากรที่ผูกพันต้องได้รับความพึงพอใจด้วยเสมอ (Robertson-Smith & Markwick, 2009) งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาอิทธิพลของบรรยากาศแวดล้อมภายในองค์การที่มีต่อความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันของบุคลากรในบริบทขององค์การแบบรัฐวิสาหกิจ โดยหวังว่าจะมีประโยชน์สำหรับผู้บริหารในการนำไปพัฒนาบรรยากาศแวดล้อมให้บุคลากรรัฐวิสาหกิจมีความรู้สึกรักและผูกพันกับองค์การยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของบรรยากาศแวดล้อมภายในองค์การที่มีต่อความรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันของบุคลากรในบริบทขององค์การแบบรัฐวิสาหกิจ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บรรยากาศแวดล้อมในองค์การ (Organizational Climate)

การรับรู้ของบุคลากรภายในองค์การที่มีต่อสภาวะแวดล้อมหรือบรรยากาศในการทำงานส่งผลต่อความรู้สึกของบุคลากรในการทำงาน ทำให้บุคลากรรู้สึกพึงพอใจและความรู้สึกผูกพันต่อการด้วย ถ้าบรรยากาศแวดล้อมมีความเหมาะสมจะส่งผลต่อการจูงใจบุคลากรภายในองค์การ บรรยากาศแวดล้อมในการทำงานจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาองค์การของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกเชิงพฤติกรรมของบุคลากรแต่ละบุคคลในองค์การ (Steers & Porter, 1991)

บรรยากาศแวดล้อมในองค์การส่งผลให้เกิดการมีพันธสัญญากับองค์การ (Organizational Commitment) แบ่งเป็นสองประเภทคือ

1. พันธสัญญาต่อการอยู่การด้วยการอยู่ (Continuance commitment) เกิดจากการประเมินความน่าอยู่ขององค์การแล้วบุคลากรรู้สึกมีความพึงพอใจกับองค์การ (Employee Satisfaction) มีอยู่สองรูปแบบ คือ บุคลากรไม่มีทางเลือกที่จะไปทำงานที่อื่น งานอื่นอาจได้ค่าตอบแทนไม่คุ้ม หรือเปรียบเทียบแล้วอยู่ที่เดิมดีกว่า ดังนั้นอัตราการลาออกจึงต่ำ แต่ผลงานก็ต่ำ และไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับองค์การ (McShane & Von Glinow, 2015)

2. พันธสัญญาต่อการอยู่การด้วยการรู้สึก (Affective organizational commitment) เป็นความผูกพันทางอารมณ์และความรู้สึกมีส่วนร่วมกับองค์การ ความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การส่งผลให้การลาออกต่ำ มีแรงจูงใจในการทำงานสูง มีพฤติกรรมแบบสมาชิกที่ดีขององค์การ (McShane & Von Glinow, 2015) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าบุคลากรที่ผูกพันกับองค์การ (Employee Engagement) คือบุคลากรที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การอย่างเหนียวแน่น และมีความรักหลงใหลในงานของตน (Schwartz & Boehnke, 2004)

ความพึงพอใจของบุคลากร (Employee Satisfaction)

ความพึงพอใจของบุคลากร (Employee Satisfaction) คือ ความรู้สึกพึงพอใจที่บุคลากรได้รับจากองค์การ (what do I get) บรรยากาศแวดล้อมภายในองค์การที่ทำให้บุคลากรมีความสุข (Happy Climate) ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจซึ่งช่วยลดการลาออกของบุคลากร (McShane & Von Glinow, 2015)

ต้นแบบการสร้างความพึงพอใจด้วยบรรยากาศแห่งความสุข (The HAPPY Satisfaction Model) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของบรรยากาศที่สร้างความสุขให้บุคลากร (HAPPY Climate) (Kinicki, McKee-Ryan, Schriesheim, & Carson, 2002) ส่งผลให้บุคลากรเกิดความรู้สึกพึงพอใจ (Satisfaction Feelings) นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากความพึงพอใจ (Satisfaction Behaviors) สร้างผลลัพธ์ให้องค์การ (Organizational Outcomes) ต่อไปในระยะยาว ในแง่การลดค่าใช้จ่ายในการสรรหาว่าจ้างบุคลากรใหม่ (Macey, Schneider, Barbera, & Young, 2009) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ต้นแบบการสร้างความพึงพอใจด้วยบรรยากาศแห่งความสุข (HAPPY Satisfaction model)

ที่มา: พัฒนาขึ้นเพื่องานวิจัยนี้ จากแนวคิดของ Kinicki et al., 2002 และ Macey et al., 2009

ความผูกพันของบุคลากร (Employee Engagement)

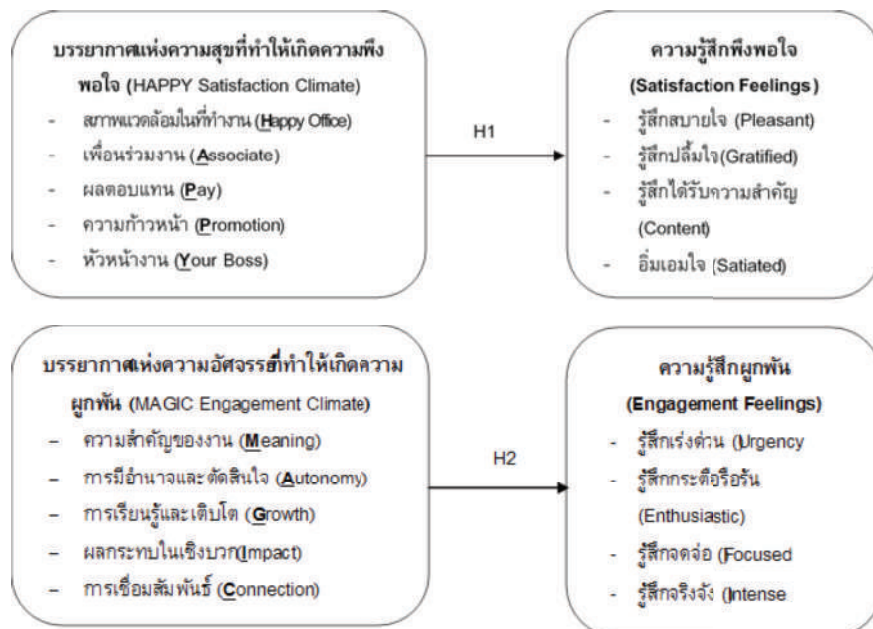
ความผูกพันของบุคลากร (Employee Engagement) สร้างแรงจูงใจในการทำงานช่วยเพิ่มคุณภาพงานและคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้น ลูกค้ายิ่งเกิดความพึงพอใจคุณภาพบริการที่ได้รับ เพิ่มความจงรักภักดีและบอกต่อกันไป สุดท้ายทำให้องค์การมีกำไรและเติบโตอย่างยั่งยืน (McShane & Von Glinow, 2015) หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ บุคลากร รู้สึกรักและผูกพันกับองค์การ และอยากส่งมอบสิ่งที่ดีที่สุดให้กับองค์การที่พวกเขารัก (What do I give)

ต้นแบบการสร้างความผูกพันด้วยบรรยากาศแห่งความอัศจรรย์ (The MAGIC Engagement Model) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของบรรยากาศที่สร้างความน่าหลงใหลในงานให้กับบุคลากร (MAGIC Engagement Climate) (Maylett & Warner, 2014) ส่งผลให้บุคลากรเกิดความรู้สึกผูกพัน (Engagement Feelings) นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากความผูกพัน (Engagement Behaviors) ซึ่งจะส่งผลลัพธ์ขององค์กร (Organizational Outcomes) ต่อไปในระยะยาว ในด้านเพิ่มผลผลิตสร้างความพอใจและความภักดีจากผู้บริโภคและเกิดนวัตกรรม (Macey et al., 2009) ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ต้นแบบการสร้างความผูกพันด้วยบรรยากาศแห่งความอัศจรรย์ (MAGIC Engagement model)
ที่มา: พัฒนาขึ้นเพื่องานวิจัยนี้ จากแนวคิดของ Maylett & Warner, 2014 และ Macey et al., 2009

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: พัฒนาขึ้นเพื่องานวิจัยนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. บรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง
2. บรรยากาศแห่งความอึดจรรยาที่ก่อให้เกิดความผูกพันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ใช้การสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) จากทุกส่วนงานของรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งในประเทศไทย ประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 747 คน จากบุคลากรทั้งหมด 894 คน อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 84

2. **เครื่องมือการวิจัย** แบบสำรวจแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ประเภทบุคลากร หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง อายุตัว อายุงาน การศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อบรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate) พัฒนาจากดัชนีวัดความพึงพอใจในงาน Original JDI (Job Descriptive Index: JDI) ซึ่งได้รับการยอมรับทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ JDI แบ่งปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) (Kinicki et al., 2002) จำนวน 10 ข้อ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยที่ "5" หมายถึง "มากที่สุด" และ "1" หมายถึง "น้อยที่สุด" แสดงค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .981

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อบรรยากาศแห่งความอึดจรรยาที่ก่อให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate) พัฒนาจาก MAGIC Model ที่ได้มาจากการสำรวจปัจจัยความผูกพัน 14 ล้านคน จาก 70 ประเทศทั่วโลก ตามหลักจิตวิทยาด้านแรงจูงใจและแนวคิดของธุรกิจ (Maylett & Warner, 2014) จำนวน 10 ข้อ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยที่ "5" หมายถึง "มากที่สุด" และ "1" หมายถึง "น้อยที่สุด" แสดงค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .980

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความรู้สึกพึงพอใจ (Satisfaction Feelings) และความรู้สึกผูกพัน (Engagement Feelings) พัฒนาจากแนวคิดความพึงพอใจและความผูกพันของ Macey et al. (2009) จำนวน 8 ข้อ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยที่ "5" หมายถึง "มากที่สุด" และ "1" หมายถึง "น้อยที่สุด" แสดงค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .967

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วให้กับเจ้าหน้าที่ในสายงานทรัพยากรบุคคลขององค์การรัฐวิสาหกิจดังกล่าว กระจายแบบสอบถามเหล่านั้นไปยังบุคลากรทั้งหมดผ่านระบบสารสนเทศภายในองค์การ (Intranet) ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2558 ถึง 10 ตุลาคม 2558

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาดำเนินการวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยค่าร้อยละ และทดสอบสมมุติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน ด้วยวิธีการทดสอบการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 747 คน ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 57) เป็นบุคลากรระดับบุคลากร มากที่สุด (ร้อยละ 68) รองลงมาคือระดับลูกจ้าง (ร้อยละ 26) และระดับผู้บริหารน้อยที่สุด (ร้อยละ 6) แบ่งตามช่วงอายุพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (ร้อยละ 33)

อันดับรองลงมาคือเจนเนอเรชันวาย (ร้อยละ 29) ต่อมาคือเจนเนอเรชันซี (ร้อยละ 24) อันดับสุดท้ายคือเบบี้บูมเมอร์ (ร้อยละ 14)

ส่วนที่ 1 ผลคะแนนเฉลี่ยบรรยากาศแวดล้อมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและความผูกพัน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของบรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate)

บรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate)			ค่าเฉลี่ย
HAPPY	รหัส	ความหมาย	
สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Happy Office)	H1	งานมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร	3.9
	H2	งานน่าสนใจและท้าทายความสามารถ	3.9
เพื่อนร่วมงาน (Associate)	A1	เปิดโอกาสให้ค้นหาวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิมด้วยตนเอง	3.4
	A2	เปิดโอกาสให้กล้าที่จะใช้วิธีในการทำงานที่ใหม่กว่าและดีกว่าเดิม	3.8
ผลตอบแทน (Pay)	P1	มีความก้าวหน้าในสายอาชีพตามความสามารถของตนเอง	3.6
	P2	ได้ทำงานที่ถนัดและทำได้ดีที่สุดในสายอาชีพ	3.8
ความก้าวหน้า (Promotion)	Pr1	การทำงานที่นี้มีความสำคัญต่อประเทศ	3.9
	Pr2	องค์กรนี้ที่สร้างนวัตกรรมเพื่อประเทศ	3.9
หัวหน้างาน (YourBoss)	Y1	เพื่อนร่วมงานที่นี้ให้ความร่วมมือในการทำงานให้สำเร็จ	3.8
	Y2	หัวหน้างานช่วยให้ความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการทำงานให้ได้ดี	3.7

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของบรรยากาศแห่งความอึดจรรยาที่ให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate)

บรรยากาศแห่งความอึดจรรยาที่ให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate)			ค่าเฉลี่ย
MAGIC	รหัส	ความหมาย	
ความสำคัญของงาน (Meaning)	M1	งานมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร	3.9
	M2	งานน่าสนใจและท้าทายความสามารถ	3.9
การมีอำนาจและตัดสินใจ (Autonomy)	Au1	เปิดโอกาสให้ค้นหาวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิมด้วยตนเอง	3.4
	Au2	เปิดโอกาสให้กล้าที่จะใช้วิธีในการทำงานที่ใหม่กว่าและดีกว่าเดิม	3.8
การเรียนรู้และเติบโต (Growth)	G1	มีความก้าวหน้าในสายอาชีพตามความสามารถของตนเอง	3.6
	G2	ได้ทำงานที่ถนัดและทำได้ดีที่สุดในสายอาชีพ	3.8
ผลกระทบในเชิงบวก (Impact)	I1	การทำงานที่นี้มีความสำคัญต่อประเทศ	3.9
	I2	องค์กรนี้ที่สร้างนวัตกรรมเพื่อประเทศ	3.9
การเชื่อมสัมพันธ์ (Connection)	C1	เพื่อนร่วมงานที่นี้ให้ความร่วมมือในการทำงานให้สำเร็จ	3.8
	C2	หัวหน้างานช่วยให้ความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการทำงานให้ได้ดี	3.7

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่1 บรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยบรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate) ที่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจ (Satisfaction Feelings) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีบรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate) สามด้านในห้าด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจ คือ 1) ปัจจัยด้านความก้าวหน้า (Promotion) 2) ปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน (Associate) และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Happy Office) สถิติแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.637$, $p < 0.01$) สำหรับปัจจัยอีกสองด้านคือปัจจัยด้านผลตอบแทน (Pay) และปัจจัยด้านหัวหน้างาน (Your Boss) ไม่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความสุขที่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดความก้าวหน้า (Promotion) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีอิทธิพลสูงสุดต่อความรู้สึกพึงพอใจต่อการบริการในทุกลักษณะตามลำดับดังนี้ อันดับ 1) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกได้รับความสำคัญเมื่อทำงานที่นี้ (Content) (Beta=.653) อันดับ 2) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกอิ่มเอมใจที่จะทำงานที่นี้ตลอดไป (Satiated) (Beta=.592) อันดับ 3) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกสบายใจที่ได้ทำงานที่นี้ (Pleasant) (Beta=.576) และอันดับสุดท้าย มีอิทธิพลต่อความรู้สึกปลื้มใจเมื่อได้บอกผู้อื่นว่าทำงานที่นี้ (Gratified) (Beta=.570)

2. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความสุขที่มีเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดเพื่อนร่วมงาน (Associate) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจต่อการบริการสองลักษณะตามลำดับดังนี้ อันดับ 1) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกอิ่มเอมใจที่จะทำงานที่นี้ตลอดไป (Satiated) (Beta=.353) อันดับ 2) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกสบายใจที่ได้ทำงานที่นี้ (Pleasant) (Beta=.334)

3. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความสุขที่มีสถานที่ทำงานความสะอาดถูกสุขลักษณะและมีระบบความปลอดภัยที่ดี เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Happy Office) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจต่อการบริการสองลักษณะ ตามลำดับดังนี้ อันดับ 1) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกปลื้มใจเมื่อได้บอกผู้อื่นว่าทำงานที่นี้ (Gratified) (Beta=.281) อันดับ 2) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกได้รับความสำคัญเมื่อทำงานที่นี้ (Content) (Beta=.255)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของบรรยากาศแห่งความสุขที่ทำให้เกิด

ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

รหัส	บรรยากาศที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ	ความรู้สึกพึงพอใจ	Beta	t	Sig.
Pr2	มีโอกาสนำหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รู้สึกได้รับความสำคัญ (Content)	.653	15.034	.000
		รู้สึกอิ่มเอมใจ (Satiated)	.592	12.820	.000
		รู้สึกสบายใจ (Pleasant)	.576	12.275	.000
		รู้สึกปลื้มใจ (Gratified)	.570	12.090	.000
A2	เพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	รู้สึกอิ่มเอมใจ (Satiated)	.353	6.702	.000
		รู้สึกสบายใจ (Pleasant)	.334	6.170	.000
H1	สถานที่ทำงานความสะอาดถูกสุขลักษณะและมีระบบความปลอดภัยที่ดี	รู้สึกปลื้มใจ (Gratified)	.281	5.302	.000
		รู้สึกได้รับความสำคัญ (Content)	.255	5.203	.000

สมมุติฐานที่ 2 บรรยากาศแห่งความอัศจรรย์ที่ทำให้เกิดความผูกพันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัย บรรยากาศแห่งความอัศจรรย์ที่ทำให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate) ที่มีผลต่อความรู้สึกผูกพัน (Engagement Feelings) ทดสอบสมมุติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า มีบรรยากาศแห่งความอัศจรรย์ที่ทำให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate) สามด้านในห้าด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพัน คือ 1) ด้านความสำคัญของงาน (Meaning) 2) ด้านการมีอำนาจและตัดสินใจ (Autonomy) และ 3) ด้านการเรียนรู้และเติบโต (Growth) สถิติแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.726, p < 0.01$) สำหรับปัจจัยอีกสองด้านคือผลกระทบในเชิงบวก (Impact) และการเชื่อมสัมพันธ์ (Connection) ไม่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความอัศจรรย์ด้านงานที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดความสำคัญของงาน (Meaning) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีอิทธิพลสูงสุดต่อความรู้สึกผูกพันต่อองค์การในสามลักษณะ ตามลำดับดังนี้ อันดับ 1) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (Enthusiastic) ($Beta=.709$) อันดับ 2) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเร่งด่วนที่อยากรีบลงมือทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยเร็ว (Urgency) ($Beta=.677$) อันดับ 3) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกจดจ่อเมื่อได้ลงมือทำงาน (Focused) ($Beta=.674$)

2. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความอัศจรรย์ด้านเปิดโอกาสให้กล้าที่จะใช้วิธีในการทำงานที่ใหม่กว่าและดีกว่าเดิม เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดการมีอำนาจและตัดสินใจ (Autonomy) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีอิทธิพลสูงสุดต่อความรู้สึกผูกพันต่อองค์การในความรู้สึกเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่จะตั้งใจจริงจองอยู่กับส่วนสำคัญที่สุดของงาน (Intense) ($Beta=.635$) และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (Enthusiastic) ($Beta=.334$) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเร่งด่วนที่อยากรีบลงมือทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยเร็ว (Urgency) ($Beta=.330$) มีอิทธิพลต่อความรู้สึกจดจ่อเมื่อได้ลงมือทำงาน (Focused) ($Beta=.325$)

3. บรรยากาศแวดล้อมแห่งความอัศจรรย์ด้านได้ทำงานที่ถนัดและทำได้ดีที่สุดอยู่เสมอ เป็นปัจจัยที่อยู่ในหมวดการเรียนรู้และเติบโต (Growth) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความรู้สึกผูกพันต่อองค์การ ในความรู้สึกเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่จะตั้งใจจริงจองอยู่กับส่วนสำคัญที่สุดของงาน (Intense) ($Beta=.377$)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของบรรยากาศแวดล้อมที่ทำให้เกิดความผูกพันที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพัน

รหัส	บรรยากาศแวดล้อมที่ทำให้เกิดความผูกพัน	ความรู้สึกผูกพัน	Beta	t	Sig.
M2	งานที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ	รู้สึกกระตือรือร้น (Enthusiastic)	.709	17.531	.000
		รู้สึกเร่งด่วน (Urgency)	.677	16.031	.000
		รู้สึกจดจ่อ (Focused)	.674	15.890	.000
Au2	เปิดโอกาสให้กล้าที่จะใช้วิธีในการทำงานที่ใหม่กว่าและดีกว่าเดิม	รู้สึกจริงจัง (Intense)	.635	14.325	.000
		รู้สึกกระตือรือร้น (Enthusiastic)	.334	7.083	.000
		รู้สึกเร่งด่วน (Urgency)	.330	6.630	.000
		รู้สึกจดจ่อ (Focused)	.325	6.496	.000
G2	ได้ทำงานที่ถนัดและทำได้ดีที่สุดอยู่เสมอ	รู้สึกจริงจัง (Intense)	.377	7.385	.000

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศแห่งความสุขและความอัครรรยที่ก่อให้เกิดความรู้สึก ความพึงพอใจและความผูกพันได้ในระดับอิทธิพลที่แตกต่างกันต่อความรู้สึกพึงพอใจและความผูกพัน ตามแนวคิดของ McShane และ Von Glinow (2015) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของบรรยากาศแวดล้อมในองค์การ ส่งผลให้เกิดการมีพันธสัญญากับองค์การ (Organizational Commitment) ในองค์การแบบรัฐวิสาหกิจ ที่มีบริบทในการทำงานเฉพาะตัว พบว่า บรรยากาศแห่งความสุขที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ (HAPPY Satisfaction Climate) มีสามด้านที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจคือ ปัจจัยด้านความก้าวหน้า (Promotion) ด้านเพื่อนร่วมงาน (Associate) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Happy Office) เพราะผู้ที่เลือก ทำงานในรัฐวิสาหกิจต้องการความมั่นคงความก้าวหน้าในงาน มากกว่าเรื่องค่าตอบแทนที่สูงเมื่อเทียบกับการทำงานในภาคเอกชน ตรงกับงานวิจัยของรชยา และคณะ (2560) และผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศ แห่งความอัครรรยที่ก่อให้เกิดความผูกพัน (MAGIC Engagement Climate) มีสามด้านที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้สึกผูกพัน คือ ด้านความสำคัญของงาน (Meaning) ด้านการมีอำนาจและตัดสินใจ (Autonomy) และด้านการเรียนรู้และเติบโต (Growth) ตามแนวคิดของ Maylett และ Warner (2014) และแนวคิด ของ Macey et al. (2009) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิธรร ศรีสุจาร์ักษ์ และวนิดา พลเดช (2559)

ผลงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นในการสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและความผูกพันขององค์การแบบรัฐวิสาหกิจที่มีบริบทขององค์การลักษณะเฉพาะ ขณะเดียวกันกรอบแนวคิด HAPPY & MAGIC Model ยังสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการวัดและสำรวจความพึงพอใจและความผูกพันในองค์การต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การข้ามชาติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในแง่วิชาการ เช่น นำไปใช้ในการเรียนการสอนในสาขาวิชาพฤติกรรมองค์การ นำไปใช้เป็นต้นแบบ ในการสร้างกรอบแนวคิดใหม่ที่เหมาะสมกับการวิจัยในบริบทขององค์การต่างๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในการบริหารองค์การ

จากผลการศึกษาที่ได้นำระดับความสำคัญของปัจจัยพิจารณาจากปัจจัยบรรยากาศที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้สึก (Drivers) และระดับคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย (Scores) นำมาแสดงค่าเปรียบเทียบในรูป ของการวิเคราะห์ค่าคู่อันดับ (Quadrant analysis) เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจว่าควรพัฒนาเรื่อง อะไรก่อนหลัง ดังในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตารางค่าคู่อันดับ (Quadrant analysis)

ที่มา: ประยุกต์จาก Macey et al. (2009)

ช่องที่ 1 พิจารณาบรรยากาศแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจและความผูกพันสูง (high drivers) และมีคะแนนเฉลี่ยสูง (high scores) บรรยากาศแวดล้อมที่ตกอยู่ในช่องนี้ คือสิ่งที่เป็นจุดแข็งขององค์กร ควรจะต้องทำให้มากยิ่งขึ้น โดยการทุ่มเททรัพยากรและเวลาลงไปในกาสร้างบรรยากาศแวดล้อมนี้ ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพราะทำได้ง่ายและส่งผลเร็ว

ช่องที่ 2 พิจารณาบรรยากาศแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจและความผูกพันสูง (high drivers) แต่มีคะแนนต่ำ (low scores) เป็นวิกฤตที่ต้องรีบแก้ไขปรับปรุง ให้ความสำคัญมาก ๆ

ช่องที่ 3 พิจารณาบรรยากาศแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจและความผูกพันต่ำ (low drivers) แต่มีคะแนนสูง (high scores) ควรเอาทรัพยากรและเวลาไปใช้ในส่วน 1 หรือ 2 จะได้ผลดีกว่า คื้มค้ำกว่า

ช่องที่ 4 พิจารณาบรรยากาศแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพึงพอใจและความผูกพันต่ำ (low drivers) และมีคะแนนต่ำ (low scores) ไม่ต้องทำอะไรในส่วนนี้เลย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยเชิงคุณภาพการด่วยเก็บข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดหรือใช้วิธีการสัมภาษณ์ควบคู่ด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นในประเด็นที่ศึกษา และอาจเป็นประโยชน์ต่อการได้ค้นพบบรรยากาศแวดล้อมใหม่น่าสนใจมาศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปได้อีก

2. ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับประชากรในองค์กรที่มีบริบทแตกต่างกัน มีช่วงอายุแตกต่างกัน ระดับตำแหน่งที่แตกต่างกันเพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบบรรยากาศแวดล้อมสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความผูกพันแตกต่างกันมาใช้ประโยชน์ในการสร้างความพึงพอใจและความผูกพันให้กับบุคลากรได้เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เปิดโลกอาชีพ (2560). สืบค้น 13 มกราคม 2560, จาก <http://techno.knw.ac.th/images/bussiness1.pdf>.
- รชยา ภูวดลกิจ, ศยามล เอกะกุลานันต์, และอภิญญา หิรัญวงษ์. (2560). อิทธิพลของเงินเนอเรชั่น
ในองค์การ ค่านิยมในการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์การที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การ
ของบุคลากร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่). *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(97), 207-219.
- วรวิทธิ์ ศรีสุจาร์ักษ์ และวนิดา พลเดช. (2559). บรรยาการแวดล้อมสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ
และความผูกพันของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งที่ปฏิบัติงานในสาขาห้างสรรพสินค้า
5 ระดับช่วงอายุการทำงาน. ใน *ประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติ
และนานาชาติ ประจำปี 2559* (น.1000-1007) ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Kinicki, A. J., Mckee-Ryan, F. M., Schriesheim, C. A., & Carson, K. P. (2002). Assessing the
construct validity of the job descriptive index: A review and meta-analysis. *Journal of
Applied Psychology*, 87(1), 14-32.
- Litwin, G.H., & Stringer, R. A., Jr. (1968). *Motivation and organizational climate*. Division of
Research. Boston, USA: Harvard Business School Press.
- Macey, W. H., Schneider, B., Barbera, K. M., & Young, S. A. (2009). *Employee Engagement: Tools
for Analysis, Practice, and Competitive Advantage*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Maylett, T., & Warner, P. (2014). *MAGIC: Five Keys to Unlock the Power of Employee
Engagement*. USA: Greenleaf Book Group Press, Austin.
- McShane, S. L., & Von Glinow, M. A. (2015), *Organizational Behavior* 7/e (Global Edition).
New York: McGraw-Hill Education.
- Robertson-Smith, G., & Markwick, C. (2009). *Employee Engagement A review of current thinking*.
Institute for Employment Studies. Brighton, UK: University of Sussex Campus.
- Schwartz, S. H. & Boehnke, K. (2004). Evaluating the structure of human values with confirmatory
factor analysis. *Journal of Research in Personality*, 38, 230-255.
- Schyns, B., Van Veldhoven, M., & Wood, S. (2009). Organizational climate, relative psychological
climate and job satisfaction. The example of supportive leadership climate. *Leadership
and Organization Development Journal*, 30, 649 - 663.
- Steers, R. M., & Porter, L.W. (1991). *Motivation and work behavior*. New York: McGraw-Hill.

REFLECTIONS ON THE CONCEPT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY, CONFUCIAN CULTURE AND CHINESE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: IS CONFUCIAN CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CCSR) A REALITY OR A MYTH?

Joe Bulmer*

* Lecturer, International Program, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: joe.bul@dpu.ac.th

Abstract

Definitions of Corporate Social Responsibility (CSR) have mainly originated from a "Western centric" evidence-based, philosophical approach. This paper endeavours to bridge the gap in academic literature to enhance the debate on Eastern "centric" CSR. There is, therefore, a need to compare and contrast the notion of CSR in terms of its differences, motivations and characteristics and to see whether the practice of CSR differs theoretically and philosophically depending on the culture and values experienced in a particular part of the world. The findings of this study add to Eastern academic discourse in which traditional Confucian Culture lies at the heart of modern Eastern CSR practice. The East, particularly China, does not have to follow perceived Western ethical CSR practice but can embrace ethical virtues suited to its own cultural roots and ancient traditions. This work hopes to encourage discussion into the possible links between the value of Confucian Culture and the values within CSR.

Keywords: Confucius, Corporate Social Responsibility, Ethics, Society, West, East, China

บทคัดย่อ

คำนิยามของ ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ Corporate Social Responsibility (CSR) มีพื้นฐานต้นกำเนิดจากการใช้ปรัชญาของโลกตะวันตกเป็นศูนย์กลาง (Western centric CSR) บทความนี้กล่าวถึงการเชื่อมต่อบทความทางวิชาการเพื่อกระตุ้นการอภิปรายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในบริบทของการใช้ปรัชญาของโลกตะวันออกเป็นศูนย์กลาง (Eastern centric CSR) ทั้งนี้ได้มีการเปรียบเทียบข้อเหมือนและข้อแตกต่างในด้านความแตกต่าง แรงจูงใจ และคุณลักษณะ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการเปรียบเทียบนำความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติทั้งด้านทฤษฎีและปรัชญาว่า มีปัจจัยด้านวัฒนธรรมและความเชื่อหลักในส่วนต่างๆของโลก จากการศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางวิชาการของโลกตะวันออกพบว่า วัฒนธรรมขงจื๊อตั้งเดิมเป็นศูนย์กลางของความรับผิดชอบต่อสังคมสมัยใหม่ของโลกตะวันออก ประเทศทางด้านตะวันออกโดยเฉพาะประเทศจีน ไม่จำเป็นต้องทำตามปรัชญาโลกตะวันตก แต่สามารถปรับใช้คุณธรรมจริยธรรมของรากเจ้าวัฒนธรรมและความเชื่อสำหรับความรับผิดชอบต่อสังคม

คำสำคัญ: ขงจื๊อ ความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรม สังคม ตะวันตก ตะวันออก ประเทศจีน

Introduction

Few business and academic concepts have stimulated debate on a global scale with such intensity as Corporate Social Responsibility (CSR). CSR challenges the way business is conducted throughout the commercial and industrial world. This study aims to explore the various definitions, but Corporate Social Responsibility broadly means that a corporation should be held accountable for any actions that affect people, their communities and the environment (Worthington & Britton 2006). The abundant components and strands of CSR make it something of a “cluster concept” (Moon, 2002, p. 4), “as a result of this dynamic, overlapping and contextual character, a broad range of labels, concepts and constructs have been used to describe and theorise the social phenomena that corresponds to CSR” (Gond & Moon, 2013, p. 3)

Archie Carroll wrote a paper in 1999 “Corporate social responsibility evolution of a definitional construct.” *Business & society* 38.3 (1999): 268-295. This article was an attempt to update the major contributors on the topic since Carroll’s (1999) paper by assessing the evolution and definition of corporate social responsibility CSR (Carroll, 1999). This is not intended to challenge Carroll but will demonstrate the need for more research on the concept particularly with regard to the theory and Confucianism.

CSR is very much an umbrella concept that is complex in nature; a “chameleon” (Gond & Moon, 2013, p. 4), and a theory practised very differently throughout the world. There is a need to understand why companies engage in CSR and whether there is a cultural element specific to the company’s homeland that dictates how CSR is practised, used and promoted by the corporation. This research aims to discuss the differences in the concept of CSR from Western individualism to Confucianism and the traditional ethical values of the East. One of the purposes of this study is to analyse whether traditional Confucian culture and its core values of “humanity, righteousness, harmony, courtesy, honesty and integrity” (Wenzhong, Xingfen, and Jingyi, 2013, p. 34) have implications for Eastern businesses in the twenty first century.

To study the concept of CSR in a non-Western context, the Corporate Social Responsibility reports over a period of five years from eight global oil and gas corporations will be the focus of the study. The investigation centres on the theoretical framework of CSR set out by these corporations when looking at their social practice and recorded business behaviour as documented in their CSR reports. This study would not have been possible without an extensive and critical evaluation of the relevant literature.

Literature Review

The Corporate Social Responsibility (CSR) field “presents not only a landscape of theories but also a proliferation of approaches, which are controversial, complex and unclear” Garriga and Mele (2004, p. 51). It is possible to research evidence of business social responsibility throughout the world and in many different cultures, but this study focuses on the concept from the boom in writing and study on CSR during the 1950’s to the present day. The literature review stated that “Corporate Social Responsibility means something, but not always the same thing to everybody” (Votaw 1972, p. 25).

Early attempts at a definition of Social Responsibility

Archie Carroll, the writer probably most associated with the modern concept of CSR, cited Howard Bowen's work *Social Responsibilities of the Businessman* (1953) as a major seminal work on the subject. He stated that Bowen is probably "the Father of Corporate Social Responsibility" (Carroll, 1999, p. 269). Bowen's early definition refers to "the obligations of businessmen to pursue those policies, to make those decisions, or to follow those lines of action which are desirable in terms of the objectives and values of our society" (Bowen, 1953, p. 6 cited in Rahman, 2011, p. 167). Heald (1957) extended the definition of social obligation, stating that "CSR is recognition on the part of management of an obligation to the society it serves not only for maximum economic performance but for humane and constructive social policies as well" (Heald 1957, p. 375).

The growth of the concept in the 1960s

The 1950s saw the birth of major academic interest in CSR but during the 1960s and 1970s there was "significant growth in attempts to formalize and or more accurately, state what CSR means" (Carroll, 1999, p. 270). Keith Davis (1960) wrote about the need for social responsibility in the business management context; "businessmen's decisions and actions taken for reasons at least partially beyond the firm's direct economic technical interest" (Davis, 1960, p. 70 cited in Gond and Moon, 2011, p. 7). Davis wrote extensively about "social responsibility and business power" Davis felt that "social responsibilities of businessmen need to be commensurate with their social power" (Davis, 1960, p. 71 cited in Carroll, 1999, p. 271). In the 1960s, the terminology in use was still that of social responsibility rather than the yet to be adopted concept definition of CSR. In 'Business and Society' (1963), McGuire explored and expanded the definition of social responsibility; "the idea of social responsibility supposes that the corporation has not only economic and legal obligations but also certain responsibilities to society which extend beyond these obligations" (McGuire, 1963, p. 144). McGuire also suggested the notion of business ethics and corporate citizenship. Carroll (1999) added that a business may have to operate "justly".

1970's CSR develops as an Academic issue.

The writing and comment regarding the responsibilities of business continued to grow during the 1970s although not always in a positive light. During this period "Milton Friedman is probably the most well-known advocate of the idea that companies do not have any responsibilities beyond profit maximization" (Frynas & Mellahi, 2010, p. 380). Friedman stated "there is only one social responsibility of business; to use its resources and energy's to increase its profits" (Friedman, 1970, pp. 32-33). For Friedman looking beyond maximising profits represented "a fundamental misconception of the character and nature of a free economy" (Freidman, 1970, p. 33). Freidman's views were extreme as conventional academic writing at the time was still tackling the very loose definition of the concept by Johnson (1971) who stated that "Business in Contemporary Society: Framework and Issues" described a responsible firm as one that balanced a "multiplicity of interests" (Johnson, 1971, p. 50). Johnson concluded that "a responsible enterprise also takes into account employees, suppliers, dealers, local communities, and the nation".

Sethi's article "Dimensions of corporate social performance" (California Management Review, 1975) developed the definition by adding that social responsibility was more than just a social obligation by companies; "social responsibility implies bringing corporate behaviour up to a level

where it is congruent with the prevailing social norms, values and expectations of performance" (Sethi, 1975, p. 62). Perhaps the most influential academic regarding the conceptual model of CSR is Carroll in 1979. His article in the *Academy of Management Review* "A three-dimensional conceptual model of corporate social performance" is perhaps the most significant up to that date on the discipline of CSR. Carroll felt that "the social responsibility of business encompasses the economic, legal, ethical and discretionary expectations that society has of organisations at a given point" (Carroll, 1979, p. 500). Carroll believed that for the firm to embody the concept of CSR, it "needed to have (a) a basic definition of CSR, (b) an understanding/enumeration of the issues for which social responsibility existed (or in modern terms, stakeholders to whom the firm had a responsibility, relationship or dependency), and (c) a specification of the philosophy of responsiveness to the issues" (Carroll, 1999, p. 282-283).

1980s and 1990s: Carroll's Pyramid

The academic literature concerning CSR during the 1980s and 1990s focused more on breaking the concept down, and themes such as ethics and stakeholder theory become prominent. Epstein (1987) looked to link social responsibility with business ethics; "Corporate Social Responsibility relates primarily to achieving outcomes from organisational decisions" (Epstein, 1987, p. 104 cited in Carroll, 1999, p. 288). Carroll again revisited the CSR definition debate with his now famous Pyramid of Corporate Social Responsibility; "it is suggested here that four kinds of social responsibilities constitute total CSR: economic, legal, ethical and philanthropic" (Carroll, 1991, p. 40).

2000 onwards: Thematic Frameworks

After Carroll, the debate continued regarding the different approaches and terminology with regard to the constituents of CSR. In 2001, Lantos in "The boundaries of strategic corporate social responsibility still showed much of the earlier antipathy towards CSR that Friedman had expressed decades before "for any organization ethical CSR (avoiding societal harms) is obligatory, for a publicly-held business altruistic CSR (doing good works at possible expense to stockholders) is not legitimate, and that companies should limit their philanthropy to strategic CSR (good works that are also good for the business)" (Lantos, 2001, p. 2).

Is CSR a Western Concept?

CSR as a concept encompasses political, social, economic and cultural issues, but as an all pervasive all-inclusive global philosophical debate, centres on Western scholars and Western business theorists; "the philosophical and ideological underpinnings of CSR remain rooted in Anglo-American and European principles of liberal democratic right, justice, and societal structures" (Fukukawa & Teramoto, 2009, p. 134). The term Corporate Social Responsibility undoubtedly has its origins in the West and even though the practice is now world-wide, the literature is very much Western dominated. The global economic powerhouses of China and Japan have significant internal research and literature gaps concerning the study of domestic CSR. Fukukawa & Teramoto (2009) stated that despite having the third highest Gross National Product in the world "it is perhaps surprising then that CSR in the Japanese context has attracted very little academic attention in the English language domain".

Studies of CSR in Asia until recently were carried out by Western scholars; "in Asia, debates over CSR have tended to follow developments in the West" (Welford, 2004, p. 51). As referenced earlier, studies carried out were based on Western style CSR concepts concluding for example that in China "Modern CSR was ushered into China in the late 1990s and is just gaining attention there" (Lin, 2010, p. 99). The major criticism of Western academic research is that "there are few CSR concepts which accord with the Chinese physical reality. It has therefore been put forward that "the idea of incorporating cultural contexts into CSR concepts could also contribute to future CSR studies" (Wang & Juslin, 2009). So, while the origins of the current CSR debate and mass conjecture regarding its definition can be located in the West, the "notions of corporate responsibility are not unique to the West" (Blowfield and Frynas, 2005, p. 501). Blowfield and Frynas (2005) noted that the Anglo Saxon world has rediscovered the social aspect of business and in the West "CSR today may be regarded as specifically Anglo Saxon stems from a more rigid division between social and economic affairs and the stress on individualistic-rather than communitarian values".

With reference to cultural roots CSR "is the product of the specific social and cultural context in which it emerges" (Tang & Hongmei, 2009, p. 201). Lei Wang (2011) commented that "a number of cross-cultural/national studies indicate that the differences in the cultural and social backgrounds, political and intuitional environments result in views on CSR taking different forms in different parts of the world" (Wang, 2011, p. 14); "Corporate Social Responsibility is, at its core, about the simultaneously contested and consensual nature of the relationship between organisations and culture(s)" (May & Zorn, 2003, p. 595).

CSR within a Cultural Context

The literature review has clearly shown that the concept 'Corporate Social Responsibility' (CSR) originated in the West (Wang & Juslin, 2009, p. 434). However, the premise of this particular work is to show that there is a difference between the ethical and value base of CSR in the East (namely Japan and China) and that of Western societies. Hofstede's work (1988, 1991, and 2001) showed a framework of five cultural dimensions. For the purpose of this study, two principles are of particular interest, individualism/ collectivism, which "refers to the extent to which a culture values individual verses collective achievement or well-being" (Shafer, Fukukawa and Lee, 2006, p.266), and secondly, Hofstede's "Confucian Dynamism" (Bond & Hofstede, 1988, pp. 20) which outlines distinct ethical values "including persistence (perseverance), personal steadiness (reliability), ordering relationships, thrift, a sense of shame, respect for tradition, protecting your face, and reciprocation" (Bond & Hofstede, 1998 cited in Shafer et al., 2007, p. 267). The two cultural dimensions seem diametrically opposed; Shafer again comments that "these differences reflect the common assertion that advanced Western societies are very individualistic, while Asian cultures have a much more collectivist orientation often attributed to the influence of Confucianism" (Shafer, Fukukawa and Lee, 2007, p. 267).

Confucian Corporate Social Responsibility

Based on the literature, there is a theoretical hypothesis that Eastern culture supported through Confucian values has a direct correlation to the definitions of CSR articulated by Western academics. A number of recent publications (Low & Ang 2012; Wang & Juslin, 2009; Wenzhong & Yao, 2008; Wenzhong et al. 2013) have suggested the possible similarities between Confucian cultural values and the values at the core of CSR. In fact, Wenzhong & Yao, two Chinese based academics, go as far as to say that “it can be concluded that the modern value of CSR has to some extent been developed and promoted on the basis of researchers having partially absorbed Japanese and Chinese Eastern cultures which both belong to the cycle of Confucian culture” (Wenzhong & Yao, 2008, p. 61).

The tradition of Confucian cultural values goes back thousands of years in the East and it is the influence of this tradition that is of great interest as to whether Confucian ethics have helped formulate and stimulate modern business philosophy in Asia, particularly within the economic superpowers of Japan and China. Confucian culture has at its core a number of principal values “humanity, righteousness, harmony, courtesy, honesty, and cleanness” (Wenzhong & Yao, 2008, p. 58). Whilst CSR literature has flourished, the literature on CSR in China, or on CSR from a Chinese perspective, is rather limited (Whelan, 2007 cited in May et al., p. 5). This can also be said of Japanese CSR; however, we can say “that CSR practices in Asia should be understood through the lens of Confucianism, which centres on social relations on bonds of family and friendship and respect for seniors” (Tang & Li, 2009, p. 210).

CSR in practice

A number of oil and gas multinational corporations were selected to achieve the aims and objectives of the research. The literature review focuses on the theory and research to develop and justify the aims and objectives of this work. To complement the literature review, forty Corporate Social Responsibility reports from 2011-2015 from both Eastern and Western oil companies were read and analysed. The analytical techniques are outlined in the methodology section that follows.

Methodology

Due to the complexity of the aims and objectives of the research, qualitative methodology will be employed. The core of the analysis will derive from text-based academic journals and publications. The qualitative research involved the collection of numerous academic articles and seminal works on the subject of CSR. “Qualitative researchers study things in their natural settings, attempting to make sense of, or interpret, phenomena in terms of the meaning people bring to them” (Denzin & Lincoln, 1994, p. 2). The data analysis comes from research undertaken with forty Corporate Social Responsibility reports from eight Eastern and Western oil and gas corporations. Data analysis began with coding ten words found within the reports, eight words chosen from Confucian ethical wording and two words (in blue below) from perceived Western phrasing based on the number of times each word was repeated in each CSR Report.

Table 1: The Coded Words

Harmony	Peaceful coexistence; a balance between personal and society's interests
Education	Learning and continuing learning vital for self-development
Society	A collective sense of every citizen belonging everyone has a place in society
Individual	Independence and self-reliance; the pursuit of personal goals
Stakeholder	A member of an organisation who can be affected by the actions of that organisation
Respect	Respect elders; respect yourself; show and receive loyalty
Ethics	Core beliefs; standards for life
Responsibility	To be seen to give to and a need to give back to the community
Family	Collective values; an obligation to belong
Customer	The leaders are accountable to the people or in an organisation the customer

Source: Developed for this study

The frequency that the selected words appeared within the text of the report helped the development of a theory; the pattern of the words in the CSR Report provided a framework for analysis. With no pre-determined hypothesis, qualitative research was undertaken, and the use of words as data aided the interpretation and adoption of a research premise.

Table 2: The coded words (count) as they appeared in the Western Oil Companies CSR Reports 2011-2015

Company	Harmony	Education	Society	Individual	Stakeholder	Respect	Ethics	Responsibility	Family	Customer	Pages
Royal Dutch Shell 2015	0	10	21	10	19	24	2	7	1	11	60
Royal Dutch Shell 2014	0	13	15	8	17	20	3	10	1	19	60
Royal Dutch Shell 2013	0	12	16	4	22	16	0	7	3	14	44
Royal Dutch Shell 2012	0	9	8	3	15	15	1	8	1	9	44
Royal Dutch Shell 2011	0	7	8	3	12	9	2	3	0	16	40
BP 2015	0	6	17	5	24	16	22	7	1	14	56
BP 2014	0	8	18	9	24	21	23	5	0	11	56
BP 2013	0	6	21	13	28	19	31	9	0	10	52
BP 2012	0	8	15	13	33	10	25	9	0	5	52
BP 2011	0	7	15	18	52	19	17	15	1	5	54
ExxonMobil 2015	0	53	30	43	63	33	16	26	2	13	95
ExxonMobil 2014	1	51	22	18	53	21	17	19	8	15	76
ExxonMobil 2013	0	33	14	23	63	22	18	21	4	24	84
ExxonMobil 2012	0	31	13	28	48	26	13	19	1	13	67
ExxonMobil 2011	0	17	9	20	53	20	7	15	2	13	54
Chevron 2015	0	13	4	4	12	12	14	34	2	2	36
Chevron 2014	0	9	1	5	8	2	7	29	0	1	30
Chevron 2013	0	15	2	2	5	4	1	19	0	0	26
Chevron 2012	0	23	3	5	13	2	3	21	2	1	48
Chevron 2011	0	46	6	7	8	11	4	22	4	2	52
Average	0.06	16.85	12.9	12.05	28.6	16.1	11.3	15.25	1.65	9.9	54.3

Source: CSR Reports for the above companies 2011-2015

Note: The above table shows firstly the coded words chosen and recorded from the Western reports. Confucian ethical words as well as “Stakeholder” and “Individual” being chosen as Western Words. The words Harmony and Family appear within the 20 reports and perhaps not unsurprisingly the two western words are well sourced as is education and responsibility. There are also clear company disparities from ExxonMobil not only having the most pages in their report but actually recording the highest figures for chosen words.

The methodology was selected as the study is a response to the real world and a concept and behaviour structure concerning people within that world. The CSR reports were as close as the author could get to the ‘natural settings’ of the topic. Through the adoption of a less formal approach than is used in quantitative research, it was found that the research framework could be revised and the direction of study could be dictated by the emergence of information.

Western Reports: Summary of Findings of Coded Words

It is not surprising that the word “Harmony” only appears once in the Western reports throughout the period of study. This is very much an Eastern philosophical business word and would have no place in the vocabulary of a Western corporate business leader. Education is a prevalent word in the Western reports. Its average was 16.85 appearances with Western corporations consistently scoring particularly high. Interestingly, the vast majority of Western educational resources are spent in foreign countries where educational funds are spent within the host community, possibly as a ‘pay back’ for environmental disruption or to educate and cultivate locals as potential stakeholders in the Western corporation. Society also scored surprisingly high in Table2. Once again, as a result of investment from Western companies in host communities, “society” recorded in the Western reports was the use of the generic definition whereas “society” in the East refers to support within the homeland.

Table 2 highlights the numerous occasions the terms ‘Individual’ and ‘Stakeholder’ appeared in the Western reports. Usage was higher in the American companies of Chevron and Exxon than Western European corporations. The rights of the individual in Western culture are seen as paramount and the use of the word ‘stakeholder’ in the West encompasses every person involved with an organisation from supplier, investor to employee. In the East, the term is less inclusive, probably more parochial, more family, society, even nation-based. Table 2 again produces surprising results from the West for the words ‘Respect’ and ‘Ethics’. The Western companies talked about respect for the environment, other governments and indigenous people. Ethics scored high at BP, although it was hardly mentioned at Shell. In a Corporate Social Responsibility report, we might expect the word “Responsibility” to appear. Table 1 records this, and it is necessary to examine the interpretation; responsibility “to whom” in the West is slightly different. Stakeholders, foreign governments and responsibility for the company’s reputation are perhaps given more credence than the Eastern view of responsibility in a collective society. The Western reports reinforced the notion that ‘Family’ is not a Western corporation business word;

Table 3: The coded words (count) as they appeared in the Eastern Oil Companies CSR Reports 2011-2015

Company	Harmony	Education	Society	Individual	Stakeholder	Respect	Ethics	Responsibility	Family	Customer	Pages
Petro China 2015	7	22	22	4	25	31	11	28	2	28	72
Petro China 2014	7	18	13	8	20	28	5	28	2	23	80
Petro China 2013	9	25	12	4	23	24	3	23	0	22	88
Petro China 2012	3	31	15	2	8	25	12	12	0	21	59
Petro China 2011	4	19	17	5	9	18	1	20	5	26	88
China Sinopec 2015	9	10	24	1	18	18	0	90	8	70	95
China Sinopec 2014	8	24	28	5	20	18	2	115	8	45	98
China Sinopec 2013	1	29	28	1	21	20	8	42	10	47	104
China Sinopec 2012	8	27	25	8	13	18	1	37	8	87	78
China Sinopec 2011	7	21	33	0	11	37	1	80	7	94	84
Inpex 2015	0	31	33	10	73	28	11	17	5	13	81
Inpex 2014	0	29	41	19	85	38	14	32	6	13	80
Inpex 2013	0	8	22	2	50	14	1	18	1	9	31
Inpex 2012	0	28	98	15	84	33	18	62	22	38	58
Inpex 2011	4	7	33	9	48	17	9	25	11	20	54
JX Nippon Oil 2015	7	10	102	11	18	10	14	7	8	90	108
JX Nippon Oil 2014	5	10	87	4	13	11	15	3	5	90	103
JX Nippon Oil 2013	5	18	78	7	10	11	18	4	13	81	89
JX Nippon Oil 2012	8	13	53	9	18	13	17	4	8	75	89
JX Nippon Oil 2011	2	3	12	3	0	3	8	1	5	12	20
Average	4.4	18.85	38.8	8.25	27.05	18.38	8.35	32.3	6.5	44.1	74.75

Source: CSR Reports for the above companies 2011-2015.

Note: The above table shows firstly the coded words chosen and recorded from the Eastern Reports. The words were chosen from Confucian ethical words as well as "Stakeholder" and "Individual" being chosen as Western Words. The Confucian words are recorded fairly highly notably Society, Reasonability and customer. Stakeholder as a western word also appears within the reports significantly in the report of Japanese Inpex Reports.

In Table 3, the recorded frequency for the coded words is recorded over the five years from 2011 to 2015 for the Japanese and Chinese Oil Corporations. 'Harmony' is a Confucian value and therefore you would expect to find it appearing in an Eastern CSR Report. However the numbers recorded in Table 3 are not higher. 'Education' averages high though not as high as education and learning. The Eastern reports revolve around home nation arrangements and the obligations adopted by the corporations to engender learning not only within the organisation itself but also within the domestic region. Table 3 shows a consistently high score across all four Eastern Corporations for the use of the word 'Society'. This indicates that Confucian culture and corporate culture share common collective values; Confucian cultural values are based on 'family culture', 'relative feeling culture', 'mutual exchange culture' and 'collective tropism' (Wenzhong

& Yao, 2008, p58). The use of the term 'society' in these reports indicates that in theory, it is felt that local and national interests should be given priority over individual interests.

Table 3 records higher than expected use of the words 'Individual' and 'Stakeholder' in the Eastern Reports. The frequency of the use of the term 'stakeholder' may in recent years be due to Western influences and the perceived notion by Eastern report writers that they need to conform in terms of terminology use with the West. 'Respect' in Table 3 again is not as high as expected though the Chinese company Petro China has the overall highest average recorded use in both tables. 'Respect' documented in the Eastern reports revolves around deference towards leaders in both government and within the organisations. 'Respect' also covers the mutual loyalty felt by the employees for their fellow workers. Surprisingly, 'Ethics' appeared more in Western than Eastern reports, Perhaps an explanation for this is that the East breaks down the concept of ethics into a wider core value base by adopting more words to show their beliefs.

'Responsibility' scored third highest as a coded word in Table 3. Responsibility within Confucian culture is a social obligation. The corporation is accountable to its 'stakeholders' and, therefore, acting responsibly for Eastern companies is seen as essential to ensure good corporate governance. Table 3 shows a low average for the use of 'Family' though the word's inclusion in the reports has grown in recent times. The highest coded score in Table 3 was for the term 'Customer'. It is clear that Eastern corporations feel a social responsibility towards the customer, and they see creating benefits for the customer (however they are perceived) as essential in maintaining and sustaining their business. Based on the discussion and the summary of the results found in Tables 1 to 3, a number of the aims and objectives of this work can be addressed. Is there an Eastern value source based on Confucian values incorporated within the practice of Japanese and Chinese businesses? Given the overwhelming evidence found in the research, in theory, there is little doubt. The cultural roots of thousands of years are bound to filter through to every aspect of society, and modern business practice is no different. I am indebted to Dr Zhu Wenzhong of Guangdong University for the following table;

Table 4: Correlations between core contents of the value of Confucian culture and the value of CSR

Core contents of the value of Confucian culture	Core contents of the value of CSR
Advocation of 'humanity' for leaders to make contributions to the general public.	Social responsibility to the general public: care for social development programs, and contribute to the general public and the local community.
Advocation of 'righteousness' for leader to care and love subordinates.	Social responsibility to employees: care for employees work safety and health, and continuously improve their social benefits.
Advocation of 'honesty and integrity' for people to earn money in a correct way.	Social responsibility to customers: protect employees' basic rights such as the right to safety, the right of free choice, the right of being informed and the right of being heard.

Table 4: Correlations between core contents of the value of Confucian culture and the value of CSR (Cont.)

Core contents of the value of Confucian culture	Core contents of the value of CSR
Advocation of 'harmony' for people to shape an attitude of a cooperative and "win-win" situation.	Social responsibility to business partners or even competitors: show respect to business partners and competitors, establish a harmonious relation to seek a "win-win" situation.
Advocation of 'loyalty and courtesy' for people to obey regulations and to be committed to their cause.	Social responsibility to investors: obey laws and regulations as well as ethical codes, and demonstrate an attitude of trustworthiness and honesty in business activities to guarantee the long term benefits of investors.

Source: Wenzhong, et al., 2013, pp. 39

Although the above table comes from Dr. Wenzhong's study of Chinese CSR, from this research, Japanese CSR shares many of the same values. Confucian culture has a direct correlation to the principles of modern Eastern CSR. Confucianism embodies community and society, the values of integrity, and that the individual is never independent but part of a collective family. The 'harmonious society' is about giving back, which is a foundation of CSR; "From Confucian ethics emanates the emphasis on social obligations, ethical decision-making, positive business dealings and harmonious relationships within the organisation and the value of learning and education" (Low & Ang, 2013, p. 30).

Confucian culture teaches the individual that living within society gives a person social responsibility towards their community and the environment. For an Eastern business leader or manager to embrace ethical business practices is often an extension of their individual awareness of Confucian values, and these in turn will be transferred to the day-to-day business decisions they make in their organisation. It is evident that the Eastern traditional culture of Confucianism does form the basis for the theoretical and practical development of CSR within the researched Eastern corporations. Confucian ethical philosophy and the promotion of harmony within society differ from the Western perception of safeguarding the interests of the individual.

The research also found a lot of common ground between the Eastern and Western CSR practices. Many key aspects surrounding ethical business practices converged. Consequently, future research should perhaps investigate whether there is an actual hybrid model of CSR incorporating an Eastern and Western value and ethical base. The implications of this study add to the Eastern academic discourse that traditional Confucian culture lies at the heart of modern Eastern CSR practice. In fact, the East, particularly China, in growing its global economic influence does not have to follow perceived Western ethical CSR practice but embraces ethical virtues suited to its cultural roots and ancient traditions.

Limitations

Due to the constraints on words and time, the study has a number of limitations. It can be argued that qualitative research has many flaws and this form of interpretative research could leave the examination open to the accusation of data bias. Due to the sheer scale of available CSR Reports published by the chosen companies, limitations had to be placed on the number of years studied as well as the fact that, at the time of writing, not all 2016 CSR reports were published and therefore were not available. The choice of corporations and their accessibility to the writer was always going to be a limitation. Visits and actual interviews and active research with all stakeholders involved with the companies would have enhanced the discussion and its findings. The choice of oil and gas corporations may also be seen as a limitation by selecting just one type of trading corporation. The full extent of CSR as an internally complex concept is restricted to the findings from just one industry. Also by choosing such large global corporations, perhaps the transparency that may have resulted by investigating smaller less 'corporate' companies may have been lost. A limitation also has been the lack of academic work written and translated by living Eastern scholars from an Eastern perspective. This limitation has however highlighted a gap in academic literature which, once filled, will enhance the debate on Eastern-centric CSR.

The research centres on a philosophy; a study of ethical business practice. A limitation of this and any theoretical work that studies a hypothesis is the lack of investigation to study 'real' corporate behaviour and CSR performance directly. The objective to determine whether there is a value-based model involves the supposition that Corporate Social Responsibility is actually being carried out ethically on a corporate scale. It is also possible that we in fact have corporate irresponsibility.

CSR no single definition?

This research began by stating that most academic and business investigation into CSR is "Western Centric" and therefore has a Western bias. It is probably true for the vast majority of research on business practice, and despite this work's attempt to examine CSR practices in China and Japan, most of the academic work originated in the West.

The concept of CSR was found to be a multi-faceted umbrella theory in which academics disagree about its characteristics and whether it should have an economic or ethical dynamic. The consensus in the literature since 2000 has been for ideological coexistence in which CSR should have an economic and ethical rationale. The current research had as a major objective the notion that culture has an indispensable part to play in how CSR is practised. The data presented in Tables 1-4 showed that culture, a nation's value set, and traditional ethical practice contribute fundamentally to how CSR is practised. The Confucian ethical words chosen to be analysed in Table 2 showed conclusively that although in a modern business practice their meaning still was at the core of the Eastern Corporation's business operations, the coded words highlighted in Table 1 and 2 showed that there was a different emphasis in the practice of the East and the West particularly regarding education. Education through CSR is a core content, but the Western corporations were shown to promote and finance foreign educational schemes. This is in contrast to Eastern corporations who see education as their responsibility to society, which is a key Confucian principle.

The literature review struggled to provide a definitive Eastern CSR definition. A classification came in 2002 from the WBCSD (World Business Council for Sustainable Development): "Corporate Social Responsibility is the commitment of business to contribute to sustainable economic development, working with employees, their families, the local community and society at large to improve their quality of life" (WBCSD 2002 cited in Low & Ang 2013, p33). This definition reflects more an Asian content; however, the word 'commitment' may be better substituted for the word "obligation" as Confucianism would see it more as a moral duty than a commitment to social responsibility.

Results and Conclusions of this Study.

Another major finding of the results from the CSR reports was the Western inclusion in their CSR reports of ethical words and what could be deemed ethical practices. Though obviously not an adoption by the West of direct Confucian ethics, the Western reports did show a surprising ethical word inclusion in Table 1, with 'respect' scoring high along with "society". We mentioned earlier the need for research on the possibility of a hybrid model of CSR that given some of our findings may already exist. It could be a model that replicates the Eastern value base with the Western business practice creating a more ethical CSR framework worldwide.

The implications from the findings of this study are numerous and hopefully will provoke debate and further research. This study has shown that there is definitely a non-Western concept of CSR based on culture and traditional practices in the East. If there is a cultural context to CSR in the East, then there must be the same phenomenon throughout the world and also within a region. We have touched on the difference between Japanese CSR and Chinese CSR, but there must be unique CSR practices in countries in the same region but with different traditions and ethical value bases, such as Taiwan and South Korea. More research is needed on CSR in other countries investigating domestic culture and ethical frameworks in a national context, and to evaluate how these dynamics influence a country's CSR practice.

If we are to see the growth of non-Western research on CSR, it would be interesting if this could address how CSR practices are interpreted, by for instance, Chinese society as to how the Chinese public responds to this Western concept and whether they believe it to be based on Confucian ideals, Chinese state government mandates or Western business management practices. Research would also be beneficial in regard to whether as an Eastern corporation becomes more global and employs Western management, does the ethical CSR become diluted by Western business values or do the Western managers adopt more ethical working practices? In a recent study, two forms of CSR were found in China reflecting "the multi-plexity of its business system: one in the mainly family-owned small and medium-sized enterprise sector reflecting concern with local reputation, and another in the corporate, mainly state-owned enterprise (SOE) sector, reflecting global and national societal expectations" (Hofman, Moon and Wu, 2015, p. 1). CSR is a holistic concept; a theory supposedly linking society with business.

Confucian culture has a direct correlation with the principles of modern Eastern CSR. Confucianism embodies community and society, the values of integrity, and that the individual is never independent but part of a collective family; the "harmonious society". It is about giving back, which is surely the foundation stone of CSR. "From Confucian ethics emanates the emphasis on social obligations, ethical decision-making, positive business dealings and harmonious relationships

within the organisation, and the value of learning and education", (Low & Ang 2013 p. 30). Whether the harmonious project is state or society run, there is a societal pressure for responsible business emerging in China. "It should not be forgotten that CSR in the West, or at least its predecessors "corporate philanthropy," "paternalism," and "stewardship," also predate mass democracy and welfare-oriented, as well as competition-oriented, market regulation" (Carroll et al., 2012).

Confucian culture teaches the individual that living within society gives a person social responsibility towards their community and the environment. For an Eastern business leader or manager to embrace ethical business practices is often an extension of their individual awareness of Confucian values, and these in turn will be transferred to the day-to-day business decisions they make in their organisation. Confucian ethical philosophy and the promotion of harmony within society differ from the Western perception of safeguarding the interests of the individual. Findings indicate that the traditional Eastern culture of Confucianism does form the basis for the theoretical and practical development of CSR. The study concludes that to understand and examine the concept and practice of CSR within an enterprise, an appreciation of the cultural context of the business is paramount.

Perhaps here it is pertinent to attempt to define Confucian Corporate Social Responsibility (CCSR) The core values of the Chinese Confucian Culture such as "humanity, righteousness, harmony, courtesy, honesty and cleanness" come from five-thousand-years Chinese traditional culture, which represents the value of maintaining the balanced social benefits and harmonious development of the whole of society from the prospective of what is deemed to be good for society, Confucian values then could form the core ideals and principals of modern corporate social responsibility if it is effectively integrated into the practice of modern business management

It can be concluded that "CSR appears to reflect some compatibility of sociability and business success. Second, CSR appears to have become embedded in systems of national and international governance" (Moon, 2011). As a value concept, CSR has to mirror the values of the business, and perhaps more importantly, the consumer. CSR has its origins in a traditional value base, be it philanthropy or society, and strong value orientations in both the East and the West. There is a strong link between Confucian ethics and Asian business CSR. It could be argued that the ethical Asian consumer demands Confucian Corporate Social Responsibility (CCSR), but the East like the West does not have a monopoly on traditional value orientations, belief systems or political systems, and traditional and social norms pervade the West like the East. Ethical corporate conduct is acknowledged by the consumer. Corporations and businesses that benefit from society should give something back to society for the right reasons, not just to enhance their corporate image.

Further Research recommended

The aim of this research was to determine whether there is a link between Confucian ethics and Eastern CSR. Confucian Corporate Social Responsibility (CCSR) also shows fundamental practice differences from Western CSR in that it embraces a collective concern based on a harmonious nation state. The research is built on corporate declarations in CSR reports. Consequently, further research is needed to analyse whether the ethical written word contained in these reports actually leads to meaningful action or whether the words are just words and mere corporate window dressing.

Recommendations for further study revolve around the need for a greater insight into the role of CSR in the East, specifically China. Is the Chinese Government's call for a more "harmonious society" a genuine legitimate stance looking for the individuals in Chinese society to fulfil their responsibilities almost as a Confucian rallying call for "national moral thinking" encouraging altruism through personal development and social obligation, or is the Chinese Government promoting this inclusive vision in order to quell potential social unrest against a background of increasing domestic social disparities? Further research into whether "Chinese national moral thinking" is a factor in China's approach to CSR needs to be undertaken. In addition, do the Confucius teachings on social obligation, harmonious relationships, education and ethical decision-making form the bedrock of Chinese CSR, or is China sacrificing long-term social benefits for financial gain?

Bibliography

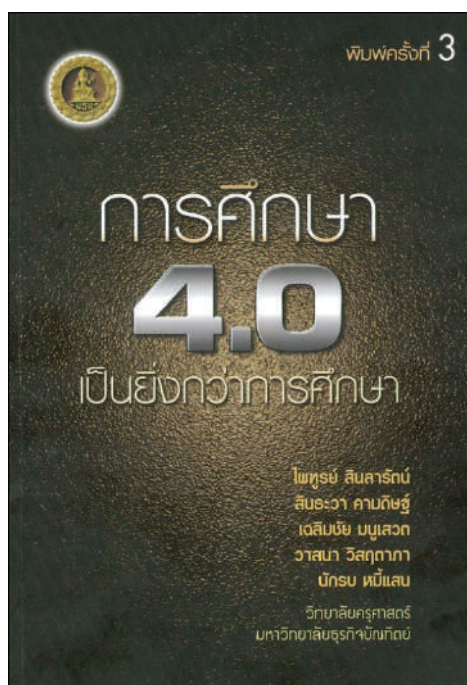
- Blowfield, M. and Frynas, J. G. (2005). Setting New Agendas: Critical perspectives on Corporate Social Responsibility in the developing world. *Journal of International Affairs*, 81(3), 499-513.
- Bowen, H.R. (1953). *Social Responsibilities of the Businessman*. New York: Harper & Row. Quoted in: Rahman, S. (2011). Evaluation of Definitions: Ten Dimensions of Corporate Social Responsibility. *Journal of World Review of Business Research*, 1(1), 166 – 176.
- Carroll, A. B. (1979). A three-dimensional conceptual model of corporate social performance. *Academy of Management Review*, 4, 497-505.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organisational stakeholders. *Business Horizon*, 34, 39-48.
- Carroll, A. B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct. *Business and Society*, 38(3), 268-295.
- Davis, K. (1960). Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?. *California Management Review*, 2(3), 70-77. Quoted in: Carroll, A.B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct, *Business and Society*, 38, 3, pg 268-295.
- Davis, K. (1960). Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?. *California Management Review*, 2(3), 70-77. Quoted in: Gond, J-P.& Moon, J. (2011). "Corporate Social Responsibility in Retrospect and Prospect: Exploring the life-cycle of an essentially contested concept". *Corporate Social Responsibility*.
- Denzin, N. and Lincoln, Y. (1994). "Introduction: Entering the field of qualitative research." Quoted in: Denzin, N. and Lincoln Y. (Eds.). *Handbook of Qualitative Research* (1-17). Housand Oaks, California: SAGE Publication.
- Eells, R. and Walton, C. (1974). *Conceptual Foundation of Business*. (3rd Ed). Burr Ridge, IL: Irwin.
- Epstein, E. M. (1987). The Corporate Social Policy Process: Beyond business ethics, corporate social responsibility, and corporate social responsiveness. *California Management Review*, 29, 99-144. Quoted in: Carroll, A.B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct, *Business and Society*, 38(3), 268-295.
- Ewing, M.T. & Windisch, L.E. (2007). Contemporary corporate social responsibility in China: An extension of Confucian Philosophy? *Asian Business and Economics Research Unit*. Discussion Paper 44.
- Friedman, M. (1970). The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. *New York Times Magazine*, September 13th, 32-33, 122, 126.
- Frynas, J. G. (2005). The false developmental promise of Corporate Social responsibility: evidence from multinational ion companies. *Journal of International Affairs*, 81(3), 581-598.
- Frynas, J. G. and Mellahi, K. (2011). *Global Strategic Management*. (2nd Ed). Oxford: Oxford University Press. Quoted in: Carroll, A.B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct, *Business and Society*, 38(3), 268-295.
- Fukukawa, K. and Teramoto, Y. (2009). 'Understanding Japanese CSR: The Reflections of Managers in the Field of Global Operations'. *Journal of Business Ethics*, 85, 133-146.
- Garriga, E. and Melé D. (2004) Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory. *Journal of Business Ethics*, 53, 51–71.

- Gond, J-P.& Moon, J. (2011). "Corporate Social Responsibility in Retrospect and Prospect: Exploring the life-cycle of an essentially contested concept". In Gond P, and Moon J (ed) Corporate Social Responsibility.
- Heald, M. (1953). Management's responsibility to society: The growth of an idea. *The Business History Review*, 31(4), 375-384.
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and Organisation: Software of the Mind*. New York: McGraw-Hill.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviours, Institutions, and Organisation across nations*. (2nd Ed). Thousand Oaks, CA: SAGE Publication.
- Hofstede, G. and Bond M. H. (1988) The Confucius connection: From Cultural Roots to Economic Growth. *Organizational Dynamic*, 16(4), 4-21.
- Hofstede, G. and Bond M. H. (1988). The Confucius connection: From Cultural Roots to Economic Growth. *Organizational Dynamic*, 16(4), 4-21. Quoted in: Shafer, W. E., Fukukawa, K., and Lee, G. M. (2007). "Values and the perceived importance of ethics and social responsibility: The U.S. versus China". *Journal of Business Ethics*, 70(3), 265-284.
- Hofman, P. S., Jeremy, M and Bin, W. (2015). "Corporate Social Responsibility under Authoritarian Capitalism Dynamics and Prospects of State-Led and Society-Driven CSR." *Business & Society*: 0007650315623014
- Johnson, H. L. (1971). *Business in contemporary society: Framework and issues*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Lin, L. W. (2010). Corporate social responsibility in China: Window dressing or structural change. *Journal of International Law*, 28(1), 64-100.
- Lantos, G. P. (2001). The boundaries of strategic corporate social responsibility. *Journal of Consumer Marketing*, 18(2), 595-630.
- Low, P. K. C. and Ang S. L. (2013). Confucian Ethics, Governance and Corporate Social Responsibility. International. *Journal of Business and Management*, 8(4), 30-43.
- May, S. and Zorn, T. (2003). Forum Introduction. *Management Communication Quarterly*, 16, 595-598.
- Matten, D and Moon. J. (2008). "Implicit" and "Explicit" CSR: A Conceptual Framework for a Comparative Understanding of Corporate Social Responsibility. *Academy of Management Review*, 33(2).
- McGuire, J. W. (1963). *Business and Society*. New York: McGraw-Hill.
- McGuire, J. W. (1963). *Business and Society*. New York: McGraw-Hill. Quoted in: Carroll, A.B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct, *Business and Society*, 38(3), 268-295.
- Moon, J. (2002). Corporate Social Responsibility: On Overview. *International Directory of Corporate Philanthropy*. London: Europa Publications.
- Moon, J. (2011). "Corporate social responsibility: An idea whose time has come? If so, what idea." *Management and Business: Fifty Years On: Conference in Recognition of Grigor McClelland*, Manchester Business School.Vol. 8.
- Sethi, S. P. (1975). Dimensions of Corporate Social Performance: An Analytical Framework. *California Management Review*, 17, 58-64.
- Shafer, W. E., Fukukawa, K., and Lee, G.M. (2007). "Values and the perceived importance of ethics and social responsibility: The U.S. versus China". *Journal of Business Ethics*, 70(3), 265-284.

- Tang, L. and Li, H. (2009) Corporate social responsibility communication of Chinese and global corporations in China. *Public Relations Review*, 35, 199–212.
- Tang, L. and Hongmei, L. (2009) Corporate Social responsibility communication of Chinese and global corporations in China. *Public Relations Review*, 35, pg. 199-212
- Votaw, D. (1972). Genius Becomes Rare: A Comment on the Doctrine of Social Responsibility Pt. I., *California Management Review*, 15, 2, pg 25-31.
- Walton, C. C. (1967). Corporate social responsibilities. Belmont, CA: Wadsworth.
- Walton, C. C. (1967). Corporate Social responsibilities. Belmont, CA: Wadsworth. Quoted in: Carroll, A.B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct, *Business and Society*, 38(3), 268-295.
- Walton, C. C. (1967). Corporate social responsibilities. Belmont, CA, Wadsworth. Quoted in: Gond, J-P.& Moon, J. (2011). "Corporate Social Responsibility in Retrospect and Prospect: Exploring the life-cycle of an essentially contested concept". In Gond P, and Moon J (ed) *Corporate Social Responsibility*.
- Wang, L. & Juslin, H. (2009). The impact of Chinese culture on corporate social responsibility: The harmony approach. *Journal of Business Ethics*, 88, 433-451.
- Wang, L. (2011) Factors affecting perceptions of corporate social responsibility implementation: an emphasis on values. (Dissertation). Finland: University of Helsinki.
- Welford, R. (2004). Corporate Social Responsibility in Europe, North America and Asia. *Journal of Corporate Citizenship, Greenleaf Publishing, Spring*, 17, 33-52.
- Whelan, G. (2007). "Corporate Social Responsibility in Asia: A Confucian Context". Quoted in: May, S. Cheney, G. and Roper, J. *The Debate over Corporate Social Responsibility*, 105-118. New York: Oxford University Press.
- Wenzhong, Z., Xingfen, J. and Jingyi L. (2013). Reflection into Modern CSR from the Perspective of Traditional Chinese Confucian Culture. *International SAMANM Journal of Business and Social Sciences*.1, 1, 34-43.
- Wenzhong, Z. and Yao Y. (2008). On the Value of Traditional Confucian Culture and the Value of Modern Corporate Social Responsibility. *International Journal of Business and Management*, 3(2), 58-62.
- Worthington, I. & Britton, C. (2009). *The Business Environment*. (6th Ed.) London: Prentice Hall.
- World Business Council for Sustainable Development WBCSD. (2002). Corporate social responsibility: The WBCSD's Journey. Retrieved 1 August 2013, from <http://www.wbcsd.org/DocRoot/10NYLirijYoHBDflunP5/csr2002.pdf>. Quoted in: Low, P.K.C. and Ang S.L. (2013) Confucian Ethics, Governance and Corporate Social Responsibility. *International Journal of Business and Management*, 8(4), 30-4

ชื่อหนังสือ: การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา

ชื่อผู้แต่ง : ไพฑูรย์ สินลารัตน์, สันธะวา คามดิษฐ์, เนลิมาชัย มนุเสวต,
वासना विस्वतापा, และนักรบ หมั่นแสน
ชื่อผู้แนะนำหนังสือ : พงษ์วิญญู แมนโกศล*
Pongpinyo Mankosol*

ประเทศไทยกำลังพยายามปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ Value-Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมซึ่งเป็นโมเดลพัฒนาประเทศให้ไปสู่ยุคที่เรียกว่า “ประเทศไทย 4.0”

คำถามที่น่าสนใจก็คือ การศึกษาจะมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนประเทศไทย 4.0 นี้อย่างไร และประเด็นต่อมาคือ เราจะพัฒนาอย่างไรให้เป็น “การศึกษา 4.0” คำถามทั้งสองข้อนี้มีคำตอบให้แล้วในหนังสือ เรื่อง การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ อาจารย์อาวุโสของวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นบรรณาธิการ

* อาจารย์ ดร. พงษ์วิญญู แมนโกศล

* Pongpinyo Mankosol, (PhD)

* คณบดี คณะศิลปศาสตร์และวิชาการคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Dean, Faculty of Arts and Acting Dean, College of Education Science, Dhurakij Pundit University

* E-mail: pongpinyo.man@dpu.ac.th

เนื้อหาในหนังสือกล่าวถึง การศึกษาไทยในแต่ละยุค ตั้งแต่ การศึกษายุค 1.0 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อยังชีพในวิถีชีวิตเกษตรกร การศึกษายุค 2.0 คือการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของอุตสาหกรรมเริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 และต่อมาเข้าสู่ยุคการศึกษา 3.0 คือการศึกษายุคเทคโนโลยี ยุคโลกาภิวัตน์ ส่วนยุคปัจจุบันจะต้องปรับเปลี่ยนให้ไปสู่ “การศึกษา 4.0” อันหมายถึง การศึกษาที่เน้นผลิตภาพ เน้นการคิดสร้างสรรค์ แล้วลงมือทำเพื่อให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นแปรเปลี่ยนเป็นผลผลิตของผู้เรียน การศึกษาในยุคนี้จะต้องสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบ จึงจะเป็นพลเมืองที่สามารถขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็น “ประเทศไทย 4.0” ได้

นอกจากนี้ ยังเสนอความคิดเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของประเทศไทย 4.0 คือการมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้เป็นการศึกษาเชิงผลิตภาพอย่างแท้จริง และต้องร่วมมือกันทุกระดับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ให้เกิดเป็น school 4.0 (ตั้งแต่อนุบาล-มัธยมศึกษา) University 4.0 (ตั้งแต่ปริญญาตรี-ปริญญาเอก) Vocation4.0 (ตั้งแต่ปวช-ปวส.) ตลอดจนการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ก็ต้องพัฒนาทักษะและนวัตกรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วย โดยในหนังสือได้ยกตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว 2 แห่ง ได้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ วิทยาลัยการณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้มุ่งพัฒนานิสิตและนักศึกษาให้เป็นนวัตกรเพื่อสร้างนวัตกรรม

กล่าวได้ว่า “การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา” เล่มนี้ เป็นยิ่งกว่าหนังสือวิชาการ เพราะนอกจากเนื้อหาจะกล่าวถึงประเด็นที่สังคมกำลังสนใจแล้ว ยังมีแนวคิดข้อเสนอที่มีพื้นฐานมาจากการวิจัยและมีตัวอย่างที่เห็นได้จริง แม้จะเป็นหนังสือวิชาการแต่ก็ใช้ภาษาที่อ่านง่าย สมควรที่ผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้อยู่ในแวดวงการศึกษาทุกคนจะได้ซื้อหามาอ่านเพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาที่รับผิดชอบให้เป็น สถานศึกษา 4.0

ด้วยคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น จึงไม่แปลกใจว่าทำไมหนังสือเล่มนี้มีคนสนใจอ่านกันมาก จนได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 3 ใน 3 เดือน

แนวทางการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ (Manuscript) สำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์

วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์

วารสารสุทธิปริทัศน์เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

วารสารสุทธิปริทัศน์มีนโยบายการจัดพิมพ์ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ ประจำเดือน ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม ของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
4. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน
5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

นโยบายการจัดพิมพ์

- วารสารสุทธิปริทัศน์มุ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ อาทิเช่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวและโรงแรม กฎหมาย ภาษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการศึกษา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้องไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ

- บทความวิชาการ มุ่งเน้นบทความที่เสนอแนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่หรือบทความที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจหรือกระตุ้นการวิจัยต่อเนื่องในหัวข้อวิชาการที่สำคัญต่างๆ

- บทความวิจัย มุ่งเน้นงานวิจัยที่ช่วยทดสอบทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่ช่วยขยายความในแง่มุมสำคัญต่างๆ ของทฤษฎีเหล่านั้นเพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ หรือสามารถนำไปทำวิจัยต่อเนื่องได้

- วารสารยินดีตีพิมพ์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีทดลองทดสอบในหลากหลายรูปแบบที่ช่วยสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญหรือที่มีผลกระทบต่อสังคมวิชาการในวงกว้าง

กระบวนการคัดเลือกบทความ ค่าธรรมเนียม การเตรียมต้นฉบับ และสิทธิของผู้เขียน

วารสารสุทธิปริทัศน์จัดให้มีกระบวนการในการคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพตามวิธี Double-Blinded Peer Review Process ซึ่งมีกระบวนการดังต่อไปนี้

- บทความที่ส่งเข้ามาจะผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และถูกส่งไปยังผู้ชำนาญการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อเป็นผู้อ่านประเมินบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 2 คน

- ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านประเมินบทความ จะเป็นผู้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะว่าบทความนั้นๆ จะได้รับการยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข หรือ ยอมรับโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไข ซึ่งผู้เขียนจะต้องส่งบทความอีกครั้ง และต้องทำการแก้ไขให้เสร็จภายใน 10-15 วัน หลังจากได้รับผลการประเมิน

- ในกรณีบทความได้รับการแก้ไขแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะต้องพิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่า บทความที่แก้ไขแล้วดังกล่าวเป็นที่ยอมรับเพื่อการตีพิมพ์ได้

- บทความสามารถจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น และผ่านการตรวจพิสูจน์ข้อความและการพิมพ์มาแล้ว

- ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ บทความดังกล่าวต้องผ่านการตรวจการใช้ไวยากรณ์อย่างถูกต้อง และผ่านการพิสูจน์ข้อความและการพิมพ์มาแล้ว

- กรณีบทความเคยนำเสนอในการประชุมวิชาการ หรือพิมพ์เผยแพร่ในภาษาอื่น ๆ ต้องมีการแจ้งไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปฏิเสธการตีพิมพ์หากค้นพบว่าบทความได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อนแล้ว หรือเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งอื่น โดยกองบรรณาธิการจะตรวจสอบการคัดลอกด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

• บทความทุกชิ้นจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณา และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปฏิเสธไม่รับบทความหรือผลงาน ไม่ว่าจะป็นบทความรับเชิญหรือในกรณีอื่น

- ทุกบทความที่ได้ผ่านการคัดเลือกเพื่อพิมพ์เผยแพร่จะถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารสุทธิปริทัศน์
- กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบภายในระยะเวลา 3 สัปดาห์ หากได้รับผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

- กองบรรณาธิการไม่รับผิดชอบข้อผิดพลาดในบทความ ที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้เขียน
- ในการจัดทำบทความผู้เขียนจะต้องจัดทำบทความในรูปแบบที่ทางวารสารสุทธิปริทัศน์กำหนดไว้ โดยสามารถดาวน์โหลดรูปแบบและส่งบทความผ่านระบบ Online Submission ได้ทางเว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal>

กรณีระบบ Online Submission มีปัญหา ให้ส่งไฟล์บทความมาที่ dpujournal@dpu.ac.th หรือส่งต้นฉบับมาที่ กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ศูนย์บริการวิจัย) 110/1-4 ถ.ประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 02-9547300 ต่อ 646 หรือ 636 Email: dpujournal@dpu.ac.th

• ถ้าบรรณาธิการรับบทความไว้พิจารณา ทางกองจัดการวารสารจะแจ้งผลไปที่อีเมลล์ ของผู้เขียนเพื่อ ชำระเงินเป็นค่าจัดการลงบทความในอัตรา 3,000 บาท ต่อ 1 บทความ

• เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนสามารถ Download บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal> หรือ <https://www.facebook.com/suthiparitath/> รูปแบบการพิมพ์บทความ

บทความต้นฉบับจะต้องจัดทำส่งมาในรูปแบบดังต่อไปนี้

- ขนาดกระดาษ จัดพิมพ์ลงโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4
- ขอบกระดาษ เว้นระยะขอบ 1 นิ้ว ทุกด้าน
- การตั้งค่านัยบรรทัดให้ใช้ค่าตามปกติ คือ 1 ระยะห่างบรรทัด หรือ 1 Single Space
- จำนวนหน้า ไม่เกิน 12 หน้า เท่านั้น ขนาดกระดาษ A4 (รวม ชื่อเรื่อง รูปและตารางที่เกี่ยวข้อง บรรณานุกรม และภาคผนวก) หากเกินกว่านั้น ผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม สำหรับ

หน้าที่เกิน หน้าที่เกิน 300 บาท

- โฟลเลทหน้า กำหนดมุมบนขีดขวา ขนาด 14 point ทุกหน้า
- ตัวอักษร Browsers New ตามที่กำหนดดังนี้

ชื่อเรื่อง (Title)

- ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 18 point กำหนดชิดซ้าย ตัวหนา
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทุกตัว
- ควรให้มีความกระชับให้มากที่สุด

ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน (ทุกคน)

- ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point กำหนดชิดซ้ายทั้งหมด ประกอบด้วยชื่อผู้เขียน อักษรย่อคุณปริญญานอก (ถ้ามี) ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด ชื่อสถาบัน และที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ทางไปรษณีย์ เบอร์โทรศัพท์ ทั้งเบอร์โทรศัพท์มือถือ และที่ทำงาน e-mail พร้อมประวัติผู้เขียนโดยย่อ

บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ต้องผ่านการตรวจพิสูจน์โดยผู้ชำนาญ)

- ชื่อ "บทคัดย่อ" และ "Abstract" ขนาด 16 point กำหนดกึ่งกลาง ตัวหนา เว้น 1 บรรทัด
- Text บทคัดย่อภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

- ความยาวไม่เกิน 1 หน้า ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ในหน้าเดียวกัน เนื้อหาในบทความย่อควรระบุวัตถุประสงค์โดยย่อ ผลการวิจัยและบทสรุปโดยย่อ

คำสำคัญ (Keywords)

- พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ และอยู่ในหน้าเดียวกันกับบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point

- ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานและเป็นคำหลักที่ใช้ในการอ้างอิง ค้นหา ไม่เกิน 10 คำ

เนื้อหา (Body) ประกอบด้วย

- ขนาด 14 point พร้อมเลขหน้ากำหนดมุมบนด้านขวา
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- บทนำ
- วัตถุประสงค์(การวิจัย)
- แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (หากเป็นบทความวิจัยควรมีการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย)
- วิธีการดำเนินการวิจัย (หากเป็นบทความวิจัย)
- ผลการวิจัย และอภิปรายผล
- บทสรุปและข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม (ใช้รูปแบบ APA Style และผ่านการตรวจสอบผิดพลาดในข้อความและจากการพิมพ์)

• การแสดงภาพและรูปภาพ (Figure) ให้พิมพ์คำว่า “ภาพที่...” ตามด้วยลำดับที่ของภาพ 1, 2, 3... ไว้ด้านล่างของภาพหรือรูปนั้นพร้อมคำอธิบาย โดยให้ใช้สีขาว-ดำเท่านั้น หรือ ภาพสีต้องพิมพ์สีและมีขนาดที่สามารถอ่านได้ชัดเจนและสื่อความหมายได้ โดยผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมหน้าละ 500 บาท

• การพิมพ์ตาราง (Table) ให้พิมพ์คำว่า “ตารางที่...” ตามด้วยลำดับที่ของตาราง 1, 2, 3... ไว้ด้านบนของตาราง และมีคำอธิบาย

การเขียนบรรณานุกรม (Bibliography) ใช้รูปแบบ APA Style

(อ่านรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal>)

ใบสมัครสมาชิกและใบสั่งซื้อวารสารสุทธิปริทัศน์

ชื่อ-นามสกุล.....

สถานที่จัดส่งวารสาร.....

เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

สถานที่ติดต่อ.....

โทรศัพท์(มือถือ)..... โทรศัพท์(บ้าน/ที่ทำงาน).....

Email:.....

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 ม.ค.-มี.ค. ฉบับที่ 2 เม.ย.-มิ.ย.

ฉบับที่ 3 ก.ค.-ก.ย. ฉบับที่ 4 ต.ค.-ธ.ค.

ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสาร“สุทธิปริทัศน์” ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี

☐ สถานภาพสมาชิก ☐ สมาชิกใหม่ เริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

☐ สมาชิกเก่า ต่ออายุสมาชิกตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อัตราค่าสมาชิกฉบับละ 550 (รวมค่าจัดส่ง)

☐ 1 ปี จำนวน 4ฉบับ เป็นเงิน 2,200 บาท

☐ 2 ปี จำนวน 8ฉบับ เป็นเงิน 4,400 บาท

☐ 3 ปี จำนวน 12ฉบับ เป็นเงิน 6,600 บาท

☐ สั่งซื้อเป็นรายฉบับ ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน.....บาท (ตัวอักษร) บาท

ออกใบเสร็จในนาม.....

วิธีชำระเงินค่า ☐ โอนเงิน ธนาคารไทยพาณิชย์ เลขที่บัญชี 152-206333-6 ชื่อบัญชี“มหาวิทยาลัยธุรกิจ

สมัครสมาชิกโดย บัณฑิตย์”สาขามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ประเภทอมทรัพย์

☐ ธนาคารตั้งจ่าย “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์” (ปทจ.หลักสี่)

ส่งหลักฐานการโอนเงิน จำนวนของจดหมายถึง กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ (ศูนย์บริการวิจัย)
เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ จ.กรุงเทพฯ 10210 (ระบุสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/สั่งซื้อรายฉบับ)
หรือส่งแฟกซ์/Email 02 954-9510, dpujournal@dpu.ac.th (ระบุสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/สั่งซื้อรายฉบับในใบPay in)

โทร. 02954-7300 ต่อ 646, 636

Email:dpujournal@dpu.ac.th

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบฟอร์มเสนอส่งบทความ

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนคนที่ 1)

ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ ป.เอก ☐ ป.โท. ☐ ป.ตรี ☐ อื่นๆ.....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email.....

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนคนที่ 2)

ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ ป.เอก ☐ ป.โท. ☐ ป.ตรี ☐ อื่นๆ.....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email.....

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนคนที่ 3)

ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....การศึกษาสูงสุด ☐ ป.เอก ☐ ป.โท. ☐ ป.ตรี ☐ อื่นๆ.....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email.....

ประเภทบทความที่ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ถ้าบทความที่เสนอเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ หรืออื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ งานวิจัย/วิชาการ ชื่อเรื่อง.....☐ ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ชื่อเรื่อง.....☐ อื่น ๆ (ระบุ).....**ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่าบทความนี้**

“เป็นผลงานที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อนและจะไม่นำไปตีพิมพ์ลงในวารสารอื่นซ้ำอีกและเป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมตามที่ระบุใน

บทความตามจริง กรณีมีการละเมิดลิขสิทธิ์และการฟ้องร้องเกี่ยวกับข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง ภาพ กราฟ และ หรือข้อคิดเห็นใดที่ปรากฏในบทความ

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการละเมิดลิขสิทธิ์แต่เพียงฝ่ายเดียว”

ข้าพเจ้ายอมรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารสุทธินิพนธ์ทุกประการ

ลงชื่อ.....

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เมื่อบรรณาธิการตอบรับพิจารณาบทความของท่าน โปรดชำระเงินค่าลงบทความอัตราสมาชิก 3,500 บาท ไม่เป็นสมาชิก 4,500 บาท

☐ โอนเงิน ธนาคารไทยพาณิชย์ เลขที่บัญชี 152-206333-6 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” สาขามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประเภทออมทรัพย์☐ ธนาคารตั้งจ่าย “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” (ปท.หลัก)

สงหลักฐานการโอนเงินทาง Email:dpjournal@dpu.ac.th, Fax. 02 954-9510 (โปรดระบุค่าลงบทความในใบPay in) หรือทางไปรษณีย์

จากหน้าซอง กองบรรณาธิการวารสารสุทธินิพนธ์ (ศูนย์บรรณารักษ์ อาคาร 6 ชั้น 17) เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ จ.กรุงเทพฯ

10210 (วงเล็บมของ ค่าลงบทความวารสารสุทธินิพนธ์) โทร. 0 2954-7300 ต่อ 646,636

“วารสารสุทธิปริทัศน์” มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน) ในกลุ่ม TCI 1 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ค่าสมัครสมาชิก รายปี ฉบับละ 550 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

1 ปี จำนวน 4 ฉบับ	2,200 บาท
2 ปี จำนวน 8 ฉบับ	4,400 บาท
3 ปี จำนวน 12 ฉบับ	6,600 บาท

โปรโมชั่นพิเศษปี 2560

สมัคร 2 ปี แถมฟรี วารสาร 1 ฉบับ

สมัคร 3 ปี แถมฟรี วารสาร 1 ฉบับ พร้อมรับส่วนลดค่าสมาชิก 550 บาท

ค่าธรรมเนียมพิเศษ

- ส่วนที่เกิน 12 หน้า (ไม่เกิน 16 หน้า) คิดเพิ่มเติม ในอัตราหน้าละ 300 บาท
(รวมถึงบทความฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการรับรองให้ตีพิมพ์จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)
- ภาพประกอบสี คิดเพิ่มเติมในอัตราหน้าละ 500 บาท

www.dpu.ac.th/dpurc/journal

Facebook: /suthiparithat

Email: dpujournal@dpu.ac.th

6 วิทยาลัย และ 6 คณะที่ตอบโจทย์อนาคต

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
 ความสำเร็จ.....ไม่ได้รอหลังจบปริญญา
 You can succeed once before you graduate

CIBA
 วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

- การบัญชียุคดิจิทัล (บัญชีดิจิทัล)**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- การตลาดยุคดิจิทัล**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- Digital Entrepreneurship**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- Fintech**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- โลจิสติกส์และโซลูชันทางโลจิสติกส์**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- ธุรกิจระหว่างประเทศ**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- HR**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- เศรษฐศาสตร์**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท
- หลักสูตรนานาชาติ**
 4 ปี 120 หน่วยกิต
 24,000 บาท

วิทยาลัยนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (CITE)

CITE
 College of Innovative Technology and Engineering
 Dhurakij Pundit University

- สาขาวิชาระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์
- สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สาขาวิชาการออกแบบเชิงโต้ตอบและการพัฒนาเกม
- สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์
- สาขาวิชาวิศวกรรมการจัดการและโลจิสติกส์
- สาขาวิชาวิศวกรรมหุ่นยนต์
- สาขาวิชาธุรกิจวิศวกรรม

CADT
 College of Aviation Development & Training
 Dhurakij Pundit University

CIN
 College of Integrative Medicine
 Dhurakij Pundit University

วิทยาลัยนานาชาติจีน-อาเซียน
 CHINA-ASEAN
 International College
 (CAIC)

ICSC
 International College of Social Sciences and Communication (ICSC)

วิทยาลัยการพัฒนาและฝึกอบรมด้านการบิน (CADT)

- สาขาวิชาธุรกิจการบิน
- สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีการบิน

วิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ (CIM)

- สาขาวิชาบูรณาการสุขภาพและความงาม
- สาขาวิชาการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ
- สาขาวิชาแพทยแผนไทย

- สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
- สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ
- สาขาวิชาการเงินและการบัญชี
- สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ

วิทยาลัยนานาชาติสังคมศาสตร์และนิเทศศาสตร์
 International College of Social Sciences and Communication (ICSC)

- หลักสูตรสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน
- หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ (หลักสูตรนานาชาติ)

คณะนิติศาสตร์ปรีดิพัฒนพงศ์

- สาขาวิชานิติศาสตร์ (กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ นวัตกรรม และการสร้างสรรค์, กลุ่มวิชาชีพในกระบวนการยุติธรรม, กลุ่มวิชานักกฎหมายภาครัฐ)

คณะนิเทศศาสตร์

- สาขาวิชาการโฆษณา
- สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์
- สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด
- สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
- สาขาวิชาสื่อสารมวลชนและนวัตกรรมสื่อ
- สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล

คณะศิลปกรรมศาสตร์

- สาขาวิชาศิลปะการแสดงประยุกต์
- สาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก
- สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน
- สาขาวิชาการออกแบบและธุรกิจแฟชั่น

คณะรัฐประศาสนศาสตร์

- สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

- สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ
- สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ
- สาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ
- สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ)

คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม

- สาขาวิชาการท่องเที่ยว
- สาขาวิชาการโรงแรม

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์

ศูนย์บริการวิจัย อาคาร 6 ชั้น 17

110/1-4 ถนนประชาชื่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์: 0 2954-7300 ต่อ 646, 636

โทรสาร: 0 2954-9510 อีเมล: dpujournal@dpu.ac.th